

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 6

*Wyd. Szwajcarski
Polsko-Szwajcarski
Polski*

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SPÓŁKA AKCYJNA
SOCIÉTÉ FERMIERE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILÉSIE.

CHORZÓW I G. ŚL.

RYNEK, L. 915.

TELEFON 409-01

SPRZEDAŻ

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZ. AMONU

Z KOPALNÍ „KRÓL, BIELSZOWICE, KNURÓW”

ADR. TELEGR. SKARBOFERME CHORZÓW

GIESCHE, SPÓŁKA AKCYJNA

WĘGIEL KAMIENNY.

CYNK: surowy, rafinowany, elektrolityczny, prasowany, BLACHA CYNKOWA.

KADM, OŁÓW, WYROBY OŁOWIANE, KWAS SIARKOWY, OLEUM.

WYSOKOWARTOŚCIOWE WYROBY SZAMOTOWE:

CEGLA WYMIARÓW NORMALNYCH I KSZTAŁTOWA półkwaśna, neutralna, zasadowa, wysokozasadowa, kwasoodporna, izolacyjna dla cegieł, wapienników, cementowni, szklarni, przemysłu metalurgicznego, cukrowniczego, naftowego, chemicznego

PORCELANA:

STOŁOWA: biała i dekorowana, APTECZNA I LABORATORYJNA, ELEKTROTECHNICZNA: instalacyjna, jak: izolatory, rolki, tulejki, fajki, rozetki sufitowe i t. p. MONTAŻOWA, jak: gniazda, wyłączniki, oprawki, bezpieczniki, armatury hermetyczne i t. p. IZOLATORY do wysokiego napięcia do 35 000 V.

KATOWICE   **UL. PODGÓRNA Nr 4**

225

Dr Jerzy Rawita Gawroński

„WIERZYTELNOŚCI CUDZOZIEMCÓW W NIEMCZECH”

RODZAJE MIENIA ZABLOKOWANEGO
DYSPONOWANIE MIENIEM ZABLOKOWANYM
KONTA SPECJALNE
NIERUCHOMOŚCI OBCOKRAJOWCÓW W NIEMCZECH
TRANSFER MIENIA WYCHODźCÓW
ŻYDOWSKICH DO PALESTYNY

NAKŁADEM TYG. „POLSKA GOSPODARCZA” W WARSZAWIE, ELEKTORALNA 2

Cena zł 3.-

**KŁOTKI
PNEUMATYCZNE**

STARACHOWICE

SOPÓCKO 32

Wyłączna sprzedaż: Koncern Maszynowy: Warszawa, ul. Marszałka Focha Nr. 12

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK, WYDAWANY PRZY POPARCIU MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU
ORAZ MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA I REF. ROLN., KOMUNIKACJI, POCZT I TELEGR.

WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	STR.		STR.
PRZEMÓWIENIE PANA WICEPREMIERA INŻYNIERA EUGENIUSZA KWIATKOWSKIEGO	1453	KOMUNIKACJA I TRANSPORT	1478
PRELIMINARZ BUDŻETOWY NA ROK 1937/38 — A. K. IVÁNKA	1466	Projekt nowej ustawy drogowej — Dr St. Kruczek	
PROBLEM BAWELNY W PORCIE GDYŃSKIM — Dr SZ.	1469	ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	1481
KRONIKA GOSPODARCZA:		KRONIKA TYGODNIOWA:	
Pomoc zimowa bezrobotnym		PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	1482
SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWODAWCZYCH. .	1471	TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH	1482
GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ:		SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
GÓRNICCTWO WĘGLOWE	1472	BUDŻET	1483
PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY	1473	PODATKI I OPŁATY	1484
ROLNICTWO	1474	PIENIĄDZ I KREDYT	1486
HANDEL:		RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH .	1487
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	1476	PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
RYNEK AKCYJNY	1477	KRONIKA ZAGRANICZNA:	
CŁO ORAZ REGLAMENTACJA	1477	JAPONIA	1489
		MANDŻUKUO	1489
		Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	1489

PRZEMÓWIENIE PANA WICEPREMIERA INŻYNIERA EUGENIUSZA KWIATKOWSKIEGO¹⁾

ILEKOLWIEK pasywów wpisze kiedyś historia Polski na kartach roku 1936, ilekolwiek rzeczywistych braków i jaskrawych niedomagań wydobędziemy w obecnych dyskusjach parlamentarnych i pozaparlamentarnych z samego dna naszego życia, ilekolwiek — mniej lub więcej — oczywistych błędów zarejestrujemy na rachunku Rządu i administracji państwowej — to jedno w historii tego niezwykle ciężkiego roku pozostanie na pewno w jego aktywach, a mianowicie, że z pozycji defenzywy gospodarczej przeszliśmy do ofen-

zywy i w ofenzywie tej postępujemy krok za krokiem naprzód.

Już z tytułu funkcji Ministra Skarbu — a więc resortu, dźwigającego na sobie realne rezultaty 6-lecia kryzysu — jestem jak najbardziej daleki od częstowania społeczeństwa lub Izb Ustawodawczych wytworami urzędowego optymizmu. Tak samo, jak w ub. r. jestem gotów stwierdzić i obecnie wagę aktualnych trudności i niedomagań, przechodząc do porządku nad — obcą mi — tendencją ułatwienia sobie czy Rządowi sytuacji taktycznej w Parlamencie. Doceniam też wagę konstatacji, iż „wszędzie, gdzie nad naszym

¹⁾ Wygłoszone na plenarnym posiedzeniu Sejmu w dn. I/XII b. r.

subiektywizmem triumfuje dążenie do obiektywizmu, tam zakłada się mocne podwaliny pod państwo"; to też nie pragnę przyćmić wysiłków lub lekceważyć rezultatów, osiągniętych przez rządy w latach 1931 ÷ 1935. Pragnę obecnie wyrazić tylko najgłębsze przekonanie, utwierdzone wielkim szeregiem faktów, iż w 1936 r. — często równoległe do działań aparatu państwowego, często niezależnie od niego — również społeczeństwo dość szerokim frontem ruszyło do gospodarczej ofensywy przeciwko kryzysowi i paraliżowi woli gospodarczej, że po raz pierwszy po szeregu lat najszerokie warstwy społeczne odczuły, że to już nie tylko statystycznie, ale konkretnie, w formach zrozumiałych dla prostego rozumu, oderwali się od grząskiego, trójwymiarowego dna kryzysu.

Jest rzeczą bezsporną, iż w 1936 r. w ewolucji gospodarstwa narodowego zagrały silniej bodźce zewnętrzne, międzynarodowe, szczególnie w odniesieniu do kształtowania się cen agrarnych, niż to miało miejsce w latach ubiegłych. Ale równocześnie już od końca 1935 r. w międzynarodowym układzie gospodarczym zarysowały się nowe, gwałtowne wstrząsy — nowe, mocniejsze napięcia i różnice polityczne, które przeciwdziałały silnie fali wznijkującej koniunktury. Refleksy tych ewolucyj psychicznych i materialnych znajdują swoją syntezę w głębokich prześwietleniach rzeczywistości, którą daje co rocznie w drukowanym sprawozdaniu Dyrektor Międzynarodowego Biura Pracy w Genewie. Sprawozdanie z 1935 r. jest nacechowane względny optymizmem. „Rok 1935 — pisze Dyr. H. Butler — rozpoczął się w atmosferze umiarkowanych nadziei, podtrzymywanych przez zawiązki poprawy w dziedzinie gospodarczej oraz przez pewną dozę dobrej woli do lepszego zrozumienia międzynarodowej polityki”... „Zdano sobie również sprawę z przeszkód, które przezwyciężyć należy dla podjęcia całkowitej aktywności w dziedzinie gospodarczej i zapewnienia jej ciągłości”. W sprawozdaniu na 1936 r. brzmi już nuta ponownego pesymizmu i obawa zaostrzenia kryzysu, a nawet obawa, że „cywilizacja nasza” może się znaleźć „na drodze do rozkładu i upadku, pomimo całej władzy, jaką mamy nad światem materialnym”.

Istotnie też, gdybyśmy z całego olbrzymiego arsenału cyfr statystycznych świata współczesnego, z faktów ściśle materialnych, chcieli wydedukować jakąś syntezę prawdy — najogólniejszej i najprostszej — to musielibyśmy najkategoryczniej stwierdzić, iż stan organizacyjny i polityczny, stan psychiczny i moralny każdego z narodów jest obecnie najbardziej decydującym czynnikiem powodzenia i postępu gospodarczego. Nie ma jednorodnej recepty materialnej, która zdołałaby w każdej szerokości geograficznej pozytywnie przełamywać skutki kryzysu. Te same działania, podejmowane w analogicznych założeniach ekonomicznych, wydają dziś całkowicie odmienne rezultaty — w zależności od postawy i dyscypliny psychicznej, od zdolności koncentrowania woli i wysiłku społeczeństwa. Odmienne zaś metody mogą prowadzić nieraz do rezultatów identycznych, pomimo całkowicie różnych warunków.

Nie zaciemniajmy sobie obrazu cytowaniem np. wskaźników produkcji przemysłowej w państwach, które przed okresem kryzysu i polityki samowystarczalności prawie zupełnie przemysłu w znaczeniu współczesnym nie posiadały. Uruchomienie dwu lub trzech fabryk w takich krajach daje od razu imponujące

„wskaźniki”. Przyjmijmy jednak pod uwagę wyłącznie państwa o skryształizowanej strukturze gospodarczej i przemysłowej. W II połowie 1936 r. wskaźnik produkcji przemysłowej wynosił w Niemczech 112·9 (w porównaniu ze 100 w 1928 r.), w Anglii — 111·2, w Czechosłowacji — 81·7, we Francji — 74·8, w Belgii — 73·7, w Holandii — 68·4. Największe różnice — w dyspozycjach gospodarczych i politycznych — wykazywały w danym okresie państwa, których wskaźniki produkcyjne są najbliższe siebie.

Gdyby nawet rok 1936 mógł uchodzić kiedyś za okres silnych bodźców w międzynarodowej ewolucji gospodarczej, to jednak historia ustali niewątpliwie, iż bodźce te działały chaotycznie w przeciwstawnych kierunkach i raczej sparaliżowały szereg możliwości rozwojowych, aniżeli je spotęgowały.

Kryzys w 1930 r. uzyskał już w dniu swych narodzin obywatelstwo międzynarodowe, stał się złem powszechnym i wspólnym, które łączyło państwa i kontynenty. Przełamanie kryzysu stało się natomiast — wbrew wszelkim pozorom i wbrew nawet skutkom — zagadnieniem wewnętrznym dla każdego państwa. Nie było tak silnego narodu, który mocą swej woli i organizacji zdołałby powstrzymać infiltrację bakterij kryzysu do swego organizmu w latach ubiegłych; ale dziś wydobyć się z dna kryzysu nie opiera się już o elementy automatyzmu międzynarodowego. Bodźce zewnętrzne muszą być zespolone z własnym wewnętrznym, świadomym celu wysiłkiem, z własną zdecydowaną wolą walki — walki trudnej i nużącej, ale rokującej tak wielkie i pozytywne rezultaty, jak wielką będzie organizacja woli danego społeczeństwa.

W tym znaczeniu rok 1936 ma swoje, wcale znaczne aktywa w gospodarstwie społecznym Polski. Wedle „Wiadomości Statystycznych” z dn. 25/XI b. r. ogólny wskaźnik produkcji przemysłowej — przy założeniu, iż rok 1928 reprezentuje 100 — wynosił w 1932 r. 54, w 1935 r. — 66, i we wrześniu 1936 r. — podskoczył do 79. Co ważniejsze jednak, że produkcja dóbr wytwórczych, która spadła w ub. latach szczególnie głęboko, bo w 1932 r. do wskaźnika 41 — we wrześniu wynosiła 82 i przewyższyła rozwój wskaźnika dóbr spożycia, który jeszcze w 1935 r. był wyższy o 9 punktów od wskaźnika dóbr wytwórczych. Istotnie też w całym szeregu ogniów produkcyjnych konstatujemy, że w okresie 9 miesięcy b. r. prześcignęliśmy wyraźnie i ilościowo i wartościowo stan produkcji z całego 1934 r. czy 1935 r. Tak np. rudy żelaznej wyprodukowano w 3 kwartałach 1936 r. 332 tys. t, tj. tyleż, ile w ciągu całego roku 1935. W identycznych okresach, tj. w ciągu całego roku 1935, wyprodukowano 394 tys. t surowca żelaza, a obecnie w okresie „styczeń ÷ wrzesień” 419 tys. t; cementu 801 i 817 tys. t; blachy cynkowanej 18 i 21 tys. t; w całym roku 1934 wyprodukowano aparatów radiowych za zł 7·7 miln., a obecnie w krótszym okresie za zł 16·3 miln.; przewodników elektrycznych — za zł 17·6 miln. i za zł 23·3 miln.

Ostatnio zjawily się w poszczególnych gałęziach produkcji — oczywiście chwilowe — przebliski powrotu do stanu produkcyjnego z 1928 r., a nawet osiągnięcia nowego rekordu. Tak więc, węgla kamiennego produkowaliśmy w 1928 r. średnio miesięcznie 3 385 tys. t, w październiku b. r. produkcja wyniosła 3 157 tys. t, surowki żelaznej produkowano w 1928 r. średnio 57 tys. t, w październiku b. r. — 54 tys. t.

Podobnie lub lepiej przedstawiają się inne liczby:

	Srednia miesieczna produkcja w 1928 r.	Produkcja w jednym z miesiecy okresu lipiec — październik 1936 r.
Cement	88 000 t	147 000 t
Przędza bawełniana	4 968 „	5 761 „
Celuloza	4 886 „	7 775 „
Soda żrąca	1 378 „	1 871 „
Szkło tafłowe	1 752 „	2 367 „
Energia elektryczna	216 miln. KWh	275 miln. KWh
Naładunek 15-tonowych wagonów kolejowych — średnio dziennie	15'6 tys.	15'0 tys.

W stosunku do października ub. r. wzrost produkcji w październiku 1936 r. wyraził się dla surówki liczbą wyższą 46%, dla stali—26%, dla wyrobów walcowanych—46%, itd.

Ale jesteśmy napewno wszyscy zgodni z tym, że produkcja jest tylko jednym z najważniejszych elementów gospodarstwa narodowego. Celem jest tylko człowiek, jego potrzeby i jego warunki bytu, jego rozwój moralny i kulturalny w ewolucji pokoleń.

Jeden ze współczesnych publicystów amerykańskich stwierdził, że „obrona skali życia ludności stała się podstawowym obowiązkiem państwa, zupełnie tak samo, jak zabezpieczenie jego niepodległości”. To też szczególna uwaga Rządu skierowana została na rozwój rynku wewnętrznego. Z rozwoju produkcji w pierwszym rządzie miał korzystać człowiek w Polsce, w drugim dopiero—potrzeby eksportowe.

W okresie styczeń — wrzesień konsumpcja na rynku wewnętrznym między rokiem 1935 i 1936 wzrosła (przykładowo): cementu—o 25%, wytworów walcowanych—o 20%, nawozów sztucznych—o 15% (przy czym wyższe cen zboża odbija się dopiero na przyszłej konsumpcji), papieru—o 15%, żarówek elektrycznych—o 40%, maszyn elektrycznych i transformatorów—o 32%, benzyny—o 6% (przy czym cała wyższa przypada dopiero na ostatnie miesiące), spirytusu—o 9%, soli jadalnej—o 5% (przy czym prawie cała nadwyżka została skonsumowana na kresach wschodnich), cukru—o 15% itd. Sygnalizowane były zjawiska, nie notowane u nas od szeregu lat. W sezonie zabrakło niektórych maszyn rolniczych i niektórych nawozów sztucznych, charakterystycznych dla konsumpcji małej własności; płatność podatków bez nacisku poczęła się w niektórych okręgach poprawiać; liczba wykupionych świadectw przemysłowych wzrosła o 15 tys.; liczba upadłości w handlu spadła do 1/10 liczby z 1931 r. i do 1/4 z 1934 r. Przeprowadzona przez Ministerstwo Skarbu ankieta w firmach, prowadzących węgiel, żelazo, samochody, artykuły kolonialne, manufakturę, futra, wyroby skórzanego, maszyny do szycia, papier itp.—wykazała prawie wszędzie wzrost rentowności w b. r. Ubezpieczenie na wypadek bezrobocia, obejmujące swą statystyką tylko zakłady, zatrudniające 5 i więcej pracowników—z końcem września 1935 r. miało w swej ewidencji 910 tys. robotników i 268 tys. pracowników umysłowych, w b. r. liczba ubezpieczonych robotników wynosiła 1 010 tys. oraz pracowników umysłowych 293 tys. Urzędy Ministerstwa Opieki Społecznej sygnalizują ponadto stopniowy wzrost liczby dniówek, przypadających na każdego zatrudnionego, oraz lekką tendencję zwykłą dla plac w przemyśle, wykazujących trwalsze i wyraźniejsze ożywienie.

Spośród sygnalizacji zjawisk koniunkturalnych, do niczego nie przywiązywałbym tak wielkiego znaczenia, jak właśnie do faktu, że zjawiał się po długiej przerwie chłop, jako konsument na rynku towarowym w miastach. To stwierdza dziś szereg producentów, wytwarzających charakterystyczne dla wsi towary; i to jest zjawisko, które z największym wysiłkiem należy mnożyć i wzmacniać.

Nie mniej charakterystyczną ewolucję przechodzi nasz handel zewnętrzny. Saldo bilansu uległo wyraźnemu pogorszeniu i ten ważny moment całego zjawiska wymaga szczególnie wzmoczonej czujności i zdwojonej pracy. Ale równocześnie strukturalnie dokonana się niezwykle korzystna przemiana w naszym handlu zewnętrznym. A więc przede wszystkim—pomimo szczególnie nieprzyjanych warunków, wywołanych działaniem przepisów dewizowych i reglamentacją—właśnie w okresie II i III kwartału b. r. obroty naszego handlu zewnętrznego wzrosły wcale poważnie. W 1935 r. wartość eksportu średnio miesięcznie wynosiła zł 75·1 miln., w omawianym okresie 1936 r. wartość ta wzrosła średnio do zł 83·5 miln., tj. o 11%, z tendencją dalszego wzrostu. Zarazem jednak wartość 1 tony eksportu wzrosła w tym samym czasie z zł 67·6 do zł 82·1, tj. o 21%. Oznacza to, iż poczynamy eksportować towary droższe, oraz że częściowo ceny światowe mają tendencję zwykłą, co zezwala na stopniowe wycofywanie się z eksportu deficytowego i przekształcanie eksportu w element gospodarczy pod każdym względem pozytywny. Wreszcie—w perspektywie kilku ostatnich lat—przechodzimy wyraźnie z eksportu przypadkowego, doraźnego na eksport charakterystyczny dla rynku polskiego i polskich naturalnych możliwości produkcyjnych. W tym naturalnym szeregu rolnictwo polskie zajmuje coraz wybitniejsze miejsce, a rola ta umożliwiona zostaje przez świadome preferowanie rolnictwa i związanej z nim produkcji przy rewizjach traktatów handlowych.

Dla charakterystyki tego zjawiska pozwalam sobie przytoczyć przykładowo wyniki porównawcze eksportu w okresie pierwszych 10 miesięcy lat: 1935 i 1936.

Artykuł wywozu	Styczeń — październik	
	1935	1936
	miln.	zł
Mąka pszenna i żytnia	10'8	21'5
Masło	6'4	18'9
Len	10'1	16'3
Trzoda chlewna	12'5	21'5
Mięso	3'3	13'5
Szynki	7'4	25'0
Żelazo i stal	16'4	19'3
Blacha	8'6	10'5
Cynk	19'2	21'7
Maszyny i aparaty	5'4	6'2

Interesującą ewolucję wykazuje również rozwój importu do Polski, który wzrósł w porównaniu z 1935 r. w II i III kwartale 1936 r. o 14%—wbrew wszelkim obawom, wyrażanym w okresie wprowadzania przepisów dewizowych. Oczywiście, iż w warunkach swobody importowej—gdyby ona była do zachowania w zgodzie z interesem państwowym Polski—import wzrósłby prawdopodobnie jeszcze silniej, choć miałby może charakter mniej produktywny. Analogiczne zestawienie porównawcze daje następujący obraz:

Artykuł importu	Styczeń—październik		Wzrost w 1936 w stos. do 1935 %
	m i l n.	zł	
	1935	1936	
Maszyny i aparaty	28'0	41'3	47
Miedź	9'4	12'3	31
Rudy żelazne	5'3	7'4	40
Skóry wszelkie	47'6	68'4	43
Wełny i pokrewne	60'8	87'7	44
Bawełna	94'1	105'9	12
Nawozy sztuczne	2'6	7'3	180

Jaki odskok w dziedzinie importu głównych surowców uczyniliśmy w ciągu ostatnich lat, najlepiej świadczy zestawienie, przypominające, iż w pierwszych 3 kwartałach 1932 r. importowaliśmy zaledwie 7 400 t rud żelaznych miesięcznie, a obecnie—w analogicznym okresie—28 200 t miesięcznie, żelastwa—odpowiednio—7 300 t i 35 900 t, bawełny 4 100 t i 6 200 t, wełny 1 400 t i 2 300 t, juty 800 t i 1 200 t. Zarazem powolnej ale dość systematycznej zmianie ulegają kierunki naszych stosunków handlowych w świecie, w czym Gdynia i własna flota handlowa—obok pogłębienia wiedzy i kultury handlowej w polskim społeczeństwie—odgrywają pierwszorzędną rolę. Tak więc z całego eksportu polskiego jeszcze w 1932 r. 94% szło do państw europejskich—obecnie procent ten wynosi niecałe 85, resztę dostarczamy krajom pozaeuropejskim bezpośrednio. Z krajów europejskich—Anglia i państwa skandynawskie odgrywają coraz poważniejszą rolę jako rynki zbytu dla naszych towarów. To też, gdy import z Europy w identycznym okresie spadł z 73% na 63%, wymienione państwa (tj. Anglia i państwa skandynawskie) zwiększyły swój udział na naszym rynku z 12·6% do 18·7%.

Oto fragmenty zjawisk i zmian ekonomicznych w Polsce, w których pierwiastek twórczego wysiłku samego społeczeństwa jest nieodpartym świadectwem żywotności Narodu i woli przełamania tych zapor, które wytworzył ciężki kryzys ekonomiczny.

Tłem dla tej pracy—tysięcy może nieznanych z nazwiska obywateli, tworzących codziennie nowe wartości ekonomiczne—była **d z i a ł a l n o ś ć R z ą d u** wedle zasad, wytkniętych w czasie obu ostatnich sesyj parlamentarnych.

Pierwszą zasadą, którą wspólnie uznaliśmy za najważniejszą, dla której zdecydowaliśmy się na bardzo ciężkie i niepopularne zarządzenia i ofiary, była zasada **r ó w n o w a g i b u d ż e t u p a ń s t w o w e g o**. Deficyt budżetowy rozwijał się u nas w ostatnich latach niepokojąco i powstawała niewiara, z którą i sam musiałem walczyć, że dynamiki deficytów nie potrafimy już zwykłymi sposobami opanować. Od 1930/31 r. do 1933/34 r. deficyt budżetowy wzrastał systematycznie, wynosząc — kolejno — zł 64 miln., 206, 246 i 372 rocznie. Okres Pożyczki Narodowej wywołał nadzieję, że powstanie dostatecznie silna rezerwa, która umożliwi takie przebudowanie budżetu, iż w konsekwencji opanujemy to ujemne zjawisko. Ale nadzieje te zawiodły. Przedstawione obecnie Sejmowi zamknięcie rachunkowe za 1934/35 r. wykazuje deficyt zwyż zł 115 miln. pomimo skonsumowania Pożyczki Narodowej i przerzucenia szeregu operacyj, ściśle budżetowych, na drogę kredytową. Rok następny—w okresie od kwietnia do listopada—wykazywał wahania deficytu miesięcznego od zł 21 miln. do zwyż zł 36 miln., a więc zbliżył nas ponownie do sytuacji z 1933/34 r. W końcu powstała taka sytuacja, że deficytów nie było już czym pokrywać.

Drenaż rynku kredytowego dla potrzeb skarbowych—i to potrzeb budżetowych w formie emisji nowych papierów, sprzedaży papierów z portfela, wypuszczenia biletów skarbowych i bezpośredniego korzystania z aparatu kredytowego—pochłaniał poważne sumy. Na posiedzeniu plenarnym Sejmu w dn. 6/XI 1934 r. mój poprzednik stwierdza, że w okresie od dn. 1/X 1933 r. do dn. 1/X 1934 r. rynek lokacyjny i pieniężny dostarczył: za Pożyczkę Narodową netto zł 333·0 miln., za bilety skarbowe—zł 75·5 miln., via lokaty P. K. O. i ubezpieczeń—zł 38·0 miln., via inne lokaty publiczne—zł 46·5 miln., razem zł 493·0 miln.

Powstała więc konieczność decydowania się na operacje zasadnicze, gdyż konsekwencje stanu istniejącego mogły być poważne. Część wykonanych decyzji przygotował już uprzednio Rząd Pana Premiera Sławka.

Przed wszystkim jednak wyjaśnione zostało empirycznie, że w obecnych warunkach—w których nie możemy masowo wyrzucać urzędników na bruk, nawet gdybyśmy ustalili bezspornie, jakie urzędy i funkcje bez szkody publicznej mogą być zwinięte—doszliśmy do granicy ściślności wydatków budżetowych. Wahają się one przy obecnej konstrukcji budżetu w granicach zł 2 200 ÷ 2 300 miln.

Od 1932 r. do chwili obecnej kieruje Państwem już szósty rząd. Istniały w tym okresie różne podejścia do zagadnienia budżetowego, a mimo to wydatki budżetowe stale wahały się w wymienionych granicach. I tak, wydatki budżetowe w okresie ostatnich 6 lat budżetowych wyniosły (w miln. zł):

1932/33	2 245·3 (zamkn.)
1933/34	2 231·2
1934/35	2 209·3
1935/36	2 221·2 (zamk. prow.)
1936/37	2 221·2 (prelim.)
1937/38	2 293·4

Oczywiście, iż w poszczególnych pozycjach powstawały takie lub inne przesunięcia, ale redukcja sumy globalnej—przynajmniej przy preliminowaniu wydatków—nie została osiągnięta. Stąd więc powstała konieczność zarówno takiego przebudowania strony dochodowej budżetu, by równowaga w zasadzie mogła być osiągnięta, jak też i takiego oddziaływania na gospodarstwo społeczne, by stopniowo dochody specjalne mogły być zastąpione przez dochody normalne.

Rozpiętość tych 2 skal dochodowych w ostatnich 3 budżetach ilustrują następujące liczby (w miln. zł):

Dochody budżetowe	1934/35	1935/36	1936/37 ¹⁾
Preliminowane	2 136	2 016	2 221
Osiągnięte	2 093	1 958	—
w tym:			
normalne	1 815	1 902	2 123
specjalne	278	56	98

W nowym budżecie należało zapełnić nie tylko dawną rozpiętość między dochodem osiągniętym a preliminowanymi wydatkami, ale ponadto również zmniejszyć rozpiętość pomiędzy dochodami normalnymi a specjalnymi, aż do usunięcia tych ostatnich.

Tylko przy całkowitym ignorowaniu trudności, które nastrocza równoważenie budżetu po ciężkim przesileniu gospodarczym o charakterze uniwersalnym, można sądzić, że wystarczy dobra wola uchwalenia zrównoważonego bilansu cyfr, by osiągnąć rezultat pozytywny. Po dzień dzisiejszy i stare i nowe państwa walczą z niezwykle trudnościami budżetowymi.

¹⁾ Wg preliminarza.

Minister Skarbu Kanady Dunning w przemówieniu w Izbie Posłów na początku b. r. mówił: „Sądzę, że nie ma państwa, które mogłoby trwać, mając budżet w wielkim stopniu deficytowy. Wszyscy wiedzą, iż Wielka Brytania uważa równowagę budżetu za zasadniczą podstawę programu poprawy sytuacji i to tak decydującą, że ostatni budżet angielski zwiększa obciążenia fiskalne, pomimo, że doszły one do rozmiarów uciążliwych, a to jedynie aby sprostać wydatkom, uznany za niezbędne dla bezpieczeństwa Państwa”. I rzeczywiście budżet angielski przewidywał nadwyżkę za 1935/36 r. Ale już w b. r. preliminarz przewidział £ 7·9 miln. deficytu (ok. 1% budżetu). Tymczasem wykonanie za 7 miesięcy dało ok. £ 90 miln. deficytu. W Austrii nowy budżet przewiduje 57 miln. szylingów deficytu, a wydatki inwestycyjne muszą być pokryte drogą operacji kredytowych. We Francji budżet zwyczajny na 1936 r. był teoretycznie zrównoważony, ale wykonanie nie potwierdziło nadziei; budżet nadzwyczajny finansowany jest w drodze kredytowej. W Szwecji budżet od 1934/35 r. zamyka się b. znaczną nadwyżką (6 ÷ 9% budżetu). Podobnie zrównoważone budżety mają np. Czechosłowacja lub Estonia, a skutki tej polityki budżetowej są niewątpliwe. Zadanie równoważenia budżetu zwyczajnego w Polsce—jak to dodatkowo wyjaśnię jeszcze później—było szczególnie trudne. Od kilku lat wszystkie te pozycje dochodowe, nad którymi nie miał bezpośredniej władzy Minister Skarbu, wykazywały wyraźny spadek. Suma długów budżetowych, tj. obciążających przyszłe budżety, była znaczna i trudna do ustalenia. Niektóre sumy prelininowane okazywały się w wykonaniu nierealne.

Jeżeli w tych warunkach miały być poważnie traktowane zamiary innego stosunku do zagadnienia równowagi budżetowej, to należało ustalić pewne twarde zasady, które nie mogłyby być dowolnie interpretowane lub łamane. Zasady te istotnie zostały ustalone. Mówiły one, że początkowa faza równowagi budżetu oparta będzie o dyspozycję, iż Skarb przy pomocy budżetów miesięcznych dostosuje wydatki do dochodów. Drugą zasadą było to, że wydatków niezaprelininowanych cyfrowo, choćby na nie przyzwała ustawa skarbowa, dokonywać się nie będzie, jak długo nie znajdą się na to dochody dodatkowe. Zasada trzecia ustalała hierarchię potrzeb w tym sensie, że sprawy, związane z obroną Państwa, z oświatą, polityką zagraniczną oraz z zobowiązaniami w stosunku do ludzi (tj. urzędników, emerytów i inwalidów, robotników), oczywiście w granicach budżetu stawiała na pierwszym miejscu.

Te zasady, przy ścisłym współdziałaniu wszystkich resortów, pozwoliły nam na osiągnięcie—jak mi się wydaje—niemałego sukcesu, tj. całkowitego zrównoważenia budżetu zwyczajnego, pomimo wszystkich trudności obiektywnych i wielu błędów, zawartych w obecnym budżecie, a zaprojektowanych przeze mnie.

W chwili obecnej mamy już zamknięcia budżetowe za 7 miesięcy, tj. za tę część roku, która zawsze jest gorsza i trudniejsza. Matematyczny procent wykonania budżetu za 7 miesięcy, tj. w relacji $\frac{7}{12}$, wynosi 58·3%. W rzeczywistości dochody sumarycznie wyniosły zł 1 235 miln., tj. 57% preliminarza. W sumie tej partycypują dochody administracyjne i dochody z danin publicznych kwotą zł 813 miln., tj. 57% w⁷stosunku do uchwalonego preliminarza. Monopole dostarczyły Skarbowi zł 378 miln., tj. 63·5% prelimi-

narza. Wreszcie przedsiębiorstwa wpłaciły sumarycznie zł 43·8 miln., czyli ok. 30% preliminarza, i to z tym, że Lasy Państwowe wpłaciły zł 24 miln., a więc zwyż połowę kwoty, wpłaconej przez wszystkie przedsiębiorstwa.

Na tym więc odcinku mieliśmy największy zawód, gdyż okazało się, iż po gwałtownej obniżce taryf kolejowych, po zamrożeniu znacznych należności za granicą, po zestawieniu należności dostawcom kolejowym—przedsiębiorstwo P. K. P. samo musi przeprowadzić gruntowną reformę wewnętrzną, samo musi sanować swe finanse, a więc nie może współdziałać w granicach sum, przewidzianych budżetem, w sanowaniu finansów skarbowych. Istotnie też—na tle współdziałania aparatu skarbowego z Ministerstwem Komunikacji—można obiektywnie stwierdzić, że finanse P. K. P. w ostatnich miesiącach doznały wyraźnej poprawy.

Skoro osiągnęliśmy w dochodach mniej niż wynosiłyby matematyczna proporcja preliminarza, a pragnęliśmy zachować równowagę, to musieliśmy odpowiednimi uchwałami Rady Ministrów ograniczyć lub przesunąć niektóre wydatki. W 1935/36 r. w okresie pierwszych 7 miesięcy roku budżetowego przy zastosowaniu obecnego układu preliminarza, wydatkowano zł 1 304 miln. W roku bieżącym wydatkowaliśmy w tym samym okresie czasu zł 1 234 miln., a więc o zł 70 miln. mniej, i w ten sposób uzyskaliśmy pierwsze nadwyżki budżetowe po upływie zwyż 6 lat deficytowych. Co więcej, wydaje mi się, iż obecnie mogą stwierdzić wobec opinii publicznej i Wysokiej Izby, iż również najbliższe miesiące pomimo konieczności zwiększenia wydatków będą zrównoważone, a może nawet dadzą wyraźniejsze nadwyżki budżetowe.

Nowy preliminarz budżetowy na 1937/38 r., który—zgodnie z art. 58 ust. 2 obowiązującej Konstytucji—został złożony Sejmowi, pomimo stosunkowo małych różnic, wyrażających się wzrostem globalnej sumy o 3·2%, posiada dość znaczne różnice wewnętrzne w stosunku do preliminarza obecnie obowiązującego i do poprzednich.

Przed wszystkim więc staraliśmy się uczynić preliminarz jak najbardziej przejrzystym i dlatego—obok realizacji rezolucji Sejmu w odniesieniu do planów finansowo-gospodarczych przedsiębiorstw i obok pewnego uproszczenia ustawy skarbowej—dodaliśmy szereg nowych tablic i zestawień, które obecnie i w przyszłości ułatwią Izbowi Ustawodawczym orientację i możliwość rzeczowej krytyki. W szczególności wyodrębnione zostały zestawienia porównawcze długów Państwa—zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych, zestawienia, dotyczące preliminarza wpływów z danin publicznych, i pełny wykaz etatów osobowych administracji cywilnej. Wreszcie ważnym wnioskiem jest zaprojektowany nowy art. 11 w ustawie skarbowej, mający upoważnić Ministra Skarbu do przedłużenia na cele równowagi budżetowej poboru specjalnego podatku od wynagrodzeń, wypłacanych z funduszy publicznych do końca nowego roku budżetowego, tj. o jeden kwartał. Jest rzeczą jasną, iż zamiarem i intencją Rządu—który czuje się bliskim świata pracy—było i jest, by z upoważnienia tego skorzystać tylko w razie nieodpartej konieczności. Jednakże bez tej stipulacji w chwili obecnej nie można byłoby skonstruować budżetu zrównoważonego, a doświadczenie uczy, iż aprobata małego nawet deficytu w preliminarzu prowadzi w wykonaniu do deficytów potężnych, podcinających największe wysiłki i zdobycze, już osiągnięte wśród

b. ciężkich ofiar. Równocześnie projektuje się na 1937 r. przepracowanie obowiązujących od 1933 r. zasad uposażenia pracowników państwowych, w tym sensie, by obok większej przejrzystości i jednolitości w skali poborów przywrócić normalne wymogi podatkowe. Reforma ta byłaby poddana publicznej dyskusji w Izbach Ustawodawczych w następnej sesji budżetowej i weszłaby w życie od dn. 1/IV 1938 r., w którym zastąpiłaby całkowicie stan obecnie obowiązujący i dlatego nie istnieje w chwili obecnej potrzeba głębszej charakterystyki tej reformy.

Nowy projekt budżetu również i w konstrukcji cyfrowej posiada dość poważne zmiany. Celem ich jest dalsze urealnienie budżetu oraz uwzględnienie tych konieczności państwowych, które nie zostały uwzględnione w budżecie bieżącym.

Tak więc, przewiduje się zmniejszenie dochodów administracyjnych w porównaniu z budżetem wykonywanym o zł 30 785 tys., następnie zmniejszenie wpływów z przedsiębiorstw państwowych o zł 69 310 tys., co obok innych drobnych redukcji daje sumaryczne zmniejszenie dochodów o zł 100 445 tys. Równocześnie w innych pozycjach preliminuje się zwiększenie dochodów budżetowych o zł 172 903 tys., w czym główną pozycję zajmuje wzrost wpływów z danin publicznych (zł 115·7 miln.), z monopolów państwowych (zł 36·7 miln.), z niektórych przedsiębiorstw państwowych (zł 10·5 miln.) i w niektórych działach dochodów administracyjnych.

Strona rozchodowa nowego budżetu wykazuje również głębsze przesunięcia, trudno jednak o scharakteryzowanie tych licznych przemian w generalnej syntezie. To też pozwolę sobie zwrócić uwagę tylko na pewne zagadnienia szczególne, które niewątpliwie żywej obchodzą opinię publiczną.

Pierwszą tendencją, która w nowym budżecie—w przeciwstawieniu do budżetu bieżącego—wyraźnie występuje, to zagadnienie obsługi i likwidacji niektórych długów. Tylko sytuacja przymusowa skłoniła nas przed rokiem do oczywistego pominięcia niektórych obowiązków Państwa wobec obywateli lub instytucji kredytowych. Błędy te próbujemy zresztą naprawiać i obecnie, w granicach możliwości. I tak np. w wyniku szczególnie pomyślnych rezultatów finansowych w listopadzie, zgodnie z przyzwoleniem ustawy skarbowej, przeznaczaliśmy na częściowe pokrycie zobowiązań Skarbu z tytułu układów konwersyjnych rolniczych przez Bank Akceptacyjny zł 2 miln. gotówką i zł 3 miln. obligacjami Pożyczki Konsolidacyjnej. Natomiast w budżecie nowym te wszystkie zobowiązania są preliminowane w odpowiedniej wysokości. Tak np. na pomoc przy zawieraniu układów konwersyjnych oraz na dopłatę na rzecz państwowych oraz publiczno-prawnych instytucji finansowych z tytułu konwersji preliminuje się zamiast zł 0·5 miln., jak to ma miejsce w budżecie bieżącym—zł 15 miln. Sumarycznie zaś w dziale A (Administracja) podwyższa się preliminarz na obsługę długów o zł 43·7 miln. w czym zł 33·9 miln. stanowią pozycje, urealnijące dotychczasowy budżet. W dziale B (Przedsiębiorstwa i Zakłady) obsługa długów zwiększa się o zł 13·5 miln. i w dziale Funduszków—o zł 5·7 miln.

Niezależnie od tego w art. 6 projektowanej ustawy skarbowej zawarty jest przepis, iż w miarę uzyskiwania wystarczającego pokrycia Ministerstwo Skarbu ma prawo zwiększać wydatki na spłatę długów państwowych.

Drugi szczegół, na który pragnę zwrócić uwagę Wysokiego Sejmu, to podwyższenie sumy wydatków w części 16 preliminarza na emerytury o zł 7·9 miln.

Z punktu widzenia odpowiedzialności Ministra Skarbu nie mogę nie podkreślić, iż sumy, potrzebne na obsługę wydatków na emerytury i renty inwalidzkie, kładą się poważnym ciężarem na budżecie odbudowywanego z gruzów Państwa. W preliminarzu brutto na 1937/38 r. wydatki te mają wynieść prawie zł 400 miln., tj. tylko o 30% mniej niż wydatki na płace w całej administracji państwowej (bez części VI budżetu, tj. bez Ministerstwa Spraw Wojskowych). Wydatki na płace łącznie z przedsiębiorstwami, monopolami i funduszami wyniosą w nowym budżecie ok. zł 1 110 miln., gdy emerytury w budżecie brutto wyniosą zwyż zł 281 miln., a renty—zwyż zł 100 miln. Oczywiście, nikt z emerytów czy inwalidów—ani pojedynczo ani zbiorowo—nie może ponosić najmniejszej nawet odpowiedzialności za ten stan rzeczy. Stosunek procentowy tej grupy wydatków do całości budżetu państwowego jest jednym z najwyższych w Europie, pomimo iż stosunkowo mało emerytów przejęliśmy po państwach zaborczych, a duże zastępy młodych i wykwalifikowanych sił czekają nadal na pracę w instytucjach państwowych. Mimo to ostatnimi posunięciami sprzed roku wywołaliśmy duże rozgoryczenie w rzeszach emerytów, szczególnie w tak niesłusznie nieraz nazywanych „emerytach zaborczych”. Jest rzeczą bezsporną, iż większość z nich pełniła z najlepszą wiarą i wolą swój obowiązek społeczny i narodowy wobec Polski. Sprawa jakiegokolwiek reformy w wytworzonym stanie rzeczy rozbijała się jednak albo o brak kredytu w budżecie, albo o trudności uzgodnienia spornych zapatrywań i zarządzeń, które wykluczają tymczasem możliwość prostego powrotu do stanu z października ub. r.

To też, aby i nadal nie odciąć możliwości choćby stopniowej i skromnej rewizji obecnej sytuacji najgorzej uposażonych emerytów, pomimo, iż formowanie zrównoważonego projektu budżetu natrafiało na b. znaczne trudności, a każdy milion złotych stawał się przedmiotem długich negocjacji ministerialnych—to jednak zarezerwowałem kwotę zarówno na naturalny wzrost emerytur, jak też i na przeprowadzenie częściowej reformy, której zasady—wobec niezwyklej trudności uzgodnienia sprawy—omówię w czasie najbliższym z Komisją Budżetową.

Wreszcie pragnę podkreślić jeszcze dwa momenty. Podobnie jak to uczyniliśmy w ub. r., tak samo i obecnie budżet Oświaty podciągamy wzwyż o zł 7·5 miln., zdając sobie dokładnie sprawę z wielkich, niezaspokojonych potrzeb tego resortu. Szczególnie szkolnictwo powszechne wymaga corocznego i systematycznego rozwoju, gdyż prawdziwa oświata i kultura jest zawsze najlepszym sprzymierzeńcem siły obronnej Narodu—jest fundamentem, na którym jedynie można zbudować gmach trwałego postępu ekonomicznego i cywilizacyjnego.

Budżet Ministerstwa Spraw Wojskowych pozostaje na razie na niezmienniej wysokości, jako budżet opancerzony zarówno w sumach globalnych, jak też i w tangentach miesięcznych. Nie powinno to budzić wrażenia, iż stoimy w miejscu w zakresie organizacji sił obronnych Państwa. Ktokolwiek widział ostatnią listopadową rewję, mógł naocznie skonstatować, że w naszej armii narodowej spoczywa potężna siła moralna i techniczna, że w niej tkwi wielka żywotność i głę-

bokie poczucie honoru, wyrażające się w dążeniu, by nie uronić nic ze wskazań i wymagań stałego rozwoju, które pozostawił jej Twórca Armii, Józef Piłsudski. Rok, który upływa, był i na tym odcinku poświęcony konkretnej i skutecznej pracy twórczej. Obecnie ta sama praca będzie niewątpliwie spotęgowana, gdy cele inwestycyjne uzyskają swoje odrębne nowe źródła kredytowe. Rozbudowa bowiem przemysłu, usprawnienie komunikacji, wzmoczenie potencjału motoryzacyjnego—to elementy, które w harmonijnym programie pracują zarówno dla zadań czysto cywilnych, jak też i dla akumulacji sił obronnych Państwa.

Mogę więc tylko zapewnić, że cały Rząd zdaje sobie sprawę z odpowiedzialności, jaką dźwiga wobec przyszłości Narodu, wobec Prezydenta Rzeczypospolitej i wobec Wodza Naczelnego w tej dziedzinie i obowiązki swe z całą sumiennością wypełni.

Oto kilka najistotniejszych momentów w tej wielkiej gamie zagadnień programowych, zawartych w tej potężnej księdze, stanowiącej projekt budżetu państwowego na 1937/38 r.

Czy projekt rządowy odpowiada wszystkim wymaganiom teorii budżetowania i wszystkim—słusznym i umotywowanym—dezyderatom, które już w przeszłości od 17 lat rejestrowane są z naszej trybuny parlamentarnej? Zapewne, że nie. Każdy, kto się stykał z techniką pracy budżetowej, szczególnie gdy nie ponosi odpowiedzialności za przeszłość, mógłby z dużą dozą słuszności postawić sporo zarzutów obecnemu przedłożeniu.

Sądzę, że jedno wolno mi stwierdzić z całym poczuciem obiektywizmu: obecny budżet jest formalnie i rzeczowo lepszy i lepiej zrównoważony od poprzedniego, jest krokiem naprzód w ustalaniu tych zasad, które próbujemy skodyfikować i które pragniemy w niezbyt odległej przyszłości przedstawić Izdom jako projekt ustawy o prawie budżetowym Polski.

Obok zagadnienia polityki budżetowej, sprawą organicznie z budżetem i stanem gospodarstwa społecznego związaną, a stanowiącą jeden z najważniejszych elementów odpowiedzialności Ministra Skarbu, to sprawa polityki podatkowej.

Trafna i sprawiedliwa polityka podatkowa—to bodziec rozwoju i postępu ekonomicznego kraju. To równocześnie instrument, niwelujący zbyt jaskrawe rozpiętości socjalne i rozpiętości w rozwoju poszczególnych dzielnic. Podatki—to stałe pogłębianie świadomości celów zbiorowych, to najczęstsze i najtrudniejsze zetknięcie między obywatelem i Państwem. Zła polityka podatkowa—to potężny hamulec rozwoju gospodarczego, a zła polityka podatkowa, wykonywana przez zły aparat podatkowy—to klęska.

Ta świadomość—stwierdzam to z całym naciskiem—zdobyła sobie prawo obywatelstwa w kierowniczych instancjach Ministerstwa i izb skarbowych. Ale od świadomości do realizacji dobrej polityki podatkowej, wykonywanej przez dobry aparat techniczny w całym kraju—to droga długa. Nic bowiem nie byłoby w stanie tak szybko pogorszyć ponownie stanu faktycznego, jak chęć dokonywania radykalnych reform podatkowych w okresie wyczerpania kas skarbowych i aparatu finansowego z rezerw przy przeciążonym i źle płatnym aparacie podatkowym i egzekucyjnym. Takie reformatorstwo byłoby właśnie otwarciem drzwi dla spotęgowanej samowoli i pogłębionego chaosu w księgach bierczych i kasowych urzędów.

Reforma ta—niezbędna w Polsce—musi być wykonywana systematycznie, ze świadomością celu i metod pracy, etapami, tj. od ugruntowania się rezultatów jednej fazy reformy do drugiej.

Największa uwaga została obecnie skierowana na wartość moralną personelu skarbowego i egzekucyjnego. To jest wstępny postulat reformy, o ile ona ma być trwałą i skuteczną. Z prawdziwym przygnębieniem wyznaję więc, iż sporadyczne wypadki nadużyć, odkrywane przez zreorganizowany już częściowo system wewnętrznej kontroli—są udowodnione, zarówno w Centrali, jak też i w urzędach skarbowych. Proces radomski nie jest i nie będzie, niestety, zjawiskiem odosobnionym, kilka podobnych afer znajduje się w śledztwie lub w sądzie.

Nie potrzebuję więc chyba zapewniać, iż każde nadużycie jest tępione z taką bezwzględnością, iż wstrząs moralny jest już niewątpliwie dokonany. Z drugiej strony muszę jednak w imię prawdy stwierdzić, iż Związek Urzędników Skarbowych w akcji tej przyszedł mi z rzetelną pomocą. Związek ten uczynił wszystko, by postulat rzetelności i moralności pracowników skarbowych podnieść do godności zasady bezwzględnej i razem z kierownictwem tego Związku mogę oświadczyć, iż ogół pracowników skarbowych spełnia swe zadania w niezwykle trudnych warunkach, z najwyższym oddaniem się obywatelskiej służbie dla Państwa.

Z tą samą otwartością stwierdzam dalej, iż bardzo wiele do życzenia pozostaje i po drugiej stronie okienka podatkowego. Jest rzeczą prawdziwie pocieszającą, iż urzędnik prywatny, pracownik umysłowy, przemysłowiec, robotnik, a szczególnie chłop—wywiązują się w granicach swych życiowych możliwości jak najsuamienniejsze z obowiązku podatkowego, a w każdym razie nie figurują oni w aktach jako element, współdziałający w demoralizacji urzędników. Tak samo byłoby prostą niesprawiedliwością twierdzić, że jakkolwiek inna warstwa społeczna czy zawodowa popelnia masowe nadużycia podatkowe. Są zjawiska sporadyczne wprost niezwykłej sumienności podatkowej wśród ziemiaństwa, czy też wśród wielkiego przemysłu i ludzi, żyjących z kapitału, i to—w imię prawdy—publicznie stwierdzam. Niemniej akta, zgromadzone obecnie w Centrali, wskazują, iż sporo zamożniejszych jednostek lekceważyło jawnie obowiązki podatkowe, demoralizując tym innych, biedniejszych płatników podatkowych lub też demoralizując urzędników skarbowych. Na 908 zamożniejszych płatników podatków w pewnym okręgu tylko 26% nie posiadało wcale zaległości podatkowych, ok. 20% posiadało zaległości większe od 4-letniego przypisu. Mogą, oczywiście, niejednokrotnie istnieć szczególne warunki takiego stanu rzeczy, niezależne od samego płatnika podatku, jednakże sądzę, że cała zdrowa część opinii publicznej podzieli pogląd, że objawy jakiegokolwiek protekcjonizmu podatkowego tolerowane być nie mogą i nie będą.

Poprawiając i korygując czynnik subiektywny w zakresie zagadnienia podatkowego, musimy równolegle poddać rewizji i reformie warunki obiektywne. W tym zakresie sporą część pracy przygotowawczej wykonaliśmy w b. r. Tak więc przez skasowanie szeregu dodatków do podatków, przez skasowanie niektórych drobnych podatków, przez znowelizowanie ustaw o podatkach: przemysłowym, od nieruchomości, od lokali,

a ostatnio o podatku gruntowym, wreszcie przez systematyczne badanie zaległości i umarzanie nierealnych tytułów podatkowych, osiągnięto już duże uproszczenia w obowiązującym systemie podatkowym. Trzy ostatnie dekrety podatkowe stanowią też początek systemu, który ma uwzględniać szczególną sytuację kresów wschodnich. Dekret o zmianie przepisów o podatku gruntowym ma nie tylko znaczenie kodyfikacyjne, ale przynosi pewną obniżkę podatku, kalkulowaną na zł 3 miln., z czego $\frac{2}{3}$ przypada na kresy wschodnie. Dekret o zmianie przepisów o podatku od uboju obniżył na obszarze województw wschodnich stawki podatkowe o 50%. Wreszcie dekret o ulgach dla inwestycji uwzględnia szereg ważnych postulatów gospodarczych kresów północno-wschodnich z tym, że pewne przywileje będą mogły być tam rozciągnięte i na drobną własność rolną.

Prace te są z całą energią prowadzone w Ministerstwie w dalszym ciągu w tym przypuszczeniu, że może niedługo już nadejść czas, w którym umożliwiona będzie dalsza, głębsza reforma podatkowa, preferująca te procesy kapitalizacyjne i gospodarcze, które będą wzmacniać strukturalnie gospodarstwo społeczne i indywidualne w Polsce.

W zakresie polityki pieniężnej zabiegałem usilnie, by politykę naszą oprzeć na dwu elementach: na bezspornej, realnej rzeczywistości i na państwowym interesie Polski. Wszystkie inne argumenty i względy starałem się odsunąć na plan dalszy.

Polska jest państwem rządzącym swe życie, tworzącym kapitał zakładowy dla odrobienia zaniedbań niewoli i wojny. Polska jest państwem dłużniczym i państwem, zmuszonym do importu wielu surowców i maszyn.

Istnieją tylko cztery metody płacenia swych zobowiązań. Można je spłacać eksportem towarowym, tj. rezultatem pracy ludzkiej w kraju. Można eksportować dla spłacania wierzytelności czystą pracę ludzką; jest to emigracja. Można przez pewien czas spłacać stare zobowiązania nowymi przy swobodnej cyrkulacji kredytów międzynarodowych. Można, wreszcie, spłacać zobowiązania wysprzedawaniem majątku narodowego lub eksportem zapasów złota, co leży w tej samej kategorii działań. Rzeczywistość od kilku lat wskazuje nam wyraźnie, że rynki zbytu dla towarów zamykają się coraz szczelniej w głównych państwach wierzycielskich, że emigracja jest obiektem ścisłej reglamentacji a chwilami prohibicji, że nowe kredyty średnio- i długoterminowe gospodarcze i dla gospodarstwa przeznaczone nie mają jeszcze szans szerszej realizacji, że złotem i majątkiem narodowym nie wolno nam dłużej już płacić, gdyż dotychczas poniesione straty są już olbrzymie.

Utrzymując dotychczasową politykę—wobec krańcowo zmienionych warunków światowych—mogliśmy nagle znaleźć się w warunkach, w których nie moglibyśmy już ani panować nad poziomem naszej waluty, ani też zabezpieczyć dowozu niezbędnych surowców i środków produkcji. Cyfry zresztą wskazywały na to niezbicie. W dn. 31/XII 1928 r. złoto i waluty w naszej instytucji emisyjnej stanowiły sumę zł 1 327 miln., w dn. 31/XII 1935 r. pozycja ta figurowała w bilansie Banku kwotą zł 444 miln.; na koniec w dn. 1/VII 1936 r. zapas złota spadł bilansowo do zł 366 miln., zapas walut był znikomy.

W kwietniu b. r. odpływ dla celów tezauryzacyjnych przekraczał chwilami zł 5 miln. dziennie. Mó-

wić w tych warunkach o liberalizmie dewizowym było tym samym, co żądać od człowieka, uratowanego po ciężkiej katastrofie, następnie zagłodzonego, oddania do transfuzji resztek własnej krwi. Przez szereg lat dawaliśmy wyraz naszej rzetelności dłużniczej wobec świata. Gnębiliśmy własne potrzeby i płaciliśmy odsetki, które były anachronizmem w świecie. Ten stan nie mógł być kontynuowany. To też pod koniec kwietnia ukazał się dekret dewizowy, który początkowo wywołał falę zrozumiałego niepokoju w naszym życiu gospodarczym. Dziś—po 7 miesiącach—możemy z całym spokojem stwierdzić pozytywne skutki tego zarządzenia. Zapasy złota w Banku—wraz z ostatnią dyspozycją zakupu—wzrosły o ok. zł 16 miln. Zapasy walut wzrosły o zł 15 miln. W tym okresie pokryliśmy zapotrzebowania dewizowe Rządu i życia gospodarczego bez większych trudności, ale ponadto wykonaliśmy b. znaczne płatności ściśle finansowe, oczywiście takie, które wzmacniały nasze instytucje kredytowe. Ktoś z wybitnych zagranicznych przyjaciół Polski, odgrywający miarodajną rolę w finansach międzynarodowych, zapytywał w rozmowie, czy Polska należy do doktrynalnych zwolenników reglamentacji dewizowej i towarowej. To pytanie może budzić zainteresowanie i w społeczeństwie naszym. Odpowiedź Rządu jest zdecydowanie negatywna. Nie, nie jesteśmy doktrynalnymi zwolennikami reglamentacji. Stosujemy ją jako środek konieczności i stosować ją będziemy tak długo, aż interes naszego życia gospodarczego i naszej waluty nie będzie całkowicie zabezpieczony przez przywrócenie takiej przynajmniej swobody w obrocie towarowym i kredytowym w świecie oraz w dziedzinie emigracji, byśmy mogli i dla nas uzyskać ponownie warunki równowagi. Że zarządzenie nasze spowodowane zostało sytuacją międzynarodową, to rozumieli to nieraz lepiej nasi wierzyciele, niż nasi własni obywatele. Stwierdzali oni — po wydaniu przepisów dewizowych i po wstrzymaniu transferu—że uczyniliśmy to po wieloletnim kryzysie i po dokumentowaniu w sposób realny naszej dobrej woli. To też stopniowo układamy nowe, przejściowe porozumienia z naszymi zagranicznymi wierzycielami, pilnując, by z jednej strony nasz żywotny interes, z drugiej dobre imię Polski — nie zostało w niczym narażone.

Sądzę, że w przyszłej fazie debat parlamentarnych będę mógł przedstawić wyniki pozytywne tych negocjacji.

Obecnie przychodzi nowe, poważne wzmocnienie dla naszej polityki finansowej. Podpisana właśnie pomiędzy rządami obu zaprzyjaźnionych państw—w wyniku pogłębienia współpracy polsko-francuskiej—pożyczka, po przeprowadzeniu dalszych formalności legislacyjnych, otworzy nie tylko nowe, niezależne ogniska większych prac inwestycyjnych, np. przy rozbudowie kolei Śląsk—Gdynia, ale również wzmocni walutowo bardzo poważnie naszą instytucję emisyjną. Pożyczka ta, stanowiąc największą operację finansową od okresu kryzysu, zgodnie z wymogami art. 51 obowiązującej Konstytucji, będzie przedmiotem oddzielnych obrad naszych Izb Ustawodawczych.

Drugim niezwykle ważnym i drażliwym momentem naszej polityki walutowej stała się sprawa—jak to się nieraz delikatnie mówi—„uelastycznienia naszej waluty”. Idzie tu, oczywiście, o zagadnienie dewaluacji ruchomej, wzgl. deprecjacji złotej. Będę traktować i tę sprawę z całą szczerością i możliwą jasnością. Warto więc przede wszystkim przypomnieć, że ostatnio za-

bieg ten został dokonany w szeregu państw dość chaotycznie. Pomimo pozorów ścisłego międzynarodowego współdziałania, umowa podstawowa może być wypowiedziana w ciągu 1 dnia, a szereg państw zachował sobie dalszą amplitudę wahań dewaluacyjnych. Jest to pokój walutowy trwały na 1 dzień i z zachowaniem nabożów w armatach. Byłoby rzeczą nierozsądną i niezgodną z rzeczywistością, by twierdzić, że zabieg dewaluacyjny jest pozbawiony ekonomicznego sensu. W pewnych okolicznościach może on być nawet niezwykle skuteczny, i istotnie w kilku krajach okazał się skuteczny.

Cytowany już raport Dyrektora Międzynarodowego Biura Pracy, syntetyzując informacje i materiały z całego świata, a nie posiadając zainteresowania zabarwienia na różowo jakiejś doktryny finansowej, daje następujące stwierdzenia: „Trzebaby nie mieć najmniejszego pojęcia o historii ekonomii, żeby utrzymywać, że teoria dźwignia przemysłu i handlu drogą deflacji nie ma żadnego uzasadnienia. Ale okoliczności się zmieniły i to, co mogło być zrozumiałe w przeszłości, nie może być tolerowane współcześnie”. I dalej stwierdza: „Są rzeczywiście poważne racje ku temu, by wierzyć, że rządy, które w walce z kryzysem posilkowały się nie ortodoksyjnymi metodami, w końcu lepsze wykazały rezultaty, niż te, które zawierzyły tradycyjnemu procesowi deflacji”. Od przeciwstawienia się deflacji i ortodoksyjnym metodom już tylko krok do „uelastycznienia” waluty. Mimo to Dyr. Butler stwierdza na podstawie analizy materiału wyraźnie: „Z powyższych wywodów wyciągamy jasny wniosek, że krajom, których waluta zdeprecjonowana została zaraz na początek kryzysu, udało się polepszyć powoli swą sytuację”.

Oto więc zagadnienie pierwsze: czas, w którym ten zabieg został dokonany. Następnie szukanie gospodarczo usprawiedliwionego poziomu dla waluty jest obracaniem się w świecie iluzji. Ruszając poziom waluty, ruszamy wszystkie elementy składowe równowagi. Trzecim ważnym momentem jest to, że w Polsce mamy warunki psychiczne i materialne zupełnie szczególne. Nie trzeba się powoływać na to, że Polska pierwsza w 1925 r. przeszła drugą fazę dewaluacji i obecnie inne waluty zbliżyły się do jej dawnego poziomu. Ważniejsze jest to, że gdy w Anglii czy w Szwecji np. od 1932 r. ceny po dewaluacji wzrastały b. powoli, to w Polsce na samą wieść o dewaluacji za granicą ceny poczęły bez żadnego uzasadnienia wykonywać szaleńcze ruchy. Bardzo szczegółowe przeliczenia wskazały, iż przy założeniu wycofania się Skarbu z akcji popierania eksportu po dewaluacji rozpiętość między cenami artykułów, sprzedawanych i nabywanych przez rolnika, powiększyłaby się na niekorzyść rolnictwa, budżet stałby się co najmniej przejściowo ponownie deficytowy, papiery państwowe i oszczędnościowe milionów obywateli uległyby deprecjacji, realna wartość zarobków, płac urzędniczych i emerytur zmalałaby poważnie, przepisów dewizowych nie tylko nie możnaby po tym zabiegu znieść lub choćby tylko złagodzić, ale przeciwnie—podobnie jak to ma miejsce obecnie we Włoszech—należałoby je wzmocnić, gdyż reszta zapasu złota musiałaby stać się funduszem wyrównawczym i zabezpieczającym nowy parytet. Bilans takiej operacji wypadłby dla Polski negatywnie. Trzeba do tego dodać, że w Polsce proces deflacji został głęboko i szczególnie ostro zrealizowany. Ceny przemysłowe mogły być u nas uważane za wysokie przeważnie w sto-

sunku względnym do ceny zboża, ale nie w skali bezwzględnej. Cały szereg przemysłów obniżyło w okresie kryzysu skalę cen b. poważnie. Przemysł hutniczy i żelazny, przemysł cukrowniczy, nawozy sztuczne, papier, węgiel, materiały budowlane i cement doprowadziły swe ceny głęboko w dół. I fakt charakterystyczny: proporcjonalnie mniejszą zniżkę ceny wykazał ten przemysł, który opierał się o obce surowce, pomimo, że te ostatnie obniżyły swe ceny najsilniej. „Wiadomości Statystyczne” podają, że między 1928 r. i październikiem 1936 r. cena 1 kg bawełny amerykańskiej spadła z zł 4.40 na zł 1.74, bawełny egipskiej—z zł 9.21 na zł 2.83, juty—z zł 1.47 na zł 0.44, a równocześnie przedza bawełniana spadła z zł 6.50 na zł 3.72 lub z zł 8.89 na zł 5.37, worki jutowe z zł 300 za 100 kg na zł 169.4 itd.

Import surowców zagranicznych nie rozkłada się w Polsce równomiernie. Te zaś podstawowe przemysły, jak włókienniczy, wyzyskałyby fakt podrożenia surowca w sposób dotkliwy dla ludności.

I dlatego Rząd, który w imię równowagi budżetu obciążył podatkami świat pracy i przemysł, który skoncentrował swój wysiłek na zapewnieniu ludności wiejskiej tanich produktów, który czyni wysiłki, by produkcji i gospodarstwu polskiemu zapewnić jak największy spokój i pewność kalkulacji, który pragnie przywrócenia rentowności, opartej na solidnym wysiłku w procesach produkcyjnych, a ukrócenia zyskowności w procesach spekulacyjnych, który współdziała z instytucjami kredytowymi i finansowymi, prywatnymi i państwowymi, by do nich skierować nową falę oszczędności—nie chciał bez potrzeby i konieczności państwowej obalać swych własnych wysiłków, własnych założeń i własnych zobowiązań wobec obywateli. Dlatego złoty polski pozostanie i nadal na swym parytecie.

Rok ubiegający był niewątpliwie okresem dużych trudności i wahań na rynku pieniężnym i lokacyjnym. Moje własne zarządzenia, konieczne ale początkowo na zewnątrz nie jasne co do swych celów, oraz wciąż powtarzające się perturbacje na rynkach zagranicznych nie sprzyjały rozwojowi kapitalizacji „płynnej”. Zarysowała się ponownie b. silnie w początku roku tendencja tezauryzacji i pod koniec roku ucieczka do wartości realnych. Jednakże już od początku lipca, a potem w realniejszej formie od końca października powróciły elementy zaufania, zjawiał się dopływ oszczędności do prawie wszystkich banków, obroty handlowe przestały mieć charakter spekulacyjny, pojawiły się sprzedaże złota i walut z rynku wolnego do Banku Polskiego, zjawiała się prywatna inicjatywa inwestycyjna.

W b. r. dokonano szeregu ważnych prac z zakresu porządkowania spraw finansowych, zamykania lub likwidowania pozostałości pokryzysowych i otwierania nowej księgi życia.

Pierwsza, wstępna część prac dotyczy uporządkowania i sanacji towarzystw kredytowych ziemskich. Między innymi udzielono Towarzystwu Kredytowemu Ziemskiemu i Wileńskiemu Bankowi Ziemskiemu zezwolenia na spłatę w Banku Polskim kredytu akceptacyjnego papierami procentowymi, umorzono dług obligacyjny Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego w Warszawie, udzielono zezwolenia na spłatę zaległych kuponów listami zastawnymi i przygotowano do dyskusji projekt reorganizacji Wileńskiego Banku Ziem-

skiego. Udzielono zezwolenia na emisję 4½% listów zastawnych Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego i Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego we Lwowie z przeznaczeniem na spłatę tymi listami przez właścicieli gospodarstw rolnych długów hipotecznych. W wykonaniu rozporządzenia Prezydenta Rzplitej o komunalnych kasach oszczędności wydane zostało w lipcu b. r. rozporządzenie Ministra Skarbu o związkach komunalnych kas oszczędności. Niebawem zaś wyjdzie rozporządzenie o komunalnych kasach oszczędności z załączonym statutem wzorowym dla tych kas.

Przyspieszono też uporządkowanie gospodarki finansowej związków samorządowych. Dochody zwyczajne samorządu w stosunku do okresu wysokiej koniunktury obniżyły się w okresie kryzysu o ok. 40%. Tymczasem znaczna część wydatków była nie do skomprimowania. W ten sposób nastąpiła szybka dezorganizacja gospodarki finansowej samorządów. Do dn. 25/XI 1936 r. ustalono przez pracującą przy Skarbie „Centralną Komisję Oszczędnościowo-Oddłużeniową dla Samorządu” indywidualne ulgi w spłacie zobowiązań w stosunku do Skarbu Państwa i instytucji publiczno-prawnych dla 415 miast i 137 powiatowych związków samorządowych. Zobowiązań globalnie skreślono na sumę ok. zł 210 miln. i ok. zł 10 miln. rocznie w kosztach oprocentowania na przyszłość. Z sumy tej—63% dotyczy wiarygodności Skarbu Państwa, 37%—stanowią wierzyciele publiczno-prawni i banki państwowe.

Ostatnio wreszcie przeprowadzono pewne zarządzenia, dotyczące generalnego oddłużenia gmin wiejskich, a więc umożliwiono na szerokiej płaszczyźnie finansów publicznych stworzenie nowej równowagi. Wreszcie należy stwierdzić, iż pod koniec b. roku nastąpiło również uspokojenie na rynku lokacyjnym. Zarządzenie Ministra Skarbu, że kupony pożyczki stabilizacyjnej mają być płacone od dn. 15/X b. r. wg kursu waluty najmniej zdeprecjonowanej—umocniło sytuację tego waloru. Również listami zastawnymi i krajowymi papierami państwowymi dokonywano w październiku i listopadzie dużych obrotów przy wyższych kursach.

W końcu—może nie bez znaczenia będzie informacja, iż w b. r. zdołaliśmy ułokować na tzw. rynku pieniężnym sztywnym dla prywatnego życia gospodarczego kredytów na sumę zwyż zł 70 miln., mianowicie na cele budowlane, na lokaty w bankach prywatnych, na kredyty rolnicze itp.; resztę—zaabsorbował plan inwestycyjny.

Jeżeli idzie o zasięg ludnościowy, ekonomiczny i społeczny w Polsce, to z resortów gospodarczych na plan pierwszy wybijają się prace Ministerstwa Rolnictwa. I tu niezwykle ważne miejsce zajmuje zagadnienie likwidacji pozostałości kryzysowych. W b. r. uczyniono w akcji tej szereg dalszych posunięć, dążąc zasadniczo, szczególnie wobec poprawiającej się koniunktury, do zakończenia akcji oddłużeniowej i współdziałania do odbudowania normalnego, zdrowego kredytu dla rolnictwa. Tak więc do końca października 1936 r. zatwierdzono zwyż 376 tys. układów przez Komitet Konwersyjny Banku Akceptacyjnego na sumę zł 383 miln., co stanowi ok. 90% długów rolniczych, które z tytułu ustawy o Banku Akceptacyjnym mogły ulec konwersji.

Zadłużenie rolnicze z tytułu kredytu w obligacjach melioracyjnych Państwowego Banku Rolnego—pomimo dawniejszych redukcji—wykazywało wciąż jeszcze

poważne przerosty. W b. r. zastosowano nowe ulgi, polegające na częściowym umorzeniu kapitału oraz rat zaległych i wstrzymaniu spłaty kapitału do połowy 1939 r. Również na podstawie dekretu zostały stworzone podstawy dla oddłużenia wzgl. postępowania układowego spółdzielni rolniczych.

Dość żywą akcję poprowadzono w b. r. w zakresie inwestycji rolniczych—celem ułatwienia korzystnego obrotu produktami agrarnymi na rynku wewnętrznym i w eksporcie. Tak więc kosztem zł 3 miln. wybudowano w Gdyni nowoczesny elewator zbożowy o pojemności 10 tys. t, czym obniżono koszty składowania i ekspedycji zboża. Wybudowano zwyż 20 spichrzów handlowych i przystąpiono do organizacji poważniejszego ośrodka obrotu lnem na Wileńszczyźnie. Zainicjowano i poparto kredytowo budowę wielkiej rzeźni przetwórczej w Gdyni. Wybudowano kosztem zł 2·5 miln. chłodnię w Warszawie wraz z halą dla mięsa przywożonego. Na modernizację mleczarni przeznaczono zł 7 miln. kredytu. Kredyty zastawowe powiększono o kilkanaście milionów złotych. W dziedzinie organizacyjnej przygotowano wprowadzenie w życie w całej rozciągłości od początku 1937 r. ustawy o humanitarnym uboju zwierząt, z ograniczeniem uboju rytualnego. Tylko ok. 15% wagi zwierząt, jak zapewniają znawcy—poddawanych będzie ubojowi rytualnemu.

Pomijając szereg spraw, o których niewątpliwie będzie miał okazję mówić Pan Minister Rolnictwa, pragnę tylko jeszcze podkreślić, iż cały Rząd przywiązuje dużą wagę do prac, związanych z zagadnieniem reformy rolnej. Obejmuje ona zarówno sprawę scalenia gruntów, znoszenia służebności, jak też i sprawę parcelacji oraz planowej kolonizacji wewnętrznej przez tworzenie nowych, zdolnych do samodzielного bytu osad. W b. r. od dn. 1/IV rozparcelowano ogółem 43 300 ha, z czego na parcelację rządową wypadło 14 400 ha, resztę rozparcelował Państwowy Bank Rolny, „Ślązak” i 22 400 ha—akcja prywatna. Zwiększone w I półroczu b. r. o 17% wpływy własne Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej oraz wpływy z operacji kredytowych, przyznanych w ramach nowego planu inwestycyjnego, zezwoliły w b. r. na zwiększenie tempa prac agrarnych oraz zakresu pomocy kredytowej dla uczestników scalania na przenoszenie budynków.

Akcja oddłużeniowa Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej została w zasadzie już zakończona, przy czym umorzono dłużnikom należności na kwotę, przekraczającą zł 240 miln.

Również w dość szerokim zakresie prowadzono roboty melioracyjne, wydatkując na nie ok. zł 6½ miln. w b. r. Ostatnio zaś z inicjatywy Ministra Rolnictwa przygotowuje się wykonanie wielkich prac przy obwałowaniu Wisły.

W okresie sprawozdawczym wprowadzono w życie szereg dodatkowych umów handlowych—z Francją, ze Szwecją, z Niemcami, z Finlandią, z Czechosłowacją, z Austrią—oraz zawarto umowę handlową z Kanadą, przy czym Ministerstwo Przemysłu i Handlu czyni skuteczne wysiłki, by doprowadzić do zwiększenia dwustronnej wymiany towarowej, do traktatowego zapewnienia życia gospodarczemu warunków konkurencyjnych na rynkach obcych oraz dostatecznej dostawy surowców do Polski. Celem czuwania nad niezwykle skomplikowanym obecnie międzynarodowym obrotem towarowym i wynikającym stąd rachunkiem powołany został ostatnio do życia Polski

Instytut Rozrachunkowy. Ze względu na stosunki z zagranicą, okazało się konieczne stworzenie instytucji o równorzędnych uprawnieniach i gwarancjach i dlatego Instytut ten został utworzony jako osoba prawna prawa publicznego.

W dziedzinie ustosunkowania kapitału zagranicznego i kapitału krajowego w wielkim przemyśle—rok bieżący będzie uważany w przyszłości, niewątpliwie, za przełomowy. W ręce polskie przeszły najpotężniejsze obiekty górniczo-hutnicze w województwie śląskim—obiekty, rozbudowane na skalę zachodnio-europejską i mające swój indywidualny udział w handlu światowym. Nie można oczywiście zaprzeczyć, iż w związku z tym faktem spadły na Rząd nowe kłopoty, związane z przeprowadzeniem tych przedsiębiorstw z formy etatystycznej na zdrowszą i elastyczniejszą formę nowoczesnej gospodarki. Tym niemniej sama próba twierdzenia, iż przejście to doszło do skutku w rezultacie ekspansji etatystycznej jest oczywiście niezgodne z istotnym stanem rzeczy. Przeciwnie—ten doniosły fakt może stać się tylko okazją do radosnego twierdzenia, iż stan posiadania przemysłowego Polski i Narodu polskiego znakomicie się powiększył, że obecnie—zarówno w dziedzinie przemysłu, jak i w dziedzinie handlu—poczynamy być nie tylko formalnymi, ale istotnymi gospodarzami u siebie w domu.

Wreszcie warto podkreślić, iż pod egidą Ministra Przemysłu i Handlu uruchomiono systematyczne prace, mające na celu ustalić rozmiary i metody, jakimi część importu surowcowego mogłaby być zastąpiona przez surowce pochodzenia krajowego. Sądzę, że obecnie ta ważna z punktu widzenia bilansu płatniczego sprawa wejdzie na tory całkowicie realne i konkretne.

W ścisłej łączności z zagadnieniami gospodarczymi stoi—doniosła zarówno z punktu widzenia komunikacji, jak też i obrony narodowej—sprawa motoryzacyjna w Polsce. Poza wszelką wątpliwością w tej właśnie dziedzinie musieliśmy popełnić duże błędy, skoro krytyka była i jest tu jednomyślna, a jej uzasadnienia są demonstrowane oczywistością. W b. r. uczyniliśmy szereg posunięć radykalnych w tej dziedzinie. Nie tylko wzmocniliśmy własną, krajową produkcję, ale dopuściliśmy do powstania poważnej montowni prywatnej, opartej o jedną z najpoważniejszych firm amerykańskich. W rezultacie ceny wozów zostały b. znacznie obniżone. Również zrealizowano szereg posunięć administracyjno-prawnych, mających na celu ułatwienia obywatelom Państwa posiadania i eksploataowanie wozów motorowych. Na pełne skutki tych zarządzeń trzeba jeszcze parę miesięcy poczekać. Ale postęp i w tej dziedzinie w każdym razie jest widoczny. W 1934 r. zmontowano wzgl. wyprodukowano w wytwórni krajowej samochodów osobowych, podwozi i motocykli ok. 1 000 sztuk. W ciągu 10 miesięcy b. r. czysta produkcja osiągnęła 2 000 sztuk. W dn. 1/I 1936 r. statystyka notowała w Polsce: samochodów osobowych, ciężarowych i autobusów 24 659 sztuk, motocykli 8 395 sztuk, razem 33 054 sztuk. W dn. 1/X 1936 r. stan ten uległ dość poważnej zmianie; notowano mianowicie samochodów osobowych, ciężarowych i autobusów 27 950 sztuk, motocykli 9 170 sztuk, razem 37 120 sztuk—co przedstawia wzrost o 13% w okresie kilku zaledwie miesięcy.

Ten stan nie może nikogo zadowolić. To też cały rozwój motoryzacyjny jest obecnie stale kontrolowany,

a niezbędne zarządzenia będą realizowane lub korygowane—aż do pomyślnego skutku.

Również na całym szeregu innych odcinków była prowadzona dość żywa działalność, sprowadzana systematycznie i coraz usilniej do jednego mianownika programowego, co przy indywidualizmie polskim nie należy do zadań szczególnie łatwych.

Nadmierne obciążenie gmin czynnościami zleconymi spowodowało wydanie zarządzenia Pana Prezesa Rady Ministrów z dn. 9/VI b. r., nakazującego poddanie rewizji obowiązujących przepisów celem zniesienia lub ograniczenia nałożonych—bez szczególnego usprawiedliwienia—na gminy czynności zleconych. Władze administracyjne osiągnęły już w szeregu wypadków konkretne rezultaty.

Podobna tendencja krystalizuje się coraz wyraźniej—choć zapewne jeszcze niedostatecznie silnie—w zakresie rozluźnienia zbędnej reglamentacji i likwidowania zbędnego etatyizmu. Zostały zniesione więc ograniczenia przemiałowe, zniesiono szereg opłat, hamujących działalność gospodarczą, naciskamy na ograniczenie częstości wypadków, w których obywatel musi się legitymować dowodem osobistym, rozluźniliśmy nieco w b. r. rygory, istniejące pomiędzy stosunkiem liczby pracowników w przemyśle a wysokością świadectwa przemysłowego, pozostawiliśmy tysiące okólników itd. Nie pozbawiona też cech charakterystycznych będzie informacja, że w b. r. Bank Gospodarstwa Krajowego nabył—oczywiście przy likwidacji zadłużenia—łącznie 11 obiektów ziemskich, miejskich i przemysłowych wartości zł 1 800 tys., gdy w 1935 r. jego „portfel etatystyczny” powiększył się o 51 obiektów wartości zł 10 626 tys. i w 1934 r. o 45 obiektów wartości zł 13 566 tys. Odwrotnie zupełnie przedstawia się sprawa sprzedaży obiektów Banku w ręce prywatne. W okresie 2 lat—1934 i 1935—Bank sprzedał zaledwie 6 obiektów w ręce prywatne za sumę zł 2 347 tys., gdy w b. r. w ciągu 9 miesięcy Bank sprzedał 34 obiekty wartości zł 5 123 tys. Po raz pierwszy więc saldo obrotów stało się tu „antyetatystyczne”.

Nie mogę wreszcie pominąć faktu głośnego bankructwa „Feniksa”, gdy w związku z tym wypadkiem stwierdzono różne nadużycia i dlatego akta tej sprawy zostały skierowane do prokuratora. I w tym wypadku mogę zapewnić, że wszyscy winni poniosą zasłużoną karę, a proces publiczny ujawni wszystkie błędy czy niedokładności. Niezależnie jednak od tego ważne pozostaje zagadnienie nie tylko pomyślnego dla obywateli polskich zlikwidowania portfela „Feniksa”, ale przede wszystkim sprawa zabezpieczenia rozwoju instytucji ubezpieczeniowych w Polsce na przyszłość. To też sprawy te staną się przedmiotem obrad parlamentarnych w obecnej sesji.

Wysoki Sejmie!

Zapewne wiele objawów, które budzą szersze lub węższe zainteresowanie w społeczeństwie, pominąłem w moim generalnym sprawozdaniu z prac, wykonywanych przez Rząd w roku bieżącym. Stoi temu na przeszkodzie niemożność fizyczna rejestrowania tak znacznej liczby zagadnień. Zresztą dyskusja sejmowa, niewątpliwie, uwypukli to właśnie, co budzi szczególne zastrzeżenia i krytykę.

Nie zdołaliśmy oczywiście stworzyć warunków pomyślnych, a choćby tylko normalnych, po tyloletnim ciężkim, światowym kryzysie. Mogę jednak stwierdzić,

i to nie w imię potrzeby Rządu, ale w imię gruntowania się wiary społeczeństwa we własne siły i własną przyszłość:

1) że wychylona od kilku lat równowaga bilansu płatniczego została przywrócona, a zapas kruszcowy i walutowy banku emisyjnego został poważnie zwiększony;

2) że atak psychiczny i materialny na walutę polską został skutecznie odparty;

3) że pierwsza faza równoważenia budżetu, oparta o zasadę dostosowania wydatków do dochodów, została pomyślnie zrealizowana, a faza druga, polegająca na dostosowaniu wydatków do konieczności państwowych i zobowiązań—realnie przygotowana;

4) że w gospodarstwie polskim zjawiły się korzystne przemiany—zarówno koniunkturalne, jak i strukturalne, zezwalające na przyspieszenie tempa likwidacji skutków kryzysu i na wstępną fazę powrotu do rentowności;

5) że, choć całe ożywienie gospodarstwa Polski nie miało nic wspólnego z tym, co za granicą nazwano „koniunkturą zbrojeniową”, a więc, że było ono procesem nawskroś ekonomicznym i pokojowym—to jednak w obowiązku mobilizacji obrony nie pozostaliśmy w miejscu i roku 1936 nie mamy potrzeby wstydzić się przed przyszłością;

6) że w dziedzinie unarodowienia przemysłu i handlu uczyniliśmy ważny krok naprzód;

7) że inwestycje, zakreślone planem i zapowiedzią Rządu, wykonaliśmy prawie z matematyczną ścisłością;

8) że podjęty został wysiłek przywrócenia w całej pełni walorów moralnych w pracy publicznej urzędników państwowych—walorów, naruszonych przez długotrwały kryzys, oraz podjęliśmy wysiłek rzetelnego zbliżenia pomiędzy czynnikami „urzędującymi” i obywatelem kraju;

9) że podjęty został w granicach maksymalnych—w rozumieniu Rządu i w warunkach konkretnych b. r.—wysiłek zatrudnienia jak największej liczby obywateli, a szczególnie obywateli młodych, oraz zorganizowania akcji pomocy zimowej, mającej dokumentować, że nie powinien istnieć w Polsce ucziwy obywatel, który ginąłby w nędzy i w zapomnieniu wśród swych lepiej sytuowanych rodaków;

10) że podjęty został wstępny ale realny wysiłek dla skierowania szczególnej uwagi na rozwój gospodarczy naszych kresów wschodnich, celem zmniejszenia różnicy, wytworzonej w ciągu całych dziesięcioleci i całych pokoleń pomiędzy wschodem i zachodem Polski.

Wysoki Sejmie!

Można oczywiście z całym powodzeniem i z poklaskiem na zewnątrz wytoczyć spór Rządowi, że rezultatów pracy jest za mało. Można domagać się czy to obniżenia podatków, czy to włączenia inwestycji do budżetu, aby go formalnie uczynić deficytowym! Można wystawić postulaty, dotyczące tempa inwestycji, zatrudnienia, waluty, reglamentacji dewiz, socjalizacji przemysłu surowcowego czy rozgromienia etatyzmu, zniesienia monopolów, rozwiązania wszystkich karteli, przywrócenia powszechnej rentowności, zamknięcia nożyc cen i wiele innych.

Jestem sam przekonany, że wiele nowych postulatów można sformułować nawet z całym poczuciem słuszności, z głębokim, wewnętrznym przekonaniem o konieczności ich realizacji.

W ciągu całego roku Minister Skarbu wciąż stawia żądania wobec społeczeństwa: podatki, cła, akcyzy,

podatki specjalne, dodatki do podatków, stemple, zeznania, płatne upomnienia, egzekucje, reglamentacje—cały arsenał wysoce niepopularnych zabiegów. Niechże więc raz i obywatele mają prawo przyjść do Ministra Skarbu ze swymi postulatami.

Jest to oczywiście słuszne. Nie można tylko zapominać, w jakich warunkach znalazł się Skarb Państwa na tym pokryzysowym pobojujowisku. Nie można tylko tak często ulegać wrażeniu, że Skarb Państwa w ciągu 6-lecia kryzysu wyodrębnił się z pod jego działania, że sam jeden żył pod szklanym kloszem i stał się rezerwatem koniunktury oraz oazą względnej pomyślności. Celem zrozumienia formy i treści naszych działań w przyszłości musimy zestawić choćby tylko najważniejsze pozycje strat, które w rezultacie kryzysu przetruczone zostały na Skarb i z którymi będzie się on mować w trudzie przez niejedną dziesiątek lat. Niestety bowiem, skutków o takim ciężarze gatunkowym przekreślić piórem nie można!

Wspomniałem już uprzednio, że odpływ walut i złota z naszej instytucji emisyjnej w tym okresie czasu wyniósł ok. zł 950 miln. Deficyt budżetowy za ten okres czasu reprezentuje sumę wyższą zł 1 200 miln. Długi wewnętrzne, zorganizowane i niezorganizowane, wzrosły w tym okresie o wyższą zł 1·5 mild. Do tego dołączyły się obciążenia z tytułu przejmowania części prywatnych skutków kryzysu przez Skarb lub instytucje, o Skarb oparte. Przytoczmy te skutki i te liczby bez silenia się na wyczerpanie czy zestawienie całego bilansu.

	Kwota miln. zł
Oddłużenie rolnictwa w należnościach skarbowych i w Funduszu Obrotowym Reformy Rolnej do chwili obecnej	392·9
Akcja oddłużeniowa rolnictwa, prowadzona za pośrednictwem P. B. R.	248·1
Akcja oddłużeniowa rolnictwa, prowadzona za pośrednictwem B. G. K.	46·3
Straty Skarbu na oddłużeniu w instytucjach kredytu długoterminowego (w odniesieniu do rolnictwa)	77·8
Straty Skarbu na oddłużeniu w instytucjach kredytu krótkoterminowego (w odniesieniu do rolnictwa)	119·2
Straty Skarbu w instytucjach ubezpieczeń społecznych (dotycz. rolnictwa)	43·3
Straty Skarbu na akcji interwencji zbożowej	117·0
Straty Skarbu na Banku Ziemijskim i Zjednoczonym Banku Ziemiańskim	30·0
Straty Skarbu w szeregu innych instytucji (samorząd, P.Z.U.W., spółdzielnie rolniczo-handlowe, Bank Związku Spółek Zastawkowych)	+120·0
Razem	1 200·9

Z sumy tej—w pozycjach możliwych do ustalenia przypada na rolnictwo drobne i średnie ok. zł 455 miln.

Akcja oddłużenia samorządu przyniosła straty, wynoszące ok. zł 210 miln., a ponadto przecież przeprowadzono szereg innych akcji, pomniejszających lub obciążających majątek Skarbu Państwa z tytułu akcji ułatwienia prywatnemu życiu gospodarczemu przełamania skutków kryzysu, powiększenia zatrudnienia lub zaopatrzenia bezrobotnych. Swoboda ruchów Skarbu przy spełnieniu go skutkami przeszłości jest więc ograniczona.

Mimo to dziś można wypowiedzieć publicznie przekonanie, że stopniowo możemy całą pokryzysową sytuację opanować i wyprowadzić całe Państwo, tj. gospodarstwo publiczne i prywatne, z dna kryzysu ku nowemu rozwojowi. Ale na dziś i na najbliższą przyszłość ważny jest jeden warunek, od wypełnienia którego zależy w wielkiej mierze powodzenie nasze

w przyszłości. Obciążenie Skarbu i rynku pieniężnego musi być dostosowane do każdorazowych, realnych możliwości.

Tej zasady przestrzegałem przy wykonywaniu planu inwestycyjnego w b. r. Finansowanie tegorocznych inwestycji—podobnie zresztą, jak to czyniono i w latach ubiegłych—opierało się o szereg źródeł. Pierwszym źródłem były sumy budżetowe. Na b. r. w budżecie—i to poza budżetem Ministerstwa Spraw Wojskowych oraz skomercjalizowanych przedsiębiorstw, a także po opuszczeniu dla celów porównawczych sum na inwestycje Ministerstwa Kolei i Ministerstwa Pocht (wzgl. ich przedsiębiorstw)—znajduje się kwota zł 152 miln. na cele inwestycyjne (w czym zł 28·3 miln. na remont). Drugim źródłem stał się rynek sztywny, zwolniony w b. r. od pokrywania niedoborów budżetowych; dostarczył on na cele inwestycyjne w b. r. zł 198·1 miln., w czym częściowo znajdują się kredyty krótkoterminowe, uruchomione przez Bank Gospodarstwa Krajowego. Trzecim źródłem były dochody z Pożyczki Inwestycyjnej; dostarczyły one zł 20·7 miln. Czwartym—dochody własne Funduszu Pracy, które przeznaczają na zatrudnienie przy robotach inwestycyjnych i remontowych zł 35·0 miln. Piątym źródłem były czyste operacje kredytowe, oparte o kredyt prywatny (drogi, obwałowania rzek, inwestycje Warszawy), które mogły być wykorzystane w b. r. do wysokości maksymalnej zł 48·5 miln. W wymienionych sumach zawarte były również kredyty na cele budowlane, wynoszące okrągło zł 40 miln. Te kredyty oraz pęd do lokaty w wartościach realnych stworzyły w b. r. niezwykle duży ruch budowlany, oceniany wartościowo w całym kraju na przebudowaną kwotę ok. zł 500 miln. Obok nowouruchomionego działu kredytów na budownictwo wiejskie, w akcji kredytowej, prowadzonej przez Bank Gospodarstwa Krajowego—ok. 50% kredytobiorców uzyskało kredyt do wysokości zł 5 tys., i 30%—do zł 10 tys., czyli że nacisk został położony na budownictwo mała- i średnio-mieszkańowe. Inwestycje miasta Warszawy zaabsorbowały w b. r. ok. zł 28 miln., z czego tylko mniejsza część zorganizowana została na podstawie uczestnictwa w planie inwestycyjnym.

PP. Posłowie i Senatorowie, którzy przyjęli udział w przeglądzie niektórych robót inwestycyjnych, mają niewątpliwie świadomość, iż tempo prac i metoda planowania inwestycji posunęły się znacznie naprzód. Tak więc w b. r. wykonano i oddano do eksploatacji ok. 125 km nowych linii kolejowych, przyspieszono przebudowę i elektryfikację węzła warszawskiego, zbudowano nowych dróg państwowych 110 km, nowych ulepszonych nawierzchni ok. 260 km, podjęto budowę kilku linii elektryfikacyjnych wysokiego napięcia, zakończono ciągnącą się od lat budowę zapory wodnej na Sole, podjęto gigantyczne roboty w Rożnowie, rozpoczęto roboty regulacyjne na kresach wschodnich, kontynuowano poważne i doniosłe prace w Gdyni, a wreszcie poważniejsze sumy przeznaczono na urządzenia, związane zarówno z usamodzielnieniem naszego gospodarstwa jak też i wzmocnieniem siły obronnej Państwa.

Praca planowania inwestycji postąpiła w b. r. bardzo znacznie naprzód, choć niewątpliwie jest jeszcze całkowicie daleka od stanu pożądanego. Dzieli się ona na dwa zasadnicze tematy. Pierwszy, to przepracowanie wieloletniego planu, który w pierwszym rządzie ma na celu osiągnięcie skutków strukturalnych. Muszą być

otwarte gospodarczo nowe dziedziny Państwa i nowe źródła trwałego zarobku i trwałej produkcji. Tu wiązać się będzie cały plan w sposób organiczny z jednym z najważniejszych zagadnień Polski współczesnej, jej pozornym i faktycznym przeludnieniem. Obok celowo prowadzonej reformy rolnej, tworzącej małe, ale zdrowe i silne jednostki gospodarcze, obok akcji emigracyjnej, scharmonizowanej z postulatami, postawionymi ostatnio na forum międzynarodowym przez Pana Ministra Spraw Zagranicznych, uprzemysłowienie Polski—jak najbardziej wszechstronne—to cel, do którego zmierzamy. Drugi problemat, to całkowicie skonkretyzowany i scharmonizowany z planem generalnym, plan na rok 1937.

Na rok przyszły mamy przewidziane większe sumy do dyspozycji na te właśnie cele inwestycyjne. Nowy budżet przewiduje prawie o zł 20 miln. większe sumy na inwestycje i remont niż budżet bieżący. Mamy więc z tego źródła do dyspozycji ok. zł 171 miln. Z rynku finansowego uzyskamy przypuszczalnie ok. zł 250 miln., przy czym akcją kredytową będziemy sterować w ten sposób, by ani nie wyczerpać wszystkich możliwości rynku sztywnego dla potrzeb publicznych, ani nie pogorszyć sytuacji i płynności tych instytucji. Trzecim źródłem będą akcje kredytowe zagraniczne, wśród których poważną rolę odegra podpisana świeżo w atmosferze wybitnie życzliwej kolaboracji pożyczka francuska. Częściowo, dla podobnych celów—oczywiście bez narażenia interesów produkcji krajowej—wyzyskamy kwoty, zamrożone poza granicami Państwa za dawne należności tranzytowe. Wreszcie przewidujemy, że sytuacja Funduszu Pracy również ulegnie poprawie, więc i on przyjmie silniejszy udział w realizacji tych planów. To też i sumaryczne tempo prac inwestycyjnych ponownie się wzmocni.

Ze względu na konieczność wyjaśnienia sytuacji kredytowej, szczególnie zagranicznej, formalna finalizacja projektów ustawowych uległa pewnej zwłoce. Obecnie nic już nie stoi na przeszkodzie w przepracowaniu całego zagadnienia przez Radę Ministrów, po czym cały plan skierowany zostanie do Izb Ustawodawczych celem przeprowadzenia szczegółowej dyskusji i użyskania aprobaty.

W chwili obecnej na jedno pragnę zwrócić jeszcze uwagę. Być może, że plan nasz jest stosunkowo skromny i mały. Jestem jednak osobiście zdania i nie stanę głośno ostrzegać, by nie formowano planów pod kątem widzenia tendencji wydania większej sumy pieniędzy. Oczywiście, iż samo wydawanie pieniędzy należy do rzeczy raczej przyjemnych i pozornie łatwych. Jeżeli jednak chce się wydać pieniądze dobrze i skutecznie, to jest to jedno z najcięższych i najtrudniejszych zadań w każdym państwie. Nie może nam iść o efekty doraźne, ale prowadzące—specjalnie w polskich warunkach—do ujemnych następstw. Ze swej strony będę reprezentować zasadę, by iść krokiem równym, mocnym, w linii prostej naprzód, ku celom dużym, a więc z trudem osiągalnym.

*

Staralem się dać w wywodach, które kończę, sprawozdanie jasne, rzetelne, wykazujące, gdzie jeszcze leżą nasze pasywa i błędy, a gdzie ostatnio posunęliśmy się wyraźnie naprzód. Jeżeli w czymkolwiek nadużyłem optymizmu, to oczywiście nie w tym celu, by zakrywać nim istotny rachunek odpowiedzialnego kierownika za stan spraw gospodarczych i finansowych Państwa,

ale by wyrazić moją głęboką wiarę w żywotność Narodu, bo widzę jasno i realnie, iż możemy szybciej iść naprzód, niż tego się spodziewamy, niż w to dziś wierzymy. Możemy—jeżeli zechcemy.

W czymże ma leżeć ta chęć? Oto największe zagadnienie współczesne, które pozornie wyskakuje daleko poza ramy mojej odpowiedzialności i mojej pracy.

Generalny referent sejmowy budżetu na rok bieżący Pan Wice-Marszałek Miedziński stwierdził wówczas, że świat znajduje się „w okresie interregnum doktrynalnego”. Istotnie ani w złocie, ani w pieniądzu, ani w produkcji, ani w handlu, ani w rolnictwie, ani w przemyśle, ani w maszynach, ani w nowoczesnej komunikacji nie leży zło i źródło nędzy współczesnego świata. Wszystkiego, co jest materią i energią, mamy pod dostatkiem. Żyjemy jak rośliny—wedle liebigowskiego „prawa minimum”. Rozwój nasz i rozwój wszystkich narodów wyznacza ten składnik rozwojowy, który w danej chwili znajduje się w „minimum”. Dziś w minimum znajduje się struktura doktrynalna, ideologiczna świata.

Stare, wypróbowane zasady straciły swój walor bezwzględny. One się „uelastyczyły”. A nowe jeszcze nie stwardniały w próbie życia. Krzyczymy więc głośno i stanowczo, by głos nasz doleciał od Gdyni po Karpaty, od Wilna aż po Śląsk, to ostrzeżenie:

Polska musi być zwarta, mądra, pracowita, oszczędna, przezorna, demokratyczna, rządna i zdyscyplinowana politycznie i moralnie, jeżeli nie chce zetrzeć się w tym chaosie światowym.

Polska musi mieć swój pion polityczny, społeczny, gospodarczy i kulturalny, ustawiony na podstawie świadomości swych własnych, odrębnych zadań natury idealnej i natury materialnej!

Pierwiastki poczucia narodowego muszą pozostać na trwałe sprawdzianem naszych poczynań, gdyż tym uczuciem zwyciężaliśmy zawsze w przeszłości i tą samą bronią zwyciężymy w przyszłości.

Musimy się odgrodzić drutem kolczastym od wszystkiego, co czerpie swe natchnienia polityczne z zewnątrz, i wytepić to, co w Polsce obcom chce służyć interesom!

Musimy odgrodzić się od wszystkiego, co jest już społecznie spróchniałe, gorzkie, cyniczne, stare i krańcowo, personalnie egoistyczne!

Musimy stopniowo rozrywać granice, przyczajone pomiędzy dawnymi zaborami, pomiędzy wsią i miastem, pomiędzy Polską A i Polską B!

Musimy tchnąć nową duszę i nowe życie w naszą biurokrację, by wiedziała, że nie służy nikomu z pojedynczych obywateli, ale służy wszystkim razem, ale służy zawsze narodowi i Państwu!

Musimy szukać nowych form organizacyjnych w gospodarstwie i nowych form prywatnej zdrowej inicjatywy i przedsiębiorczości, bo Polska szybko musi się rozwijać gospodarczo, bo wszystkie czynne i mocne elementy w Państwie muszą być wciągnięte do pracy dla Państwa!

Wysoka Izbo!

Gdybyśmy potrafili rozwiązać te zagadnienia w zgodzie z najwyższym interesem Państwa, gdybyśmy poczuli prąd solidarności, ogarniający masy, gdybyśmy stworzyli pierwszeństwo dla zadań wspólnych i bezspornych—to cały mój wykład dzisiejszy o Polsce z 1936 r. mógłby wyglądać inaczej: Innymi krokami szlibyśmy naprzód. I wtedy wykonalibyśmy nasze zadania, które przed Rządem i przed Narodem postawił Wódz Naczelny, Marszałek Rydz-Śmigły:

Podciągnąć Polskę w w w y ż.

PRELIMINARZ BUDŻETOWY NA ROK 1937/38

W DNIU 28 listopada b. r. Rząd wniósł do Sejmu—zgodnie z Ustawą Konstytucyjną—preliminarz budżetowy na okres od 1 kwietnia 1937 r. do 31 marca 1938 r.

Preliminarz ten przewiduje dochody w wysokości zł 2 293 747 702, wydatki—w kwocie zł 2 293 429 624, zamyka się więc nadwyżką zł 318 078. Jest więc preliminarz ten, obok budżetu na 1936/37 r. i wykonania tegoż budżetu za 7 miesięcy, dalszym kolejnym przejawem wysuniętej przez Rząd zasady równowagi budżetowej, jako podstawowej wytycznej polityki budżetowej.

Przedkładane w ciągu ostatnich lat preliminarze budżetowe przedstawiały się następująco (w miln. zł):

Okres budżetowy	Preliminarz		Budżet		Wykonanie	
	Nad-wyżka	Deficyt	Nad-wyżka	Deficyt	Nad-wyżka	Deficyt
1929/30	152·2	—	167·1	—	36·2	—
1930/31	8·2	—	97·8	—	—	63·5
1931/32	4·3	—	0·8	—	—	206·3
1932/33	—	77·3	—	74·5	—	245·6
1933/34	—	360·9	—	399·0	—	371·6
1934/35	—	47·8	—	48·2	—	115·7 ¹⁾
1935/36	—	149·1	—	152·0	—	263·3
1936/37	0·05	—	0·08	—	0·5	—
1937/38	0·3	—	—	—	(za 7 mies.)	—

¹⁾ Przy uwzględnieniu we wpływach kwoty zł 175 miln. z Pożyczki Narodowej, o którą to właściwie sumę winien być zwiększony deficyt okresu 1934/35.

Pod względem układu preliminarz 1937/38 nie różni się od preliminarza 1936/37. Dochody i wydatki ujęte są w 4 grupy: A.—Administracja, B.—Przedsiębiorstwa, C.—Monopole, D.—Fundusze, przy czym grupy B, C i D są budżetowane netto, tj. figurują w budżecie kwotami wpłat lub dopłat ze Skarbu Państwa. Grupa A.—Administracja obejmuje—identycznie, jak w budżecie 1936/37 r.—wydatki i rozchody funduszy, z wyjątkiem Funduszu Kwaterunku Wojskowego i Funduszu Pracy, przy czym przychody i rozchody obu tych funduszy—są również, jak i w 1936/37 r.—budżetowane brutto w grupie D.—„Fundusze”. Pozostała nadal specyfikacja budżetu na części, działy, rozdziały i paragrafy, wraz ze specyfikacją pozycji poszczególnych paragrafów w objaśnieniach do budżetu. Preliminarz został powiększony o parę tablic, poszczególne paragrafy dochodów i wydatków zostały szczegółowo objaśnione oraz zostały załączone, podobnie jak w latach poprzednich, bilanse przedsiębiorstw, monopolów, rachunki strat i zysków itp.

Plany finansowo-gospodarcze monopolów państwowych oraz niektórych przedsiębiorstw i zakładów państwowych zostały zilustrowane przy pomocy specjalnych zestawień—załączników, podających liczby planów według innego układu, a mianowicie po rozbiciu całości wydatków na koszty zmienne i stałe oraz wyodrębnieniu wydatków na płace i robociznę. Zestawienia powyższe zostały dołączone w wyniku rezolucji

Sejmu, powziętej przy uchwalaniu budżetu na 1936/37 r., a która to rezolucja żądała wymienionej specyfikacji.

W rezultacie preliminarz budżetowy na rok 1937/38 zawiera 772 stron druku, nie licząc załączników (preliminarz na rok 1936/37—737 stron).

Preliminarze budżetowe Państwa Polskiego są obszernie i szczegółowe; nie można odmówić im wyraźnego dążenia do całkowitej zgody z podstawowymi zasadami budżetowymi: jasnością i szczegółowością. Dla porównania podajemy rozmiary niektórych preliminarzy budżetowych państw obcych: Estonia 199 stron, Finlandia — 93, Turcja — 670, Kanada — 101, Stany Zjedn. — 859.

Projekt ustawy skarbowej na 1937/38 r. jest w zasadzie powtórzeniem postanowień ustawy skarbowej na 1936/37 r.¹⁾ z tym, że zaprojektowane zmiany zmierzają do dalszego ograniczenia swobody wydatkowania, zwłaszcza w dziedzinie wydatków na płace. Projekt ustawy zawiera bowiem nowy przepis (art. 7 ustawy i załącznik do niego), który ustala liczbę funkcjonariuszy państwowych administracji cywilnej dla poszczególnych części budżetu. Ustalona ustawą skarbową liczba funkcjonariuszy nie będzie mogła być przekraczana—zarówno w kwocie ogólnej, jak i w poszczególnych grupach uposażeniowych. Dopuszczalne będzie jedynie obsadzanie etatów ponad ustaloną ilość w niższych grupach uposażeniowych kosztem jednak nieobsadzenia odpowiedniej ilości etatów grup wyższych.

W dążeniu do usunięcia uelastycznień w uprawnieniach wydatkowych projekt ustawy skarbowej nie powtarza postanowień ustawy skarbowej 1936/37 o możliwości zwiększania niektórych wydatków w miarę uzyskiwania nadwyżek dochodów (Policja Państwowa, Bank Akceptacyjny, klasyfikacja gruntów, subwencje w budżecie Min. Przemysłu i Handlu oraz w budżecie Min. Rolnictwa i Ref. Roln.). Zachowane natomiast zostaje prawo zwiększania wydatków na spłatę długów. Również zostaje zachowana możliwość zwiększania wydatków Państwowego Funduszu Drogowego, Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej, Taksy Administracyjnej i Funduszu Opłat Studenckich. Zachowanie przepisu tego dla tych funduszy konieczne jest z uwagi na posiadanie przez nich dochodów własnych, które, acz formalnie wpływają jako dochody grupy A.—Administracja, tym niemniej, zgodnie z obowiązującymi przepisami, przeznaczane są na cele tychże funduszy.

Wreszcie projekt ustawy skarbowej na 1937/38 nie powtarza postanowień art. 9 ustawy skarbowej z 1936/37, który to artykuł przewidywał dotowanie w granicach oszczędności na wydatkach rzeczowo-administracyjnych funduszu na oddłużenie urzędników państwowych, a to wobec udzielenia na cele oddłużenia urzędników w czasokresie kwiecień—czerwiec roku bieżącego sumy zł 1 miln. Zgodnie z zasadą niestwarzania wyjątkowych uprawnień wydatkowych, przepis art. 9 ustawy skarbowej na 1936/37 r. nie został powtórzony w projekcie ustawy na 1937/38 r.

Nadto jest kilka drobnych zmian w projekcie ustawy o charakterze czysto formalnym.

Wreszcie projekt ustawy przewiduje (art. 11) upoważnienie Ministra Skarbu do przedłużenia na cele

równowagi budżetowej poboru podatku specjalnego od wynagrodzeń, wypłacanych z funduszy publicznych, do końca okresu budżetowego 1937/38.

Preliminarz budżetowy na okres 1937/38 r. przewiduje zwiększone dochody w porównaniu z budżetem na 1936/37 r.

	Preli- minarz 1937/38	Budżet 1936/37	Wyko- nanie 1935/36 ¹⁾
miliony zł			
Daniny publiczne	1 291	1 175	1 027
w tym:			
Podatki bezpośrednie	717	656	609
w tym:			
podatek gruntowy	57	55	57
„ od nieruchomości	82	82	86
„ przemysłowy	245	231	231
„ dochodowy	300	255	200
Podatki pośrednie	183	170	183
w tym:			
cukier	131	117	132
Cło	107	90	83
Opłaty stempl. i daniny pokrewne	81	77	71
Podatek specj. od wynagrodzeń	170	150	52 ²⁾
Monopole	631	595	641
Monopol solny	44	42	45
„ tytoniowy	325	302	340
„ spirytusowy	227	216	226
„ loteryjny	22	21	22
„ zapalczany	13	14	13
Przedsiębiorstwa	89	148	67
w tym:			
P. K. P.	24	76	10
Lasy Państwowe	36	27	30
Polska Poczta, Telegraf i Telefon	24	40	22
Dochody administr.	283	303	329
Ogółem dochody	2 294	2 221	2 064

Preliminowane na 1937/38 r. dochody wykazują więc w stosunku do 1936/37 r. wzrost o przeszło zł 72 miln., przy czym poszczególne grupy dochodowe mają niejednorodną tendencję: daniny publiczne i monopole wykazują wzrost o zł 152 miln., wpłaty przedsiębiorstw i dochody administracyjne — spadek o zł 80 miln. Ta przeciwstawna, a tym samym zdawałoby się niezrozumiała, tendencja obu grup — mimo pozorów — sprzeczności jednak nie zawiera, gdyż działały przy preliminowaniu obu grup odmienne przyczyny. Zmniejszenie dochodów administracyjnych i z wpłat przedsiębiorstw na 1937/38 r. wpływa właśnie z tzw. urealnienia. Urealnienie to ma przede wszystkim na celu nieuwzględnianie dochodów, które choćby w najmniejszym stopniu mogły budzić wątpliwość — czy to pod względem formalno-budżetowym (preliminowanie dochodu z pożyczek), czy też merytorycznym (np. dokonywanie wpłaty kosztem zmniejszenia kapitału obrotowego). Na zmniejszenie dochodów administracyjnych złożyły się głównie: 1) zmniejszenie dochodów administracyjnych Min. Skarbu — o zł 16 miln. (w tym: ubytek zł 4 miln. dywidendy z powodu sprzedaży akcji Banku Polskiego, zmniejszenie należności egzekucyjnych o zł 3·5 miln. — w związku z zamierzoną obniżką tychże opłat, wreszcie zmniejszony — odpowiednio do kształtowania się wpływów rzeczywistych w b. r. — paragraf „różne dochody”, na który wpływają takie dochody, jak: zwroty budżetowe, różne należności likwidacyjne itp.), 2) nie zapreliminowano w dochodach Ministerstwa Komunika-

¹⁾ Omówienie postanowień ustawy skarbowej na 1936/37 r. zawiera art. J. Mieszalskiego w zesz. 50/1935 „Polski Gospodarczy”.

²⁾ Dane za 1935/36 r. podane są według układu budżetu 1937/38 r., nadto wpływy podatkowe zostały przeszacowane w uwzględnieniu obecnie obowiązującego stanu prawnego.

³⁾ Wpływ za 4 miesiące.

cji w budżecie 1937/38 r. w przeciwieństwie do budżetu 1936/37 r. zł 8 miln. wpływów z 3% Pożyczki Inwestycyjnej (dochód z pożyczki!).

Wysoko zapreliminowane na 1936/37 r. wpłaty przedsiębiorstw państwowych spowodowane były głównie podwyższeniem wpłat P. K. P. i Poczty. Podwyżka ta była oparta na kalkulacji kredytowego sfinansowania inwestycji obu tych przedsiębiorstw, co miało pozwolić na wpłatę różnicy pomiędzy dochodami a wydatkami eksploatacyjnymi do Skarbu Państwa. Jednakże, jak wiadomo, dokonana w styczniu 1936 r. obniżka taryf kolejowych spowodowała istnienie przez szereg miesięcy 1936 r. deficytów eksploatacyjnych P. K. P., tym samym przekreślone zostały możliwości dokonywania wpłat. Obecnie P. K. P. osiągnęły już równowagę, a stale wzrastające obroty—jak to wynika z poniższego zestawienia—pozwalają sądzić, że przedsiębiorstwo to będzie mogło dokonać w 1937/38 r. wpłaty w wysokości zł 24·5 miln.

	Wpływy eksploatacyjne brutto P. K. P.	
	1936	1935
	miliony zł	
Styczeń	75	89
Kwiecień	78	90
Maj	82	84
Czerwiec	82	80
Lipiec	93	92
Sierpień	100	94
Wrzesień	109	97

Natomiast zarówno w stosunku do P. K. P., jak i P. P. T. T. zerwano z koncepcją wiązania wpłaty z kredytowym finansowaniem inwestycji.

Jak to już zostało zaznaczone, przyczyny zmian w preliminarzu dochodów administracyjnych i wpłat przedsiębiorstw zostały spowodowane głównie zmianami w technice, względnie w zasadach preeliminowania, w mniejszym zaś stopniu—momentami zmian koniunkturalnych. Natomiast te ostatnie momenty są najbardziej istotnymi w układzie preliminarza danin publicznych i monopoli.

Jak wiadomo, wpływy z danin publicznych i monopoli wykazują z natury rzeczy dużą zależność od przebiegu koniunktury, tzn. od poszczególnych jej faz. Ilustruje to poniższe zestawienie:

	Produkcja przemysłowa	Przewozy kolejowe	Wpływy z danin i monopoli
	wskaźnik 1928 r. = 100		
1929	100	107	100
1932	54	68	61
1934	63	82	62
1935	66	80	64

Wpływy podatkowe wahają się równolegle do ogólnych wahań koniunkturalnych, z tym jednakże, iż technika i struktura podatkowa powoduje przesunięcie dla danin publicznych rytmu o jeden rok wstecz w porównaniu z sytuacją gospodarczą. W ten sposób wpływy z podatków w 1936/37 r. są w znacznym stopniu odbiciem sytuacji gospodarczej w 1935/36 r., a wpływy podatkowe w 1937/38 r.—będą zwiększone na skutek rosnących obrotów w 1936/37 r.

	Podatki	Monopole
	miliony zł	
1929/30	1 735	886
1933/34	967	627
1934/35	963	624
1935/36	1 027	640
1936/37	1 175	595
1937/38	1 291	631

Rok 1929/30 był okresem najwyższych wpływów podatkowych, lata zaś 1932/33 i 1934/35 były latami najniższych wpływów. Preliminarz wpływów podatkowych na 1937/38 r. obejmuje wpływ z podatku specjalnego w kwocie zł 170 miln., potrącając sumę tę dla możliwości porównywania otrzymamy, iż wpływy podatkowe na 1937/38 r. stanowią 64% wpływów z okresu wyżu (1929/30 r.) i są o 16% wyższe od wpływów z okresu niżu (1933/34 r.). Jeżeli natomiast weźmiemy inne symptomy koniunkturalne, to okaże się, iż wskaźnik produkcji przemysłowej w 1936 r., wahający się ok. 72, stanowi również 72% wskaźnika produkcji w 1929 r. (gdy wynosił on 99·7) i jest o 33% wyższy od wskaźnika z 1932 r. To wzajemne porównywanie liczb pozwala na wyciągnięcie wniosku, iż acz wpływy podatkowe na 1937/38 r. są preeliminowane w uwzględnieniu zwykłego ruchu koniunkturalnego, to jednak preeliminowany wzrost jest potraktowany dość ostrożnie.

C z ę ś ć	W Y D A T K I		
	Preliminarz 1937/38	Budżet 1936/37	Wykonanie 1935/36
	m i l i o n y zł		
1. Prezydent	2·7	2·7	2·7
2a Sejm	3·2	3·3	3·8
2b Senat	1·5	1·5	1·3
3. Najw. Izba Kontroli	4·7	4·7	4·8
4. Prezydium Rady Ministrów	3·2	3·2	3·2
5. Min. Spr. Zagr.	38·4	38·1	40·2
6. „ Spr. Wojsk.	768·0	768·0	768·0
7. „ Spr. Wewn.	195·7	191·6	196·7
8. „ Skarbu	135·0	120·5	135·7
9. „ Sprawiedliwości	88·0	86·0	91·0
10. „ Przem. i Handlu	50·1	49·8	57·0
11. „ Komunikacji	49·9	43·5	41·4
12. „ Roln. i Ref. Roln.	70·0	61·0	75·7
13. „ Wyzn. Rel. i Ośw. Publ.	355·5	348·1	342·8
14. „ Opieki Społ.	43·3	43·2	59·3
15. „ Poczty i Telegr.	1·8	1·9	1·3
16. Emerytury i zaopatrzenia	168·1	160·9	171·9
17. Renty inwalidzkie i pensje	100·5	100·5	104·9
18. Długi państwowe	206·3	186·7	218·6
	Razem:	2 285·9	2 215·2
Dopłaty do przedsiębiorstw	7·5	6·0	1·9
Dopłaty do funduszków	—	—	4·5
	Ogółem:	2 293·4	2 221·2
		2 221·2	2 326·7

Wydatki wykazują wzrost o zł 72 miln. Wzrost ten podzielić możemy na kilka grup. Największą bo wynoszącą zł 44 miln., będzie grupa zwiększeń wydatków o charakterze zobowiązań, a więc: na długi państwowe — zł 19·5 miln., na obsługę pożyczek w Min. Komunikacji—zł 3 miln., na pomoc przy zawieraniu układów wierzytelności rolniczych oraz dopłaty do B. G. K., P. B. R., P. K. O. i K. K. O. w związku z konwersją pożyczek—zł 14·5 miln. Wreszcie do tejże grupy należałoby odnieść wzrost emerytur o zł 7·2 miln. Należy przy tym zaznaczyć, iż nowopowstałe tytuły dłużne stanowią tylko sumę zł 6 miln. (obsługa 4% Państwowej Renty Złotej i amortyzacja 4% Pożyczki Konsolidacyjnej), pozostały wzrost wynika z planów amortyzacyjnych zobowiązań uprzednio zaciągniętych.

Drugą grupę stanowią zwiększenia wydatków ministerstw gospodarczych, wynosi to sumę blisko zł 13 miln. Osobno zaś jako trzecią grupę potraktować należy wzrost wydatków Ministerstwa Oświaty o zł 7·5 miln., przy czym w dziale szkolnictwa ogólnokształcącego powiększono liczbę etatów nauczycieli o 4 tys. nowych.

Wreszcie na wszystkie pozostałe resorty wypada wzrost wydatków o niespełna zł 8 miln.

Nie można nie zauważyć, iż budżet Ministerstwa Opieki Społecznej na 1937/38 r. pozostaje w niezmięnionej wysokości w stosunku do budżetu 1936/37 r. Jako uzupełnienie tego budżetu należy jednak potraktować plan finansowo-gospodarczy Funduszu Pracy, który przewiduje wzrost o zł 13 miln.

Charakterystyka obecnego preliminarza, jaką dał w swym exposé w Sejmie Pan Minister Skarbu Inż.

Eugeniusz Kwiatkowski, mówiąc: „...obecny budżet jest formalnie i rzeczowo lepszy i lepiej zrównoważony od poprzedniego, jest krokiem naprzód w ustalaniu tych zasad, które próbujemy skodyfikować i które pragniemy w niezbyt odległej przyszłości przedstawić Izbowi jako projekt ustawy o prawie budżetowym Polski” — jako przeto podkreśleniem najistotniejszych cech preliminarza budżetowego na 1937/38 r.

A. K. Ivánka

PROBLEM BAWELNY W PORCIE GDYŃSKIM

WPROWADZENIE z dniem 1/XII b. r. klauzuli bezpośrednio transportu przy wydawaniu zezwoleń na przywóz bawełny było przedmiotem żywego zainteresowania prasy gospodarczej, zwłaszcza niemieckiej. Przy tej okazji zwrócono uwagę na skutki, jakie dla portów niemieckich, a w szczególności Bremy, miało skierowanie naszego importu na drogę morską. Omówione zostały również niebezpieczeństwa, które mogą grozić jeszcze portowi bremeńskiemu w wypadku uruchomienia w Gdyni arbitrażu gatunkowego i giełdy bawełnianej. Wśród wielu notatek, jakie ukazały się na ten temat i z którymi mieliśmy możliwość zapoznać się, na uwagę zasługują rozważania, podane w czasopiśmie „Die Bank” z dn. 28/X b. r. i „Der deutsche Volkswirt” z dn. 6/XI b. r. Obie notatki, noszące prawie równobrzmiące tytuły, opierają się też na tym samym materiale. Analizują one polską politykę w zakresie importu bawełny, stwierdzają rozwój Gdyni jako portu bawełnianego, omawiają następnie straty, poniesione z tego tytułu przez port bremeński, oraz rolę, którą spełniał on w polskim obrocie bawełnianym jeszcze w 1935 r. Wreszcie w konkluzji zastanawiają się nad niebezpieczeństwami dalszej konkurencji Gdyni w handlu bawełną w miarę rozwoju jej aparatu handlowego.

Podajemy poniżej kilka charakterystycznych cytat z obu artykułów.

I tak „Die Bank” pisze: „... Jeszcze większe znaczenie i na jeszcze bardziej staranną uwagę zasługuje jednak projekt stworzenia w Gdyni giełdy bawełnianej. Wprawdzie tu także całkowite wycofanie się Polski z Bremy posiadać będzie bardzo mało istotne znaczenie dla tego portu. Istnieje jednak niebezpieczeństwo, że do nowej instytucji mogłaby się skierować część bałtyckiego i skandynawskiego handlu bawełną. Ubytek, który mógłby powstać z tego powodu, zasługuje na poważniejsze potraktowanie, niż likwidacja reszty polskiego interesu. Z niemieckiego eksportu bawełny, wynoszącego 41 200 t w 1935 r. — 7 464 t, tzn. 18%, skierowane zostało do krajów bałtyckich i Skandynawii, a według bremeńskiej statystyki tranzytu Szwecja i Finlandia, reprezentowane przez 10 700 t, zajmowały prawie to samo stanowisko, co Polska¹⁾. Handel bremeński będzie zatem musiał ponownie walczyć o stanowisko, które od dziesiątków lat zajmował, ponieważ w podobny sposób, jak może to nastąpić w wyniku

polskich posunięć, zmusił go już uprzednio do użycia całej jego siły, w celu utrzymania stosunków z Austrią, Węgrami i Czechosłowacją — port triesteński”.

Ciekawsze ustępy z notatki „Der Deutsche Volkswirt” brzmią, jak następuje: „... Bezpośrednie skierowanie towaru do polskiego portu nie oznacza, oczywiście, że i handlowe operacje, związane z danym transportem, muszą być dokonywane w Gdyni. W Londynie np. przeprowadza się przecież szereg operacji, związanych z transportami, które w drodze do krajów importujących bynajmniej nie zahaczają o Londyn. Finansowanie pewnego interesu nie musi więc wcale odbywać się bądź w miejscu załadowania, bądź przeznaczenia. Z wymienionego zarządzenia nie wynika zatem wcale, że Brema — jako międzynarodowy punkt arbitrażu gatunkowego — będzie obecnie przez polski import bawełny omijana, tendencja taka zarysowuje się jednak zupełnie wyraźnie... Jakkolwiek w walce o tranzyt do Szwecji, Finlandii i krajów bałtyckich Gdynia będzie oczywiście stanowiła konkurencję dla Bremy, to jednak za Bremą będzie zawsze przemawiała jej doskonała reputacja i jej doświadczenie w zakresie gatunkowego klasyfikowania towaru, co razem wzięte musi przecież zaważyć na szali. Jest zresztą rzeczą wątpliwą, czy Gdynia podoła zadaniu i potrafi bez subwencji, na zasadach czysto handlowych, wykonywać arbitraż. Polska dała wszakże już niejednokrotnie dowód, że jest nie tylko zdolna, lecz i gotowa do ofiar. Gdy więc giełda bawełniana zostanie utworzona w Gdyni, Brema będzie musiała użyć wszystkich swych sił, aby nic nie stracić ze swego stanu posiadania na Wschodzie Europy...”

Przytoczone głosy są bardzo charakterystyczne, najlepiej świadcząc o możliwościach, jakie Gdynia posiada jeszcze w zakresie obrotu bawełną, w miarę udoskonalania swojej organizacji handlowej. Warto jest przy tym wyjaśnić, że jakkolwiek w ostatnich latach obrót bawełny w porcie gdyńskim przekracza rocznie 80 tys. t, port zaś posiada doskonale połączenia z głównymi krajami, skąd importujemy bawełnę, jak również pod względem urządzeń technicznych (dźwigi, magazyny), organizacji pracy oraz składowania stoi na bardzo wysokim poziomie — to jednak dotychczasowe swoje funkcje ogranicza on jedynie do czynności przeładunkowych i składowania. Można też twierdzić, że w przeciwieństwie do poważnego znaczenia Gdyni, jako portu przeładunkowego dla bawełny, rola jej jako portu handlowego jest o wiele mniejsza. Nie posiada ona bowiem dotychczas jeszcze dostatecznie rozbudowanego handlu, importującego bawełnę na własny rachunek (istnieje tylko jedna, stosunkowo nie wielka firma tego typu), odpowiednio rozwiniętej konsygnacji tego towaru, a również tak

¹⁾ Należy wyjaśnić, że jako wywóz traktuje się w artykule tę, bawełnę, która była składowana w niemieckim obszarze celnym, przez tranzyt bawełny rozumiane są natomiast te transporty, które w porcie niemieckim były tylko przeładowane. Według danych „Die Bank”, do Polski eksportowane było w 1935 r. tylko 2 507 t, tzn. ok. 6% ogólnego eksportu bawełny z Niemiec, tranzytowane zaś — 10 800 t, co stanowiło ok. 30% ogólnego obrotu tranzytowego.

niezbędnych dla jej rozwoju, jako portu handlowego, urządzeń, jak: giełda i arbitraż gatunkowy.

Kluczowe znaczenie dla Gdyni w tym względzie posiada, niewątpliwie, powstanie na jej terenie arbitrażu gatunkowego. Prace nad zorganizowaniem arbitrażu w Gdyni datują się od początku 1934 r.; w marcu 1935 r. powołana została do życia specjalna instytucja pod nazwą „Zrzeszenie Interesantów Handlu Bawełną w Gdyni”, która m. in. celami ma także za zadanie zorganizowanie arbitrażu gatunkowego. Od 1934 r. prowadzone są również prace nad wyszkoleniem polskich ekspertów i klasyfikatorów bawełnianych, nad opracowaniem niezbędnych regulaminów i polskich kontraktów kupna. Uzyskano w międzyczasie również zgodę amerykańskich eksporterów bawełny na uznawanie przez nich działalności rozjemczej arbitrażu gdyńskiego. Opracowany również został projekt budowy własnego gmachu Zrzeszenia. Obecny stan prac przygotowawczych pozwala zatem przypuszczać, że arbitraż w Gdyni mógłby być rzeczywiście w najbliższym czasie uruchomiony. Winno to też nastąpić. Ewentualne trudności, jakie mogłyby stać temu jeszcze na przeszkodzie, muszą być zwalczone i usunięte. Chodzi tu bowiem o zakończenie pracy, której większą część wykonaliśmy już z wysoce pozytywnym wynikiem.

Podkreślamy raz jeszcze, że powstanie arbitrażu jest nieodzownym warunkiem powstania w Gdyni firm importerskich i składów konsygnacyjnych. Jest ono również środkiem do ściągnięcia do portu gdyńskiego nowych ładunków tranzytowych. Powinniśmy przy tym zdać sobie sprawę, że posiadany już przez nas tranzyt jest tylko drobną częścią zapotrzebowania na bawełnę krajów Europy Środkowej oraz krajów nadbałtyckich i skandynawskich, których roczne zapotrzebowanie obliczane jest na sto kilkadziesiąt tysięcy ton. Szybkie powstanie instytucji arbitrażowej w porcie gdyńskim leży również w interesie naszej ogólnej polityki gospodarczej. Nasz przemysł włókienniczy obecnie—w wypadku sporu z załadowcą—

zmuszony jest bowiem korzystać z usług arbitrażu obcego, głównie bremeńskiego. Ponieważ rocznie ilości arbitrażowanej bawełny są stosunkowo znaczne, powstają z tego tytułu poważne obciążenia dla naszego bilansu płatniczego, nie mówiąc już o innych ujemnych skutkach, jak posługiwanie się kontraktami z klauzulą arbitrażową na obcy port itp.

Drugim zagadnieniem, które czeka na swoje rozwiązanie, jest sprawa powstania w Gdyni poważnego handlu bawełną na własny rachunek. Sprawa stworzenia polskiego handlu importowego nie wymaga bardziej szczegółowego uzasadnienia—równoznaczne jest ono bowiem z uniknięciem tych wszystkich ciężarów, jakie dla życia gospodarczego kraju stwarza pośrednictwo obcych domów handlowych, posiadających swoje siedziby w zagranicznych portach. W szczególności, w wypadku pozytywnego rozwiązania tego zagadnienia na odcinku bawełny, nasz bilans płatniczy odciążony zostałby od tych pozycji, które zmuszeni jesteśmy regulować zagranicą z tytułu wszelkiego rodzaju prowizyj oraz różnic pomiędzy cenami zakupu surowca w krajach zamorskich a ceną sprzedaży bawełny przędzalnikom. Powstanie polskiego handlu bawełną miałyby również wpływ na tworzenie składów własnego surowca w Polsce, co znowu oddziaływałoby na cenę surowca, nie mówiąc już o innych poważnych korzyściach natury ogólnej.

Poprzednio stwierdziliśmy, że rozwój handlu bawełną na własny rachunek nie dotrzymał kroku rozwojowi przeladunku tego surowca w porcie gdyńskim. Złożyło się na ten stan szereg okoliczności. Sądzymy jednak, że i na tym, trudnym niewątpliwie do rozwiązania, odcinku znajdziemy w najbliższym czasie praktyczny i realny sposób wyjścia. Pewne nadzieje w tym zakresie możnaby wiązać chociażby z podjętymi ostatnio przez Izbę Przemysłowo-Handlową w Gdyni krokami do zapewnienia warunków rozwoju i rozbudowy handlu hurtowego na naszym wybrzeżu.

Dr Sz.

KRONIKA GOSPODARCZA

POMOC ZIMOWA BEZROBOTNYM

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych—na prośbę Ogólnopolskiego Obywatelskiego Komitetu Zimowej Pomocy Bezrobotnym—w związku z akcją zbiórkową, prowadzoną przez ten Komitet, zarządziło wstrzymanie na terenie całego Państwa w terminie do dn. 15/I 1937 r. włączenie wszelkich zbiórek publicznych na inne cele, niż na pomoc zimową.

Zarządzenie to nie dotyczy jedynie akcji, związanej z uczczeniem pamięci Marszałka Józefa Piłsudskiego.

*

Naczelny Wydział Wykonawczy Ogólnopolskiego Komitetu Pomocy Zimowej opracował szczegółowy plan zbiórki odzieży, która w grudniu b. r. przeprowadzona zostanie na terenie całego Państwa. Zbiórka obejmie wszystkie domy, zakłady, przedsiębiorstwa handlowe i przemysłowe we wszystkich miastach. Przedmiotem zbiórki będą artykuły pierwszej potrzeby, a w szczególności ubrania, obuwie, skóra, bielizna itd.

Celem ułatwienia zbiórki większe miasta podzielone zostaną na dzielnice, w których akcję prowadzić będą komitety dzielnicowe, powołane w składzie co najmniej 3 osób, oraz lokalne komitety obywatelskie. Komitety dzielnicowe organizują na swym terenie we wszystkich domach komitety domowe, których zadaniem będzie przeprowadzić bez-

pośrednią zbiórkę odzieży wśród lokatorów przy pomocy specjalnych list zbiórkowych. Zebrane ofiary komitety domowe przekażą w odpowiednich opakowaniach z zaznaczeniem numeru listy zbiórkowej komitetom dzielnicowym, te zaś—lokalnym.

W mniejszych miastach zbiórkę bezpośrednią prowadzić będą komitety lokalne przy pomocy organizacji społecznych i zawodowych, wyznaczając na każdą ulicę czy rejon po kilku upoważnionych do zbiórki delegatów. Wszystkie ofiary składane będą w magazynach komitetów lokalnych, gdzie poddane zostaną dezynfekcji.

UCHWAŁY RADY MINISTRÓW

W dn. 30/XI b. r. odbyło się pod przewodnictwem Pana Premiera Gen. Sławoj-Składkowskiego posiedzenie Rady Ministrów, na którym m. in. przyjęto projekt ustawy o ograniczeniu obrotu nieruchomościami, powstałymi z parcelacji. Projekt przewiduje rozszerzenie środków kontroli i nadzoru władz nad obrotem działkami, powstałymi z parcelacji, nad obciążaniem takich działek i sposobem władania nimi—w celu ograniczenia nadmiernego rozdrobnienia gospodarstw i nieracjonalnych często obciążeń.

Zgodnie z projektem, Rada Ministrów—na wniosek Ministra Rolnictwa i Ref. Roln.—będzie mogła w drodze rozporządzenia zawieszać

całkowicie lub częściowo działanie ustawy w stosunku do poszczególnych województw i powiatów oraz poszczególnych kategorii gospodarstw.

Z kolei Rada Ministrów przyjęła projekt noweli do rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z czerwca 1927 r. o ochronie lasów, nie stanowią-

cych własności Państwa, oraz projekt noweli do rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z października 1933 r. o nadzwyczajnych komisjach rozjemczych do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami i pracownikami w przemyśle oraz handlu.

SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWODAWCZYCH

OTWARCIE SESJI ZWYCZAJNEJ IZB.— Pan Prezydent Rzplitej zarządzeniem z dn. 28/XI b. r., wydanym na podstawie art. 12 p. c Ustawy Konstytucyjnej otworzył z dn. 28/XI b. r. sesję zwyczajną Sejmu i Senatu.

RZĄDOWE PROJEKTY USTAW GOSPODARCZYCH.— Rząd wniósł do Sejmu do dn. 2/XII b. r. 31 projektów ustaw, z czego 4—o dodatkowych kredytach na 1936/37 r.—wniesione zostały dawniej, pozostałe zaś 27 z projektem ustawy skarbowej oraz z preliminarzem budżetowym na 1937/38 r. na czele wpłynęły ostatnio. Preliminarz budżetowy wydatków opiewa na łączną kwotę zł 2 293 429 624 z czego na wydatki administracji zwyczajne przypada kwota zł 2 245 542 044, na nadzwyczajne zaś—kwota zł 40 364 280, a na wydatki na dopłaty Skarbu Państwa do przedsiębiorstw i zakładów państwowych—kwota zł 7 523 30. Na pokrycie tych wydatków preliminarz budżetowy przewiduje dochody w łącznej kwocie zł 2 293 747 702, z czego dochody zwyczajne przewidziane są w kwocie zł 2 091 362 702, nadzwyczajne zaś—w kwocie zł 202 385 000. Dochody administracji przewiduje się w wysokości zł 1 573 540 902, wpłaty do Skarbu Państwa przedsiębiorstw i zakładów państwowych wyniosą zł 88 806 800, wpłaty za przedsiębiorstw do Skarbu Państwa przewidziane są w wysokości zł 631 400 000. Preliminarz zamyka się nadwyżką w sumie zł 318 078. Przewidziane wydatki na poszczególne części preliminarza wynoszą: Prezydent Rzplitej —zł 2 699 379; Sejm—zł 3 229 615, Senat—zł 1 450 600; Kontrola Państwowa—zł 4 691 050; Prezydium Rady Ministrów —zł 3 178 000; Min. Spraw Zagranicznych—zł 38 423 000; Min. Spraw Wojskowych—zł 768 000 000; Min. Spraw Wewnętrznych—zł 195 700 000; Min. Skarbu—zł 135 000 000; Min. Sprawiedliwości—zł 88 000 000; Min. Przemysłu i Handlu—zł 50 100 000; Min. Komunikacji—zł 49 932 000; Min. Rolnictwa i Ref. Roln.—zł 70 034 000; Min. Wyznań Rel. i Oświec. Publicznego—zł 335 520 000; Min. Opieki Społecznej—zł 43 224 000; Min. Poczty i Telegrafów—zł 1 807 000; Emerytury i Zaopatrzenia—zł 168 100 000; Renty Inwalidzkie i Pensje—zł 100 500 000; Długi Państwowe—zł 206 317 000. Jeśli chodzi o dochód z monopoli państwowych—to przewidziane są następujące kwoty jako wpłaty do Skarbu Państwa poszczególnych monopoli: Monopol Solny—zł 44 000 000; Monopol Tytoniowy —zł 324 500 000; Monopol Spirytusowy —zł 227 400 000; Monopol Loteryjny —zł 22 250 000 i Monopol Zapalczany—zł 13 250 000.

SPRAWY GOSPODARCZE NA PLENUM SEJMU.— W dn. 1/XII b. r. odbyło się posiedzenie Sejmu, na którym dokonane zostały wybory do komisji: Budżetowej, Skarbowej, Przemysłowo-Handlowej, Rolnej, Komunikacyjnej, Wojskowej, Spraw Zagranicznych, Oświatowej, Administracyjno-Samorządowej, Pracy, Zdrowia Publicznego i Opieki Społecznej, Prawniczej i Regulaminowej.

W skład Komisji Budżetowej wchodzi następujący PP. Posłowie (w kolejności alfabetycznej): Celewicz Wł., Długosz W., Duch K., Dudziński J., Holyński J., Hutten-Czapski Em., Jabłoński J., Jedynek J. H., Kamiński Wł., Kozłowski T., Miedziński B., Minberg L., Pacholczyk A., Pietrzak J., Puławski I., Sikorski Br., Sioda Z., Sowiński Z., Starzak Wł., Stroński Zdz., Szczepański Wł., Ślaski J., Świdziński B., Tomaszkiwicz L., Tymoszenko S., Wagner E., Walewski J., Waszkiewicz L., Wojciechowski Br., Żeligowski L.—oraz jako zastępcy PP. Posłowie: Bakon J., Budzyński W., Dębicki Cz., Freyman J., Hyla W., Karśnicki F., Kopeć T., Krawczyński St., Kozicki J., Krzczunowicz K., Madeyski Zb., Michałowski St., Osiński-Brzęk M., Ostafin J., Peleński Z., Pochmarski B., Snopczyński A., Tatarczak S., Traczewski S., Wróblewski Cz.

Po wyborze komisji, zabrał głos Pan Prezes Rady Ministrów, Gen. DrF. Sławoj-Składkowski.

Po Panu Premierze wygłosił Pan Wicepremier i Minister Skarbu Inż. Eugeniusz Kwiatkowski przemówienie, które podajemy in extenso na wstępie zeszytu.

W dn. 2/XII b. r. odbyło się posiedzenie Sejmu, na którym odbyła się dyskusja nad exposé Pana Wicepremiera, Inż. E. Kwiatkowskiego. W dyskusji zabierali głos następujący PP. Posłowie: Madeyski, Sowiński, Surzyński, Holyński, Dudziński, Gen. Żeligowski, Mudryj, Hyla, Bakon, Rubinstein, Wymysłowski, Hermanowicz, Minberg, Prystorowa, Kamiński, Wierzbicki, Szczepański, Hutten-Czapski, Hoppe, ks. Lubelski, Michałowski, Pochmarski, Głowacki, Krukowski, Szetela, Mróz, Sommerstein i Skrypnik.

Przez pierwsze czytanie na tym posiedzeniu przeszły następujące rządowe projekty ustaw: projekt ustawy skarbowej wraz z preliminarzem budżetowym na rok 1937/38, 4 projekty ustaw o dodatkowych kredytach, projekt ustawy o zaopatrzeniu kandydatów na szeregowych Policji Państwowej, odbywających służbę w charakterze pracowników kontraktowych, projekt ustawy o zmianie § 2 249 kodeksu cywilnego z 1896 r., projekt ustawy o przeniesieniu ksiąg hipotecznych z archiwum hipotecznego sądu okręgowego do archiwum wydziału hipotecznego powiatowego, projekt ustawy o stanie wyjątkowym, projekt ustawy w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 22/III 1928 r. o likwidacji mienia b. rosyjskich osób prawnych, projekt ustawy o zamianie niektórych nieruchomości państwowych, projekt ustawy w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 19/XI 1929 r. o zwalczaniu chorób roślinnych oraz o tępieniu chwastów i szkodników roślin, projekt ustawy o Państwowym Instytucie Gospodarstwa Wiejskiego, projekty ustaw: o prywatnych wyższych uczelniach, w sprawie zmiany ustawy z dn. 15/III 1933 r. o szkołach akademickich i w sprawie ulg w spłacie należności z tytułu stypendiów i pożyczek, projekt ustawy o skracaniu czasu pracy w górnictwie węglowym, projekt ustawy o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 4/VI 1927 r. o ochronie rynku pracy, projekt ustawy o wykonywaniu zawodu aptekarskiego, projekt ustawy o budowie i utrzymaniu dróg publicznych, projekt ustawy o samoistnym podatku wyrównawczym dla gmin wiejskich i projekt ustawy o ochotniczych lotach ćwiczebnych.

Przez pierwsze czytanie na tym posiedzeniu przeszły również następujące rządowe projekty ustaw w sprawach ratyfikacji następujących umów międzynarodowych: prowizorycznego układu handlowego oraz układu płatniczego z Francją z dn. 18/VII 1936 r.; protokołu taryfowego polsko-finlandzkiego z dn. 16/VII 1936 r.; protokołu dodatkowego do konwencji handlowej i nawigacyjnej z Czechosłowacją z dn. 10/II 1934 r.; protokołu polsko-szwedzkiego z dn. 3/VIII 1936 r., zmieniającego protokół handlowy z dn. 21/X 1933 r.; porozumienia z dn. 19/X 1936 r. do umowy gospodarczej z Niemcami z dn. 4/XI 1935 r.; porozumienia polsko-niemieckiego z dn. 18/VII 1936 r., dotyczącego uzupełnienia umowy gospodarczej z dn. 4/XI 1935 r.; konwencji dla ułatwienia międzynarodowego obiegu filmów z dn. 11/X 1933 r.; w końcu w sprawie zatwierdzenia zgłoszonych przez Rząd przystąpienie do konwencji o ujednostajnieniu niektórych przepisów, dotyczących niesienia pomocy i ratownictwa morskigo, oraz do konwencji o ujednostajnieniu niektórych przepisów, dotyczących zderzeń, podpisanych w Brukseli w dn. 23/IX 1910 r.

PRACE SENATU.—W dn. 3/XII b. r. odbyło się plenarne posiedzenie Senatu, na którym przed przystąpieniem do porządku dziennego zabrał głos Pan Prezes Rady Ministrów, Gen. Dr F. Sławoj-Składkowski, wygłaszając krótkie oświadczenie, w którym, odkładając szersze ujęcie spraw politycznych i gospodarczych—zyczył Izbie owocnych obrad w pracy nad budżetem i 60 projektami ustaw, które Rząd wniesie do Izby.

Następnie Senat dokonał wyboru członków komisji, przy czym Komisja Budżetowa wybrana została w składzie następującym: Sen. Sen.: Dąbkowski, Decykiewicz, Dobaczewski, Ehrenkreutz, Evert, Fudakowski, Gołuchowski, Heiman-Jarecki, Jaroszewiczowa, Jędrzejewicz, Kozłowski, Kwaśniewski, Lechnicki, Lewandowski, Malinowski M., Osiński, Pawelec, Petrażycki, Radziwiłł, Rdułtowski, Rostworowski, Serożyński, Siedlecki, Śliwiński i Zarzycki.

Ponadto dokonano wyboru Sądu Marszałkowskiego w następującym składzie: Przewodniczący—Sen. Gen. Osiński, Wiceprzewodniczący Sen. Sen.: Rdułtowski, Sliwiński, Fleszarowa; Rzecznik: Sen. Petrzycki, Z-ca rzecznika—Sen. Terlikowski.

PRACE KOMISYJ SEJMU.—W dn. 3/XII b. r. ukonstytuowały się komisje Sejmu w liczbie 13, wybierając prezydium w poniższym składzie: Komisja Budżetowa: Prezes—Pos. Świdziński, Wiceprezesi: Pos. Pos.: Holyński, Długosz, Sowiński, Sekretarz—Pos. Jabłoński; Komisja Spraw Zagranicznych: Prezes—Wicemarsz. Schaezel, Wiceprezes—Pos. Surzyński, Sekretarz—Götz-Okocimski; Komisja Zdrowia Publicznego i Opieki Społecznej: Prezes—Pos. Krawczyński, Wiceprezesi—Pos. Nowak i Pos. Snopczyński, Sekretarz—Pos. Kuliński; Komisja Wojskowa: Prezes—Wicemarsz. Miedziński, Wiceprezes—Pos. Duch, Sekretarz—Pos. Kolbusz; Komisja Skarbowa: Prezes—Pos. Światopełk-Mirski, Wiceprezes—Pos. Jozanis, Sekretarz—Pos. Szymanowski; Komisja Rolna: Prezes—Pos. Kielak, Wiceprezes—Pos. Lubieński, Sekretarz—Pos. Wanke; Komisja Regulaminowa: Prezes—Pos. Brzek-Osiński, Wiceprezes—Pos. Zakrocki, Sekretarz—Pos. Kopeć; Komisja Przemysłowo-Handlowa: Prezes—Pos. Sowiński, Wiceprezes—Pos. Sikorski, Sekretarz—Pos. Szumowski; Komisja Oświatowa: Prezes—Pos. Pochmarski, Wiceprezes—Pos. Gierymski, Sekretarz—Pos. Hoffman; Komisja Pracy: Prezes—Pos. Madeyski, Wiceprezes—Pos.

Waszkiewicz, Sekretarz—Pos. Mróz; Komisja Prawnicza: Prezes—Wicemarsz. Podoski, Wiceprezes—Pos. Kroebl, Sekretarz—Pos. Hoppe; Komisja Komunikacyjna: Prezes—Pos. Starzak, Wiceprezes—Pos. Wielhorski, Sekretarz—Pos. de Thun; Komisja Administracyjno-Samorządowa: Prezes—Pos. Duch, Wiceprezesi—Pos. Kroebl i Pos. Długosz, Sekretarz—Pos. Michałowski.

W dn. 3/XII b. r. Komisja Budżetowa odbyła posiedzenie i dokonała przydziału referatów budżetowych. Referaty poszczególnych części preliminarza powierzone zostały następującym PP. Posłom: Prezydent Rzeczypospolitej—Wojciechowski; Sejm i Senat—Długosz; Kontrola Państwa—Ślaski; Prezydium Rady Ministrów—Wojciechowski; Ministerstwo Spraw Zagranicznych—Walewski; Ministerstwo Spraw Wojskowych—Starzak; Ministerstwo Spraw Wewnętrznych—Stroński; Ministerstwo Skarbu—Holyński; Monopole—Czapski; Ministerstwo Sprawiedliwości—Sioda; Ministerstwo Przemysłu i Handlu—Sowiński; Ministerstwo Komunikacji—Sikorski; Ministerstwo Rolnictwa i Ref. Roln.—Kamiński; Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego—Pochmarski; Ministerstwo Opieki Społecznej—Tomaszkiewicz; Ministerstwo Poczty i Telegrafów—Pacholczyk; Emerytura i Zaopatrzenia—Ostafin; Renty Inwalidzkie i Pensje—Wagner; Długi Państwowe—Czapski. Referat generalny budżetu i ustawy skarbowej objął Pos. Duch.

GÓRNICtwo I PRZEMYSŁ

GÓRNICtwo WĘGLOWE

WYWÓZ WĘGŁA KAMIENNEGO W LISTOPADZIE 1936 R. przedstawiał się — według danych tymczasowych — następująco (w tys. ton):

Kraje	Listopad 1936					Wzrost (+) lub spadek (-) w listop. w stos. do października
	1933	1934	1935	Paźdz.	Listopad	
Rynki środkowo-europejskie . . .	184	145	117	82	107	+ 25
Austria	143	114	106	76	96	+ 20
Węgry	1	—	2	3	2	— 1
Czechosłowacja . . .	40	31	9	3	9	+ 6
Niemcy	—	—	—	—	—	—
Rynki skandynawskie	474	360	365	349	297	— 52
Szwecja	269	194	224	229	216	— 13
Norwegia	62	72	43	32	38	+ 6
Dania	56	57	42	32	17	— 15
Islandia	3	7	1	5	1	— 4
Finlandia	84	30	55	51	25	— 26
Rynki bałtyckie	8	1	2	9	2	— 7
Łotwa	6	1	2	9	2	— 7
Estonia	2	—	—	—	—	—
Rynki zachodnio-europejskie . . .	204	236	137	185	210	+ 25
Francja	97	87	86	106	99	— 7
Belgia	13	27	26	56	35	— 21
Holandia	19	8	15	11	32	+ 21
Irlandia	71	103	—	—	—	—
Szwajcaria	4	11	10	12	44	+ 32
Rynki południowo-europejskie .	102	184	72	82	113	+ 31
Włochy	82	163	54	55	101	+ 46
Jugosławia	4	4	9	3	5	+ 2
Rumunia	1	—	—	7	—	— 7
Grecja	6	7	9	3	7	+ 4
Malta	—	3	—	4	—	— 4
Hiszpania	—	7	—	2	—	— 2
Portugalia	—	—	—	8	—	— 8
Gibraltar	9	—	—	—	—	—
Rynki pozaeuropejskie	25	35	30	33	38	+ 5
Alger	15	22	8	5	—	— 5
Egipt	7	—	6	2	2	—
Afryka	—	—	2	—	—	—

Argentyna	—	—	14	26	33	+ 7
Brazylia	—	—	—	—	—	—
Inne kraje	3	9	—	—	3	+ 3
Australia	—	4	—	—	—	—

Węgiel okrętowy	29	37	49	65	77	+ 12
Razem za granicę:	1026	998	772	805	844	+ 39
W. M. Gdańsk	29	38	25	37	32	— 5
Ogółem:	1055	1036	797	842	876	+ 34

Przeładunek

w portach:						
w Gdyni	480	526	512	494	512	+ 18
w Gdańsku	359	347	187	240	259	+ 19
Razem:	839	873	699	734	771	+ 37

Eksport węgla kamiennego w listopadzie — w związku z sezonowym wzrostem zapotrzebowania — pomimo mniejszej (o 2) liczby dni roboczych w porównaniu z październikiem (25 — wobec 27) wzrósł o 34 tys. t (4,04%) i wynosił 876 tys. t, przewyższając o 79 tys. t (9,91%) wywóz w analogicznym miesiącu 1935 r. Wzrost wywozu dotyczył wyłącznie rej. śląskiego, skąd wyeksportowano 758 tys. t, czyli o 46 tys. t więcej w porównaniu z miesiącem poprzednim, natomiast eksport z rej. dąbrowskiego zmalał o 12 tys. t i stanowił zaledwie 118 tys. t. Z rej. krakowskiego wyeksportowano tylko nieznaczne ilości, nie przekraczające 0,5 tys. t.

Wywóz na rynki środkowo-europejskie wzrósł o 25 tys. t — do 107 tys. t. Wzrost wywozu do tej grupy rynków został wywołany zwiększonym eksportem do Austrii, co pozostaje w związku z podwyższeniem ogólnego kontyngentu importowego tego kraju, oraz wzmocnionymi wysyłkami do Czechosłowacji na podstawie układu kompensacyjnego.

Eksport na rynki skandynawskie w listopadzie w porównaniu z październikiem zmalał o 52 tys. t i wynosił 297 tys. t, przy czym zmalały wysyłki do wszystkich krajów, objętych tą grupą rynków, prócz Norwegii, do której nieznacznie wzrosły.

Wywóz na rynki bałtyckie spadł o 7 tys. t i wynosił zaledwie 2 tys. t, przy czym ta cała ilość została ulokowana na rynku łotewskim.

Na rynki zachodnio-europejskie wywieziono ogółem 210 tys. t — wobec 185 tys. t w październiku, a zatem o 25 tys. t więcej. Wzrost eksportu został spowodowany głównie zwiększonymi wysyłkami do Holandii i do Szwajcarii, natomiast do Francji i do Belgii wysyłki zmalały.

Wywóz na rynki południowo-europejskie, pomimo że ograniczył się tylko do 3 krajów tej grupy rynków, a mianowicie do: Jugosławii, Grecji i Włoch — wzrósł o 31 tys. t i wynosił 113 tys. t. Wzrost ten tłumaczy się znacznie zwiększonymi wysyłkami do Włoch na skutek rozpoczęcia wysyłek na poczet ostatnio zawartych umów kompensacyjnych.

Eksport na rynki pozaeuropejskie kształtował się pomyślnie — głównie dzięki wzmocnionemu wywozowi do Argentyny.

Wysyłki do W. M. Gdańska wykazały pewien spadek, natomiast odbiór węgla okrętowego zwiększył się o 12 tys. t — do 77 tys. t w związku z ogólnym ożywieniem w dziedzinie eksportu węgla.

Udział poszczególnych rynków zbytu w ogólnym eksporcie węgla w listopadzie w porównaniu z październikiem ilustruje poniższe zestawienie (w % -ach):

	Październik	Listopad
Rynki środkowo-europejskie	9'74	12'21
„ skandynawskie	41'45	33'90
„ bałtyckie	1'07	0'23
„ zachodnio-europejskie	21'97	23'97
„ południowo-europejskie	9'74	12'90
„ pozaeuropejskie	3'92	4'34
Węgiel okrętowy	7'72	8'79
W. M. Gdańsk	4'39	3'65

Przeciętna dzienna wysyłka węgla kamiennego za granicę wynosiła w listopadzie—przy 25 dniach roboczych—ok. 35 tys. t, a zatem wzrosła o ok. 3'5 tys. t, przy czym wysyłka ta wynosiła z rej. śląskiego ok. 30'3 tys. t, a z rej. dąbrowskiego ok. 4'7 tys. t.

Przeładunek węgla w portach Gdynia/Gdańsk w listopadzie w porównaniu z październikiem wzrósł o 37 tys. t i wynosił 771 tys. t, przy czym przeładunek Gdyni wzrósł o 18 tys. t—do 512 tys. t, a w Gdańsku o 19 tys. t i wynosił 259 tys. t.

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY

ZMIANA PRZEPISÓW O IMPORCIE BAWELNY.—Z dniem 1/XII weszło w życie zarządzenie Min. Przem. i Handlu, które znosi obowiązujące dotychczas zezwolenia przywozu na import do Polski bawełny, szmat i odpadków bawełnianych. Dla importu bawełny surowej do Polski wystarczające będzie jedynie otrzymanie zezwolenia na przywóz bawełny za cłem ulgowym. W ten sposób kontyngenty na ulgę celną równoważne będą pod względem rozmiarów z kontyngentami importowymi, co, oczywiście, nie spowoduje żadnych przeobrażeń w zakresie globalnych ilości surowca, dozwolonych do przywozu do Polski.

Na terenie Komisji Dewizowej zamiast zezwoleń przywozu, wystarczającym dokumentem będzie odpis zaświadczenia na ulgę celną. Niezależnie od tego szematy wszystkich dokumentów zostały ujednostajnione, co stwarza ich zupełną przejrzystość i jednolitość rubryk, opiewających na bawełnę w kg netto. W najbliższych dniach ustalone zostaną rozmiary kontyngentów na okres grudnia, natomiast od dn. 1/I 1937 r. kontyngenty wyznaczane będą na okresy dłuższe, opiewające na kwartał lub pół roku.

Zaświadczenia na ulgę celną wydawać będzie Zrzeszenie Producentów Przędzy Bawełnianej w Łodzi oraz Izba Przemysłowo-Handlowa w Łodzi. Zrzeszenie wydawać będzie odnośne zaświadczenia firmom, należącym do Zrzeszenia, natomiast firmy niezrzeszone otrzymywać będą ulgę celną z Min. Skarbu za pośrednictwem Izby Przem.-Handl. w Łodzi.

K.

EKSPORT WŁÓKIENNICZY W PAŹDZIERNIKU 1936 R.—Sytuacja eksportu włókienniczego w październiku b. r. kształtowała się na ogół pomyślnie. Odnośne liczby, dotyczące ogólnego wywozu artykułów włókienniczych z 3 najważniejszych okręgów, wynoszą w tym miesiącu—wg danych delegatur Państwowego Instytutu Eksportowego w Łodzi i w Białymstoku, Syndykatu Eksportu Odzieży w Łodzi oraz Związku Eksporterów Przemysłu Włókienniczego w Bielsku—4 809 q wartości zł 2 686 tys. W zestawieniu z analogicznym miesiącem ub. r. notujemy wzrost o 723 q (17%) wagowo oraz o zł 133 tys. (5%) wartościowo. W stosunku natomiast do września b. r. zaznaczył się spadek, wynoszący 329 q (6%) co do ilości oraz zł 114 tys. (4%) co do wartości; spadek ten jest naturalny, wynikający z redukcji wywozu białostockiego po zakończeniu w tym okręgu we wrześniu b. r. sezonu eksportowego.

Na okrąg łódzki przypada wywóz 3 409 q wartości zł 2 065 tys., przy czym najważniejszymi artykułami tego wywozu były: przędza wełniana czesankowa 1 089 q wartości zł 897 tys., tkaniny wełniane 176 q—zł 227 tys., tkaniny bawełniane, barwione i niebarwione 897 q—zł 389 tys., tkaniny pluszowe 33 q—zł 40 tys., materiały filcowe 29 q—zł 26 tys., materiały i wyroby dziane bawełniane 38 q—zł 39 tys., odzież 1 025 q—zł 366 tys., stożki wełniane do kapeluszy oraz kapelusze 13 q—zł 14 tys., berety 26 q—zł 34 tys. W stosunku do ubiegłego miesiąca wzrosła znacznie pozycja wywozu przędzy czesankowej (o zł 323 tys.), eksport zaś innych artykułów nie wykazuje znaczniejszych odchyżeń. Różnice te natomiast zachodzą w porównaniu z październikiem ub. r.—głównie w dziale tkanin wełnianych oraz tkanin bawełnianych, których eksport w b. r. z miesiąca na miesiąc przejawia coraz mocniejszą tendencję zwyżkową. Ogólny wywóz włókienniczy cechuje w miesiącu sprawozdawczym wzrost w stosunku do września b. r. o 633 q (22%) wagowo i o zł 301 tys. (17%) wartościowo, natomiast w stosunku do października ub. r.—o 294 q (9%) co do ilości, a o zł 36 tys. (1%) co do wartości.

Z liczby 39 krajów odbiorczych najsilniej partycypowały w wywozie włókienniczym z okręgu łódzkiego następujące kraje (w tys. zł): Anglia—392, Holandia—349, Egipt—329, Austria—169, Stany Zjedn.—147, Związek Południowo-Afrykański—121. Wywóz na rynki zamorskie reprezentował wartość zł 907 tys., tj. 44% (we wrześniu 40%).

Udział procentowy ważniejszych artykułów wywozu w stosunku do wartości ogólnej wywozu włókienniczego łódzkiego wynosił: przędza wełniana czesankowa—43, tkaniny bawełniane—19, odzież—17, tkaniny wełniane—10, łącznie—89.

Pozycja wywozowa przędzy wełnianej czesankowej wzrosła wydatnie w tym miesiącu—dzięki ulokowaniu znacznie większych ilości tego artykułu na rynku holenderskim, stanowiącym poważnego odbiorcę tej przędzy. Z pośród 16 odbiorczych krajów wymienić należy (w tys. zł): Holandię—288, Austrię—157, Anglię—127, Bułgarię—65.

W zakresie wywozu odzieży nie nastąpiły w omawianym okresie przesunięcia co do kierunków eksportu. Głównym rynkiem pozostawała nadal Anglia, do której zbył wyniósł zł 182 tys. (60%), następnie Związek Południowo-Afrykański—zł 70 tys., wreszcie Holandia—zł 57 tys. Wywóz odzieży, dokonywany za pośrednictwem Syndykatu Eksportu Odzieży w Łodzi, w okresie 10 miesięcy b. r. osiągnął zł 5 508 tys., z czego na Anglię przypada—zł 2 245 tys., Holandię—zł 1 059 tys., Związek Południowo-Afrykański—zł 642 tys., Marokko franc.—zł 371 tys., Szwajcarię—zł 121 tys. Odzież znajdowała zbył ogółem na 38 rynkach. Zaznaczyć należy, iż najgłówniejszymi artykułami wywozu z grupy odzieży są: spodnie (zł 2 043 tys.), ubrania wełniane i półwełniane (zł 1 084 tys.), overralle (zł 709 tys.). Stan zamówień eksportowych w tej dziedzinie wywozu jest zadowalający.

Pomyślny rozwój eksportu tkanin bawełnianych przypisać należy zdobyciu przez przemysł łódzki rynku egipskiego. W październiku b. r. do Egiptu wysłano tego artykułu na sumę zł 253 tys., tj. 73% wartości wywozu ogólnego tych tkanin, w okresie zaś 10 miesięcy b. r. udział Egiptu w imporcie tego artykułu z Polski wyniósł zł 1 046 tys., tj. 50% wartości wywozu tkanin bawełnianych z okręgu łódzkiego.

Główne kierunki wywozu tkanin wełnianych w okresie 10-miesięcznym przedstawiają się następująco (w tys. zł): Stany Zjedn.—610, Persja—365, Egipt—289, Indie Brytyjskie—134, Szwajcaria—127, Syria—121.

Przeciętna wartość eksportowa 1 q artykułów włókienniczych z okręgu łódzkiego wynosiła w październiku zł 605, co stanowi nieznaczny spadek w porównaniu z poprzednim miesiącem (zł 635). Wartość poszczególnych artykułów wynosiła: przędza wełniana i półwełniana—zł 823 (we wrześniu zł 957), przędza bawełniana—zł 209, tkaniny wszelkie—zł 621, odzież—zł 357.

Eksport włókienniczy białostocki wykazuje znaczny posezonalny spadek. Wywóz ten w miesiącu sprawozdawczym wynosi 1 257 q wartości zł 377 tys., co oznacza zmniejszenie w porównaniu z poprzednim miesiącem o 47% (zł 332 tys.) pod względem wartości, a o 42% (916 q) pod względem wagi. Dodatkowym objawem jest wzrost tego wywozu w zestawieniu z październikiem ub. r., a mianowicie wartościowo o 49% (zł 124 tys.).

Przedmiotem wywozu były (w tys. zł): tkaniny wełniane nieczesankowe—223, pledy—79, koce—50 oraz odzież. Tkaniny były eksportowane do (w tys. zł): Chin—81, Indji Brytyjskich—48, Persji—19, Stanów Zjedn.—21, Syrii—17, Mandżurii—16. Pledy znajdowały zbył głównie w Indiach Brytyjskich—zł 79 tys., koce zaś—głównie w Chinach (zł 21 tys.) i w Palestynie (zł 19 tys.).

Przeciętna wartość eksportowa 1 q wyrobów białostockich wynosiła w październiku b. r. zł 300 (we wrześniu zł 326).

Uruchomienie maszyn włókienniczych wynosiło 185% w stosunku do pracy na 1 zmianę, co wskazuje na wzmoczoną w dalszym ciągu produkcję na rynek wewnętrzny.

Białystok stoi obecnie przed rozpoczęciem sezonu eksportu na rynek Związku Południowej Afryki. Sezon ten zapowiada się mniej pomyślnie niż w ub. r., głównie z powodu podjętej konkurencji ze strony Włoch—poważnego dostawcy tego rodzaju artykułów w okresie przed sankcjami.

Zanotować należy, iż znalazły się na terenie Białegostoku firmy nie należące do Zrzeszenia Eksporterów Tkanin w Białymstoku, opracowujące ten rynek, które rozpoczęły dezorganizacyjną pracę, oferując towary białostockie po znacznie niższych cenach, niż wspomniane Zrzeszenie. Ta szkodliwa akcja tych firm została już częściowo sparaliżowana.

Wśród eksporterów białostockich rozważana jest obecnie ponownie sprawa organizowania eksportu włókienniczego białostockiego na wszystkie rynki. Eksporterzy ci mają w najbliższym czasie przedłożyć miarodajnym czynnikom konkretny wniosek w tej sprawie. Dodać należy, iż zwłaszcza wobec mnożących się utrudnień ze strony rynków wymienionych, powstanie takiej organizacji uważać należałoby za pożądaną tym bardziej, o ile organizacja ta objęłaby możliwość wszystkich eksporterów z tego okręgu.

Okrąg bielski i reprezentował w wywozie 143 q wartości zł 244 tys. Spadek w porównaniu z poprzednim miesiącem wynosi wartościowo

25% i związany on jest z zakończeniem sezonu w dziedzinie eksportu tkanin wełnianych czesankowych.

Udział poszczególnych artykułów w wywozie bielskim w tym miesiącu był następujący (w tys. zł): tkaniny wełniane—152, stożki—80, tkaniny bawełniane—12. Tkaniny wełniane były eksportowane głównie do (w tys. zł): Jugosławii—62, Argentyny—32, Egiptu—14, Syrii—11, Węgier—10. Zbyt stożków do kapeluszy obejmował łącznie 10 krajów, przy czym udział Anglii wynosił zł 57 tys., tj. 71% wartości wywozu tego artykułu. Podkreślić należy iż w roku bieżącym Anglia wysunęła się na głównego odbiorcę stożków, gdyż wywóz do tego kraju w okresie 10 miesięcy ub. r. wynosił zł 700 tys. (54%); udział Stanów Zjedn. wyrażał się kwotą zł 387 tys. (29%), czyli z pośród 17 odbiorców stożków — 2 kraje importują z okręgu bielskiego 83% wywozu stożków.

Przeciętna wartość eksportowa 1 q wyrobów włókienniczych bielskich wynosiła zł 1700, tj. utrzymywała się na poziomie ubiegłego miesiąca (zł 1730).

Kształtowanie się liczb wywozu z 3 okręgów w okresie 10 miesięcy b. r. w porównaniu z analogicznym okresem ub. r. na podstawie omawianych danych ilustruje poniższe zestawienie:

O k r ę g	I ÷ X 1935		I ÷ X 1936		Wzrost (+) lub spadek (—) w 1936 w stos. do 1935	
	q	tys. zł	q	tys. zł	tys. zł	wartość. %
Łódzki	30 609	18 641	30 620	17 958	— 683	4
Białostocki	17 676	5 795	21 556	7 355	+ 1 560	27
Bielski	1 207	2 046	1 851	2 853	+ 807	39
Razem:	49 492	26 482	54 027	28 166	+ 1 684	6

St. W.

PROBLEM BAWELNY W PORCIE GDYŃSKIM — p. str. 1469

ROLNICTWO

OGRANICZENIE OBROTU NIERUCHOMOŚCIAMI, POWSTAŁYMI Z PARCELACJI.— Na posiedzeniu w dn. 30/XI b. r. Rada Ministrów uchwaliła przedłożyć Sejmowi projekt ustawy o ograniczeniu obrotu nieruchomościami, powstałymi z parcelacji. Ideą przewodnią projektu jest, aby gospodarstwa, powstałe z parcelacji nieruchomości ziemskich, jako jednostki zdrowe i zdolne do wydajnej produkcji—nie ulegały z biegiem czasu nadmiernemu rozdrobnieniu i nieracjonalnemu obciążeniu oraz aby nie przechodziły w niewłaściwe ręce. W ten sposób będzie utrwalony stan, jaki zostanie stworzony przy racjonalnej przebudowie ustroju rolnego.

Należy jednak zdać sobie sprawę, że projekt obejmuje jedynie fragment zagadnienia. Ogranicza się on bowiem do gospodarstw, powstałych względnie powiększonych przy parcelacji, nie dotyczy natomiast innych gospodarstw, powstałych przy przebudowie ustroju rolnego, jak np. przy komasacji; tym bardziej nie reguluje on całości sprawy ogółu gospodarstw, a więc nie ogranicza podziału wszystkich w ogóle gospodarstw drobnych, ani też nie reguluje spraw, z niepodzielnością gruntów związanych, jak np. kwestii kredytów na spłaty rodzinne itp.

Ograniczeniom podziału podlegały jedynie takie gospodarstwa, powstałe z parcelacji, które były obciążone pożyczkami z funduszy państwowych i Państwowego Banku Rolnego oraz osady wojskowe. Oczywiście, tak wąskie ujęcie okazało się w praktyce niedostateczne i wymagało rozwinęcia w specjalnej ustawie.

Główne zasady omawianej ustawy są następujące:

Przepisy ustawy będą miały zastosowanie do działek, które powstaną w drodze parcelacji niezależnie od tego, czy parcelowana nieruchomość stanowić będzie własność Państwa, Państwowego Banku Rolnego, czy też własność innej osoby prawnej lub fizycznej. Stosownie do tej ustawy, działki, powstałe z parcelacji, nie będą mogły być zbywane w całości lub części, dzielone, wydzierżawiane, zastawiane lub obciążane bez zezwolenia władzy; poza tym ustawa nakłada obowiązek na właścicieli tych działek, aby osobiście na nich gospodarowali. Ograniczenia powyższe mogą być rozciągnięte również na istniejące dawniej gospodarstwa—o ile zostaną one powiększone przy parcelacji.

Abym jednak ograniczenia powyższe nie pozostały jedynie papierowymi zakazami, ustawa przewiduje szereg rygorów; rygoro-ry te będą mogły być zastosowane w przypadkach, gdy z pominięciem władz działki, powstałe z parcelacji, przejdą w inne ręce lub zostaną podzielone albo obciążone. Przede wszystkim więc wszelkie umowy, zawarte wbrew przepisom ustawy, są nieważne. Poza tym Państwo będzie miało prawo przymusowo wykupić na rzecz Skarbu taką działkę, którą rozporządzono wbrew przepisom; niezależnie od tego winni przekroczenia podlegać będą karze aresztu do 3 miesięcy i grzywny do zł 3 tys.

Ograniczenia, o których była wyżej mowa, z reguły i bez wyjątku odnoszą się będą do parcelacji, która prowadzona będzie po wejściu w życie omawianej ustawy. Jednakże ograniczenia te będą mogły być

również rozciągnięte—stosownie do uznania władzy—na działki, które powstały z parcelacji, przeprowadzonej przed wejściem w życie projektowanej ustawy a po dn. 1/IX 1919 r. W tym przypadku zasięg ustawy będzie stosunkowo znaczny, jeśli się zważy, że w latach 1919÷1935 rozparcelowano ogółem 2 326 tys. ha, tworząc 131 966 samodzielnych gospodarstw rolnych i 432 328 parcel dodatkowych.

W końcu należy zaznaczyć, że wydanie samej ustawy nie rozwiąże definitywnie omawianego zagadnienia. Sprawa wymagać będzie dodatkowej akcji gospodarczej, jak uruchomienia znaczniejszych kredytów na spłaty itp.

ROZPROWADZENIE FUNDUSZÓW NA USPRAWNIE NIE PRZETWÓRSTWA I OBROTU ROLNICZEGO.—W celu stworzenia racjonalnych warunków dla rozwoju i usprawnienia przetwórstwa i obrotu produktami rolniczymi niezbędna jest rozbudowa szeregu urządzeń technicznych, jak: elewatory, spichrze, chłodnie, przechodownie owoców, młeczarnie, serownice itp., tym bardziej, że wyposażenie Polski w tego rodzaju urządzenia jest wyjątkowo ubogie. Przy stosunkowo niewielkich nadwyżkach produkcyjnych—i to głównie z głodowej podaży płynących—zasadnicze znaczenie posiada uregulowanie rynku wewnętrznego, które ułatwi jednocześnie proces eksportu. Warunki wymiany poza innymi czynnikami decydują w znacznej mierze o rentowności produkcji, a prócz tego—nie pomniejszając znaczenia środków komunikacji, przygotowania zawodowego, posunięć polityki gospodarczej w dziedzinie kredytowej, podatkowej, celnej, eksportowej, cen, przepisów prawnych itp.—decydujący wpływ odgrywają urządzenia techniczne.

W obecnych warunkach obrotu produktami rolniczymi występuje szereg zjawisk ujemnych, jak: nadmierne wahania sezonowe podaży, znaczna rozpiętość cen w przestrzeni i czasie, marnotrawstwo poważnych ilości produktów rolniczych itp. Zjawiska te wpływają m. in. na obniżanie i tak jeszcze niskich cen, płaconych rolnikowi za produkty, i w znacznej mierze są spowodowane brakiem odpowiednich urządzeń technicznych w zakresie przetwórstwa i obrotu rolniczego.

Konieczność wszczęcia inwestycji w rolnictwie poruszano już oddawna, jednak dopiero w ubiegłym roku gospodarczym powstała możliwość ich realizacji. Uchwałą z dn. 8/VI 1935 r. Komitet Ekonomiczny Ministrów przeznaczył zł 15 miln. na rozbudowę urządzeń technicznych, usprawniających przetwórstwo i obrót produktami rolniczymi. W związku z tą uchwałą została powołana przez Ministra Rolnictwa i Ref. Roln. Podkomisja Inwestycyjna¹⁾, do której wchodzi przedstawiciele Ministerstw: Rolnictwa i Ref. Roln., Przem. i Handlu, Skarbu i Spraw Wewn. oraz Banku Polskiego i Państwowego Banku Rolnego. Ze względu na ograniczone w stosunku do potrzeb ogólnych środki finansowe, na czoło zagadnień inwestycyjnych wysunięto tylko najważniejsze inwestycje—o podstawowym znaczeniu dla rolnictwa.

Ponieważ z ogólnej kwoty zł 15 miln. zostało decyzją Rządu wyłączone zł 3 miln. do dyspozycji Banku Polskiego na powiększenie kapitału zakładowego Spółki „Elewatory Zbożowe w Polsce” w celu przejęcia przez Spółkę od P. Z. P. Z. wszczętej budowy elewatora zbożowego w Gdyni oraz jego wykończenia—pozostała do dyspozycji suma

¹⁾ P. „Polska Gospodarcza” zes. 9/1936, str. 249.

zł 12 mln. Podkomisja Inwestycyjna przeprowadziła orientacyjny podział tej kwoty oraz określiła wysokość oprocentowania dysponowanych kredytów. Mianowicie, na usprawnienie obrotu zbożem (budowa względnie adaptacja spichrzów zbożowych) przeznaczono zł 1,5 mln., na usprawnienie obrotu artykułami szybko-psującymi się, tj. na budowę chłodni publicznego użytku dla składowania i warrantowania oraz sprzedaży artykułów rolniczych — zł 3,5 mln., a na usprawnienie przemysłu mleczarskiego — zł 7 mln. Należy podkreślić, że był to podział tylko przybliżony. Rozprowadzeniem kredytów inwestycyjnych zajmuje się Państwowy Bank Rolny.

Obecny stan rozprowadzenia tych kredytów przedstawia się następująco:

W dziedzinie usprawnienia obrotu zbożem — Spółka „Elewatory Zbożowe w Polsce” po przyjęciu od P. Z. P. Z. budowy elewatora eksportowego w Gdyni, zakończyła w listopadzie b. r. jego budowę. Elewator ten jest już gotowy do użytku; pojemność jego wynosi 10 tys. t i w miarę potrzeby może być jeszcze odpowiednio rozbudowana. O znaczeniu gospodarczym powstania elewatora w Gdyni świadczy fakt, że gdy był on jeszcze na ukończeniu — w Gdańsku już obniżono stawki za przeładunek i przechowywanie zboża w miejscowych spichrzach. Posiadanie elewatora w Gdyni umożliwi kierowanie poważnej części naszego eksportu zbożowego przez własny port. Jednocześnie zostanie usprawniony eksport zboża i produktów przemiału. O ile chodzi o rozbudowę sieci spichrzów zbiorczych w terenie, to Państwowy Bank Rolny z przeznaczonej na ten cel kwoty zł 1 500 000 rozprowadził kredytów w wysokości zł 1 051 900 na budowę 22 spichrzów na terenie całego kraju. W tej sumie mieści się również pożyczka, udzielona Tow. Lniarskiemu w Wilnie na usprawnienie przetworu lnu oraz przeniesienie miedlarni i czesalni lnu z Bezdán do Nowowilejki i związaną z nim adaptacją budynków. Dotychczas na poczet przyznanych pożyczek wypłacono ok. zł 500 tys., ponieważ wypłaty pożyczek następują sukcesywnie w miarę stwierdzania przez P. B. R. postępu robót budowlanych i instalacji urządzeń. Pozostała kwota zł 448 100 została przekazana decyzją Ministra Rolnictwa i Ref. Roln. na wniosek Podkomisji Inwestycyjnej na usprawnienie obrotu produktami szybko-psującymi się, tj. na budowę chłodni publicznego użytku. W ten sposób kredyty, przeznaczone na rozbudowę sieci spichrzowej, zostały wyczerpane. Następną transza kredytów na ten cel zostanie prawdopodobnie przydzielona w 4-letnim planie inwestycyjnym.

W dziedzinie rozbudowy urządzeń chłodniczych Spółka „Chłodnia i Składy Portowe w Gdyni” uzyskała pożyczkę w wysokości zł 2 500 000 na budowę chłodni ogólnego użytku w Warszawie. Budowa chłodni została już zakończona, a nawet niektóre pomieszczenia zostały częściowo oddane do użytku. Chłodnia o powierzchni 2 500 m² posiada bocznicę kolejową i dogodny dojazd kołowy. Obecnie przechowywane są w chłodni warzywa oraz poważniejsza partia części bydłych, przeznaczona na eksport. Hała mięsna jest na ukończeniu i wkrótce zostanie również oddana do użytku. Chłodnia uzyskała zgodę Rzeźni Miejskiej na sprawdzanie na miejscu mięsa przywozowego, które będzie następnie magazynowane w chłodni. Budynek chłodni posiada 4 kondygnacje, tj. piwnice, parter i 2 piętra. Przy chłodni w wykańczanym obecnie budynku mieszkalnym — zostanie umieszczony oddział Kasy Targowej w Warszawie oraz ewent. oddział Giełdy Mięsnej. Poza tym będzie się tam znajdowała hała aukcyjna dla transakcji mięsnych i owocowych. Należy zaznaczyć, że w razie potrzeby zarówno budynek jak i urządzenia chłodni mogą być odpowiednio rozbudowane. Powstanie chłodni w Warszawie stworzy dogodne warunki dla przechowywania produktów szybko-psujących się — zarówno przeznaczonych na eksport, jak i na spożycie wewnętrzne, oraz zapewni sprawne zaprowiantowanie ludności stolicy.

Następnie z funduszy chłodniczych został przyznany kredyt w wysokości zł 600 tys. gminie m. Gdyni na budowę rzeźni. Budowa rzeźni została już zapoczątkowana; powstanie rzeźni w Gdyni umożliwi zaopatrywanie okrętów na miejscu oraz stałe wzrastającej ludności miasta, a jednocześnie przyczyni się do usprawnienia obrotu żywcem na terenie okolicznych powiatów, gdyż obok rzeźni zostanie urządzone i targowisko. Dotychczas Gdynia, nie posiadając własnej rzeźni, była zaopatrywana w mięso z okolicznych rzeźni, często prymitywnie urządzonych, a częstokroć i w mięso z potajemnego uboju, przy tym rolnicy okoliczni, nie mając zapewnionego zbytu żywca na miejscu, uzależnieni byli od kupców gdańskich. Poza tym z omawianych funduszy udzielono pożyczkę w wysokości zł 5 tys. na budowę doświadczalnej

przechowalni owoców w poważnym ośrodku sadowniczym okolic stolicy (pow. grójcecki). Z ogólnej kwoty zł 3 500 000, przeznaczonej na usprawnienie obrotu produktami łatwopsującymi się, rozprowadzono dotychczas kredytów na sumę zł 3 105 000.

Na posiedzeniu Podkomisji Inwestycyjnej, odbytym w dn. 18/XI b. r., postanowiono udzielić Spółce „Chłodnia i Składy Portowe w Gdyni” kredytu na budowę chłodni w Łodzi. Budowa chłodni ogólnego użytku w Łodzi jest niezbędna z uwagi na konieczność uporządkowania drugiego pod względem nasilenia konsumpcji rynku w Polsce, jakim jest Łódź. Koszt budowy chłodni wyniesie zł 2 500 tys. Chłodnia będzie w założeniu swym identyczna z obecnie oddaną do użytku chłodnią w Warszawie, o powierzchni użytkowej podłóg 2 500 m². Ponieważ udzielenie pełnej kwoty zł 2 500 tys. — z uwagi na wyczerpanie funduszy inwestycyjnych — jest niemożliwe, Spółce „Chłodnia i Składy Portowe w Gdyni” będzie udzielony kredyt zł 2 500 000 z tym, że obecnie Spółka uzyskała na zapoczątkowanie budowy chłodni ok. zł 850 tys., tj. pozostałe kwoty z funduszy, przydzielonych na inwestycje spichrzowe i chłodnicze.

W chwili obecnej fundusze, przeznaczone na rozbudowę sieci chłodniczej, zostały wyczerpane. Dalszy ich przydział może nastąpić w ramach 4-letniego planu inwestycyjnego.

W dziedzinie inwestycji w przemyśle mleczarskim prace również posunęły się naprzód — tak, że z zł 7 mln., przeznaczonych na ten cel — zostało już wypłaconych, zapromesowanych oraz przygotowanych i zaopiniowanych podań o pożyczki na ok. zł 3 500 000. Do dyspozycji pozostało jeszcze ok. zł 3 500 000. W każdym razie należy zaznaczyć, że w związku z wejściem w życie ustawy mleczarskiej oraz z uwagi na konieczność podniesienia jakości naszego masła eksportowego — zapotrzebowania na kredyty są duże i trudno jest już obecnie określić, czy pozostała suma kredytów wystarczy. Niedostateczne zainwestowanie mleczarstwa, tej podstawowej gałęzi spółdzielczości rolniczej, jest jedną z najważniejszych przyczyn, dla których masło polskie za granicą nie uzyskuje odpowiednich cen w porównaniu z cenami, jakie otrzymują inne kraje np. Dania.

Poza tym Podkomisja Inwestycyjna w ramach sum, otrzymywanych z ¼% oł udzielanych pożyczek (% ten jest potrącany jednorazowo przy wypłacie kredytów) udzieliła kilku subsydiów. Subsydia te przeznaczone bądź na doświadczalnictwo, którego wyniki pozwoliły zastosować odpowiednie urządzenia w projektowanych inwestycjach, bądź na prace przygotowawcze i publikacje. Trzeba podkreślić, że odpowiednie wyzyskanie wyników przeprowadzanych badań i publikacji w znacznej mierze umożliwiło sprawne wykorzystanie udzielonych pożyczek przez kredytobiorców. M. in. subsydia te uzyskali: Związek Spółdzielni Rolniczych i Zarobkowo-Gospodarczych i Komitet Chłodnictwa.

Należy zaznaczyć, że racjonalne wykorzystanie dotychczasowych funduszy, przeznaczonych na inwestycje w rolnictwie, daje rękojmię sprawnego funkcjonowania powstałych urządzeń technicznych i osiągnięcia dzięki nim określonych celów w poszczególnych dziedzinach przetwórstwa i obrotu rolniczego. Tym niemniej jednak jest to zbyt mała liczba inwestycji w stosunku do potrzeb ogólnych. Z uwagi na to i w 4-letnim planie inwestycyjnym zostaną przewidziane fundusze na ten cel, gdyż od należytego rozwiązania poruszonego zagadnienia w dużej mierze zależeć będzie usprawnienie wymiany produktów rolniczych pomiędzy producentem-rolnikiem i konsumentem oraz sprawność zaprowiantowania naszego kraju.

Przy dalszym inwestowaniu wydaje się konieczne dążenie w kierunku wyrównania w poszczególnych okręgach zaopatrzenia, usprawniającego przetwórstwo i obrót produktami rolniczymi, czyli że inwestycje musiałyby być podjęte przede wszystkim w centrum kraju i na ziemiach wschodnich, upośledzonych pod tym względem a będących ośrodkami konsumpcji (centrum) lub produkcji (ziemie wschodnie). Przy wyrównywaniu technicznego zaopatrzenia dla usprawnienia obrotu produktami rolniczymi wydaje się wskazane jednocześnie planowanie zarówno urządzeń dystrybucyjnych (w ośrodkach konsumpcji, zbytu i eksportu), jak i urządzeń w ośrodkach samej produkcji.

Nie można przy tym pominąć rozbudowy pewnych urządzeń propagandowych i doświadczalnych o raczej już specjalnym znaczeniu, a które są bardzo pomocne dla sprawnego wykonania poszczególnych rodzajów inwestycji.

HANDEL

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE

ZBOŻA I PRZETWORY

— Ruch cen zbóż w okresie 16 ÷ 28/XI 1936 r kształtował się następująco (w zł za 100 kg):

	16 ÷ 21/XI	23 ÷ 28 XI	Wzrost (+) lub spadek (—) %
Pszenica			
Warszawa	25·50	25·50	—
Poznań	25·05	24·88	— 0·7
Lwów	23·87 ^{1/2}	23·58	— 1·3
Średnia	24·81	24·65	— 0·7
Ż y t o			
Warszawa	18·55	18·88	+ 1·7
Poznań	17·94	18·50 ^{1/2}	+ 3·1
Lwów	18·15	18·12 ^{1/2}	— 0·2
Średnia	18·21	18·50	+ 1·5
O w i e s			
Warszawa	16·12 ^{1/2}	16·00	— 0·8
Poznań	16·25	16·25	—
Lwów	14·66	15·04	+ 2·5
Średnia	15·68	15·76	+ 0·5
Jęczmień browarowy			
Warszawa	26·00	26·00	—
Poznań	25·50	25·25	— 1·0
Lwów	24·77	20·50	— 17·3
Średnia	25·42	23·92	— 6·0
Jęczmień zwykły			
Warszawa	21·00	20·50	+ 2·3
Poznań	20·63	20·88	+ 1·2
Lwów	—	19·37 ^{1/2}	—
Średnia	20·81	20·58	—

— Większość notowań na krajowych giełdach towarowych w okresie sprawozdawczym (od 23 do 28 listopada) wykazywała tendencję zniżkową; podaż na początku okresu była poważnie wyższa niż w okresach poprzedzających, ale pod koniec okresu zmniejszyła się. Na giełdzie warszawskiej zwykłą (w zł na 100 kg) odnotowały: wszystkie rodzaje i gatunki mąki żytniej 0·50 (za wyjątkiem razowej 0÷95% i pośledniej ponad 65%, które zwykływały o 0·25) oraz wszystkie gatunki otrąb pszenicznych i otręby żytnie o 0·25; natomiast zniżka (analogicznie) była udziałem: pszenicy jednolitej i zbieranej o 1·00 oraz wszystkich gatunków i rodzajów mąki pszennej o 1·00. Na giełdzie poznańskiej wszystkie notowania wykazywały tendencję słabszą, zniżkując (strata—w zł na 100 kg): pszenica o 1·50, żyto o 0·25, jęczmień browarny o 1·00, wszystkie gatunki i rodzaje mąki pszennej o 2·00, wszystkie rodzaje i gatunki mąki żytniej o 0·25 oraz otręby pszenne średnie i grube o 0·25.

Ogólny obrót na giełdzie warszawskiej w okresie sprawozdawczym wyniósł 15 805 t, w tym 4 329 t żyta (dla okresu poprzedzającego odpowiednio liczby wynosiły: 11 888 i 2 373).

Warszawa.—Ceny hurtowe według cedyły rządowej (ostatnie notowania w tygodniu)—w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa ładunek wagon (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica jednolita 748 grl 25·00÷25·50 (26·00÷26·50),—zbierana 737 grl 24·50÷25·00 (25·50÷26·00), żyto I standart 639 grl 18·75÷19·00,—eksportowe 706÷712 grl 18·75÷19·00,—II standart 681 grl 18·50÷18·75, jęczmień browarny 678÷684 grl 25·50÷26·50,—o wadze 673÷678 grl 21·75÷22·25,—o wadze 649 grl 21·00÷22·00 (21·00÷21·50),—o wadze 620·5 grl 20·25÷20·50, owies I standart 460 grl 16·25÷16·75,—eksportowy 478÷488 grl 16·75÷17·00,—II standart 435 grl 15·75÷16·25, mąka pszena I gat. 0÷20% 42·00÷43·00,—I gat. 0÷45% 40·00÷41·00 (41·00÷42·00),—I gat. B 0÷55% 38·00÷39·00 (39·00÷40·00),—I gat. C 0÷60% 37·00÷38·00 (38·00÷39·00),—I gat. D 0÷65% 36·00÷37·00 (37·00÷38·00),—II gat. A 20÷55% 35·00÷36·00 (36·00÷37·00),—II gat. B 20÷65% 33·00÷35·00 (34·00÷36·00),—II gat. D 45÷65% 30·00÷31·00 (31·00÷32·00),—II gat. F 55÷65% 29·00÷30·00 (30·00÷31·00),—II gat. G 60÷65% 28·00÷29·00 (29·00÷30·00),—pastewna 20·00÷21·00, mąka żytnia wyciągowa I gat. 0÷30% 28·50÷29·50 (28·00÷29·00),—I gat. 0÷50% 28·50÷29·50 (28·00÷29·00),—I gat. 0÷65% 27·50÷28·50 (27·00÷28·00),—

II gat. 50÷65% 23·00÷24·00 (22·50÷23·50),—razowa 0÷95% 22·50÷23·50 (22·25÷23·25),—poślednia ponad 65% 17·00÷17·50 (16·75÷17·25), otręby pszenne grube z przemiału standartowego 13·25÷13·75 (13·00÷13·50),—średnie z przemiału standartowego 12·25÷12·75 (12·00÷12·50),—miałkie 12·25÷12·75 (12·00÷12·50), otręby żytnie z przemiału standartowego 12·25÷12·75 (12·00÷12·50).

Poznań.—Ceny hurtowe według cedyły rządowej (ostatnie notowania w tygodniu)—w zł za 100 kg parytet Poznań dostawa bieżąca (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica 24·00÷24·25 (25·50÷25·75), żyto 18·25÷18·50 (18·50÷18·75), jęczmień 630/640 grl 19·75÷20·00,—667/676 grl 20·75÷21·00,—700/715 grl 22·00÷22·75,—browarny 24·00÷26·00 (25·00÷26·00), owies 16·00÷16·50, mąka wraz z workiem: pszena I gat. A 0÷20% 39·25÷40·25 (41·25÷42·25),—I gat. A 0÷45% 38·25÷38·75 (40·25÷40·75),—I gat. B 0÷55% 36·75÷37·25 (38·75÷39·25),—I gat. C 0÷65% 36·25÷36·75 (38·25÷38·75),—I gat. D 0÷65% 35·25÷35·75 (37·25÷37·75),—II gat. A 20÷55% 34·25÷34·75 (36·25÷36·75),—II gat. B 20÷65% 33·50÷34·00 (35·50÷36·00),—II gat. D 45÷65% 30·50÷31·50 (32·50÷33·50),—II gat. F 55÷65% 26·50÷27·50 (28·50÷29·50),—II gat. G 60÷65% bez notowań,—III gat. 65÷70% 20·00÷21·00 (22·00÷23·00),—III gat. B 70÷75% 17·00÷18·00 (19·00÷20·00), mąka żytnia wyciągowa I gat. 0÷30% 28·00÷28·25 (28·25÷28·50),—I gat. 0÷50% 27·50÷27·75 (27·75÷28·00),—I gat. 0÷65% 25·75÷26·25 (26·00÷26·50),—II gat. 50÷65% 18·00÷18·50 (18·25÷18·75),—poślednia ponad 65% 16·25÷16·75 (16·50÷17·00), otręby pszenne średnie z przemiału standartowego 12·00÷12·75 (12·25÷13·00),—grube z przemiału standartowego 13·00÷13·50 (13·25÷13·75), otręby żytnie z przemiału standartowego 13·00÷13·50, otręby jęczmienne 13·75÷15·00.

BYDŁO I MIĘSO

—Na rynku bydła i mięsa w listopadzie ceny prawie wszystkich gatunków zwierząt rzeźnych wykazały tendencję zniżkową. Przyczyną nieznanego osłabienia rynku był normalny sezonowy wzrost podaży jesiennej bydła w tym okresie. Zniżkowa tendencja cen w okresie sprawozdawczym była stosunkowo słabsza aniżeli w latach ubiegłych—głównie dzięki wywozowi nadwyżek za granicę, który utrzymywał się na dość znacznych rozmiarach.

Pod wpływem słabszego nastroju na angielskim rynku bekonowym i spadku notowań waluty angielskiej—ceny, płacone za świnie bekonowe w kraju, ostatnio obniżyły się dość znacznie.

Poza sezonową obniżką notowań, ceny bydła rogatego obniżyły się znacznie—na skutek dostarczania przez producentów bydła chudego o niskiej wartości rzeźnej.

Warszawa.—Urządowe notowania zwierząt rzeźnych i mięsa z końca miesiąca—w zł za 1 kg żywej wagi: woły I kl. dobrze opasione: a) mięsne 69÷71, b) inne 65÷68, II kl. opasione średnio: a) mięsne 57÷64, b) inne 50, krowy I kl. dobrze opasione: a) mięsne 70÷77, b) inne 60÷66, II kl. średnio opasione: a) mięsne 56÷62, b) inne 52÷57, III kl. mało opasione: a) mięsne 50÷57, b) inne 45÷50, buhaje I kl. dobrze opasione: a) mięsne 70, b) inne 60÷65, II kl. średnio opasione: a) mięsne 57÷60, b) inne 55, III kl. mało opasione: a) mięsne 50÷52, b) inne 43÷50, cielęta extra powyżej 60 kg 115, I kl. pełnomięsiste powyżej 40 kg 73÷80, I kl. małowięsiste powyżej 30 kg 65÷70, małowięsiste 40, świnie słoninowe powyżej 150 kg 92÷100,—poniżej 150 kg 86÷92, mięsne powyżej 110 kg 80÷85,—80÷110 kg 75÷79, świnie wychudzone 75, bydło wychudzone 35÷45. Tendencja spokojna.

Poznań.—Urządowe notowania cen z końca miesiąca—w zł za 100 kg żywej wagi: woły pełnomięsiste wytuczony nieoprzęgnane 66·00÷70·00, mięsne tuczone do 3 lat 56·00÷60·00,—starsze 50·00÷54·00, miernie odżywione 42·00÷48·00, buhaje wytuczony pełnomięsiste 56·00÷60·00, tuczone mięsiste 50·00÷54·00, nietuczony, dobrze odżywione 44·00÷48·00, miernie odżywione 40·00÷42·00, krowy wytuczony pełnomięsiste 60·00÷66·00, tuczone mięsne 50·00÷56·00, nietuczony dobrze odżywione 40·00÷46·00, miernie ożywione 16·00÷20·00, jałowice wytuczony pełnomięsiste 66·00÷70·00, tuczone mięsiste 56·00÷60·00, nietuczony dobrze odżywione 50·00÷54·00, miernie odżywione 42·00÷48·00, młodzież dobrze odżywiona 42·00÷48·00, miernie odżywiona 38·00÷40·00, cielęta najprzedniejsze wytuczony 70·00÷76·00, tuczone 60·00÷66·00, dobrze odżywione 54·00÷58·00, miernie odżywione 46·00÷52·00, owce I gat. 60·00÷66·00,—II gat. 52·00÷58·00, świnie pełnomięsiste 120÷150 kg żywej wagi 92·00÷94·00,—100÷120 kg żywej wagi 86·00÷90·00,—80÷100 kg żywej wagi 80·00÷84·00, mięsiste świnie ponad 80 kg 74·00÷78·00, maciory i późne kastraty 72·00÷82·00. Przebieg targu spokojny.

MASŁO

—Pod wpływem już prawie powszechnego w kraju przejścia była do żywienia oborowego—produkcja mleka, a co za tym idzie i masła, w listopadzie zmalała dość znacznie.

Spóżyte wewnętrzne masła i zapotrzebowanie eksportowe utrzymały się na dotychczasowym poziomie z niewielką nawet zwyżką, co w następstwie spowodowało wzrost zapotrzebowania i cen.

We wszystkich ośrodkach konsumcyjnych Polski dało się zauważyć zmniejszenie dowozów masła i wzrost cen.

Warszawa.—Notowania masła w/g Związku Spółdzielni Mleczarskich i Jajczarskich z końca miesiąca—w zł za 1 kg w hurcie loco skład odbiorcy: wyborowe I gat. 3·15.

Poznań.—Notowania w/g Związku Gospodarczego Spółdzielni Mleczarskich z końca listopada—w zł za 1 kg w hurcie masła mleczarskiego ze śmietany pasteryzowanej, franco stacja załadowcza: I gat. zdane na eksport 2·90,—II gat. 2·75,—III gat. 2·65. Tendencja utrzymana.

Kraków.—Notowania masła w/g Małopolskiego Związku Mleczarskiego z końca miesiąca—w zł za 1 kg w hurcie: wyborowe I gat. 3·15, II gat. stolowe 3·00, kuchenne III gat. 2·80. Tendencja utrzymana.

Katowice.—Notowania masła w/g Komisji Notowań Cen Nabiału z końca miesiąca—w zł za 1 kg w hurcie: I gat. 3·10÷3·20,—II gat. 2·90÷3·00, wiejskie poznańskie 2·80÷2·90. Tendencja mocna, odczuwana jest niedostateczność dowozu.

JAJA

—Na rynku jajczarskim w listopadzie na skutek obniżenia się temperatury nastąpiło zmniejszenie produkcji i dostaw jaj, a co za tym idzie wzmocnienie sytuacji rynkowej. Wobec wyczerpywania się zapasów jaj w chłodniach przy jednoczesnym wzroście popytu—ceny jaj zwyżkowały.

Dalsze kształtowanie się rynku jajczarskiego uzależnione jest od pogody. W grudniu należy jednak spodziewać się dalszego wzmocnienia tendencji.

Warszawa.—Notowania oficjalne jaj w/g Związku Spółdzielni Mleczarskich i Jajczarskich z końca listopada—w zł za skrzynię à 1440 sztuk w hurcie: gwarantowane najświeższe, czyste zależnie od wagi 130÷140, nieprześwietlane 125, wapnowane 80÷83. Dowozy jaj świeżych zmniejszone, tendencja spokojna.

Kraków.—Notowania jaj w/g Małopolskiego Związku Mleczarskiego z końca listopada — w zł za skrzynię à 1440 sztuk: oryginalne 118 ÷ 124. Dowozy małe, tendencja silna.

Katowice.—Notowania jaj w/g Małopolskiego Związku Mleczarskiego z końca miesiąca — w zł za skrzynię à 1440 sztuk: świeże nieprześwietlane 128÷132. Tendencja spokojna.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 23 do 28 listopada 1936 r.

Niejednolitość tendencji, jaka obserwowana się dała na rynku akcyjnym w okresie, poprzedzającym sprawozdawczy—ustąpiła obecnie miejsca wyraźnemu osłabieniu; jedynie akcje Warsz. Tow. Kopalń Węgla, którymi zresztą obroty były skromne, odnotowały zwyżkę w wysokości zł 0·25. Jeżeli chodzi o obroty—to były one początkowo dość duże, a od środka okresu zaczęły maleć. Bardzo poważną zniżkę, gdyż w wysokości zł 4·50, odnotowały akcje Banku Polskiego, których podaż w okresie sprawozdawczym była względnie duża. Straty pozostałych papierów kształtowały się następująco (w zł): Warsz. Tow. Fabryk Cukru 1·00, Lilpopa 0·50, Norblina 4·00 (tutaj strata tłumaczy się tym, że akcje te z dniem 23/XI b. r. są notowane bez kuponu dywidendowego za 1935/36 r. wartości zł 5·00), Ostrowca 1·00, Starachowic 1·00 oraz Haberbuscha i Schielego 0·75.

CŁO ORAZ REGULAMENTACJA

ZNIŻKA CELNA NA JADRA PESTEK EGZOTYCZNEJ ODMIANY MORELI TZW. „GHEJSI“.—W „Dz. Ust. R. P.” Nr 89/1936, poz. 621 ogłoszone zostało rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 31/X 1936 r., wydane w porozumieniu z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Ref. Roln. o niższe celnej na jadra pestek egzotycznej odmiany moreli tzw. „ghejsi”.

Cło znizzone na „ghejsi” w wysokości 25%, cła normalnego autonomicznego obowiązywało już w okresie 24/XI÷31/XII 1935 r. na podstawie rozporządzenia, ogłoszonego w „Dz. Ust. R. P.” Nr 85/1935, poz. 526. Zniżka ta jest obecnie reaktywowana—dla umożliwienia kompensacyjnego eksportu polskich towarów do państw, z których „ghejsi” są sprowadzane (głównie z Iranu).

Rozporządzenie weszło w życie z dniem 3/XII i obowiązuje do dn. 31/XII b. r.

Poniższe zestawienie ilustruje obrót akcjami na giełdzie warszawskiej we wrześniu i w październiku b. r.:

	Wrzesień		Październik	
	ilość transakcyj	na kwotę (tys. zł)	ilość transakcyj	na kwotę (tys. zł)
Przemysł metalowy	188	254	301	443
„ maszynowy i elek-trotechniczny	123	174	279	460
Górnictwo	41	45	97	119
Przemysł spożywczy	34	48	154	240
„ chemiczny	—	—	1	6
„ mineralny	—	—	—	—
Banki	396	931	522	1 406
w tym:				
Bank Polski	396	931	522	1 406
Inne przemysły	—	—	1	165
Ogółem:	782	1 452	1 355	2 839

Październik, podobnie jak i wrzesień—przyniósł dalsze ożywienie w zakresie obrotów akcjami; było ono spowodowane zarówno nabywaniem akcji dla celów lokacyjnych, jak i transakcjami spekulacyjnymi. Wzrost obrotów w październiku w stosunku do września wyniósł ok. 95%, a ponieważ jednocześnie ilość transakcyj wzrosła słabiej, gdyż tylko o ok. 73%—przeto przeciętna wartość transakcji wzrosła. Jeżeli chodzi o udział procentowy obrotów grupami poszczególnych akcji w obrotach ogólnych—to spadły obroty akcjami bankowymi (które są zresztą decydującymi na rynku akcyjnym giełdy warszawskiej) i przemysłu metalowego, a ich kosztem wzrosły obroty pozostałych grup akcji.

Na giełdzie poznańskiej obracano wyłącznie akcjami Banku Polskiego po kursie lekko obniżonym, a na giełdzie krakowskiej—akcjami Banku Polskiego i Zieleniewskiego, po kursach utrzymanych.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs naj-wyższy	Kurs naj-niższy	Ostatni kurs w tygodniu
		w zł za akcję		
Bank Polski	zł 100	110 50	106 00	107 00 -106 00
Warsz. Tow. Fabryk Cukru	zł 100	30 00	29 00	29 00
Warsz. Tow. Kopalń Węgla	zł 100	16 00	16 00	16 00
Lilpop	zł 25	14 65	14 00	14 00
Norblin	zł 100	61 00	59 00	61 00
Ostrowiec	zł 50	29 00	28 00	28 00
Starachowice	zł 100	35 50	34 50	34 50
Haberbusch i Schiele	zł 100	41 00	40 00	40 00

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje—w zł: Bank Polski 107 00, Zieleniewski 17 00.

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje—bez notowań.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje — w zł (maksimum i minimum; w nawiasach—not wania z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy); Bank Polski 110 00 (110 00—109 50).

CLA WYWOZOWE NA NIETÓRE ARTYKUŁY GDAŃSKIEGO PRZEMYSŁU, GDAŃSKICH RĘKODZIEL I GDAŃSKIEGO ROLNICTWA.—W wyniku rozmów z Senatem W. M. Gdańska został podpisany w dn. 14/VII 1936 r. wzorem lat ubiegłych protokół w sprawie zastosowania cel wywozowych do wytworów produkcji gdańskiej na rok gospodarczy 1936/37, tzn. na okres 1/IV 1936 r.÷31/III 1937 r. Wspomniany protokół posiada jako załącznik listę, zawierającą wykaz objętych ulgami względnie zwolnieniami od cel wywozowych artykułów oraz ich ilościowe kontyngenty. Z wytworów gdańskiego przemysłu, gdańskich rękodziel oraz gdańskiego rolnictwa mogą być wywiezione za granicę w ilościach i według ulgowych stawek, zawartych w liście, następujące artykuły: żużle, zendra, popioły i to zawierające ołów, miedź, cynę, dalej miedź w wiórkach, opiłkach, złomkach, miedź cementowa w proszku i brykietach, aluminium,

nikiel, miedź fosforowa, mosiądz, tombak, spiż, brąz fosforowy, miedź fosforowa, argentyń, cyna, wreszcie gęsi domowe żywe i bite, mięso końskie, konie żywe, pierze, włosie, sierść królicza, szczecina oraz kości surowe mielone i niemielone.

Wymienione powyżej artykuły mogą być wywiezione za granicę w ramach ustalonych ilości jedynie na podstawie świadectwa pochodzenia, wystawionego przez Izbę Przemysłowo-Handlową lub Izbę Rękodzielniczą W. M. Gdańska. Rozdziału ustanowionych kontyngentów dokonywa Gdański Urząd Handlu Zagranicznego. Kontrole wywozu uskuteczniają urzędy celne na ogólnych zasadach.

W bieżącym roku gospodarczym (1936/37) wyjątkowo zwalnia się od cła wywozowego—poza artykułami, wyżej wymienionymi—ponadto odpadki żelaza w ilości do 1 288 t; jako warunek przy zwolnieniu od cła tej ilości odpadków żelaza wymagane jest stwierdzenie, iż odpadki te zostały wywiezione za granicę z obszaru W. M. Gdańska w latach 1930÷1932 w obrocie warunkowym.

Dla informacji podajemy, iż coroczne ustalenie z Senatem W. M. Gdańska listy towarów gdańskiego przemysłu, gdańskich rękodzieł oraz gdańskiego rolnictwa, podlegających zwolnieniu od cel wywozowych, opiera się na umowie polsko-gdańskiej z sierpnia 1925 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 14/1929, poz. 123). Umowa powyższa, zawarta w wykonaniu decyzji Wysokiego Komisarza Ligi Narodów z dn. 6/XI 1924 r. i uchwały Ligi Narodów z dn. 13/III 1925 r., przyznaje towarom gdańskiego przemysłu, gdańskich rękodzieł oraz gdańskiego rolnictwa ulgi, polegające po części na zwolnieniu od cel wywozowych, po części zaś—na takim obniżeniu tych cel, że wszelkie prohibicyjne ich działanie zostaje usunięte.

Wyniki omawianego porozumienia z dn. 14/VII 1936 r. zostały wprowadzone w życie rozporządzeniem Ministra Skarbu z dn. 13/XI 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 88/1936, poz. 616), wydanym w porozumieniu z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Ref. Roln.

ZWOLNIENIE OD OBOWIĄZKU PRZEDSTAWIANIA ZAŚWIADCZEŃ WALUTOWYCH PRZY WYWOZIE NIEKTÓRYCH TOWARÓW NA OBSZAR W. M. GDAŃSKA.—Min. Skarbu wyjaśnił, iż ust. II § 1 zarządzenia Ministra Skarbu z dn. 10/VII 1936 r. w sprawie zwolnienia od obowiązku przedstawiania zaświadczeń walutowych przy wywozie niektórych towarów („Mon. Polski” Nr 162/1936, poz. 295, oraz „Dz. Urz. Min. Skarbu” Nr 19/1936, poz. 584), w którym podane są poszczególne wypadki zwolnień od zaświadczeń walutowych przy wywozie z Polski do W. M. Gdańska—dotyczy towarów, których wywóz do W. M. Gdańska jest uzależniony od przedstawienia zaświadczeń walutowych na granicy polsko-gdańskiej, tj. tylko tych towarów, które wymienione są w załączniku do zarządzenia Ministra Skarbu z dn. 16/VII 1936 r. w sprawie ustalenia listy towarów, przy których wywozie z Polski do W. M. Gdańska są wymagane zaświadczenia walutowe („Mon. Polski” Nr 168/1936, poz. 313, oraz „Dz. Urz. Min. Skarbu” Nr 19/1936, poz. 585) z uwzględnieniem zmiany tego załącznika, wprowadzonej zarządzeniem Ministra Skarbu z dn. 3/VIII 1936 r. („Mon. Polski” Nr 184/1936, poz. 346, oraz „Dz. Urz. Min. Skarbu” Nr 22/1936, poz. 696).

Wywóz z Polski do W. M. Gdańska wszelkich innych towarów, nie objętych wspomnianym załącznikiem, może odbywać się w ogóle bez zaświadczeń walutowych—stosownie do powołanego zarządzenia Ministra Skarbu z dn. 16/VII 1936 r.

WYKONANIE CELNE NIEKTÓRYCH POSTANOWIEŃ PROWIZORYCZNEGO UKŁADU HANDLOWEGO POLSKO-FRANCUSKIEGO.—W „Dz. Urz. Min. Skarbu” Nr 31/1936 ogłoszony został okólnik Ministerstwa Skarbu w sprawie wykonania niektórych postanowień prowizorycznego układu handlowego polsko-francuskiego z dn. 18/VII 1936 r., wprowadzonego w życie rozporządzeniem Prezydenta Rzplitej z dn. 24/VIII 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 66/1936, poz. 482).

Okólnik wyjaśnia, że:

1) W dołączonej do układu liście A towarów, korzystających ze zniżek procentowych, nie zostały oznaczone niższe stawki dla poz. 1 162 p. 2 lit. b II oraz poz. 1 266 p. 4 lit. a II taryfy celnej. Ponieważ brak jest tych oznaczeń również w oryginale układu, przeto nie stosuje się odpowiednich stawek (40% i 15%), podanych w okólniku L. D. IV 17900/3/36 z dn. 18/VIII 1936 r., co zresztą znalazło pośrednio wyraz w przedostatnim ustępie tegoż okólnika. Gdyby jednak niższe stawki, o których mowa, omyłkowo zostały zastosowane—omyłki te, na podstawie art. 121 ust. 2 prawa celnego („Dz. Ust. R. P.” Nr 84/1933, poz. 610) będą odpowiednio sprostowane, a niedobory, stąd wynikłe—ściągnięte.

2) Według protokołu końcowego do listy A, stosowanie cła konwencyjnego do serów francuskiego pochodzenia, z p. 4 poz. 128 taryfy celnej, jest uzależnione od pewnych warunków, a w szczególności od każdorazowego przedstawienia osobnego zwiadowanego przez konsulata Rzplitej zaświadczenia Fédération Nationale de l'Industrie Fromagère, które winno stwierdzić wyrób francuski i nadto zawierać wzmiankę o miejscu produkcji we Francji. Do czasu wydania osobnych zarządzeń, ustalających analogiczne warunki w odniesieniu do serów, pochodzących z innych państw traktatowych—do serów niefrancuskiego pochodzenia nie stosuje się zniżki, przewidzianej w układzie polsko-francuskim.

3) Układ polsko-francuski przewiduje niższe cło dla korków do butelek z nadrukami, chociażby wypalonymi, nazw firm francuskich, chociażby z dodatkiem pospolitych materiałów (poz. 784 z p. 2 taryfy celnej). Zniżka ta przechodzi na inne państwa traktatowe, korzystające z KNU—o ile korki są zaopatrzone w nadruki nazw firm tego państwa, z którego one pochodzą. Tak więc zniżkę francuską stosuje się np. do korków hiszpańskich z nadrukami firm hiszpańskich na podstawie KNU, zawartej w liście B do umowy handlowej polsko-hiszpańskiej z dn. 14/XII 1934 r. (wykaz pozycji polskiej taryfy celnej, obejmujących towary hiszpańskie, korzystające w Polsce z KNU—„Dz. Ust. R. P.” Nr 35/1936, poz. 273). Jeżeli natomiast korki hiszpańskie byłyby zaopatrzone w nadruki nazw firm francuskich—to w tym wypadku do takich korków nie stosuje się zniżki francuskiej.

4) W liście A przy poz. 82 z p. 5 jest przewidziana procentowa zniżka w wysokości 60% dla goździków nie mielonych, sprowadzanych przez porty polskiego obszaru celnego, przy czym oznaczono „z Uwagi 4” zamiast „z Uwagi 3”. Jest to błąd drukarski, przeto zniżkę tę stosuje się do goździków nie mielonych (poz. 82 z p. 5 z uwagi 3 taryfy celnej).

UPROSZCZENIE POSTĘPOWANIA CELNEGO PRZY WYWOZIE TOWARÓW, ODPRAWIANYCH W WEWNĘTRZNYCH URZĘDACH CELNYCH.—Celem wprowadzenia dalszych uproszczeń w postępowaniu przy wywozie za granicę towarów, odprawianych w wewnętrznych urzędach celnych, Min. Skarbu zarządziło, że: uproszczony tryb przekazywania (bez list przekazowych) towarów, korzystających ze zwrotów cel, a odprawianych do wywozu w wewnętrznych urzędach celnych, przewidziany w § 6 rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 27/X 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 97/1934, poz. 891), rozszerza się na inne towary, odprawiane w wewnętrznych urzędach celnych, a mianowicie:

- a) na towary, odprawiane ostatecznie do wywozu na podstawie zgłoszenia na piśmie (choćby towary te podlegały cłu wywozowemu);
- b) na towary, poddane uszlachetnieniu na polskim obszarze celnym (powrotny wywóz w obrocie uszlachetniającym czynnym).

Przy przekazywaniu sposobem uproszczonym powinny być zachowane przepisy § 6 powołanego rozporządzenia oraz odpowiednie przepisy § 45 instrukcji manipulacyjnej dla władz i urzędów celnych („Dz. Urz. Min. Skarbu” Nr 5/1935, poz. 89).

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

PROJEKT NOWEJ USTAWY DROGOWEJ

Rada Ministrów na posiedzeniu w dn. 23/XI b. r. uchwaliła projekt nowej ustawy drogowej, który ma być wniesiony na najbliższą sesję Izb Ustawodawczych.

Obecnie obowiązująca ustawa drogowa z dn. 10/XII 1920 r., będąc tworem, wydanym w 2 lata po odzyskaniu niepodległości, a więc w czasie, w którym trzeba było szybko regulować rozliczne zagadnienia życia społecznego—ma liczne braki. Wskutek tego w okresie kilkunastu lat jej stosowania praktyka administracyjna i orzecznictwo Najwyższe-

go Trybunału Administracyjnego musiały w drodze stosownej interpretacji przepisów dawać wyjaśnienia i rozwiązanie niektórych zagadnień drogowych.

Obecny projekt czyni zadość z dawną odczuwanej potrzebie zmiany przepisów prawa drogowego odpowiednio do potrzeb życia gospodarczego, stwierdzonych w wyniku kilkunastoletniego stosowania obowiązującej ustawy drogowej.

Pod względem formalnym projekt nie jest nowelizacją ustawy drogowej, ale całkowicie nową ustawą, która ma zastąpić dotychczasową.

Projekt zawiera przepisy, dotyczące:

- 1) kategorii dróg publicznych, sposobu ich powstawania, zmiany kategorii dróg, wyłączenia na cele drogowe;
- 2) organizacji administracji drogowej;
- 3) ponoszenia kosztów budowy i utrzymania dróg publicznych oraz źródeł finansowych na cele drogowe.

Projekt rozróżnia 5 kategorii dróg publicznych ze względu na ich znaczenie ekonomiczno-komunikacyjne, a mianowicie: państwowe, wojewódzkie, powiatowe, gminne oraz inne drogi publiczne. Ostatnia kategoria dróg nie jest wymieniona w obecnie obowiązującej ustawie drogowej. Projekt uzupełnia to wyliczenie, uznając je za konieczne ze względów prawnych, z tego powodu, że istnieją drogi publiczne, niezaliczone do żadnej z pierwszych 4 kategorii dróg publicznych. Poza tym projekt zalicza dojazdy do kolei, portów i przystani do tej kategorii dróg publicznych, do której należy droga publiczna, która łączy dojazd ze stacją kolejową, portem lub przystanią, i daje definicję dróg dojazdowych, czego brakowało w obecnej ustawie, a co ma duże znaczenie ze względu na obowiązki, związane z administracją dojazdów oraz ponoszenie kosztów budowy i utrzymania dojazdów.

Obecnie utrzymuje się z funduszy państwowych 20 620 km dróg, tj. 17 470 km dróg państwowych i 3 150 km dróg tzw. b. państwowych, b. strategicznych i b. krajowych w województwach południowych. Wiele z tych dróg nie ma znaczenia ogólnopństwowego, dlatego projekt zmniejsza ilość dróg państwowych. Jako drogi państwowe, posiadające znaczenie ogólnopństwowe, kwalifikuje projekt 9 870 km dróg, w czym 290 km dotychczasowych dróg samorządowych, a co do reszty dróg, dotychczas państwowych lub utrzymywanych przez Państwo—upoważnia Radę Ministrów do poddania w okresie 5 lat rewizji tych dróg pod względem ich znaczenia ekonomiczno-komunikacyjnego i do zaliczenia ich bądź do kategorii dróg państwowych, bądź do kategorii dróg samorządowych. Do czasu takiego zaliczenia drogi te będą nadal utrzymywane z funduszy państwowych. Projektowana reforma spowoduje stopniowe zwiększanie w ciągu najbliższych 5 lat ilości dróg samorządowych i obowiązków samorządów, przy czym nie będzie to równoznaczne z przerzuceniem obowiązków na samorządy w celu zmniejszenia wydatków Skarbu Państwa, gdyż ogólna suma wydatków Skarbu Państwa na te drogi przez to się nie zmniejszy, bo drogi, uznane za państwowe, jako posiadające znaczenie ogólnopństwowe, wymagają dużych środków finansowych, których i tak nie będzie w dostatecznej wysokości. Poza tym jeśli chodzi o sieć dróg państwowych—projekt przeprowadza pewną korekturę dróg państwowych w województwie pomorskim, a to w związku z rozbudową wybrzeża morskiego.

Odnosnie sposobu zaliczania dróg publicznych do kategorii dróg samorządowych (wojewódzkie, powiatowe i gminne) projekt przynosi pewną planowość przez wprowadzenie przepisu o zatwierdzaniu przez władze nadzorcze uchwał związków samorządowych w sprawie zaliczania dróg do pewnej kategorii lub przenoszenia do innej kategorii i przez wprowadzenie przepisu o przymusowym zaliczaniu pewnych dróg do kategorii dróg samorządowych.

Pod względem organizacji administracji drogowej projekt utrzymuje na ogół dotychczasowy stan rzeczy. Zastrzega on Ministrowi Komunikacji ogólną politykę drogową i zarząd dróg państwowych oraz nadzór nad budową nowych dróg publicznych wszystkich kategorii.

Nadzór administracyjny nad gospodarką drogową na drogach wykonywa Minister Komunikacji, a na drogach wojewódzkich, powiatowych i gminnych—Minister Komunikacji i Minister Spraw Wewnętrznych, każdy we właściwym zakresie działania. Projekt, jak i obecnie obowiązująca ustawa drogowa, opiera organizację administracji drogowej na samorządzie terytorialnym. Projekt przeprowadza zasadę, że drogi państwowe buduje i utrzymuje Państwo, drogi wojewódzkie—wojewódzkie związki samorządowe, drogi powiatowe—powiatowe związki samorządowe, a drogi gminne—gminy miejskie i wiejskie. Państwo może poruczyć związkom samorządowym budowę i utrzymanie dróg państwowych z przekazaniem odpowiednich funduszy. Do czasu zorganizowania samorządu wojewódzkiego na obszarze całego Państwa

przekazuje projekt administrację dróg wojewódzkich powiatowym związkom samorządowym.

Pewną zmianę w stosunku do obecnego stanu rzeczy wprowadza projekt w organizacji administracji drogowej na obszarze województw zachodnich. Obowiązująca ustawa drogowa przekazała drogi państwowe na obszarze tych województw wojewódzkim związkom samorządowym, istniejącym w tych województwach, wraz z odpowiednimi funduszami na utrzymanie tych dróg. Związki te przekazały administrację dróg państwowych i wojewódzkich powiatowym związkom samorządowym na podstawie obowiązujących w tych województwach przepisów w drodze umów, zawartych z tymi związkami, z wyjątkiem 3 powiatów województwa poznańskiego, w których drogami państwowymi i wojewódzkimi administrują same wojewódzkie związki samorządowe. W wspomnianych umowach zastrzegły sobie wojewódzkie związki samorządowe nadzór nad wykonywaniem przez powiatowe związki samorządowe administracji przekazanych dróg państwowych i wojewódzkich.

W celu ujednoczenia administracji drogowej i ze względów oszczędnościowych projekt przewiduje, że do czasu zorganizowania samorządu wojewódzkiego na obszarze całego Państwa administracja dróg państwowych i wojewódzkich zostaje przekazana na obszarze rzeczonych 2 województw bezpośrednio powiatowym związkom samorządowym i że koszty budowy i utrzymania dróg państwowych pokrywać będą te związki z sum, na ten cel przekazanych, koszty zaś budowy i utrzymania dróg wojewódzkich—z sum, otrzymywanych przez wojewódzkie związki samorządowe na podstawie ustawy o finansach komunalnych i ze specjalnego podatku drogowego, przewidzianego przez projektowaną ustawę drogową. Takie uregulowanie sprawy pozwoli na wprowadzenie w województwach zachodnich powiatowych zarządów drogowych, podlegających nadzorowi wojewody, i tym samym usunie istniejącą obecnie w wymienionych województwach dwutorowość administracji dróg i spowoduje skoncentrowanie państwowego nadzoru nad gospodarką drogową w ręku wojewody.

Odnosnie obowiązku ponoszenia kosztów budowy i utrzymania dróg publicznych oraz źródeł finansowych na cele drogowe projekt utrzymuje nadal specjalne opłaty drogowe na drogi samorządowe, zmieniając nomenklaturę tych opłat na specjalny podatek drogowy. Prawo pobierania tego podatku rozciąga projekt również na miasta, wydzielone z powiatów. W ten sposób stworzona została podstawa prawna pobierania tego podatku przez miasta wydzielone, które przestały od 1932 r. pobierać specjalne opłaty drogowe wskutek wypowiedzenia przez N. T. A. w wyroku zasady, że miasta wydzielone nie mają na podstawie obecnej ustawy drogowej prawa do pobierania tych opłat.

Jako źródła finansowe na cele drogowe projekt utrzymuje nadal specjalne dopłaty drogowe, obciążające osoby, nadmiernie zużywające drogi, oraz dopłaty, obciążające właścicieli nieruchomości i przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych, którym drogi przynoszą korzyści gospodarcze i udogodnienia, wreszcie świadczenia drogowe w naturze.

Jeśli chodzi o obowiązek ponoszenia kosztów budowy i utrzymania dróg publicznych—to projekt wprowadza w porównaniu z obecnym stanem prawnym zmiany następujące: odcinki dróg państwowych, wojewódzkich i powiatowych, przechodzące przez miasta, mają w przyszłości we wszystkich miastach, wydzielonych z powiatów, utrzymywać swoim kosztem gminy miejskie w całości, z uwagi na potrzebę odpowiednich jezdni w miastach i korzyści, jakie odnoszą miasta z tych dróg. Koszty budowy i utrzymania dojazdów do kolei i portów—o ile z umów nie wynika co innego—pokrywać ma w połowie (obecnie—w $\frac{1}{3}$) zainteresowane przedsiębiorstwo.

Po za przedstawionymi zmianami projekt wprowadza szereg innych zmian. W ramach niniejszego artykułu trudno je wszystkie omówić. Należy jednak zwrócić uwagę na jeszcze jedną zmianę, która ma znaczenie dla właścicieli gruntów, przylegających do dróg publicznych. Projekt wprowadza, mianowicie, przepis, że grunt zbędny dla celów drogowych wskutek skasowania, przełożenia lub zwiężenia drogi, jeśli jego tytuł własności nie jest uregulowany—przechodzi bezpłatnie na

własność właścicieli przylegających gruntów, w stosunku zaś do gruntów, których tytuł własności jest uregulowany, właścicielowi gruntu przyległego służy prawo pierwokupu.

Dr. St. Kruczek

ULGI W OPŁATACH NA PAŃSTWOWY FUNDUSZ DROGOWY.—Dla poparcia motoryzacji kraju wydano w okresie od ubiegłego roku do chwili obecnej szereg rozporządzeń, m. in. kilka w sprawie ulg w opłatach na Państwowy Fundusz Drogowy.

A więc rozporządzeniem Rady Ministrów z dn. 21/VIII 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 65, poz. 405):

a) obniżono opłaty od samochodów ciężarowych zarobkowych z zł 35 do zł 20;

b) obniżono opłaty od przebiegów samochodów, używanych do zarobkowego przewozu osób poza obszarami jednej gminy—do gr 50 od każdego miejsca w pojeździe i 1 km dziennego przebiegu na drogach z twardą nawierzchnią i do gr 30 od każdego miejsca i 1 km dziennego przebiegu na drogach gruntowych—z dotychczasowej wysokości, wynoszącej bez względu na rodzaj drogi zł 100 od każdego miejsca w pojeździe plus gr 40 od każdego miejsca i 1 km dziennego przebiegu;

c) zwolniono od opłat rowery z motorkami o pojemności cylindrów do 100 cm³.

Rozporządzeniem Rady Ministrów z dn. 2/VII 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 54, poz. 392):

a) umorzono zaległe opłaty od taksówek za lata 1931/32, 1932/33, 1933/34;

b) przyznano ulgi dla właścicieli taksówek, którzy nie mieli zaległości w opłatach na Państwowy Fundusz Drogowy—przez zwolnienie ich od opłat za 8 miesięcy, tj. do końca bieżącego roku budżetowego;

c) obniżono opłaty dla taksówek z zł 15 do zł 10 od 100 kg ciężaru własnego;

d) umorzono 50% zaległych opłat od samochodów turystycznych za lata: 1931/32 i 1932/33—w razie uregulowania 50% należności za te okresy;

e) obniżono opłaty od przyczepek samochodów ciężarowych z zł 20 do zł 10 od 100 kg ciężaru własnego.

Rozporządzeniem Rady Ministrów z dn. 25/VII 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 58, poz. 428) obniżono opłaty od olejów mineralnych z zł 12 do zł 10-86; o ile chodzi o oleje o ciężarze własnym do 0-810 przy 15° C—obniżka ta wynosi gr 10 na 1 l.

Obecnie uchwaliła Rada Ministrów na jednym ze swoich ostatnich posiedzeń jeszcze jedno rozporządzenie, mocą którego:

a) zwolniono nowe samochody ciężarowe na okres 1 roku od opłat na Państwowy Fundusz Drogowy; zwolnienie to dotyczy również przyczepki od samochodów ciężarowych;

b) obniżono opłaty od autobusów o 50% w województwach: wileńskim, nowogródzkim, poleskim, wołyńskim, tarnopolskim i stanisławowskim.

Kr.

ZMIANY W TARYFACH TOWAROWYCH P. K. P.—Zarządzeniem Ministra Komunikacji, ogłoszonym w „Dz. Tar. i Zarządz. Kolej.” Nr 43, wprowadzono następujące ważniejsze zmiany i uzupełnienia do taryf towarowych wewnętrznych P. K. P.

W zeszyte taryf portowych (T. Cz. II/3A) wprowadzony został do postanowień ogólnych dodatkowy przepis (§ 49), ustalający opłatę za przestawienie wagonu, załadowanego przez nadawcę lecz nie nadanego do przewozu. W myśl powyższego przepisu, jeżeli nadawca załaduje wagon na torach nadbrzeżnych lecz nie nada go niezwłocznie do przewozu, gdyż np. nie skompletował potrzebnych dowodów, lub nie wie, dokąd dany wagon zostanie skierowany—wówczas koleją ma prawo wagon taki przestawić na tory boczne i pobiera za tę czynność na stacjach portowych w Gdyni zł 3-20 od wagonu. Jeżeli się zważy, iż przetrzymywanie wagonu na torach nadbrzeżnych jest z uwagi na konieczność zachowania sprawności przeładunku niemożliwe, niską opłatę za odstawienie wagonu załadowanego na tory boczne uznać należy za korzystną dla nadawców.

W grupie taryf na przewóz artykułów rolnych i przemysłu rolnego uzupełniono nomenklaturę towarową (T. Cz. IB) przez wymienienie w oddzielnej pozycji (492) wytłocznin z wyrobu win owocowych, soków owocowych i win gronowych (trester) z opłatami klasy wagonowej 15. Do poz. 497a K. t., zawierającej odpadki tytoniowe, jak: łodygi, żyły itp., włączono odpadki pofermentacyjne tytoniu, które odpowiednio do wartości handlowej uzyskały w ten sposób opłaty klasy wagonowej 4.

Stosowanie taryfy specjalnej WC-47 (T. Cz. II/1) na przewóz otrąb zbożowych jako paszy, w obrocie wewnętrznym rozszerzono także na przewóz otrąb z kukurydzy, które w ten sposób uzyskały opłaty przewozowe kolumny WC-5 tabeli opłat do taryf specjalnych WC.

Celem umożliwienia wywozu za granicę porteru—obniżono przewoźne na ten artykuł do wszystkich punktów granicznych z klasy 3 do klasy 11 przez włączenie wymienionego towaru do taryfy specjalnej

GC-23 (T. Cz. II/2). Obecnie piwo i porter nie są eksportowane, powstały natomiast pewne możliwości wywozu piwa czarnego (porteru) do Palestyny, do których zrealizowania przyczynić się może w znacznym stopniu wydatna, bo ok. 50%-owa, niższa taryfa kolejowej.

Dla wywozu przez porty owoców i jagód krajowych świeżych wprowadzono—stosownie do wymagań handlu—ulgowe opłaty dla przesyłek pośpiesznych na poziomie klasy 10 (tar. specj. PA-26 i PA-27). Opłaty te są nieznacznie wyższe, bo o ok. 5%, od taryf dla przesyłek zwyczajnych, okazały się wobec tego niezawodnie korzystne dla interesantów, którym w większości wypadków zależy na terminowej dostawie towaru.

Poza tym z grupy taryf rolnych skreślono jako nieaktualną tar. wyj. wa-10 (T. Cz. II/6) na przewóz ziemniaków do kilku fabryk przetworów ziemniaczanych w woj. poznańskim i pomorskim.

W zakresie przewozu z zwierząt zmieniono częściowo §§ 53 i 57 postanowień taryfowych (T. Cz. IB) w tym kierunku, iż za przesyłki wagonowe zwierząt należy uważać takie ładunki, przy których nadawca wykorzystał całą powierzchnię podłogi wagonu, chociażby łączna powierzchnia, przypadająca na wszystkie załadowane zwierzęta, nie przekraczała 10 m². Jak wiadomo, w taryfie przewidziane są dla poszczególnych zwierząt pewne obrachunkowe normy powierzchni podłogi wagonu oraz opłaty przewozowe za każdy m². Jeżeli łączna powierzchnia, zajęta przez załadowane zwierzęta, nie przekracza 10 m²—przesyłkę uważa się za drobnicową z wyjątkiem tych wypadków, gdy nadawca przez nieodpowiednie rozmieszczenie zwierząt uniemożliwił dokompletowanie wagonu. W takich wypadkach przesyłkę uważa się za wagonową i przewoźne oblicza się za całą powierzchnię użytego wagonu.

W grupie taryf na surowce i wyroby przemysłu metalurgicznego rozszerzono obszar ważności taryf specjalnych WM-110, WM-117, WM-120, WM-125, WM-130, WM-135 i WM-138 na przewóz maszyn i aparatów do uprawy roli i łąk, do siewu, sprzętu zboża, omlotu i oczyszczania zbóż, do przygotowania paszy, jak również na parniki i kieraty, wszystko w przesyłkach drobnych—na wszystkie stacje P. K. P. jako nadawcze. Dotychczas taryfy wymienione stosowane były tylko dla przewozów z wytwórni nadawcy, o czym nadawca obowiązany był zamieścić w liście przewozowym odpowiednią wzmiankę. Przez skreślenie tego warunku, jak również rozszerzenie obszaru nadania na wszystkie stacje—udostępniono korzystanie z tych taryf także pośrednikom, zajmującym się dostarczaniem wymienionych maszyn rolnikom.

Obniżono o 50% taryfę na eksport cynku i jego stopów we wszelkiej postaci, jak: gąski, pręty, płyty, sztaby, blacha, pył, drut, rury itp. wyroby cynkowe do Rumunii przez granicę Państwa pod Śniatyniem-Zaluczem. Powyższa wydatna niższa od klasy zasadniczej 7 ujęta została w nowo wprowadzonej tar. specj. GM-161 (T. Cz. II/2).

W grupie taryf na produkty naftowe obniżono przewoźne na asfalt naftowy z rafinerji nafty do wytwórni materiałów drogowych o ok. 38%, wprowadzając dla tego produktu taryfę wyjątkową wl-5 z opłatami najniższej klasy 16 (T. Cz. II/6). Niższa wymieniona ma na celu potaniecie przewozu surowca bitumicznego, który po przetrzebieniu na mastyks lub emulsję asfaltową znaleźć może obszerne zastosowanie w budownictwie drogowym.

Poza tym wprowadzono ulgową taryfę wl-3 na przewóz z Drohobycza ropy naftowej, zawierającej 30% i więcej zanieczyszczeń. Ropa ta, wydobywana w okolicy Drohobycza, z uwagi na duży odsetek zanieczyszczeń nie nadaje się do przerobu w rafineriach nafty, przerabiana jest natomiast na smary w istniejących urządzeniach fabrycznych w Warszawie i w niektórych miastach na Wileńszczyźnie. Niższa taryfy z klasy 8 do 10 (ok. 23%) ma na celu ułatwić przewóz wymienionego surowca do miejsc przerobu i zbytu.

W grupie taryf na przewóz surowców i wyrobów przemysłu ceramicznego skreślono taryfę specjalną GH-26 (T. Cz. II/2) na import szpatu polnego (skalenia) przez granicę lądową, równocześnie zaś wprowadzono na tym samym poziomie klasy 14 tar. specj. PH-4 na import tegoż szpatu w stanie niemielonym przez porty. Powyższa zmiana pozostaje w związku z przesunięciem kierunku importu wymienionego surowca na Gdynię i Gdańsk. Równocześnie wprowadzono dalszą niższą na przywóz przez porty szpatu niemielonego do stacji Chodzież i Łaziska przez ustalenie dla tych stacji stawki w wysokości gr 137 od 100 kg z równoczesną podwyżką do tego poziomu dotychczasowej stawki do Katowic (gr 110 od 100 kg) w tar. wyj. ph-15 (T. Cz. II/6).

Z taryf specjalnych WH-119 i WH-120 na przewóz szkła taflowego skreślono zostało szkło katedralne i ornamentowe.

W grupie taryf na artykuły włókiennicze skreślono z tar. specj. PD-45 na import wełny i jej odpadków—odpadki, zmiatane z pod maszyn przedziałanych i tkackich, zanieczyszczone i nie nadające się do wyrobu przędzy, gdyż opłaty tej taryfy były dla wymienionych odpadków nieaktualne.

W wykazie opłat dodatkowych (T. Cz. IB) zmieniono minimalne stawki za deklarację wartości dostawy, wprowadzając stawki, oparte na wartości towaru. Jak wiadomo, nadawca może ubezpieczyć

termin dostawy przesyłki, opłacając za to należność w wysokości zł 0.25 od każdego zaczętych 10 km drogi przewozu i każdego zł 10 za deklarowaną wartość towaru. Minimalna opłata wyniosła dotychczas zł 1 od przesyłki. Normę powyższą zróżniczkowano i podwyższono, ustalając jako minimum zł 2 dla towarów, należących do klas wagonowych 13÷16, zł 5—dla towarów klas 9÷12 oraz klas specjalnych A, B, C i Z, zł 8—dla towarów klas 5÷8, i zł 10—dla towarów, należących do klas 1÷4. Przy towarach, taryfowanych według różnych klas—najmniejsza opłata za ubezpieczenie terminu dostawy pobierana będzie w wysokości, przypadającej dla towaru najdrożej taryfowanego, znajdującego się w przesyłce.

Poza tym w omawianym „Dz. Tar. i Zarząd. Kolej.” zamieszczono zarządzenie o otwarciu tranzytowego ruchu kolejowego na linii Warszawa—Radom. Oznacza to, iż przewoźne za przesyłki, idące przez tę linię tranzytem, np. z Krakowa do Warszawy, obliczane będzie za rzeczywistą drogę przewozu, podczas gdy dotychczas obliczenia dokonywano za drogę okrężną, chociaż nawet przesyłkę kierowano przez omawianą linię. W rezultacie nowego sposobu obliczenia nastąpi potaniecie przewozu tranzytowego przez linię Warszawa—Radom.

Równocześnie ogłoszono otwarcie dla ruchu osobowego, bagażowego, ekspresowego i towarowego nowej linii Rybnik—Żory. Linia ta, długości 14 km, posiada 3 stacje pośrednie, a mianowicie: Rybnik Piaski (4 km od Rybnika), Gotartowice (7 km) i Szczekowice (10 km od Rybnika). Na omawianej linii stosowane będą taryfy, przyjęte ogólnie na P.K.P. Równocześnie uzupełniono odpowiednio wykaz stacyj i odległości taryfowych.

S. P.

ZMIANY W TOWAROWYCH TARYFACH ZWIĄZKOWYCH.—W „Dz. Tar. i Zarz. Kolej.” Nr Nr: 41, 43 i 44 ogłoszono szereg zmian i uzupełnień do taryf związkowych dla komunikacji towarowej między Gdynią/Gdańskiem i Czechosłowacją oraz pomiędzy stacjami kolei polskich a państw naddunajskich, wprowadzonych

w dostosowaniu do nowej sytuacji walutowej, spowodowanej obniżeniem wartości korony czeskiej.

Spśród zmian tych na uwagę zasługują następujące:

W taryfie dla komunikacji portowej pomiędzy Gdynią/Gdańskiem i Czechosłowacją dla uniknięcia wprowadzenia skomplikowanych zmian w związku z dewaluacją korony czeskiej, uchylono z ważnością od dn. 30/XI 1936 r. szereg nieaktualnych taryf artykułowych w części I (Nr Nr: 106, 118, 131, 231 oraz 236), w części II zeszyt 1 (Nr Nr: 70, 74, 110, 142, 167, 181, 249, 284 i 286), w części II zeszyt 2 (Nr Nr: 259 i 292), w części II zeszyt 3 (Nr 120) oraz w części II zeszyt 4 (Nr 202).

W części I te same taryfy portowej wprowadzono z dniem 1/XII 1936 r. dodatki kursowe do pozycji aneksu Nr Nr: 3 i 8, zawierających niższe opłaty na eksport żelaza i wyrobów z żelaza z Czechosłowacji przez porty polskiego obszaru celnego oraz na import rudy żelaznej i manganowej, pirytów, fosforytów itd. do Czechosłowacji.

W zeszycie I polsko-czechosłowackiej taryfy dunajowej, obowiązującym dla komunikacji pomiędzy stacjami kolei polskich i portami na Dunaju z przeładunkiem w Bratislavie wzgl. Komarnie—uchylono z ważnością od dn. 1/XII 1936 r. ważność szeregu taryf artykułowych, obowiązujących w kierunku Polska—Dunaj, na zasadzie których nie dokonywano dotychczas żadnych przewozów. Uchyleniu uległy następujące taryfy: Nr Nr: 5, 9, 11, 13, 15, 19, 21, 23, 27, 31, 39, 43, 51, 53, 59, 65, 67, 69, 73, 75, 77, 79, 81 i 83.

Równocześnie wprowadzono z tą samą ważnością dodatki kursowe do niezwaloryzowanych dotychczas taryf artykułowych, mianowicie do taryfy Nr 17 (pak, oleje, żywice itd.), Nr 29 (nawozy sztuczne), Nr 33 (sól), Nr 45 (papier i tektura), Nr 49 (włókna roślinne i przędze), Nr 55 (żelazo i stal), Nr 61 (maszyny rolnicze) i Nr 63 (metale) oraz do ogłoszonych w ramach powyższego zeszytu niższych opłat kontyngentowych na eksport cynku i ołowiu z Polski do krajów naddunajskich.

J. K.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

PRACA PORTÓW POLSKICH W PAŹDZIERNIKU 1936 R.—Obroty zamorskie Gdyni i Gdańska kształtowały się—według danych zarządów portów—w październiku oraz porównawczo we wrześniu b. r. i październiku 2 lat ubiegłych w sposób następujący (w tonach):

	Gdynia	Gdańsk	Razem
O b r o t y o g ó ł e m			
Wrzesień 1936	654 878	489 572	1 144 450
Październik „	721 087	498 535	1 219 622
„ 1935	587 956	513 311	1 101 267
„ 1934	627 805	562 181	1 189 986
W y w ó z			
Wrzesień 1936	539 563	433 390	972 953
Październik „	601 982	448 898	1 050 880
„ 1935	512 647	425 754	938 401
„ 1934	562 687	487 585	1 050 272
P r z y w ó z			
Wrzesień 1936	115 315	56 182	171 497
Październik „	119 105	49 637	168 742
„ 1935	75 309	87 557	162 866
„ 1934	65 118	74 596	139 714

Jak z powyższego zestawienia wynika, łączne obroty obu portów wzrosły zarówno w porównaniu z wrześniem b. r., jak i październikiem lat ubiegłych, do czego przyczynił się przede wszystkim wzrost wywozu.

Jeśli chodzi o Gdynię—to należy zanotować wzrost obrotów zarówno wywozu, jak i przywozu w stosunku do wszystkich miesięcy porównawczych. W wywozie wzrósł przede wszystkim przeładunek węgla i drzewa; w przywozie—złomu, fosforytów i bawełny. W Gdańsku obserwujemy również wzrost obrotów ogólnych w porównaniu z wrześniem b. r., spowodowany wzrostem wywozu głównie węgla i mąki; natomiast w porównaniu z październikiem ub. r. obroty ogólne Gdańska nie osiągnęły poziomu, wówczas zanotowanego—z powodu spadku przywozu, który przewyższył równoczesny wzrost wywozu. Spadł zaś przede wszystkim przywóz rud i pirytów, a wzrósł głównie wywóz drzewa.

Obroty zamorskie obu portów—według danych zarządów portowych—przedstawiały się w okresie 10 miesięcy następująco (w tonach):

	Gdynia	Gdańsk	Razem
O b r o t y o g ó ł e m			
1936	6 272 775	4 330 267	10 603 042
1935	6 104 146	4 204 135	10 308 301
1934	5 834 132	5 304 119	11 138 251
W y w ó z			
1936	5 262 904	3 705 453	8 968 357
1935	5 253 016	3 594 552	8 847 568
1934	5 027 302	4 777 229	9 804 531
P r z y w ó z			
1936	1 009 871	624 814	1 634 685
1935	851 130	609 603	1 460 733
1934	806 830	526 890	1 333 720

Obroty obu portów w okresie 10-miesięcznym b. r. nadal przewyższają obroty w analogicznym okresie ub. r.

Wartość obrotów portowych w październiku oraz w porównawczych miesiącach—według danych Gł. Urz. Statyst.—przedstawia się w sposób następujący (w tys. zł):

	Gdynia	Gdańsk	Razem
O b r o t y o g ó ł e m			
Wrzesień 1936	90 807	35 536	126 827
Październik „	89 240	37 587	126 343
„ 1935	67 446	31 188	98 634
„ 1934	55 101	46 526	101 627
W y w ó z			
Wrzesień 1936	35 007	29 893	64 900
Październik „	34 176	31 664	65 840
„ 1935	27 951	26 258	54 209
„ 1934	23 140	36 935	60 075
P r z y w ó z			
Wrzesień 1936	55 800	5 643	61 443
Październik „	55 064	5 923	60 987
„ 1935	39 495	4 930	44 425
„ 1934	31 961	9 591	41 552

Wartość obrotów w Gdyni wykazuje lekki spadek w porównaniu z wrześniem, natomiast znaczny wzrost w porównaniu z październikiem ub. r. W Gdańsku wartość obrotów wzrosła—zarówno w porównaniu z wrześniem b. r., jak i październikiem ub. r.

Udział portów w ogólnym handlu zagranicznym Polski—według danych Gł. Urz. Statyst. (bez tranzytu)—kształtował się w okresie 10 miesięcy b. r. pod względem wagi i wartości następująco:

	Ogółem		Wywóz		Przywóz	
	Waga obrotów					
	tys. ton	%	tys. ton	%	tys. ton	%
Handel zagr.	12 957	100	10 488	100	2 469	100
Udział portów	10 006	77.2	8 660	82.5	1 346	54.5
„ Gdyni	6 061	46.8	5 143	49.0	918	37.2
„ Gdańska	3 945	30.4	3 517	33.5	428	17.3
	Wartość obrotów					
	tys. zł	%	tys. zł	%	tys. zł	%
Handel zagr.	1 654 538	100.0	834 606	100.0	819 932	100.0
Udział portów	1 082 786	65.4	553 657	66.3	529 129	64.5
„ Gdyni	776 823	46.9	303 771	36.4	473 052	57.7
„ Gdańska	305 963	18.5	249 886	29.9	56 077	6.8

Udział portów w handlu zagranicznym wynosi zatem w 10 miesiącach b. r. pod względem wagi 77.2% (w analogicznym okresie ub. r. 73.5%), a pod względem wartości—65.4% (63.1%).

L. R.

RYNEK FRACHTOWY.—Sytuacja rynków frachtowych kształtowała się w tygodniu sprawozdawczym bardzo pomyślnie dla armatorów, gdyż podaż tonażu do wczesnych załadunków była niedostateczna.

Pomimo, iż rynek La Platy nie wykazywał w tygodniu sprawozdawczym takiej aktywności, jak w ubiegłym, jednakże tendencja była mocna. Większość zafrachtowań dotyczyła ładunków na grudzień/styczeń i styczeń do portów Anglii i kontynentu przy premiach 3÷6 d na tonie. Ogółem zafrachtowano na rynku tym pod zboże 29 statków o łącznym tonażu 214 000 t.

Sekcja kanadyjska wykazywała właściwie sobie w tym okresie osłabienie—w związku z mającym się wkrótce zamknąć sezonem nawigacyjnym; notowano 4 kontrakty na zboże do portów Anglii/kontynentu na podstawie ustalonych stawek minimalnych oraz kontrakt na duży grecki statek Casablanca/jeden port Anglii/kontynentu po sh 2/9. Rynek północno-amerykański był bardzo ograniczony, jednakże notowano pewne ożywienie w zapotrzebowaniu tonażu pod ładunki złomu po \$ 4.60÷4.75 do Włoch, po sh 16/- do Gdyni na listopad i po tejże stawce do Anglii na grudzień. W wywozie cukru z Kuby płacono sh 17/- do portów Anglii/kontynentu na grudzień.

Nadzwyczaj wysokie stawki płacono na rynkach Wschodnich i Dalekiego Wschodu; liczne zapotrzebowania kursowały na tych rynkach, obejmując załadunki po marzec włącznie.

W wywozie soi z portu Dalny płacono sh 30/-÷31/3 zależnie od pojemności; stawka na ryż z Sajgonu wynosiła sh 33/-, z wybrzeża Madras sh 35/- na luty, a z Karachi sh 28/- na luty. W wywozie pszenicy z Australii notowano silne ożywienie; premie, płacone ponad ustalone stawki minimalne na grudzień/styczeń, wynosiły sh 2/-÷2/9 z Sydney, a sh 3/9 z portów południowych. Z Kosseir frachtowano fosfaty do Japonii po sh 12/- i 12/6 na luty/marzec.

Sytuacja na morzu Śródziemnym wzbudza ogromne zainteresowanie, zwłaszcza w związku z ogłoszeniem, iż brytyjskiemu tonażowi zabroniony został przewóz materiałów wojennych do Hiszpanii. Stwierdzone zostało, że z portów czarnomorskich Z. S. R. R. dokonywane są znaczne transporty żywności itp. do Hiszpanii, natomiast nie można uzyskać tonażu pod transporty rudy do Stanów Zjedn., pod które to ładunki poszukiwanych jest kilka statków na grudzień. Poza tym notowano kontrakt na ładunek cukru do Antwerpii/Rotterdamu po sh 15/9, dokąd ostatnio płacono stawka wynosiła sh 14/-.

Rynek dunajski był nieczynny, spodziewane jest jednak wznowienie frachtowań z czarnomorskich portów rumuńskich z chwilą, gdy Rząd podniesie ustaloną cenę. Tymczasem rolnicy wstrzymują się od transakcji, dotyczących nowych zbiorów kukurydzy.

W wywozie siemienia bawełnianego z Alexandrii notowano nowy rekord, gdyż stawka osiągnęła sh 15/- na grudzień/styczeń do Hull. Jest to najwyższa stawka od 1929 r.

PROBLEM BAWELNY W PORCIE GDYŃSKIM — p. str. 1 469.

KRONIKA TYGODNIOWA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

DEKRET PREZYDENTA RZPLITEJ:

Popieranie ruchu inwestycyjnego na obszarze województw wschodnich—dekr. z dn. 25 XI 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 88/1936, poz. 614).

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW:

Ulgi w opłatach od pojazdów mechanicznych na rzecz Państwowego Funduszu Drogowego — rozporz. z dn. 23 XI 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 89/1936, poz. 619).

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Obniżenie cel wywozowych na niektóre artykuły gdańskiego przemysłu, gdańskich rękodzieł oraz gdańskiego rolnictwa — rozporz. Ministra Skarbu z dn. 13 XI 1936 r., wyd. w poroz. z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Ref. Roln. („Dz. Ust. R. P.” Nr 88/1936, poz. 616).

Zmiany i uzupełnienia „Regulaminu przewozu przesyłek towarowych na kolejach żelaznych” — rozporz. Ministra Komunikacji z dn. 17 XI 1936 r., wyd. w poroz. z Ministrami: Sprawiedliwości, Przem. i Handlu oraz Rolnictwa i Ref. Roln. („Dz. Ust. R. P.” Nr 88/1936, poz. 617).

Zniżka celna na jadra pestek egzotycznej odmiany moreli tzw. ghejsi — rozporz. Ministra Skarbu z dn. 31/X 1936 r., wyd. w poroz. z Ministrami: Przem. i Handlu oraz Rolnictwa i Ref. Roln. („Dz. Ust. R. P.” Nr 89/1936, poz. 621).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

16 grudnia:

— **Fabr. Portland-Cementu „Szczakowa”, S. A.** — o g. 15 w lok. S-ki w W-wie, pl. Napoleona 3 m. 5.

18 grudnia:

— **„T-wo Akc. Przem. Metal. w Polsce”** — o g. 9½ w lok. T-wa w Paryżu, św. Łazarza 91.

— **„Spirytus”, S. A.** — o g. 18 w lok. Zrz. Prod. Spir. w W-wie, Traugutta 11.

— **„Bank Ziemi”, S. A.** — o g. 12 we Lwowie, Kopernika 4.

19 grudnia:

— **T-wo Akc. Zakł. Hutn. „Huta Bankowa”** — o g. 10½ w Hot. Kom. Hut Francji w Paryżu, de Madrid 7.

— **T-wo Cukr. i Rafin. „Klemensów”, S. A.** — o g. 13 w lok. S-ki w W-wie, Żabia 4.

— **„Browar Obywatelski”, S. A.** — o g. 16 w lok. S-ki w Tychach (woj. śląskie).

— **„E. Wedel”, S. A.** — o g. 13½ w lok. S-ki w W-wie, Zamoyskiego 28.

— **„Deak”, S. A.** — o g. 12 w W-wie, Mazowiecka 7.

21 grudnia:

— **„T-wo Warsz. Kolei Dojazdowych”, S. A.** — o g. 12 w lok. S-ki w W-wie, Marszałkowska 9.

22 grudnia:

— **„Warsz. Kinemat. S. A.”** — o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Żurawia 22.

— **„Częstoch. Fabr. Igiel i Wyr. Met.”**, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, Daniłowiczowska 2.

23 grudnia:

— **„Odlew” Fabr. Masz. Roln.**, S. A. — o g. 16 w lok. S-ki w Krakowie, Żółkiewskiego 17.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

BUDŻET

PROJEKT USTAWY SKARBOWEJ NA ROK 1936/37.—Wniesiony do Sejmu w dn. 28/XI b. r. projekt ustawy skarbowej przedstawia się następująco:

Art. 1.—Upoważnia się Rząd do czynienia:

a) wydatków administracji zwyczajnych do kwoty zł 2 245 542 044, nadzwyczajnych do kwoty zł 40 364 280,

b) wydatków na dopłaty ze Skarbu do przedsiębiorstw i zakładów państwowych do kwoty zł 7 523 300,

razem do kwoty zł 2 293 429 624, zgodnie z załączonym budżetem na okres od 1 kwietnia 1937 do 31 marca 1938 (rok budżetowy 1937/38).

Art. 2.—Na pokrycie wymienionych w art. 1 wydatków służą dochody zwyczajne w kwocie zł 2 091 362 702, nadzwyczajne w kwocie zł 202 385 000, razem w kwocie zł 2 293 747 702, a w szczególności:

a) dochody administracji w kwocie zł 1 573 540 902,

b) wpłaty do Skarbu przedsiębiorstw i zakładów państwowych w kwocie zł 88 806 800,

c) wpłaty do Skarbu monopolów państwowych w kwocie zł 631 400 000.

Art. 3.—(1) W planach finansowo-gospodarczych, objętych budżetem na rok 1937/38, ustala się:

a) dla przedsiębiorstw i zakładów państwowych rozchody zwyczajne w kwocie zł 183 364 360, rozchody nadzwyczajne w kwocie zł 19 259 500,

b) dla monopolów państwowych rozchody zwyczajne w kwocie zł 416 220 800,

c) dla Funduszu Kwaterunkowego Wojskowego i Funduszu Pracy rozchody zwyczajne w kwocie zł 124 886 000.

(2) Na pokrycie rozchodów zwyczajnych i nadzwyczajnych przedsiębiorstw, zakładów i monopolów państwowych oraz Funduszu Kwaterunku Wojskowego i Funduszu Pracy służą ich wpływy zwyczajne i nadzwyczajne oraz dopłaty ze Skarbu, wymienione w art. 1.

Art. 4.—Wydatki (art. 1 i 3) mogą być dokonywane, o ile ustawa niniejsza inaczej nie postanawia (art. 6), tylko na te cele i w tych kwotach, które zostały ustalone w rubrykach budżetu.

Art. 5.—(1) Kredyty, przewidziane w budżecie na rok 1937/38 (art. 1), będą otwierane przez Ministra Skarbu miesięcznie.

(2) Przepis o miesięcznym otwieraniu kredytów przez Ministra Skarbu nie dotyczy w części 12 dz. 8 „Fundusz Obrotowy Reformy Rolnej” i w części 13 dz. 9 „Taksa administracyjna” oraz dz. 12 „Fundusz opłat studenckich”.

Art. 6.—(1) Minister Skarbu ma prawo na wniosek właściwego Ministra, względnie Marszałków Senatu i Sejmu oraz Prezesa Najwyższej Izby Kontroli:

A) przenosić kredyty:

a) w obrębie każdego działu poszczególnych części budżetu zwyczajnego administracji między paragrafami, obejmującymi wydatki, związane z normalnym tokiem administracji (bieżące koszty utrzymania i funkcjonowania organów administracji),

b) w obrębie każdej części budżetu administracji ze wszystkich paragrafów na wszystkie paragrafy, obejmujące wydatki, niewymienione pod lit. a, a w części 6 budżetu również na paragrafy 1 i 2 działu 2,

c) w obrębie planów finansowo-gospodarczych przedsiębiorstw, zakładów i monopolów państwowych oraz Funduszu Kwaterunku Wojskowego i Funduszu Pracy między paragrafami, obejmującymi rozchody zwyczajne;

B) I. w miarę uzyskania wystarczającego pokrycia zwiększać wydatki na spłatę długów państwowych;

II. w miarę uzyskiwania nadwyżek dochodów w części 11 dz. 4 rozdz. 4, w części 12 dz. 8, w części 13 dz. 9 i dz. 12 zwiększać odpowiednio wydatki:

a) w części 11 dz. 4 rozdz. 4 „Państwowy Fundusz Drogowy”,

b) w części 12 dz. 8 „Fundusz Obrotowy Reformy Rolnej”,

c) w części 13 dz. 9 „Taksa administracyjna”,

d) w części 13 dz. 12 „Fundusz opłat studenckich”;

C) zwiększać rozchody w planach finansowo-gospodarczych przedsiębiorstw, zakładów i monopolów państwowych oraz Funduszu Kwaterunku Wojskowego i Funduszu Pracy, o ile to zwiększenie nie spowoduje zmniejszenia wpłaty do Skarbu lub zwiększenia dopłaty ze Skarbu na rzecz danego przedsiębiorstwa, zakładu i monopolu państwowego, względnie Funduszu Kwaterunku Wojskowego lub Funduszu Pracy.

(2) Przeniesienia kredytów, wymienione w punkcie A lit. a i b, mogą być uskuteczniiane tylko za zgodą Prezesa Rady Ministrów. Przeniesienia te, jak również i przeniesienia, wymienione w punkcie A lit. c, nie mogą być dokonywane w celu zwiększenia wydatków na place.

(3) O dokonaniu zmian, przewidzianych w artykule niniejszym, Minister Skarbu zawiadamia natychmiast Najwyższą Izbę Kontroli.

Art. 7.—(1) Liczba funkcjonariuszów, zatrudnionych w administracji cywilnej, nie może w obrębie każdej części tak w liczbie ogólnej, jak i w poszczególnych grupach uposażenia przekraczać ilości etatów osobowych, ustalonych w załączonym do ustawy skarbowej wykazie.

(2) Obsadzanie etatów w poszczególnych grupach uposażenia ponad ilość, przewidzianą w wykazie, może nastąpić tylko przy zmniejszeniu o tę samą ilość obsady etatów w grupach wyższych.

Art. 8.—(1) Bezprocentowy kredyt, przysługujący Skarbowi Państwa w Banku Polskim na podstawie art. 53 lit. f statutu Banku Polskiego („Dz. Ust. R. P.” Nr 62/1936, poz. 455)—będzie stanowił w roku budżetowym 1937/38 fundusz obrotowy Skarbu Państwa.

(2) Minister Skarbu ma prawo zarachować kwoty, podjęte z tego funduszu, na dochód części 8 budżetu, zwroty zaś do tego funduszu—jako wydatek w tej samej części.

Art. 9.—(1) Upoważnia się Ministra Skarbu do udzielania związkom samorządu terytorialnego i gospodarczego z zapasów kasowych pożyczek na termin nie dłuższy niż 12 miesięcy.

(2) Łączna kwota tych pożyczek nie może w ciągu roku budżetowego 1937/38 przekroczyć 20% sumy udziałów w podatkach państwowych i dodatków do tych podatków, pobieranych przez kasy państwowe na rzecz wszystkich związków samorządowych.

(3) Poza przypadkami, przewidzianymi w ust. 1, nie mogą być dokonywane żadne wydatki z zapasów kasowych lub lokat w bankach państwowych.

Art. 10.—(1) Kredyty, przewidziane w załączonym budżecie, są ważne do dn. 31 marca 1938 r.

(2) Po tym terminie kredyty na wydatki w części 6 budżetu w paragrafach 1 i 2 działu 2, w części 12 w dziale 8, w części 13 w działach 9, 10 i 12 oraz na cele budowlane, jak również na cele Funduszu Kwaterunku Wojskowego i Funduszu Pracy, mogą być użyte w ciągu najpóźniej trzech miesięcy pod warunkami, ustalonymi przez Ministra Skarbu.

(3) Ograniczenie, zawarte w ust. 1, nie dotyczy kredytów na odpisy i rozchodów na rachunek zysku handlowego, przewidzianych lub ustalonych trybem art. 6 w planach finansowo-gospodarczych przedsiębiorstw, zakładów i monopolów państwowych.

Art. 11.—Upoważnia się Ministra Skarbu do przedłużenia na cele równowagi budżetowej poboru specjalnego podatku od wynagrodzeń, wypłacanych z funduszy publicznych, wprowadzonego dekretem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 listopada 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 82, poz. 503), zmienionym ustawą z dn. 30 marca 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 23, poz. 187). Podatek będzie mógł być pobierany od wynagrodzeń:

a) wypłacanych w czasie od dnia 1 stycznia 1938 r. do dn. 31 marca 1938 r., bez względu na to, za jaki czas wynagrodzenia te przypadają;

b) wypłacanych za czas od dn. 1 stycznia 1938 r. do dn. 31 marca 1938 r., bez względu na czas wypłaty.

Art. 12.—Na czas trwania ustawy niniejszej zawieszają się moc obowiązującą przepisy o upoważnieniu Prezesa Najwyższej Izby Kontroli do przenoszenia kredytów w obrębie całej części 3 budżetu (art. 29 ust. 3 ustawy z dnia 3 czerwca 1921 r. o Kontroli Państwowej—„Dz. Ust. R. P.” Nr 51, poz. 314).

Art. 13.—Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Skarbu.

Art. 14.—Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1937 r.

*

Zestawienie dochodów i wydatków preliminarza na rok 1937/38—według grup i części—przedstawia się następująco (w tys. zł):

	D o c h o d y		W y d a t k i	
	razem	w tym nadzwyczajne	razem	w tym nadzwyczajne
A. — ADMINISTRACJA				
Prezydent Rzeczypospolitej	136	—	2 699	—
Sejm	195	—	3 230	—
Senat	3	—	1 451	—
Kontrola Państwowa	144	—	4 691	—
Prezydium Rady Ministrów	2	—	3 178	—
Min. Spraw Zagranicznych	6 900	—	38 423	60
„ „ Wojskowych	383	—	768 000	—
„ „ Wewnętrznych	14 338	—	195 700	1 893
„ Skarbu	1 349 280	202 385	135 000	17 000
„ Sprawiedliwości	38 629	—	88 000	134
„ Przemysłu i Handlu	25 501	—	50 100	18 605
„ Komunikacji	20 500	—	49 932	1 530
„ Rolnictwa i Reform Rolnych	37 736	—	70 034	42
Min. Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego	32 629	—	355 520	900
Min. Opieki Społecznej	6 443	—	43 224	200
„ Poczty i Telegrafów	5	—	1 808	—
Emerytury i zaopatrzenia	40 718	—	168 100	—
Renty inwalidzkie i pensje	—	—	100 500	—
Długi państwowe	—	—	206 317	—
Razem A:	1 573 541	202 385	2 285 906	40 364

B. — PRZEDSIĘBIORSTWA I ZAKŁADY

	Wpłata do Skarbu	Dopłata ze Skarbu
Prezydium Rady Ministrów:		
Polska Agencja Telegraficzna	€0	—
Min. Spraw Wewnętrznych		
a) Gazeta Administracji i Policji Państwowej	4	—
b) Państwowe Zakłady Wodociągowe na Górnym Śląsku	—	250
Min. Skarbu:		
a) Mennica Państwowa	—	—
b) Państwowy Zakład Emerytalny	—	—
Min. Przemysłu i Handlu:		
Przedsiębiorstwa nieskomercjalizowane:		
a) Przedsiębiorstwa państwowe o kapitale mieszanym i wydzierżawione	2 006	—
b) Nadania górnicze i tereny naftowe	472	—
c) Państwowa Huta Ołowiu i Srebra w Strzybnicy	—	23
d) Żupa Solna w Łanczynie	—	18
Przedsiębiorstwa skomercjalizowane:		
a) „Polmin“ Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych	250	—
b) Państwowa Kopalnia Węgla „Brzeszcze“	100	—

c) Zjednoczone Fabryki Związków Azotowych w Mościcach i w Chorzowie	1 000	—	—	—
Min. Komunikacji:				
a) Polskie Koleje Państwowe	24 500	—	—	—
b) Państwowe Wytwornie Materiałów Drogowych	—	—	—	—
Min. Rolnictwa i Ref. Roln.:				
a) Lasy Państwowe	36 200	—	—	—
b) Państwowe przetwórnice mięsne	100	—	—	—
c) Państwowe Zakłady Przemysłowo-Zbożowe	—	—	5 982	5 982
Min. Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:				
Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych	60	—	—	—
Min. Opieki Społecznej:				
a) Zdrojowiska państwowe	—	—	—	—
b) Przedsiębiorstwa Państwowego Zakładu Higieny	55	—	—	—
c) Szpitale państwowe	—	—	1 250	—
Min. Poczty i Telegrafów:				
a) Polska Poczta, Telegraf i Telefon	24 000	—	—	—
b) Państwowe Zakłady Tele- i Radiotechniczne	—	—	—	—
Razem B:	88 807	—	7 523	6 232

C. — MONOPOLE

Min. Skarbu:				
Monopol solny	44 000	—	—	—
„ tytoniowy	324 500	—	—	—
„ spirytusowy	227 400	—	—	—
„ loteryjny	22 250	—	—	—
„ zapalczany	13 250	—	—	—
Razem C:	631 400	—	—	—

D. — FUNDUSZE

Min. Spraw Wojskowych:				
Fundusz Kwaterunku Wojskowego	—	—	—	—
Min. Opieki Społecznej:				
Fundusz Pracy	—	—	—	—
Razem D:	—	—	—	—

Ogółem A+B+C+D: 2 293 748 202 385 2 293 430 46 596

PODATKI I OPŁATY

ULGI PRZY NABYWANIU ŚWIADECTW PRZEMYSŁOWYCH NA ROK 1937.—Na podstawie art. 39 ustawy o państwowym podatku przemysłowym („Dz. Ust. R. P.” Nr 46/1936, poz. 339) Ministerstwo Skarbu okólnikiem z dn. 27/XI 1936 r. L. D. V 44684/4/36 zarządziło następujące ulgi przy nabywaniu świadectw przemysłowych na 1937 r.:

I. Z urzędu (bez obowiązku składania indywidualnych podań) zezwala się na prowadzenie:

1) na podstawie półrocznego (za cenę półrocznego) świadectwa przemysłowego kat. I przedsiębiorstw handlowych: a) przedsiębiorstw gastronomicznych, wymienionych w cz. II lit. A rozdz. VII kat. I taryfy, stanowiącej załącznik do art. 23 ustawy o państwowym podatku przemysłowym—o ile wysokość ustalonych za 1935 r. obrotów nie przekracza w stosunku całorocznym kwoty zł 300 tys., b) przedsiębiorstw kinematograficznych, wymienionych w cz. II lit. A rozdz. XVI kat. I taryfy—o ile wysokość ustalonych za 1935 r. obrotów nie przekracza w stosunku całorocznym kwoty zł 200 tys., c) przedsiębiorstw skupu zawodowego jaj kurzych oraz pierza i puchu w celach eksportowych—przy sumie skupu zł 500÷1 000 tys. pod warunkiem prowadzenia prawidłowych ksiąg handlowych;

2) na podstawie świadectwa przemysłowego kat. II przedsiębiorstw handlowych: a) hurtowni wyrobów monopolu spirytusowego, tytoniowego i solnego, utrzymujących oddziały (filie), b) przedsiębiorstw kinematograficznych, wymienionych w cz. II lit. A rozdz. XVI kat. I taryfy—o ile wysokość ustalonych za 1935 r. obrotów nie przekracza w stosunku całorocznym kwoty zł 100 tys., c) przedsiębiorstw gastro-

nomicznych, wymienionych w cz. II lit. A rozdz. VII kat. I taryfy—o ile zatrudniać będą najwyżej do 25 osób, licząc w tym właściciela i członków jego rodziny, w tych zakładach pracujących;

3) na podstawie półrocznego (za cenę półrocznego) świadectwa przemysłowego kat. II przedsiębiorstw handlowych: a) aptek, wymienionych w cz. II lit. A rozdz. XIV kat. II taryfy—o ile wysokość ustalonych za 1935 r. obrotów nie przekracza w stosunku całorocznym kwoty zł 50 tys., b) przedsiębiorstw kinematograficznych, wymienionych w cz. II lit. A rozdz. XVI kat. II taryfy—o ile wysokość ustalonych za 1935 r. obrotów nie przekracza w stosunku całorocznym kwoty zł 50 tys., c) hurtowni wyrobów monopolu solnego, zarówno utrzymujących oddziały (filie), jak i nie utrzymujących oddziałów (filij)—o ile wysokość obrotów za 1936 r. nie przekracza w stosunku całorocznym kwoty zł 7 200, d) biur pośrednictwa handlowego (cz. II lit. A rozdz. VI kat. II p. 4 taryfy)—o ile wysokość ustalonych za 1935 r. obrotów (provizyj) nie przekracza w stosunku całorocznym kwoty zł 7 200, e) biur wynajmu filmów kinematograficznych—o ile wysokość ustalonych za 1935 r. obrotów nie przekracza w stosunku całorocznym kwoty zł 50 tys.;

4) na podstawie półrocznego (za cenę półrocznego) świadectwa przemysłowego kat. II b zajęć przemysłowych: zajęć przemysłowych pośrednictwa handlowego, wymienionych w cz. III lit. D kat. II b taryfy—o ile wysokość ustalonych za 1935 r. obrotów (provizyj) nie przekracza w stosunku całorocznym kwoty zł 5 tys.;

5) na podstawie świadectwa przemysłowego kat. III przedsiębiorstw handlowych: a) przedsiębiorstw handlu towarowego, wymienionych w cz. II lit. A rozdz. I kat. II taryfy—o ile wysokość ustalonych za 1935 r. obrotów nie przekracza w stosunku całorocznym kwoty zł 50 tys., b) przedsiębiorstw handlu towarowego, wprowadzających w 1937 r. sprzedaż wyrobów monopolu spirytusowego bez wyszynku wyłącznie konsumentom oraz nowopowstających w 1937 r., które prowadzić będą m. in. również sprzedaż wyrobów monopolu spirytusowego bez wyszynku wyłącznie konsumentom—o ile przedsiębiorstwa te odpowiadają warunkom, określonym w cz. II lit. A rozdz. I kat. III taryfy lub wymienionym w cz. I p. 5 lit. a okólnika, a jedynie fakt prowadzenia sprzedaży wyrobów monopolu spirytusowego bez wyszynku stanowiłby o zaliczeniu danego przedsiębiorstwa do kat. II świadectwa przemysłowego (cz. II lit. A, rozdz. I, kat. II, p. 2 lit. k taryfy), c) przedsiębiorstw gastronomicznych, wymienionych w cz. II lit. A rozdz. VII kat. II taryfy—o ile wysokość ustalonych na 1935 r. obrotów nie przekracza w stosunku całorocznym kwoty zł 25 tys., d) przedsiębiorstw gastronomicznych, wymienionych w cz. II lit. A rozdz. VII kat. II taryfy—o ile zakłady te bez wyszynku trunków zatrudniać będą najwyżej do 12 osób, licząc w tym właściciela i członków jego rodziny, w tych zakładach pracujących, e) przedsiębiorstw gastronomicznych, wymienionych w cz. II lit. A rozdz. VII kat. II taryfy—o ile przedsiębiorstwa te prowadzą sprzedaż następujących trunków pochodzenia krajowego: piwa, miodu, moszczu i wina owocowego oraz o ile zatrudniają 4–12 osób, licząc w tym właściciela i członków jego rodziny, zatrudnionych w tych przedsiębiorstwach, f) oddziałów (filij) hurtowni wyrobów monopolu spirytusowego, tytoniowego i solnego, uruchamianych przez hurtowników, działających na mocy umów z dyrekcjami właściwych monopolów, o ile oddziały (filie) te będą uruchamiane w obrębie rejonu, należącego w myśl umowy do hurtownika, i prowadzone na koszt hurtownika w własnej jego administracji, g) przedsiębiorstw przewozowych—utrzymujących najwyżej 2 samochody ciężarowe, h) przedsiębiorstw autobusów—utrzymujących najwyżej 2 autobusy, i) księgarń, wymienionych w cz. II lit. A rozdz. XII kat. II taryfy—o ile wysokość ustalonych za 1935 r. obrotów nie przekracza w stosunku całorocznym kwoty zł 50 tys.;

6) na podstawie świadectwa przemysłowego kat. IV przedsiębiorstw handlowych: a) przedsiębiorstw, wymienionych w części II lit. A taryfy, rozdziały: I—kat. III (handel towarowy) i VIII (sale bilardowe), X—kat. III (hotele, pokoje umeblowane, zajazdy i gospody), XI—kat. III (pensjonaty i pokoje umeblowane ze stołowaniem), XII—kat. III (księgarnie), XIII—kat. III (zakłady lecznicze), XVI—kat. III (przedsiębiorstwa kinematograficzne), XVII—kat. III (przedsiębiorstwa teatralne, cyrki, ogródki i sale ze scenami), XIX—wrotniska i ślizgawki, XXI—kat. III (wydawnictwa utworów drukowanych)—o ile wysokość ustalonych za 1935 r. obrotów nie przekracza w stosunku całorocznym kwoty zł 15 tys., b) przedsiębiorstw z wyłączną drobną sprzedażą (tylko konsumentom) wyrobów monopolu tytoniowego, powstających w 1937 r. w gminach wiejskich, w których dotychczas nie było żadnego punktu sprzedaży tych wyrobów; do korzystania z wymienionej ulgi nie stoi na przeszkodzie fakt prowadzenia jednocześnie ze sprzedażą wyrobów monopolu tytoniowego sprzedaży artykułów, niezbędnych do palenia (bibulek, gilz itp.), względnie ubocznej sprzedaży znaczków pocztowych i stemplowych, blankietów wekslowych, losów loterii państwowej, kart do gry oraz przyborów do palenia i zapalania, c) przedsiębiorstw handlu towarowego, wprowadzających w 1937 r. sprzedaż wyrobów monopolu spirytusowego bez wyszynku wyłącznie konsumentom, oraz nowopowstającym w 1937 r., które pro-

wadzić będą m. in. również sprzedaż wyrobów monopolu spirytusowego bez wyszynku wyłącznie konsumentom—o ile przedsiębiorstwa te odpowiadają warunkom, określonym w cz. II lit. A rozdz. I kat. IV taryfy lub wymienionym w cz. I p. 6 lit. a omawianego okólnika, a jedynie fakt prowadzenia sprzedaży wyrobów monopolu spirytusowego bez wyszynku stanowiłby o zaliczeniu danego przedsiębiorstwa do kat. II świadectwa przemysłowego (Cz. II lit. A rozdz. I kat. II punkt 2 lit. k taryfy), d) przedsiębiorstw gastronomicznych, wymienionych w cz. II lit. A rozdz. VII kat. II taryfy—o ile wysokość ustalonych za 1935 r. obrotów nie przekracza w stosunku całorocznym kwoty zł 5 tys., e) przedsiębiorstw gastronomicznych, wymienionych w cz. II lit. A rozdz. VII kat. II taryfy—o ile przedsiębiorstwa te prowadzą sprzedaż następujących trunków pochodzenia krajowego: piwa, miodu, moszczu i wina owocowego, oraz o ile liczby zatrudnionych pracowników nie przekraczają 3, licząc w tym właściciela i członków jego rodziny, zatrudnionych w tych przedsiębiorstwach;

7) na podstawie półrocznego (za cenę półrocznego) świadectwa przemysłowego kat. IV przedsiębiorstw handlowych: a) przedsiębiorstw, wymienionych w części II lit. A taryfy, rozdziały: I—kat. III i IV (handel towarowy), VIII—sale bilardowe, IX—zakłady dla sprzedaży napojów chłodzących, X—kat. III i IV (hotele, pokoje umeblowane, zajazdy, gospody i domy noclegowe), XI—kat. III (pensjonaty i pokoje umeblowane ze stołowaniem), XII—kat. III (księgarnie), XIII—kat. III (zakłady lecznicze), XVI—kat. III (przedsiębiorstwa kinematograficzne), XVII—kat. III (przedsiębiorstwa teatralne, cyrki, ogródki i sale ze scenami), XIX—wrotniska i ślizgawki, XX—magle i maszyny do czesania wełny, XXI—kat. III (wydawnictwa utworów drukowanych)—o ile wysokość ustalonych za 1935 r. obrotów nie przekracza w stosunku całorocznym kwoty zł 5 tys., b) z ważnością do 6 miesięcy od wydania świadectwa—pensjonatów, utrzymywanych przez właścicieli gospodarstw rolnych w swoich gospodarstwach, poza obrębem gmin miejskich oraz miejscowości klimatycznych i leczniczych—o ile ilość wynajmowanych pokoiów nie przekracza liczby 12; wspomniane pensjonaty zwalnia się nadto od obowiązku opłacania podatku przemysłowego od obrotu za 1937 r.;

8) na podstawie jednego świadectwa przemysłowego nabytego dla księgarń: a) księgarń wraz z uboczną sprzedażą materiałów piśmiennych—o ile łączny obrót tych przedsiębiorstw za 1935 r. nie przekracza w stosunku całorocznym kwoty zł 50 tys., i b) wypożyczalni książek, mieszczących się w jednym lokalu z księgarnią i należących do tego samego właściciela; do osób, zatrudnionych w księgarni, należy w tym przypadku zaliczać również osoby, zatrudnione w wypożyczalni, a za obrót, stanowiący podstawę do ulg przy nabyciu świadectw przemysłowych—przyjmować obrót łączny z księgarń i z wypożyczalni;

9) bez obowiązku nabywania odrębnych świadectw przemysłowych: a) drobnej sprzedaży wyrobów tytoniowych w przedsiębiorstwach handlowych (cz. II lit. A taryfy)—o ile sprzedaż odbywa się w jednym i tym samym lokalu, b) skupu butelek po wyrobach Państwowego Monopoli Spirytusowego przez przedsiębiorstwa detalicznej sprzedaży tych wyrobów, c) ubocznej sprzedaży krajowych pism periodycznych przez przedsiębiorstwa, wymienione w części II lit. A taryfy, rozdziały: I (handel towarowy), VII (przedsiębiorstwa gastronomiczne) i XII (księgarnie); wspomniane przedsiębiorstwa zwalnia się nadto od obowiązku opłacania podatku przemysłowego od obrotu, osiągniętego przez nie w 1937 r. ze sprzedaży krajowych pism periodycznych;

10) na podstawie świadectwa przemysłowego kategorii, obowiązującej w okresie 1/I 1936÷30/VI 1936 z ważnością na cały rok 1937 przy zastosowaniu ulg z okólników z dn. 21/XI 1935 r. Nr D. V 31634/4/35 („Dz. Urz. Min. Skarbu” Nr 33, poz. 752) i z dn. 28/II 1936 r. Nr D. V 37101/4/36 („Dz. Urz. Min. Skarbu” Nr 6, poz. 196); przedsiębiorstw przemysłowych, wymienionych w cz. II lit. C rozdz. XVIII i XIX taryfy—o ile przedsiębiorstwa te mają prawo do ulg, udzielonych okólnikiem z dn. 25/VI 1936 r. Nr D. V 40074/4/36 w związku z akcją zwalczania bezrobocia („Dz. Urz. Min. Skarbu” Nr 17, poz. 546) i zatrudniać będą co najmniej w I kwart. 1937 r. liczbę robotników, przekraczającą najwyższą normę zatrudnienia w I półroczu 1936 r., przewidzianą w okólnikach z dn. 21/XI 1935 r. Nr D. V 31634/4/35 („Dz. Urz. Min. Skarbu” Nr 33, poz. 752) i z dn. 28/II 1936 r. Nr D. V 37101/4/36 („Dz. Urz. Min. Skarbu” Nr 6, poz. 196);

11) na podstawie świadectwa przemysłowego kategorii, obowiązującej w okresie 1/I 1936÷30/VI 1936 z ważnością na cały rok 1937 rok: przedsiębiorstw przemysłowych, wymienionych w cz. II lit. C rozdz. XIV taryfy—o ile przedsiębiorstwa te mają prawo do ulg, udzielonych okólnikiem z dn. 7/VII 1936 r. Nr D. V 41316/4/36 w związku z akcją zwalczania bezrobocia („Dz. Urz. Min. Skarbu” Nr 18, poz. 565) i zatrudniać będą co najmniej w I kwart. 1937 r. liczbę robotników większą od liczby zatrudnionych w okresie 1/I÷30/VI 1936 r.;

12) na podstawie niższej wymienionych kategorii świadectw przemysłowych: przedsiębiorstw przemysłowych, wy-

mienionych w cz. II lit C rozdz. XIV, XVIII i XIX taryfy, a nie podpadających pod ulgi z pp. 10 i 11 omawianego okólnika:

A) na podstawie świadectwa przemysłowego kat. II: a) przedsiębiorstw, wymienionych w cz. II lit. C rozdz. XIV i XIX taryfy, a zatrudniających najwyżej 1 250 robotników, b) przedsiębiorstw, wymienionych w cz. II lit. C rozdz. XVIII taryfy, a zatrudniających najwyżej 625 robotników;

B) na podstawie świadectwa przemysłowego kat. III: a) przedsiębiorstw, wymienionych w cz. II lit. C rozdz. XIV i XIX taryfy, a zatrudniających najwyżej 525 robotników, b) przedsiębiorstw, wymienionych w cz. II lit. C rozdz. XVIII taryfy, a zatrudniających najwyżej 250 robotników;

C) na podstawie świadectwa przemysłowego kat. IV: a) przedsiębiorstw, wymienionych w cz. II lit. C rozdz. XIV i XIX taryfy, a zatrudniających zarówno przy fabrykacji ręcznej, jak i przy stosowaniu silników mechanicznych najwyżej 250 robotników, b) przedsiębiorstw, wymienionych w cz. II lit. C rozdz. XVIII taryfy, a zatrudniających zarówno przy fabrykacji ręcznej, jak i przy stosowaniu silników mechanicznych najwyżej 125 robotników;

D) na podstawie świadectwa przemysłowego kat. V: a) przedsiębiorstw, wymienionych w cz. II lit. C rozdz. XIV taryfy, a zatrudniających przy fabrykacji ręcznej 15÷25 robotników, przy stosowaniu silników mechanicznych—10÷25 robotników, b) przedsiębiorstw, wymienionych w cz. II lit. C rozdz. XVIII taryfy, a zatrudniających: przy fabrykacji ręcznej—najwyżej 70 robotników, przy stosowaniu silników mechanicznych—najwyżej 35 robotników, c) przedsiębiorstw, wymienionych w cz. II lit. C rozdz. XIX taryfy, a zatrudniających: przy fabrykacji ręcznej—najwyżej 100 robotników, przy stosowaniu silników mechanicznych—najwyżej 50 robotników;

E) na podstawie świadectwa przemysłowego kat. VI: przedsiębiorstw, wymienionych w cz. II lit. C rozdz. XVIII i XIX taryfy, a zatrudniających: przy fabrykacji ręcznej—najwyżej 25 robotników, przy stosowaniu silników mechanicznych—najwyżej 15 robotników;

F) na podstawie świadectwa przemysłowego kat. VII: przedsiębiorstw, wymienionych w cz. II lit. C rozdz. XVIII i XIX taryfy, a zatrudniających: przy fabrykacji ręcznej—najwyżej 12 robotników, przy stosowaniu silników mechanicznych—najwyżej 10 robotników;

13) na podstawie świadectwa przemysłowego kat. IV przedsiębiorstw przemysłowych: przedsiębiorstw wykonywania filmów dla kinematografów, wymienionych w cz. II lit. C rozdz. XVII taryfy.

II. Na skutek indywidualnych podań płatników upoważnienia się:

1) Izby skarbowe (Urząd Wojewódzki Śląski) do zezwalania: a) na prowadzenie przedsiębiorstw, wymienionych w części II lit. A rozdziały: I, VII, X, XI, XII, XIII, XIV, XVI, XVII i XXI taryfy na podstawie świadectwa przemysłowego kat. III lub półrocznego (za cenę półrocznego) kat. II zamiast ustawowo przewidzianego kat. II w przypadkach, nie podpadających pod ulgi lub nieobjętych ulgami z części I omawianego okólnika oraz w przypadkach uruchomienia przedsiębiorstwa w latach 1936 lub 1937, b) na prowadzenie przedsiębiorstw ekspedycyjnych i przewozowych na podstawie świadectwa przemysłowego kat. III przedsiębiorstw handlowych—o ile wysokość obrotów, ustalonych za 1935 r., względnie obrotów, osiągniętych w 1936 r. lub spodziewanych w 1937 r. w przedsiębiorstwach nowopowstałych, nie przekracza w stosunku całorocznym kwoty zł 10 tys., c) na prowadzenie przedsiębiorstw ekspedycyjnych i przewozowych na podstawie półrocznego (za cenę półrocznego) świadectwa przemysłowego kat. II przedsiębiorstw handlowych—o ile wysokość obrotów, ustalonych za 1935 r., względnie obrotów, osiągniętych w 1936 r. lub spodziewanych w 1937 r. w przedsiębiorstwach nowopowstałych, nie przekracza w stosunku całorocznym kwoty zł 20 tys., d) na prowadzenie nowopowstałych (uruchomionych w latach 1936 lub 1937) przedsiębiorstw gastronomicznych, wymienionych w części II lit. A rozdz. VII kat. II taryfy, na podstawie świadectwa przemysłowego kat. IV—o ile wysokość obrotów, osiągniętych w 1936 r. lub spodziewanych w 1937 r., nie przekracza w stosunku całorocznym kwoty zł 5 tys.;

2) Urzędy skarbowe do: a) zezwalania przedsiębiorstwom, wymienionych w cz. II lit. A rozdziały: I, VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII, XIV, XVI, XVII, XIX, XX i XXI taryfy—na nabywanie świadectwa przemysłowego kat. IV lub półrocznego (za cenę półrocznego) kat. III zamiast ustawowo przewidzianej kat. III oraz półrocznego (za cenę półrocznego) kat. IV zamiast ustawowo przewidzianego całorocznego kat. IV w przypadkach, nie podpadających pod ulgi lub nieobjętych ulgami z części I omawianego okólnika oraz w przypadkach uruchomienia przedsiębiorstwa w latach 1936 lub 1937, b) zezwalania na prowadzenie wypożyczalni książek (bibliotek, czytelni) w m. st. Warszawie oraz miejscowościach, zaliczonych w myśl cz. I taryfy, stanowiącej załącznik do art. 23 ustawy o państwowym podatku przemysłowym, do I klasy miejscowości—na podstawie świadectwa przemysłowego kat. IV przedsiębiorstw handlowych—o ile wysokość obrotów,

ustalonych za 1935 r., względnie obrotów, osiągniętych w 1936 r. lub spodziewanych w 1937 r. w przedsiębiorstwach nowopowstałych, nie przekracza w stosunku całorocznym kwoty zł 5 tys., c) z wzięcia przedsiębiorstw, wymienionych w cz. II lit. A rozdziały: I—kat. IV, IX, X—kat. IV i XX taryfy od obowiązku nabywania świadectwa przemysłowego—o ile wysokość obrotów, ustalonych za 1935 r., względnie obrotów, osiągniętych w 1936 r. lub spodziewanych w 1937 r. w przedsiębiorstwach nowopowstałych, nie przekracza w stosunku całorocznym kwoty zł 2 tys., d) z wzięcia od obowiązku nabywania świadectw przemysłowych, względnie zezwalania na nabywanie półrocznych (zamiast całorocznych) świadectw przemysłowych przedsiębiorstwom handlu rozwoźnego (kat. Va) oraz handlu obnośnego (kat. Vb).

Termin na wnoszenie podań o ulgi z części II tego okólnika upływa w dn. 31/XII 1936 r. włącznie. O ile chodzi o przedsiębiorstwa, uruchamiane w 1937 r. lub wykonywane sezonowo w 1937 r.—podania o ulgi winny być wnoszone w terminie do 14 dni po uruchomieniu (rozpoczęciu wykonywania) przedsiębiorstwa lub zajęcia przemysłowego.

Podania o ulgi należy wnieść do właściwego urzędu skarbowego. Postanowienia izb skarbowych (Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego) na podania o ulgi winny być wydane i doręczone płatnikom w terminie do 10 tygodni od daty złożenia podania, postanowienia urzędów skarbowych—w terminie do 8 tygodni od daty złożenia podania. W odniesieniu do podań, złożonych przed ogłoszeniem omawianego okólnika—termin ten biegnie od dnia ogłoszenia okólnika w „Dz. Urz. Min. Skarbu”.

W razie niewydania lub niedoręczenia postanowienia w zakresłonych wyżej terminach uznaje się wyrażoną w podaniu prośbę za uwzględnioną w granicy najwyższej ulgi, przewidzianej dla danego przedsiębiorstwa w części II okólnika.

Podania, złożone po terminie, pozostawiane będą bez rozpatrzenia. O pozostawieniu podania bez rozpatrzenia urząd skarbowy zawiadomi płatnika pisemnie.

III. Na skutek indywidualnych podań płatników bądź też z urzędu—przy sposobności lustracji przedsiębiorstwa—upoważnia się urzędy skarbowe do zezwalania na prowadzenie przedsiębiorstw przemysłowych, zajęć rzemieślniczych i rękodzielniczych, dorózkarstwa i furmaństwa, wymienionych w cz. II lit. C rozdz. XIX taryfy, stanowiącej załącznik do art. 23 ustawy o państwowym podatku przemysłowym—na podstawie półrocznego (za cenę półrocznego) świadectwa przemysłowego bądź bez świadectwa przemysłowego, o ile przedsiębiorstwo prowadzone jest wyłącznie przez samego właściciela.

Końcowe postanowienia omawianego okólnika definiują pojęcie obrotu, stanowiącego podstawę do korzystania z ulg przy nabywaniu świadectwa przemysłowego na rok 1937.

PIENIĄDZ I KREDYT

PODPISANIE UKŁADU FINANSOWEGO POLSKO-FRANCUSKIEGO.—Ostatnio w atmosferze życzliwej i szczerzej współpracy, charakteryzującej tradycyjne stosunki polsko-francuskie, przeprowadzone były w Paryżu rozmowy, mające na cele wprowadzenie pewnych zmian do układu finansowego, podpisanego w Rambouillet z okazji wizyty we Francji Marszałka Śmigłego-Rydza oraz zmierzające do ustalenia szczegółów zastosowania tego układu.

Rozmowy te doprowadziły do porozumienia, zawartego w notach, które zostały wymienione w dn. 30/XI we francuskim Ministerstwie Spraw Zagranicznych pomiędzy Ministrem Spraw Zagranicznych Francji P. Yvon Delbos a Ambasadorem Rzplitej w Paryżu P. Juliuszem Łukasiewiczem.

ZMIANA OKÓLNIKA NR 15 KOMISJI DEWIZOWEJ.—Okólnik Nr 15 uchwałą Komisji Dewizowej z dn. 3/XII 1936 r. został zmieniony i uzupełniony, przy czym poprzedni okólnik przestał obowiązywać.

Nowy tekst okólnika przewiduje:

I. Upoważnienie do skupowania w kraju czeków zagranicznych tych agentów dewizowych, którzy są do tego uprawnieni z mocy prawa bankowego („Dz. Ust. R. P.” Nr 34/1928, poz. 321). Agenci dewizowi obowiązani są odprzedać skupione чеки Bankowi Polskiemu lub bankowi dewizowemu.

II. Upoważnienie—aż do odwołania—tych instytucyj kredytowych, które są zastępstwami Banku Polskiego, do skupowania na rachunek Banku Polskiego złota, pieniędzy i czeków zagranicznych.

III. W związku z przepisami rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 24/VII 1936 r., zawartymi w § 1 ust. 4 i w § 8 ust. 1, oraz stosownie do porozumienia z Bankiem Polskim:

1) banki dewizowe obowiązane są odprzedawać skupione złoto przynajmniej raz w ciągu każdego miesiąca kalendarzowego najbliższemu oddziałowi Banku Polskiego. Niezależnie od tego—jeżeli zapas skupionego złota przekroczy wartość zł 10 tys.—bank winien odprzedać go bezzwłocznie, nie później niż trzeciego dnia po osiągnięciu takiego zapasu;

2) agenci dewizowi obowiązani są odprzedawać skupione złoto przynajmniej raz w miesiącu kalendarzowym najbliższemu oddziałowi Banku Polskiego. Natomiast skupione pieniądze i czeki zagraniczne winni agenci dewizowi odprzedawać w takich samych terminach bądź Bankowi Polskiemu, bądź jednemu z banków dewizowych. Jeżeli zapas skupionego złota lub zagranicznych środków płatniczych przekroczy wartość zł 5 tys.—agent dewizowy winien go bezzwłocznie odprzedać nie później niż trzeciego dnia po osiągnięciu takiego zapasu.

IV. Zezwolono bankom dewizowym i agentom dewizowym, którzy prowadzą oddzielne kantory wymiany na dworcach kolejowych i morskich, na pobieranie przy skupie pieniędzy i czeków zagranicznych, dokonywanym w tych kantorach, prowizji w wysokości: 1%—minimum gr 50 od transakcji do równowartości zł 100, zł 1—od transakcji powyżej równowartości zł 100.

Przypomniano przy tym, że skup zagranicznych środków płatniczych może się odbywać wyłącznie w granicach kursów kupna i sprzedaży, notowanych na Giełdzie Pieniężnej w Warszawie w dniu, poprzedzającym transakcję, lub ogłoszonym przez Bank Polski, zgodnie z przepisami art. 13 dekretu Prezydenta Rzplitej z dn. 26/IV 1936 r.

V. Upoważniono instytucje kredytowe, nie posiadające uprawnień banków dewizowych (banki akcyjne, domy bankowe, komunalne kasy oszczędności i spółdzielnie kredytowe, zrzeszone w związkach rewizyjnych), do przyjmowania do inkasa płatnych za granicą dokumentów, jak: weksle, czeki, dokumenty towarowe itp. pod warunkiem, iż inkaso i wysyłka za granicę tych dokumentów przeprowadzone będą za pośrednictwem Banku Polskiego lub jednego z banków dewizowych, który skupi zainkasowane zagraniczne środki płatnicze.

Jak się dowiadujemy, Komisja Dewizowa ma zwolnić drobne transakcje dewizowe od opłaty manipulacyjnej na rzecz Komisji Dewizowej, a to na sprzedaż i przekaz walut do równowartości zł 10. Przy tej sposobności zaznaczyć należy, że opłaty manipulacyjne, wyznaczone przez Komisję Dewizową, są w stosunku do wszystkich państw ościennych najniższe i najbardziej liberalne.

WYJAŚNIENIA KOMISJI DEWIZOWEJ

1. Banki dewizowe winny zapisywać banknoty polskie, nadesłane z zagranicy pod adresem banku, na rachunki zablokowane nadawców przesyłek. Wykonywanie wszelkich zleceń, odnoszących się do sum, pochodzących z przesyłek banknotów zagranicznych, dozwolone jest tylko na podstawie indywidualnych zezwoleń Komisji Dewizowej. Jedyny wyjątek stanowi przepis p. 3 b okólnika Komisji Dewizowej Nr 41¹⁾, tj. wpłaty, uskuteczniane przez cudzoziemca na jego własną lub innego cudzoziemca książeczkę oszczędnościową nadesłanych z zagranicy bezpośrednio pod adresem instytucji emitującej lub też przyniesionych legalnie za zgłoszeniem przez cudzoziemca banknotów.

2. Banki dewizowe, otwierając akredytywę z polecenia pierwszorzędných banków lub firm zagranicznych na podstawie generalnego zezwolenia Komisji Dewizowej, zawartego w okólniku Nr 18, winny uprzedzić swych zleceniodawców, że nie mogą przyjmować przesyłek banknotów polskich z zagranicy na pokrycie wyplat.

3. Wobec nowego ujęcia przepisów o odprowadzeniu waluty eksportowej w rozporządzeniu Ministra Skarbu z dn. 24/VII 1936 r.—stało się bezprzedmiotowe wyjaśnienie, zawarte w okólniku Nr 11 Związku Banków w Polsce w p. 2 o upoważnieniu banków dewizowych do wydawania eksporterom przesyłek zagranicznych, zawierających banknoty polskie.

4. „... W myśl układu rządowego polsko-niemieckiego z dn. 31/VIII 1936 r. rozdz. VI ust. 1 w sprawie odmrożenia należności Polskich Kolei Państwowych, wszystkie należności, przysługujące wierzycielom niemieckim od dłużników polskich, mogą być uiszczone w formie wyżej wspomnianych poleceń wypłaty, za wyjątkiem jedynie należności za dostawę towarów niemieckich i łączne kosztów transportu lądowego do granicy polsko-niemieckiej, które to należności płatne są—w myśl umowy gospodarczej polsko-niemieckiej z dn. 4/XI 1935 r. w drodze clearingu przez „Zahan”. Jeżeli zatem Deutsche Verkehrskreditbank nie honoruje przekazów, uskutecznianych przez polskich dłużników z tytułów dłużnych, nie podpadających pod układ clearingowy z dn. 4/XI 1935 r.—to postępowanie takie sprzeczne jest z układem z dn. 31/VIII 1936 r.

Dłużnicy polscy, monitorowani przez wierzycieli niemieckich o niewywiązanie się ze swoich zobowiązań płatniczych, powinni wskazać na powyższy stan rzeczy, z którego wynika, że trudności, powstałe w regulacji tych zobowiązań, nie leżą po stronie polskich przepisów dewizowych...’.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 23 do 28 listopada 1936 r.

Rynek dewiz w okresie sprawozdawczym, generalnie biorąc, wykazywał osłabienie przy nadal ograniczonych obrotach. Na podkreślenie zasługuje przede wszystkim zniżka notowań dolara—tłumaczona pogłoskami na temat zamiarów Stanów Zjedn. w porozumieniu z innymi państwami przeciwdziałania dopływowi kapitałów obcych, oraz tendencja zwykła w ostatnich dniach dla franków francuskich—spowodowana pogłoskami o nastąpić jakoby mającym udzieleniu pożyczki przez Stany Zjedn. Francji, wreszcie zwykły nastrój dla florenów holenderskich. Salda tygodniowe (w zł na 100 jednostkach walutowych; ze znakiem plus—zwyżka, ze znakiem minus—zniżka notowań) kształtowały się następująco: franki francuskie—0.01, franki szwajcarskie—0.15, belgi—0.20, floreny holenderskie +0.80, korony szwedzkie +0.05, korony duńskie +0.15 i korony norweskie +0.05; poza utrzymaniami koronami czeskosłowackimi—dolary (zarówno gotówkowe, jak i telegraficzne) zniżkowały o zł 0.00¼ na \$ 1, a funty szterlingi zwykowały o zł 0.01 na £ 1.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Dolary St. Zjedn.	\$ 1	5'31	5'30 ³ / ₄	5'30 ³ / ₄
" " " telegr.	\$ 1	5'31 ¹ / ₄	5'31	5'31
Funty szterlingi	£ 1	26'00	25'97	25'99
Franki francuskie	100 fr.	24'72	24'68	24'71
Franki szwajcarskie	100 fr.	122'15	121'90	122'00
Belgi	100 blg.	89'80	89'60	89'65
Marki niemieckie	100 RM	—	—	—
Korony czeskosłow.	100 kor.	18'78	18'78	18'78
Liry włoskie	100 lir.	28'02	28'00	28'02
Floreny holenderskie	100 fl.	288'30	287'70	288'30
Guldeny gdańskie	100 guld.	100'00	100'00	100'00
Korony szwedzkie	100 kor.	134'05	133'90	134'05
Korony duńskie	100 kor.	116'10	115'95	116'10
Korony norweskie	100 kor.	130'55	130'45	130'55

W poniższym zestawieniu podane jest kształtowanie się obrotów dewizami na giełdzie pieniężnej w Warszawie we wrześniu i październiku b. r.

¹⁾ P. „Polska Gospodarcza” zesz. 47/1936, str. 1415.

	Wrzesień		Październik	
	ilość trans-akcyj (tys. zł)	na kwotę (tys. zł)	ilość trans-akcyj (tys. zł)	na kwotę (tys. zł)
Ogółem	735	34 642	992	37 774
w tym:				
dolary Stanów Zjedn.	132	10 423	131	11 823
funtów szterlingi	152	13 499	212	15 910
franki francuskie	80	4 982	114	3 396
franki szwajcarskie	30	701	56	385
belgi	91	2 125	105	2 249
marki niemieckie	9	53	7	43
korony czeskosłowackie	93	1 007	116	1 436
liry włoskie	—	—	—	—
florety holenderskie	45	784	113	1 485
guldeny gdańskie	—	—	—	—
korony szwedzkie	37	549	45	610
korony duńskie	11	66	20	54
korony norweskie	13	112	12	64
inne dewizy	42	341	61	319

Październik w stosunku do września przyniósł dalszy wzrost zarówno liczby transakcji, jak i obrotów—wynoszący w pierwszym wypadku 35%, a w drugim—9%; ta nierównoległość wzrostów spowodowała spadek przeciętnej wartości transakcji. W uszerogowaniu obrotów poszczególnymi dewizami nastąpiło jedynie drobne przesunięcie, a mianowicie: dotychczasowe piąte miejsce, zajmowane przez korony czeskosłowackie, przypadło florenom holenderskim; jeżeli chodzi o udział procentowy obrotów poszczególnymi dewizami w obrotach ogólnych—to wzrósł udział obrotów dolarami, funtami szterlingami, koronami czeskosłowackimi i florenami holenderskimi—kosztem franków francuskich i belgów. Pierwsze miejsce pod względem obrotów utrzymała nadal funty szterlingi, którymi obroty w październiku stanowiły 42,1% obrotów ogólnych (we wrześniu—39,0%), drugie miejsce przypadło dolarom (31,3%—wobec 30,1%), trzecie—frankom francuskim (9,0%—wobec 14,4%), czwarte—belgom (6,0%—wobec 6,1%), piąte—florenom holenderskim (3,9%—wobec 2,3%), szóste—koronom czeskosłowackim (3,8%—wobec 2,9%) itd.

Na rynku papierów lokacyjnych państwowych utrzymywał się w dalszym ciągu nastrój zniżkowy; to osłabienie rynku tłumaczone jest jako rezultat ogólnej dezorganizacji, panującej obecnie na giełdach zagranicznych. Obroty uległy dalszemu skurczeniu, odczuwane jest wyraźne powstrzymywanie się z zawieraniem transakcji. Nieco lepsza była sytuacja premiówek, gdzie obie serie 3% Poż. Inwestycyjnej zwykowały: I—o zł 3,00, II—o zł 1,00; sztuki obu emisji zniżkowały (odpowiednio) o zł 0,50 i zł 1,00. Druga z premiówek—4% Poż. Dolarowa—zyskała zł 1,12, będąc stale w zapotrzebowaniu. Wśród pozostałych pożyczek—strata w wysokości 0,50% nom. była udziałem 5% Poż. Konwersyjnej oraz w wysokości 2,50% nom.—6% Poż. Dolarowej. Pożyczka Stabilizacyjna, systematycznie zniżkując, zamknęła okres sprawozdawczy stratą w wysokości zł 8,00.

Podobny nastrój utrzymywał się i na rynku papierów lokacyjnych prywatnych, gdzie jednak obroty uległy wybitnemu skurczeniu, koncentrując się zresztą na listach zastawnych Tow. Kred. Ziemińskiego; listami miast prowincjonalnych zawierano nad wyraz skromne transakcje. Straty kursowe (w %—ach nominalu) przedstawiają się następująco: 4½% L. Z. Tow. Kred. Ziemińskiego 0,50 oraz 5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy (zarówno zwykłych, jak i skonwertowanych) 1,00.

Papier państwowy	Wartość nominalna (w waluta)	Kurs naj-wyższy	Kurs naj-niższy	Ostatni kurs w
				Ostatni kurs w tygodniu
w zł za sztukę				
3% Pożyczka Premiowa Inwestycyjna				
I emisja sztuki	zł w zł. 100	66,50	65,00	65,00
„ „ serie	„ „ „ „	„ „ „ „	„ „ „ „	83,00
II emisja sztuki	„ „ „ „	65,50	64,00	64,00
„ „ serie	„ „ „ „	81,50	80,00	80,00
4% Pożyczka Dolarowa	\$1)	47,50	45,25	46,38
				-45,25
				-45,75
w % % nominalu				
5% Pożyczka Konwersyjna	zł	52,00	51,50	51,50
				-50,25 ²⁾
5% „ Konwers. Kol.	zł			
6% „ Dolarowa	\$	69,00	66,50	66,50

1) \$ 5 = zł 44 57.

2) Dotyczy drobnych odcinków.

		w zł za \$ 100		
7%	„ Stabilizacyjna ¹⁾	Dolary 472,00	Fr. hol. 466,00	Funty sterlingi 466,00
				Kor. szwedzkie -466,00 ²⁾

Listy zastawne i obligacje banków

7%	L. Z. Państw. Banku Roln.	zł w zł. 1927	83,25	83,25	83,25
8%	„ „ „ „	zł w zł. 1927	94,00	94,00	94,00
7%	„ Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83,25	83,25	83,25
8%	„ „ „ „	zł w zł. 1924	94,00	94,00	94,00
7%	Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83,25	83,25	83,25
8%	„ „ „ „	zł w zł. 1924	94,00	94,00	94,00
5%	Obl. Bud. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	—	—	—
5½%	L. Z. Banku „ „	zł w zł. 1924	81,00	81,00	81,00
5½%	„ „ „ „	zł w zł. 1927	81,00	81,00	81,00
5½%	Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1924	81,00	81,00	81,00
5½%	„ „ „ „	zł w zł. 1927	81,00	81,00	81,00

Listy zastawne i obligacje towarzystw kredytowych

8%	L. Z. Tow. Kred. Przem. Polskiego ³⁾	£	92,00 ⁴⁾	90,00 ⁴⁾	90,00 ⁴⁾
4½%	L. Z. Tow. Kred. Ziemińskiego	zł	48,75	47,75	47,75
					-48,25
					-48,00
5%	„ „ Tow. Kred. m. Warszawy	zł			55,50
					-55,25
5%	„ „ „ „ „ „ Warszawy z 1933 r.	zł	54,25	53,00	53,25
					-53,50
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Częstochowy z 1933 r.	zł	47,38	46,25	46,25
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1933 r.	zł			48,50
					-48,75
5½%	„ „ „ „ „ „ Siedlec z 1933 r.	zł	28,25	28,10	28,10

Obligacje miast

VI 6%	Poż. Konwers. m. Warszawy	zł			60,00
-------	---------------------------	----	--	--	-------

Poniżej zestawione są obroty na giełdzie warszawskiej w zakresie papierów procentowych państwowych i prywatnych we wrześniu i październiku b. r.

	Wrzesień		Październik	
	ilość trans-akcyj	na kwotę (tys. zł)	ilość trans-akcyj	na kwotę (tys. zł)
Papiery państwowe	1 261	3 300	2 001	6 898
w tym:				
pożyczki państwowe	1 032	2 722	1 767	6 004
listy zastawne i obligacje banków państwowych	229	578	234	894
Papiery prywatne	489	1 181	1 002	2 905
w tym:				
listy zastawne Tow. Kred. Przem. Polskiego	6	39	50	293
listy zastawne tow. kred. ziemskich	164	311	387	1 012
listy zastawne tow. kred. miejskich	291	758	495	1 453
obligacje miast	28	73	70	147
różne	—	—	—	—
Ogółem:	1 750	4 481	3 003	9 803

Jak widać z powyższego zestawienia, w październiku w stosunku do września w zakresie obrotów papierami państwowymi i prywatnymi nastąpił wzrost, wynoszący ok. 118%; ponieważ jednocześnie liczba transakcji wzrosła słabiej, gdyż tylko o ok. 71%—przeważnie przeciętna wartość transakcji poważnie wzrosła. Jeśli chodzi o udział obrotów papierami państwowymi w ogólnych obrotach—to spadł on z 73% we wrześniu do 70% w październiku, gdy jednocześnie liczba transakcji spadła z 72% do 66%.

1) Z wyłączeniem transzy francuskiej.

2) Dotyczy drobnych odcinków.

3) Gwarantowane przez Skarb Państwa.

4) Dotyczy odcinków po 100.

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH ¹⁾				7% Śląska 1928	51 $\frac{1}{4}$ —50—50 $\frac{1}{2}$ (30 000)	52—50 $\frac{5}{8}$ —52 (15 000)	50—48 $\frac{1}{2}$ —49 $\frac{1}{4}$ (30 000)
(maksimum—minimum—ultimo; w nawiasach—obroty)				London 7% stabilizac. 1927	75·43—72·93 —75·43	80·78—76·78 —78·03	76·16—73·16 —75·66
	9 ÷ 14/XI	16 ÷ 21/XI	23 ÷ 28/XI	Zurycch 7% stabilizac. 1927	—	—	—
New-York 6% dolarowa 1920	59 $\frac{3}{8}$ —57 $\frac{5}{8}$ —59 $\frac{3}{8}$ (17 000)	59—57 $\frac{1}{2}$ —58 $\frac{1}{2}$ (30 000)	58 $\frac{1}{2}$ —57—58 $\frac{1}{2}$ (7 000)	Paryz 7% stabilizac. 1927	60·16—58·77	60·35—60·35	60·87—59·89
8% Dillon 1925	59 $\frac{1}{2}$ —56 $\frac{1}{2}$ —56 $\frac{1}{2}$ (49 000)	59 $\frac{1}{2}$ —55—58 $\frac{1}{2}$ (63 000)	59—56 $\frac{3}{8}$ —57 (61 000)	Mediolan 7% włoska 1924	96·54—95·34 —95·34 (1 000)	94·80—93·40 —93·40 (425)	94·07—93·27 —93·37 (300)
7% stabilizac. 1927	74—72 $\frac{7}{8}$ —73 (39 000)	75—73—74 $\frac{1}{4}$ (53 000)	73 $\frac{1}{4}$ —70—71 (73 000)				
7% Warszawy 1928	50 $\frac{3}{4}$ —49—50 $\frac{1}{4}$ (17 000)	51—49 $\frac{1}{8}$ —49 $\frac{1}{8}$ (43 000)	49—48 $\frac{1}{4}$ —48 $\frac{1}{4}$ (12 000)				

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

KRONIKA ZAGRANICZNA

JAPONIA

REFORMA PODATKOWA. — Minister Skarbu Baba przyjął za jeden z punktów swego programu finansowego konieczność rozszerzenia ram budżetu Państwa i pokrycia zwiększonych w ten sposób wydatków dochodami, pochodzącymi przede wszystkim z podatków, a następnie — z emisji bonów skarbowych.

Z odgłosów prasy wynikałoby, że podwyżką objęte zostaną wszystkie podatki, za wyjątkiem gruntowego. Poza tym, aby projektowana reforma spełniła pokładane w niej nadzieje na dłuższą metę, Minister Baba usiłuje przesunąć główny ciężar podatków z mas rolniczych na okręgi miejskie i z jednostek na osoby prawne, oraz zreformować podatki samorządowe, które w obecnej formie są plagą dla podatników. Minister Baba uznał, że bez reformy podatków samorządowych nie może być mowy o uzdrowieniu finansów Państwa, a podatek mieszkaniowy wpłacany ma być do Skarbu Państwa. Ewentualne niedobory budżetów samorządowych będzie pokrywał Skarb Państwa w drodze specjalnych bezzwrotnych pożyczek.

Ogółem Minister Skarbu spodziewa się uzyskać z projektowanych podwyżek ponad 300 miln. jen, przy czym wprowadzanie reformy w życie rozłożone ma być na okres 2 lat.

W szczegółach projekt przewiduje następujące zmiany:

Podatek dochodowy od osób prawnych podwyższony zostanie z 5% do 7%.

W podatku dochodowym od osób prywatnych minimum nie ulegające opodatkowaniu — obniżone zostanie z 1 200 jen dochodu rocznego do 1 000 lub 800 jen (1 jen = gr 65). Stawka od dochodu powyżej 4 miln. jen (granica maksymalna) podwyższona będzie z 38% do 50%.

Stawka podatkowa od procentów od kapitału podniesiona zostanie z 2% do 7%.

Podatek spadkowy zostanie podwojony. Obecne stawki wynoszą 0·5—21%.

Wprowadzone zostanie opodatkowanie dochodu z procentów od bonów skarbowych w wysokości 2%.

Podwojony zostanie podatek giełdowy; podwyżka na tym odcinku ma dać rocznego dochodu 9 miln. jen.

Powiększanie kapitałów i rezerw w przedsiębiorstwach, występujących jako osoby prawne — opodatkowane będzie w wysokości 0·1%.

Stawka podatkowa 0·1% pobierana będzie na rzecz Skarbu przy transakcjach papierami wartościowymi.

Akcyza od sake (narodowy napój japoński) podwyższona zostanie z 40 do 45 jen za koku (1 koku = 48 galonów), od piwa — z 25 do 35 jen za koku, od wód mineralnych i napojów owocowych — z 3 do 10 jen. Podwyżka akcyzy od cukru ma zwiększyć dochód Skarbu o 5 miln. jen.

Wprowadzone zostaną opłaty od benzyny w wysokości 0·005 jen za galon i od zapatek — 0·005 jen od pudełka.

Reforma podatków samorządowych nie jest jeszcze dokładnie sprecyzowana.

MANDŻUKOU

REORGANIZACJA BANKOWOŚCI. —

Sprawa zrealizowania reformy przedsiębiorstw bankowych w Mandżukuo, mającej na celu zlikwidowanie szeregu drobnych banków chińskich i sowieckich, żyjących z dorywczych operacji, przeprowadzanych na lichwiarskich warunkach — zapoczątkowana dekretem rządowym z maja b. r., wprowadzającym kontrolę nad bankami i przedsiębiorstwami bankowymi w Mandżukuo, znalazła obecnie swe odbicie w prasie w postaci wywiadu, udzielonego w tej sprawie przez Dyrektora chińskiego oddziału Centralnego Banku Mandżukuo, P. Suzuki, który oświadczył, że z chwilą wprowadzenia w życie wyżej wspomnianego dekrety okazało się, że większość bankowych przedsiębiorstw i banków w Mandżukuo (miejscowych i zagranicznych) nie odpowiada stawianym im wymaganiom, w pierwszym rzędzie ze względu na niedostateczne zabezpieczenie wkładów oraz z powodu nieposiadania wymaganego minimum kapitału zakładowego. Wynikła stąd konieczność sfuzjonowania mniejszych przedsiębiorstw w większe, do czego rząd Mandżukuo przystąpił już w swoim czasie.

W dalszej części swego wywiadu P. Suzuki oświadczył wyraźnie, że: „Ostatecznym celem bankowej reformy jest centralizacja kapitału

w rękach tylko 2 banków: Centralnego Banku Mandżukuo i banku, powstałego z fuzji (japońskich) Chosen Banku i Yokohama Specie Banku z innymi bankami” oraz zakomunikował, iż całkowitego zrealizowania reformy oczekiwania należy na wiosnę 1937 r.

Na zakończenie P. Suzuki, zapytany, czy nowa reforma będzie stosowana również do banków sowieckich, oświadczył, iż zagadnienie tych instytucji kredytowych znajdzie swoje odrębne rozwiązanie, że względu na specyficzne warunki działalności przedsiębiorstw sowieckich, opartych na zupełnie innych podstawach, niż przedsiębiorstwa japońskie i mandżurskie.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie 16 ÷ 28 XII b. r. kształtowały się następująco (w walucie danego kraju, w Buenos Aires, Liverpoolu i Hamburgu — w \$ — za 100 kg):

	16 ÷ 21/XI	23 ÷ 28/XI	Wzrost (+) lub spadek (-)
Pszenica			
Berlin . . .	20 40	20 40	—
Praga . . .	157·55	157·55	—
Chicago . . .	4·54	4·57	+ 0·6
Buenos Aires . . .	3·46	3·47	+ 0·2
Liverpool . . .	4·79	4·79	—
Wiedeń . . .	35 25	36 12 $\frac{1}{2}$	+ 2·4
Hamburg . . .	4 70	4 69	— 0·3
Żyto			
Berlin . . .	16 70	16 70	—
Praga . . .	124·70	124·70	—
Chicago . . .	3 70	3 74	+ 1 0
Wiedeń . . .	26 12	26 44	+ 1 2
Hamburg . . .	3 14	3 16 $\frac{1}{2}$	+ 0 6
Owies			
Berlin . . .	—	—	—
Praga . . .	114 55	114 55	—
Chicago . . .	3 24	3 27	+ 0 9
Buenos Aires . . .	—	—	—
Liverpool . . .	3 61 $\frac{1}{2}$	3 49	— 3 4
Wiedeń . . .	25 87 $\frac{1}{2}$	26 25	+ 1 4
Hamburg . . .	2 51 $\frac{1}{2}$	2 51 $\frac{1}{2}$	—

¹⁾ Kursy w % — ach nominalu, obroty — w jednostkach walutowych danego kraju (w Mediolanie — w tysiącach).

Jęczmień browarowy

Berlin . . .	—	—	—
Praga . . .	134 00	134 00	—
Chicago . . .	5 51	5 50	— 0 2
Wiedeń . . .	32 58	32 87 1/2	+ 0 8
Hamburg . . .	—	—	—

METALE

ŻELAZO.—Usposobienie na rynku światowym żelaza w I połowie listopada było w dalszym ciągu bardzo mocne. Najpoważniejszą rolę odgrywały tu 2 czynniki, mianowicie—z jednej strony—coraz bardziej rosnące zbrojenia, i z drugiej—czynnik spekulacyjny w obawie przez zwyżką cen, który powoduje, że handel i przedsiębiorcy angażują się maksymalnie dla asekuracji przed podniesieniem się ceny. Tendencja do zwyżki jest w poszczególnych krajach bardzo znaczna, do czego w bardzo dużej mierze przyczynia się bliskie już realizowanie ustawy o 40-godzinnym tygodniu pracy. Pomimo jednak takiego stanu rzeczy międzynarodowe ceny eksportowe żelaza nie wykazują tak silnej tendencji zwyżkowej, chociaż i tu ona niewątpliwie istnieje. Huty europejskie są na ogół bardzo dobrze zatrudnione i nie rzadkie są wypadki całkowitego wypełnienia portfeli zamówień aż do końca stycznia. Stąd też terminy dostaw są bardzo znaczne, co jednak nie przeszkadza napływowi obstalunków o charakterze spekulacyjnym.

W poszczególnych krajach położenie na wewnętrznych rynkach żelaza przedstawiało się następująco:

W Niemczech panowało w dalszym ciągu ożywienie. Zamówienia napływają regularnie od przemysłu, jak również i od handlu, który ciągle musi uzupełniać swoje sortymenty, ażeby sprostać żądaniom klienteli. Obniżyło się coprawda zapotrzebowanie ze strony przemysłu budowlanego, ze względu na porę jesienną, lecz ubytek ten został zrekompensowany przez inne zamówienia. Duże zamówienia pochodziły szczególnie od przemysłów, pracujących dla potrzeb wojennych; stocznie okrętowe miały duże zapotrzebowanie, szczególnie na gatunki specjalne, których nawet w pewnych momentach brakowało na rynku. Ogólny tonaż zamówień wynosił 750 000 ton. W okresie 9 miesięcy b. r. sprzedaż wewnętrzną różnych gatunków żelaza przewyższyła przeciętnie sprzedaż zeszłoroczną w tymże okresie czasu o ok. 20%. Interesy eksportowe przedstawiały się również korzystnie, w dalszym ciągu trwało duże ożywienie.

We Francji ogólne położenie w hutnictwie pozostawało z jednej strony pod wpływem coraz to nowych trudności w produkcji, z drugiej zaś—niepewności co do kosztów własnych, które stanowią obecnie jeden z bardzo ważnych czynników, wpływających ujemnie na rozwój przemysłu. Pomimo to jednak zapotrzebowanie w hutach wzrasta i już w połowie listopada widać było, że będzie ono nie mniejsze, niż w październiku. Ruch ten przypisać należy w znacznej części obawie przed zwyżką cen, która ciągle jest oczekiwana w związku z wprowadzeniem 40-godzinnego tygodnia pracy. W kopalniach węgla weszło to już w życie i jest obecnie opracowywane rozszerzenie tej ustawy i na kopalnie rud, co oczywiście musi się odbić na ostatecznym koszcie żelaza. W stosunku do hut ustawa ma być wprowadzona w życie w końcu listopada. W dziale surowki położenie pozostawało na razie bez zmiany, gdyż zwyżka ceny koksu nie została jeszcze zdyskontowana; to też ceny za dostawy na listopad pozostawały bez zmiany 315 fr. jako cena zasadnicza surowki fosforowej Nr PL3. W dziale walcownictwa szczególnie silne zapotrzebowanie było na półwytwory ze strony drobnych walcowni, które starały się uciec przed grożącą zwyżką ceny. Niezłym popytem cieszyły się blachy, szczególnie niezsyndykowane, których warunki kupna są jeszcze korzystne pomimo przeprowadzonej zwyżki cen.

W Belgii panowało usposobienie dobre przy dużym napływie zamówień. Ilość zamówień, podzielonych między huty przez Cosibel, wyniosła w październiku 160 tys. t, co jest wynikiem bardzo dobrym. W listopadzie napływ zamówień był nie mniejszy—tak, że jeżeli w II połowie miesiąca nie nastąpi osłabienie, to rezultat "miesięczny nie powinien być gorszy od październikowego. Huty mają zapewnione zatrudnienie do stycznia włącznie. Dawane obecnie terminy dostaw wynoszą 8÷10 tygodni; najmniejsze nie są krótsze od 6 tygodni. Na rynku wewnętrznym daje się zauważyć wzrastające zatrudnienie zakładów przetwórczych i konstrukcyjnych. Eksport przedstawiał się również niezły, choć utrudniał go duży wzrost frachtów z powodu braku konkurencji. Konkurencja japońska zmniejszyła się skutkiem podrożenia surowców, a głównie amerykańskiego starego żelastwa, które Japonia zużywała w wielkich ilościach.

W Anglii ożywienie przeszło wszelkie oczekiwania. Huty wykorzystują prawie w zupełności swoje zdolności produkcyjne, a pomimo to nie mogą nadażyć obstalunkom. Terminy nie są dotrzymywane i dziś są już wielkie

zależności w zamówieniach. Przemysł pracuje nad zwiększeniem swoich instalacji, ale jeżeli nie nastąpi to w szybkim czasie, to okaże się nieodzowna potrzeba importu. Dowodem rozwoju gospodarczego Anglii jest olbrzymi przyrósł surowców, który we wrześniu wyniósł £ 205 miln., a w okresie 9 miesięcy b. r. £ 608 miln. Wytwórczość stali w Anglii wyniosła w październiku 1 060 500 t, a w okresie 10 miesięcy b. r. 9 677 700 t—wobec 8 202 000 t w tymże czasie 1935 r.

Ceny wywozowe żelaza większych wytwórców europejskich: Anglii, Belgii wraz z Luksemburgiem i Francji—w £ zł. fob port—notowane były w 10.XI 1936 r., jak następuje:

	Wielka Brytania	Belgia i Luksemburg	Francja
	za 1016 kg	za 1000 kg	
Surówka:			
Odlewnicza Nr III (2'5-3'0% Si)	—	1.19.0	1.19.0
tomasowska	—	1.18.0	—
hematytowa	—	—	—
ferromangan	—	—	—
Półwytwór:			
kęsy	—	2. 7.0	—
platyny	—	2. 8.0	—
Wytwory gotowe:			
żelazo sztabowe	—	3. 3.6	3. 3.6
belki	—	3. 1.6	3. 1.6
kątownicy	—	3. 2.6	3. 2.6
blacha okrętowa, zerwarowa itp.	—	—	—
szyny stalowe	—	5.10.0	5.10.0
bednarka	—	4. 0.0	4. 0.0
druk—walcówka	—	4.10.0	4.10.0
blacha tomasowska	—	4. 9.0	4. 9.6
blacha czarna (24 gage)	—	—	—
druk ocynkowany	—	6. 7.6	6. 7.6
gwoździe druciane	—	5.10.0	5.10.0

— Na rynku starego żelastwa zapotrzebowanie jest ogromne. Wszyscy kupują wszelkie rozporządzone ilości, nie pytając nawet o cenę. Za złom martenowski żądają już obecnie po sh 70÷72, a przepowiadają że w krótkim czasie cena ta dojdzie do sh 80 cif. Znacznie również podrożały frachty.

PRZEDRUK DOZWOLONY, LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA

ELEKTORALNA 2 (parter)

Telefony: 5 12 66 (Red.), 5 12 73 i 5 35 35 (Adm.), 5 12 50 (Druk.)

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu.

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie — zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; **ZAGRANICĄ:** kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100.

CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH (przed tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki — zł 600; II i III str. okł. — zł 500; str. zwycz.: 1 str. — zł 400, 1/2 str. — 250, 1/4 str. — zł 150, 1/8 str. — zł 90. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

CENY OBWIESZCZEŃ SPÓLEK AKCYJNYCH (za tekstem): 1 str. — zł 200, 1/2 str. — zł 110, 1/3 str. — zł 80, 1/4 str. — zł 70, 1/8 str. — zł 55, 1/16 str. — zł 40, 1/16 str. — zł 20. Za ogłoszenia liczbowe, tabelaryczne, bilanse i t. p. do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor naczelny: CZESŁAW PECHE

Redaktor: WACŁAW SZURIG

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
JERZY LUBOWICKI

Redaktor działu rolniczego:
CZESŁAW BOBROWSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
BOLESŁAW KACZMARKIEWICZ

Wydawca: Sp. Wyd. z ogr. odp. „PRZEMYSŁ I HANDEL“

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

II OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Warszawskich Kolei Dojazdowych SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 21 grudnia 1936 r. o godz. 12 w poł. odbędzie się w lokalu Spółki, ul. Marszałkowska 9

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie budżetu na 1937 r.;
  - 2) Zmiana, uzupełniająca ustęp drugi § 24 statutu Spółki, który obecnie brzmi: „Przy sporządzaniu bilansu należy stosować przepisy Kodeksu Handlowego z dn. 27 czerwca 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 57, poz. 502)” — a który proponuje się zmienić, jak następuje: „Przy sporządzaniu bilansu należy stosować przepisy Kodeksu Handlowego z dn. 27 czerwca 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 57, poz. 502) oraz szczegółowe przepisy, wydane przez Ministerstwo Komunikacji”;
  - 3) Upoważnienie Zarządu do przekazania Gminie m. st. Warszawy placu, położonego przy zbiegu ul. Grochowskiej i Waszyngtona, o powierzchni 9000 m² z gruntów, wydzielonych z ogólnej przestrzeni 18672,99 m², nabytych z folwarku Grochów 8 (hipoteka Grochów II N. 1/8) i gruntów N. N. hip. 1582 B, 1582 G/1 i 5618 przy ul. Spiskiej o powierzchni 7118,77 m²;
  - 4) Upoważnienie Zarządu do sprzedaży placu o powierzchni 2136,09 m², położonego przy ul. Puławskiej i wydzielonego, jako parcela budowlana, wzdłuż budującej się stacji Warszawa—Szopy (ogólna księga hipoteczna gruntów kolei Grójeckiej);
  - 5) Delegowanie do dn. 31 maja 1937 r. dwóch członków Rady Nadzorczej do wykonania nadzoru nad działalnością Zarządu i udzielenie im prawa łącznego podpisu z obecnymi prokurentami;
  - 6) Sprawa wyboru trzeciego członka Zarządu.
- U w a g i:
- 1) Termin składania akcji wyznacza się do dn. 14 grudnia b. r. włącznie.
  - 2) W myśl art. 61 Prawa o Spółkach Akcyjnych Walne Zgromadzenie, zwołane zgodnie z przepisami, jest ważne bez względu na ilość reprezentowanych na nim akcji.

2271

II OGŁOSZENIE

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Zakładów Chemicznych „Laokoon”, Spółka Akcyjna

uchwaliło w dn. 19/XI 1936 r.

podwyższyć kapitał akcyjny S-ki o zł 138 000

tj. do kwoty zł 253 000 przez emisję 1 200 szt. akcji na okaziciela wart. nominalnej zł 115 każda.

Dotychczasowi akcjonariusze, posiadający 5 szt. starych akcji wart. nomin. po zł 115, mają prawo poboru 6 nowych akcji za cenę emisyjną zł 115 za każdą akcję. Posiadający mniej niż 5 akcji mają prawo nabycia jednej nowej akcji na każdą starą akcję; tak samo akcjonariusze posiadający większą liczbę akcji za akcje ponad liczbę, podzieloną przez 5.

Prawo poboru wykonać można w terminie do 2/I 1937 r.

Wpłata za akcje nowej emisji wynosi zł 115 za sztukę, gotówką do jednego miesiąca od dnia wykonania poboru, miejscem wpłat jest Kasa Spółki. W razie niewuiszczenia wpłaty zł 115 w tym terminie ewent. wydane akcje wzgl. świadectwa tymczasowe zostaną unieważnione i sprzedane.

W razie niewykonania prawa poboru mają zastosowanie przep. art. 437 Kodeksu Handlowego.

Wykonujący prawo poboru przestaje nim być związany, jeżeli nowa emisja do dn. 28/II 1937 r. nie zostanie zgłoszona do zarejestrowania.

Zarząd Zakładów Chemicznych „Laokoon” Spółka Akc.
ul. Furgalskiego 6-8. 2255a

II OGŁOSZENIE

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

Spółki Akcyjnej „Odlew” Fabryki Maszyn Rolniczych w Krakowie

odbędzie się we środę dn. 23 grudnia 1936 r. o godz. 4 popoł. w biurze wymienionej Spółki w Krakowie przy ul. Hetmana Żółkiewskiego 17.

Porządek dzienny:

- 1) Sprawozdanie Zarządu z działalności przedsiębiorstwa za czas od 1/I 1932 r. do 31/XII 1935 r.;
- 2) Sprawozdanie Rady Nadzorczej o zamknięciu rachunków za lata 1932, 1933, 1934 i 1935, przedłożenie bilansów za powyższy okres i powzięcie uchwały, zatwierdzającej sprawozdanie Zarządu, bilansów oraz rachunku zysków i strat za powyższe lata;
- 3) Powzięcie uchwały co do pokrycia strat poniesionych w powyższym okresie i w okresie poprzedzającym oraz udzielającej Zarządowi i Radzie Nadzorczej absolutorium z czynności i rachunków za czas od 1/I 1932 r. do 31/XII 1935 r.;
- 4) Powzięcie uchwały w kierunku zmiany § 5 statutu, a mianowicie co do wysokości nominalnej wartości pojedynczej akcji w ten sposób, że nominalna wartość akcji pojedynczej wynosi zł 150 zamiast jak dotąd zł 100;
- 5) Powzięcie uchwały w kierunku podwyższenia kapitału akcyjnego o kwotę zł 315 000 do kwoty zł 420 000, a to przez emisję 2 100 sztuk akcji na okaziciela, opiewających każda po zł 150 nominalnej wartości, oraz połączonej z tą podwyżką kapitału akcyjnego zmiany § 5 statutu Spółki, który brzmieć będzie: „kapitał zakładowy spółki wynosi zł 420 000, podzielonych na 2 800 sztuk pełno gotówką wpłaconych akcji po 150 zł opiewających na okaziciela. Akcje są niepodzielne; mogą być wydawane w odcinkach zbiorowych”;
- 6) Wybór 5 członków Rady Nadzorczej;
- 7) Wnioski i interpelacje.

Zarząd.

2259-48-49

II OGŁOSZENIE

Komisja Likwidacyjna

Towarzystwa Przemysłowo-Górniczego „Praszka-Pilawa”, Sp. Akc. w likwidacji

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż w dn. 17 grudnia 1936 r. o godz. 18.30 w lokalu Tow. Przemysłowo-Górniczego Praszka Pilawa, S. A. w likwidacji w Warszawie, przy ul. Krakowskie Przedm. 7, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zebrania przez przewodniczącego Komisji Likwidacyjnej;
- 2) Wybór przewodniczącego Zebrania, sekretarza i asesora;
- 3) Sprawozdanie Komisji Likwidacyjnej;
- 4) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 5) Zatwierdzenie bilansu zamknięcia za 1935/36 r. i udzielenie absolutorium Komisji Likwidacyjnej;
- 6) Preliminarz budżetu na 1936/37 r.;
- 7) Przeszacowanie nadań górniczych;
- 8) Wolne wnioski.

W razie niedojścia do skutku tego Zgromadzenia, odbędzie się ono w drugim terminie, z tymże porządkiem dziennym, w tym samym lokalu w dn. 17 grudnia 1936 r. o godz. 19, które — stosownie do § 30 statutu — będzie prawomocne bez względu na ilość akcji, reprezentowanych przez PP. Akcjonariuszów lub ich pełnomocników, uczestniczących, w tym Zgromadzeniu.

Stosownie do § 22 statutu, właściciele akcji na okaziciela, pragnący korzystać z prawa głosu, winni złożyć Zarządowi swoje akcje na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia, albo przedstawić zaświadczenie zatwierdzonych przez rząd instytucyj kredytowych o zastawie lub złożeniu ich do depozytu.

2227a

II OGŁOSZENIE

**ZWYCZAJNE WALNE ZEBRANIE AKCJONARIUSZÓW
Spółki Akcyjnej „Polska Nafta” w Warszawie**

odbędzie się w dn. 12 stycznia 1937 r. o godz. 10.30 rano w kancelarii Notariusza Juliana Siennickiego w Warszawie przy ul. Kapucyńskiej Nr. 6 z następującym porządkiem obrad:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansów i rachunków strat i zysków za lata bilansowe 1934, 1935 i 1936; 3) Udzielenie absolutorium władzom Spółki; 4) Zmiana statutu: W § 8 statutu skreśla się słowo „i 4) Komisja Rewizyjna”, dalej skreśla się cały § 13, wobec czego otrzyma dotychczasowy § 14 numerację § 13, oraz dotychczasowy § 15 numerację § 14; 5) Wybory członków Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej; 6) Upoważnienie do obciążenia nieruchomości; 7) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów, winni złożyć posiadane akcje nie później jak na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem u członka Zarządu Jerzego Kwiatkowskiego Warszawa, ul. Żurawia 11.

2276

II ogłoszenie o otwarciu likwidacji

**Banku Handlowego w Łodzi
SPÓŁKI AKCYJNEJ**

Likwidatorzy Banku Handlowego w Łodzi, Sp. Akc. w likwidacji, mającego swą siedzibę w Łodzi przy Al. Kościuszki Nr 60, zgodnie z art. 449 K. H. podają do wiadomości, że w dn. 3 października 1936 r. na Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów pomienionej Spółki Akcyjnej

uchwalone zostało rozwiązanie Spółki

przy czym likwidatorami wybrani zostali PP. generał w stanie spoczynku Stanisław Małachowski, Zygmunt Marcinkowski i Antoni Stokowski. W związku z otwarciem likwidacji wzywa się wierzycieli Banku Handlowego w Łodzi Sp. Akc. w likwidacji, aby najpóźniej w ciągu sześciu miesięcy od daty ostatniego (trzeciego) ogłoszenia zgłosili do Banku swe wierzycielności.

Likwidatorzy Banku Handlowego w Łodzi Sp. Akc. w likwidacji (—) Stanisław Małachowski, (—) Zygmunt Marcinkowski, (—) Antoni Stokowski.

2173-46-49-52

II OGŁOSZENIE

Likwidator Spółki Akcyjnej „DEAK”

w likwidacji

zaprasza PP. Akcjonariuszy na

WALNE ZGROMADZENIE

mające się odbyć w dn. 19 grudnia b. r. o godz. 12 Mazowiecka 7 z następującym porządkiem obrad:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania likwidatora i bilansu zamknięcia likwidacji;

2) Uznanie likwidacji za zakończoną i Spółki za rozwiązaną.

2247-48-49

I OGŁOSZENIE

**Zarząd Towarzystwa Browarów i Fabryki Drożdży Spirytusowych
„BERGSZLOS” w Równem, Spółka Akcyjna**

zwołuje niniejszym

**NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW T-WA**

na dz. 29 grudnia 1936 r. o godz. 17 w lokalu biura T-wa w Równem przy ul. 3 Maja Nr 213 215, z następującym porządkiem dziennym:

1) Zatwierdzenie umowy komisowej i 2) Sprawa dodatkowego wynagrodzenia członków Zarządu.

Dla prawa udziału w obradach Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia należy złożyć akcje w Spółce na 7 dni przed terminem Zgromadzenia.

2269-49-50

I OGŁOSZENIE

Zarząd Warszawskiej Kinematograficznej Spółki Akcyjnej

w Warszawie, ul. Żurawia Nr 22

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 22 grudnia 1936 r. o godz. 17 odbędzie się w lokalu Spółki przy ul. Żurawiej Nr 22

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI**

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego;

2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1935/36;

3) Powzięcie uchwały o pokryciu strat;

4) Udzielenie Zarządowi i Radzie Nadzorczej pokwitowania z wykonania obowiązków;

5) Wybór Zarządu i Rady Nadzorczej;

6) Wnioski o zmianę §§ 8 i 14 statutu Spółki, a mianowicie:

a) w § 8 ma być dodany nowy ustęp treści następującej: „Zwyczajne Walne Zgromadzenie winno się odbyć w ciągu 5 miesięcy po upływie roku operacyjnego”;

b) § 14, który brzmi: „Ogłoszenia Spółki winny być umieszczane w „Monitorze Polskim”, w jednym z dzienników warszawskich według wyboru Walnego Zgromadzenia, oraz w tygodniku „Polska Gospodarcza w Warszawie” — ma zostać skreślony.

Akcjonariusze, którzy pragną uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni dokonać wszelkich formalności, przepisanych w art. 399 Kodeksu Handlowego, przy czym dla uzyskania prawa uczestnictwa w Zgromadzeniu winni złożyć w Spółce przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia swoje akcje lub też zaświadczenia, wydane przez De Nederlandsche Bank (Bank Holenderski Sp. Akc. w Amsterdamie) na dowód złożenia akcji w tym Banku.

W zaświadczeniach winny być wymienione liczby akcji, oraz winno być stwierdzone, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

2263

Uchwały Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia

Wirek Kopalnie, Spółki Akcyjnej

z dn. 16 listopada 1936 r., powzięte w myśl art. 398 K. H.

1) W związku z obniżeniem i jednoczesnym podwyższeniem kapitału akcyjnego, dotychczasowe akcje, opiewające na tyśiąc złotych wraz z talonami i kuponami, zostaną przez Zarząd Spółki lub osobę prawną lub fizyczną, przez Zarząd Spółki do tego upoważnioną, przestemplowane na akcje po pięćset złotych każda i w tym celu

winni akcjonariusze złożyć akcje

albo Zarządowi Spółki albo upoważnionej przez Zarząd Spółki osobie fizycznej lub prawnej najpóźniej do dnia pierwszego kwietnia tyśiąc dziewięćset trzydziestego siódmego roku; Zarząd Spółki ogłosi nazwisko do przestemplowania upoważnionej osoby fizycznej lub prawnej w Monitorze Polskim. Akcje wydane zostaną po kwocie nominalnej. Nowe akcje będą uczestniczyć w dywidendzie od pierwszego stycznia tyśiąc dziewięćset trzydziestego siódmego roku.

2) Uchwalono, że nowe akcje przejmą dotychczasowi akcjonariusze oraz wierzyciel Dresdner Bank, Filiale Kattowitz w Katowicach. Ustalono, ile nowych akcji przejmie każdy poszczególny akcjonariusz, oraz w jaki sposób wniosą kapitał akcyjny poszczególni akcjonariusze.

3) Walne Zgromadzenie uchwala jednogłośnie, że podwyższenie kapitału akcyjnego uważać się będzie za nieuskutecznione, o ile nowonabywcy akcji nie podpiszą subskrypcji najpóźniej do dnia szesnastego lutego tyśiąc dziewięćset trzydziestego siódmego roku.

2268

Korzystajcie z poczty lotniczej!!!

Zarząd Spółki Akcyjnej Przemysłu Cementowego „Wiek”

W O G R O D Z I E Ń C U

zawiadamia, że w dn. 29 grudnia 1936 r. o godz. 5 po poł. odbędzie się w Warszawie przy ul. Wareckiej Nr 11 m. 17

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Zmiana całego statutu Spółki; 3) Wybór członków Zarządu i członków Komisji Rewizyjnej; 4) Ustalenie wysokości wynagrodzenia dla członków Zarządu i członków Komisji Rewizyjnej; 5) Wybór pisma, w którym mają być umieszczane ogłoszenia Spółki; 6) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze — stosownie do postanowień § 19 statutu — mają prawo zgłaszania dodatkowych spraw na porządek dzienny, które będą zamieszczone w drugim ogłoszeniu o zwołaniu Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia.

Stosownie do postanowień § 21 statutu Spółki, posiadacze akcji winni złożyć je przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia w kasie biura Zarządu. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane jako dowód złożenia akcji u notariusza lub w banku.

Treść projektowanej zmiany statutu:

Statut Spółki Akcyjnej pod firmą: Spółka Akcyjna Przemysłu Cementowego „Wiek”.

§ 1. Istniejąca od roku 1912 Spółka Akcyjna pod firmą „Towarzystwo Akcyjne Przemysłu Cementowego „Wiek”, którego założycielami byli: Jakób Hertz, Paweł Hertz i Maurycy Poznański, prowadzi w dalszym ciągu swe przedsiębiorstwo pod firmą: Spółka Akcyjna Przemysłu Cementowego „Wiek” i na warunkach prawa o Spółkach Akcyjnych ustala następujące brzmienie swego statutu. § 2. Przedmiotem przedsiębiorstwa Spółki jest prowadzenie fabryki cementu, produkcja wyrobów cementowych oraz wyrobów pochodnych i ubocznych, w gminie Ogrodowiec, powiatu Olkuskiego, woj. kieleckiego. § 3. Spółka jest osobą prawną. Może ona posiadać, nabywać, zbywać i dzierżawić nieruchomości miejskie i ziemskie i wszelki majątek ruchomy, prowadzić eksploatację zakładów przemysłowych i handlowych w zakresie swego działania, nabywać i prowadzić składy, zakładać oddziały, biura sprzedaży i agentury, zarówno na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, jak i za granicą, z zachowaniem obowiązujących przepisów prawnych, a także zawierać wszelkiego rodzaju umowy, bronić swych praw i interesów w sądach i urzędach. § 4. Siedzibą Spółki jest osada Ogrodzieniec w powiecie olkuskim, województwa kieleckiego. § 5. Kapitał zakładowy Spółki wynosi zł 4 000 000 00, podzielony na 8000 akcji na okaziciela po zł 500 00 nominalnej wartości każda. Akcje mogą być wydawane w dowolnych odcinkach. § 6. Władzami Spółki są: Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów, Zarząd i Ko-

misja Rewizyjna. § 7. Walne Zgromadzenia są zwyczajne i nadzwyczajne. Zwyczajne Zgromadzenia odbywać się winny najpóźniej w ciągu pięciu miesięcy po ukończeniu roku operacyjnego. Zgromadzenia akcjonariuszów zwołuje Zarząd. Walne Zgromadzenia odbywają się w miejscu siedziby Spółki lub też w mieście stołecznym Warszawie. Walne Zgromadzenie otwiera prezes Zarządu lub jego zastępca. Dla ważności uchwał Walnego Zgromadzenia niezbędna jest obecność na nim akcjonariuszów, reprezentujących łącznie co najmniej 50% (pięćdziesiąt procent) kapitału zakładowego. Jeżeli z powodu niezgłoszenia odpowiedniej ilości akcji Walne Zgromadzenie nie może dojść do skutku, winien Zarząd Spółki zwołać z tym samym porządkiem obrad drugie Walne Zgromadzenie, które władne będzie do powzięcia uchwał bez względu na ilość zgłoszonych akcji. Walne Zgromadzenie zwołane być winno w drugim terminie nie później, jak w 30 (trzydzieści) dni od daty pierwszego terminu Walnego Zgromadzenia, z zastosowaniem obowiązujących przepisów. § 8. Zarząd składa się z trzech do pięciu członków, wybranych przez Walne Zgromadzenie z pośród akcjonariuszów. Członkowie Zarządu wybierani są na trzy lata. Zarząd wybiera ze swego grona prezesa i jego zastępcę. Do ważności uchwał Zarządu niezbędna jest obecność większości jego członków. Uchwały Zarządu zapadają prostą większością głosów, w razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego. § 9. Wszelkie zobowiązania w imieniu Spółki, weksle, czeki, indosy, kontrakty, umowy, pełnomocnictwa i akty urzędowe, oraz wszelka korespondencja winny być zawsze podpisywane pod stemplem Spółki przez dwóch członków Zarządu łącznie, lub jednego członka Zarządu łącznie z jednym prokurentem. Kwity z odbioru pieniędzy, towarów, ładunków, przesyłek pieniężnych i pocztowych pod wszelką postacią ma prawo podpisywać pod stemplem Spółki każdy z członków Zarządu oddzielnie, lub jeden prokurent. § 10. Prokurentów Spółki mianuje i odwołuje Zarząd. § 11. Członkowie Zarządu otrzymują za swą pracę wynagrodzenie w formie bądź pensji, bądź części zysków, wyznaczonej do podziału między nich, bądź wreszcie jedno i drugie, a to stosownie do uchwały Walnego Zgromadzenia. § 12. Komisja Rewizyjna składa się z pięciu osób, wybieranych przez Walne Zgromadzenie na przeciąg jednego roku. § 13. Rokiem obrotowym Spółki jest rok kalendarzowy. Bilans winien być sporządzony przez Zarząd w ciągu trzech miesięcy po zakończeniu roku operacyjnego. § 14. Ogłoszenia przez statut lub prawo wymagane, winny być umieszczane w Monitorze Polskim, czasopiśmie „Polska Gospodarcza” i w jednym z pism warszawskich, według każdorazowego wyboru Walnego Zgromadzenia.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akc. Polski Przemysł Wódczany Zakłady Przemysłowe Rektyfikacja Warszawska - Winkelhausen i Akwawit

zawiadamia, że w dn. 28 grudnia 1936 r. o godz. 18 w lokalu Zarządu Spółki przy ul. Dobrej Nr 48/50 odbędzie się

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i zaakceptowanie dokonanych przez Zarząd szufrowanych Spółek warunkowych zakupów akcji Spółki w celu pokrycia strat, poniesionych w związku ze sprzedażą nieruchomości; 3) Zmiana § 3 statutu przez dodanie na końcu tego paragrafu następującego ustępu: „Akcje Spółki mogą być umarzane w ten sposób, iż zostaną one nabyte na podstawie dobrowolnych porozumień z posiadaczami akcji, i to za cenę poniżej ich wartości nominalnej”; 4) Obniżenie kapitału zakładowego Spółki o zł 1 571 500 czyli do sumy zł 3 800 000 i określenie sposobu tego obniżenia, a w związku z tym zmiana ustępów 1 i 3 paragrafu 3 statutu, które brzmią: ust. 1: „Kapitał zakładowy Spółki wynosi zł 5 371 500 (pięć milionów trzysta siedemdziesiąt jeden tysięcy pięćset) i podzielony jest na 53 715 sztuk akcji po zł 100 (sto) każda”; ust. 3: „Akcji serii I jest 360 sztuk, akcji serii II jest 37 995 sztuk, akcji serii III jest 11 760 sztuk i akcji serii IV jest 3600 sztuk. Akcje serii I, III i IV są imienne, akcje zaś serii II na okaziciela”; mają otrzymać brzmienie: ust. 1: „Kapitał zakładowy Spółki wynosi zł 3 800 000 i podzielony jest na 38 000 sztuk akcji po zł 100 każda”; ust. 3: „Akcji serii I jest 360 sztuk, akcji serii II jest 26 786 sztuk, akcji serii III jest 8194 sztuk i akcji serii IV jest 2660 sztuk. Akcje serii I, III i IV są imienne, akcje zaś serii II na okaziciela”; 5) Wolne wnioski.

Stosownie do § 6 statutu Spółki akcjonariusze, reprezentujący niemniej jak 1/20 część kapitału zakładowego, mają możliwość zgłoszenia dodatkowych spraw na porządek dzienny na dwa tygodnie przed Walnym Zgromadzeniem.

Właściciele akcji na okaziciela korzystają z prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu, o ile na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożyli swe akcje lub zaświadczenia depozytowe w biurze Zarządu Spółki.

Zgromadzenie odbędzie się w pierwszym terminie bez względu na ilość reprezentowanych na nim akcji.

2279

I OGŁOSZENIE

Akcyjne Towarzystwo Kurlandzkiej Olejarni w Wilnie

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 29 grudnia 1936 r. o godz. 2 po poł. w lokalu Zarządu przy ul. Słowackiego 28 m. 3 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za 1935/36 r.; 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1935/36 r.; 4) Wybory członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje lub kwity depozytowe w biurze Zarządu Spółki w Wilnie, ul. Słowackiego 28.

2282-49-50

II OGŁOSZENIE

W wykonaniu uchwały Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów

Stowarzyszenia Kupców Win i Towarów Kolonialnych „Stowinkol“ SPÓŁKA AKCYJNA

z dn. 25 lipca 1934 r. oraz na podstawie art. 432 i 433 Kodeksu Handlowego, Zarząd wymienionej Spółki zawiadamia

o podwyższeniu kapitału akcyjnego Spółki

w drodze 2 transzy II emisji nowych akcji.

Dotychczasowy kapitał akcyjny w wysokości zł 100 000 zostaje powiększony do kwoty zł 150 000 przez emisję 500 akcji 2 transzy II emisji po zł 100 za 1 akcję.

Prawo poboru akcji nowej emisji przyznaje się przede wszystkim dotychczasowym akcjonariuszom w stosunku 1 akcji nowej emisji na 2 emisji poprzednich.

Należność za nowe akcje może być wpłacona w dwóch ratach: 50% należności do dn. 10 grudnia 1936 r. i pozostałe 50% do dn. 20 grudnia 1936 r. w Banku Związku Spółek Zarobkowych przy ul. Jasnej Nr 8, lub też w siedzibie Spółki przy ul. Pl. 3 Krzyży Nr 8.

W razie nie wykonania poboru akcji do dn. 21 grudnia 1936 r., lub nie wpłacenia I raty w tym terminie, akcjonariusz traci prawo poboru i wpłacone sumy przechodzą na własność Spółki, zaś akcje nowej emisji mogą być odstąpione innym reflektantom.

W wypadku nie zgłoszenia nowej emisji do rejestru do dn. 1 stycznia 1937 r., akcjonariusze mogą wycofać wpłatę.

Akcjonariuszom nowej emisji przysługują te same uprawnienia, jakie posiadają akcjonariusze poprzednich emisji, z prawem do dywidendy za ostatni kwartał 1936 r.

2293

Niniejszym zapraszamy PP. Akcjonariuszów firmy

Thonet-Mundus, Polskie Fabryki Giętych Mebli

SPÓŁKA AKCYJNA

na

XIV WALNE ZGROMADZENIE

które odbędzie się w dn. 18 grudnia 1936 r. o godz. 12 w Warszawie, w Hotelu Europejskim.

Porządek dzienny:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Rady Zawiadowczej, bilansu i rachunku zysków i strat za rok gospodarczy 1934/35;

2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej i udzielenie pokwitowania Radzie Zawiadowczej;

3) Powzięcie uchwały co do salda rachunku zysków i strat za 1934/35 r.;

4) Zmiana statutu w związku z przepisami Kodeksu Handlowego w myśl wskazówek Sądu Rejestrowego;

5) Wybór Rady Nadzorczej.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje wraz z kuponem 1934/35 najpóźniej na 8 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia w Banku Dyskontowym w Warszawie przy ul. Fredry Nr 8.

Rada Zawiadowcza

2287

III OGŁOSZENIE

Komisja Likwidacyjna

Towarzystwa Cukrowni „Cielce“

SPÓŁKA AKCYJNA

podaje do wiadomości, że na mocy uchwały Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z dn. 12 października 1936 r. nastąpiło

otwarcie likwidacji Spółki.

Na zasadzie art. 449 Kodeksu Handlowego wzywa się wierzycieli wymienionej Spółki do zgłaszania swych pretensyj na piśmie w ciągu sześciu miesięcy od daty ostatniego trzeciego ogłoszenia, pod adresem siedziby Komisji Likwidacyjnej Spółki w Warszawie, ul. Koszykowa Nr 8.

2290

Kołomyjskie Koleje Lokalne, Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 31 grudnia 1935 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: R-k budowy zł 1 721 465.00; Majątek płynny: Gotówka: a) Powsz. Bank Kredytowy Lwów zł 1 826.00, b) kasa podręczna zł 360.08, razem zł 2 186.08; Papiery procentowe: a) 6% obligacje Pożyczki Narodowej im. wart. zł 600.00; zł 576.00; Dłużnicy zł 54.00; R-k odsetek od niedoborów austriackich zł 24 715.53; R-k kosztów ruchu z odsetkami: a) stan z dn. 31/XII 1934 r. zł 742 961.95, b) dopisano w 1935 r. zł 175 946.03, razem zł 918 907.98; R-k zysków i strat: a) niedobór z dn. 31 XII 1934 r. zł 45 047.32, b) niedobór za 1935 r. zł 479.20, razem zł 45 526.52; Stan czynny razem zł 2 713 431.11.

STAN BIERNY. — Kapitał własny: Kapitał akcyjny zł 1 303 400.00; Kapitał amortyzacyjny: R-k amortyzacji (w 1935 r. bez zmiany) zł 35 421.21; Wierzyciele: Dyr. Okr. Kolei Państw. Lwów R-k zwłoki zł 1 097 994.82; Ministerstwo Komunikacji zł 24 647.24; Niedobory austriackie zł 44 937.32; Odsetki od niedoborów austriackich zł 41 835.66; Kolej Lokalna Lwów—Bełżec zł 55 773.86; Razem zł 1 265 188.90; Fundusze specjalne: Fundusze waloryzacyjne zł 109 421.00; Stan bierny razem zł 2 713 431.11.

Rachunek zysków i strat za 1935 r.

WINIEN. — Wydatki eksploatacyjne: Odszkodowanie za nadzór zł 1 050.00; Służba drogowa zł 92 337.78; Służba stacyjna zł 3 524.07; Służba handlowa zł 935.17; Służba konduktorska zł 8 342.48; Zarząd i ogólna służba trakcji zł 715.79; Służba parowozowa zł 24 608.84; Służba wagonowa zł 1 374.66; Naprawa taboru zł 174.38; Wydatki wspólne zł 59 387.77; Koszty Zarządu Spółki zł 9 423.13; Razem zł 201 874.07; Procenta zł 856.07; Razem zł 202 730.14.

MA. — Dochody eksploatacyjne z przewozu osób zł 15 392.26, z przewozu bagaży zł 158.84, z przewozu towarów zł 34 586.36, z przewozu poczty zł 175.20; Czynniki za mieszkania skarbowe zł 340.00; Inne czynsze najmu i dzierżawy zł 437.57; Różne wpływy zł 14 579.08; Razem zł 65 669.31; Czyszczenie cysterny za 800.00; Strata za 1935 r. a) przeniesiona na r-k zwłoki zł 135 781.63, b) przeniesiona na r-k niedoborów zł 479.20, razem zł 136 260.83; Razem zł 202 730.14.

2284

I OGŁOSZENIE

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

Młynów i Tartaków Wągrowieckich, Spółki Akcyjnej w Wągrowcu

odbędzie się w środę dn. 30 grudnia 1936 r. o godz. 16 minut 30 w lokalach naszych w Wągrowcu.

Porządek obrad:

1) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej oraz przedłożenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1935/36 r.; 2) Potwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1935/36 r. oraz podział zysków wzgl. strat i udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 3) Wybory do Rady Nadzorczej; 4) Wolne głosy.

Akcjonariusze, którzy chcą brać udział w Walnym Zgromadzeniu, winni najpóźniej tydzień przed Walnym Zgromadzeniem złożyć akcje swoje w Młynach i Tartakach Wągrowieckich, Sp. Akc. w Wągrowcu, względnie zaświadczenia złożenia tychże u polskiego notariusza lub w jakimkolwiek banku w Polsce.

Młyny i Tartaki Wągrowieckie, Sp. Akc. w Wągrowcu.

Rada Nadzorcza: Kazimierz Grabowski, prezes.

2295-49-50

Sąd Okręgowy w Gdyni jako Sąd Rejestrowy.

Do rejestru handlowego dział B Nr 171 przy firmie:

„Eximport”, Spółka Akcyjna w Gdyni

14 listopada 1936 r. dopisano:

Zarząd obecnie stanowią w grupie A: Brunon Triebe, Izaak Weyland, w grupie B: Dr Jerzy Rosenblatt, Maurycy Tempelhof.

2272

Kolej Żelazna Lwów—Bełżec, Spółka Akc. w likwidacji

Bilans likwidacyjny na dz. 31 grudnia 1935 r.

STAN CZYNNY. — Gotówka i banki zł 123 108.28; Papiery procentowe: a) 3% obligacje Prem. Pożyczki Inwestycyjnej nom. wart. zł 50 000.00: zł 49 000.00, b) 6% obligacje Pożyczki Narodowej nom. wart. zł 200.00: zł 189.60, razem zł 49 189.60; Dłużnicy: a) raty, wypłacone na umorzenie akcji pierwszeństwa zł 3 651 977.00, b) Kołomyjskie Koleje Lokalne zł 56 221.29, c) różni zł 727.10, razem zł 3 708 925.39; Rachunek zysków i strat: a) straty po dz. 31/XII 1934 r. zł 5 816 401.30, b) strata za 1935 r. zł 176 375.43, razem zł 5 992 776.73; Stan czynny razem zł 9 874 000.00.

STAN BIERNY. — Kapitał własny: Akcje pierwszeństwa zł 6 424 000.00; Akcje zakładowe zł 3 450 000.00; Razem zł 9 874 000.00.

Rachunek strat i zysków za 1935 r.

WINIEN. — Koszty likwidacji Spółki zł 142 718.24; Koszty dyskontu rat zł 36 657.88; Razem zł 179 376.12.

MA. — Odsetki od lokacyj zł 2 736.45; Różnice kursowe zł 264.24; Strata za 1935 r. zł 176 375.43; Razem zł 179 376.12.

Bilans likwidacyjny z dn. 31 października 1936 r.

STAN CZYNNY. — Gotówka i banki zł 52 127.93; Papiery procentowe: a) 3% obligacje Prem. Pożyczki Inwestycyjnej nom. wart. zł 50 000.00 zł 34 125.00, b) 6% obligacje Pożyczki Narodowej nom. wart. zł 200.00 zł 189.60, razem zł 34 314.60; Dłużnicy: raty, wypłacone na umorzenie akcji pierwszeństwa zł 3 653 002.00; Rachunek zysków i strat: a) straty po dz. 31/XII 1935 r. zł 5 992 776.73, b) strata za czas od 1 I do 31/X 1936 r. zł 141 778.74, razem zł 6 134 555.47; Stan czynny razem zł 9 874 000.00.

STAN BIERNY. — Kapitał własny: a) akcje pierwszeństwa zł 6 424 000.00, b) akcje zakładowe zł 3 450 000.00; Razem zł 9 874 000.00.

Rachunek strat i zysków za czas od 1 I do 31 X 1936 r.

WINIEN. — Koszty likwidacji Spółki zł 62 749.31; Straty kursowe na walutach i papierach zł 27 468.54; Odpisana pretensja do S-ki Akc. Kołomyjskie Koleje Lokalne zł 56 221.29; Razem zł 146 439.14.

MA. — Odsetki z lokacyj zł 2 660.40; Wylosowana premia Pożyczki Inwestycyjnej zł 2 000.00; Strata za czas od 1/I do 31 X 1936 r. zł 141 778.74; Razem zł 146 439.14.

2286

Zarząd Spółki Akcyjnej

Łowickie Zakłady Przemysłowe Cukrownia i Rafineria „Irena”

w Łyszkowicach

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 30 grudnia 1936 r. o godz. 17 w biurze Spółki w Warszawie, przy ul. Mazowieckiej Nr 5, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z porządkiem dziennym, obejmującym następujące punkty:

- 1) Zagajenie Zebrania i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu za rok operacyjny 1935/36 i odczytanie protokołu Komisji Rewizyjnej;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1935/36, sprawa pokrycia strat i uchwała w trybie art. 430 K. H. oraz udzielenie absolutorium dla Zarządu;
- 4) Wybory do Zarządu i do Komisji Rewizyjnej;
- 5) Upoważnienie dla Zarządu do korzystania z kredytu w instytucjach państwowych i prywatnych w rozmiarach rzeczywistych potrzeb i do zabezpieczenia otrzymanych kredytów kaucjami i czystymi wpisami na hipotece nieruchomości Spółki w wysokości podług uznania Zarządu, oraz upoważnienie dla Prezesa Zarządu do samodzielnego podpisywania w imieniu Spółki — zgodnie z § 13 statutu;
- 6) Ustalenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje, względnie świadectwa depozytowe w biurze Spółki przy ul. Mazowieckiej Nr 5 w Warszawie — najpóźniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia.

2287

Fabryka Odlewów Żeliwnych i Emaliowanych „Słowianin”

Spółka Akcyjna, Końskie

Bilans na dz. 30 czerwca 1936 r.

AKTYWA. — Majątek stały: 1) Grunty zł 32 730.00; 2) Budynki fabryczne zł 728 104.11; 3) Budynki mieszkalne zł 52 259.00; 4) Maszyny i piece zł 474 475.38; 5) Modele i skrzynie zł 330 525.98; 6) Bocznica kolejowa zł 37 228.79; 7) Tabor przewozowy: a) inwentarz żywy zł 1 645.00, b) inwentarz martwy zł 28 520.00; 8) Ruchomości zł 55 526.86; Majątek płynny: 9) Kasa zł 556.76; 10) Banki zł 7 512.05; 11) Papiery wartościowe zł 50.00; 12) Weksle w portfelu zł 7 022.82; 13) Udziały zł 8 200.00; 14) Magazyny surow. i materiałów pomoc.: a) surowce zł 16 170.92, b) materiały pomocn. zł 46 379.02; 15) Magazyn wyrobów got. i półgotowych: a) wyroby gotowe zł 85 945.61, b) półgotowe zł 16 217.94; 16) Dłużnicy: Herzfeld & Victorius, Grudziądz zł 325 400.00; 17) Odbiorcy: a) należności syndyk. zł 20 975.88, b) odbiorcy zł 127 652.47, c) należności wątpliwe zł 21 921.70; 18) Dostawcy zł 1 305.32; 19) Różni zł 115 105.62; 20) Ubezpieczenie od ognia od 1/VII 1936 do 3/II 1937 r. zł 2 400.00; Inne aktywa: 21) Koszty organizacji Spółki Akcyjnej do amortyzacji zł 31 007.98; 22) Strata za rok operacyjny 1932/33 zł 89 899.14; 23) Strata za rok operacyjny 1933/34 zł 7 620.91; 24) Strata za rok operacyjny 1934/35 zł 19 829.89; 25) Strata za rok operacyjny 1935/36 zł 49 185.21; Rachunki pozabilansowe: 26) Różni za kaucje i wpisy zł 2 160 906.56; 27) Weksle w obiegu zł 454 283.52; 28) Depozyty zł 10 000.00; **Aktywa razem zł 5 366 564.44.**

PASYWA. — Kapitały własne: 1) Akcyjny zł 250 000.00; 2) Amortyzacyjny: Saldo z roku ubiegłego zł 309 537.35; Odpisano amortyzacja sprzedanych maszyn zł 1 319.15; Dopisano amortyzacja za rok 1935/36 zł 112 439.12; Zobowiązania: 3) Banki zł 1 075.50; 4) Akcepty towarowe zł 22 000.00; 5) Wydane f-ie Herzfeld & Victorius zł 325 400.00; 6) Herzfeld & Victorius, Grudziądz zł 1 474 598.88; 7) Odbiorcy zł 3 280.40; 8) Dostawcy zł 40 813.92; 9) Różni: a) podatki zł 78 096.79, b) różni zł 125 451.75; Rachunki pozabilansowe: 10) Kaucje i wpisy zł 2 160 906.56; 11) Obligo z żyra weksli zł 454 283.52; 12) Różni za depozyty zł 10 000.00; **Pasywa razem zł 5 366 564.44.**

Rachunek strat i zysków za czas od 1/VII 1935 — 30 VI 1936 r.

WINIEN. — Koszty produkcji: 1) Różnica w magazynie wyrobów gotowych zł 40 638.38; 2) Materiały zużyte do produkcji zł 517 757.88; 3) Robocizna zł 225 174.74; 4) Pensje administracji technicznej zł 23 324.90; 5) Świadczenia socjalne zł 23 446.86; 6) Ubezpieczenie od ognia zł 4 038.81; 7) Utrzymanie taboru zł 3 777.93; 8) Utrzymanie budynków zł 343.30; 9) Renty i zapomogi zł 44.42; 10) Remonty zł 387.01; Koszty sprzedaży: 11) Pensje dyrekcji zł 30 367.40; 12) Pensje administracji handlowej zł 20 462.00; 13) Bonifikaty i skonta odbiorców zł 95 334.66; 14) Prowizje przedstawicieli zł 47 055.68; 15) Podatek przemysłowy od obrotu zł 21 827.61; 16) Podatki inne zł 7 550.03; 17) Koszty handlowe zł 53 573.87; 18) Procenty zł 15 186.67; Straty różne: 19) Straty na dłużnikach zł 10 278.86; 20) Straty na sprzedanych maszynach zł 2 461.89; Amortyzacja: 21) Amortyzacja za rok operacyjny 1935/36 zł 112 439.12; **Winien razem zł 1 255 472.02.**

MA. — 1) Sprzedaż zł 1 169 720.26; 2) Wpływy z domów mieszkalnych zł 1 260.00; 3) Należności odzyskane zł 269.75; 4) Podatki i opłaty wyreklamowane i umorzono zł 30 815.65; 5) Odszkodowania zł 3 536.50; 6) Procenty — różnice kursowe zł 684.65; 7) Strata za 1935/36 r. zł 49 185.21; **Razem Ma zł 1 255 472.02.**

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Fabryki Odlewów Żeliwnych i Emaliowanych „Słowianin”, Spółka Akcyjna Końskie, na którym reprezentowany był cały kapitał akcyjny, uchwaliło jednogłośnie w dn. 26 listopada 1936 r.:

1) Zatwierdzić sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej za rok obrachunkowy 1935/36 oraz powyższy bilans i rachunek strat i zysków, 2) Wykazaną stratę zł 49 185.21 przenieść na rok następny, 3) Udzielić absolutorium Radzie Nadzorczej i Zarządowi z wykonanych przez nich czynności w roku ope-

racyjnym 1935/36, 4) Do Rady Nadzorczej ponownie wybrano na okres trzyletni ustępujących z powodu wygaśnięcia mandatów Panów Antoniego Słaboszewicza z Warszawy, Zbigniewa Jagodzińskiego, Witolda Wielogłowskiego i Leona Mikołajskiego z Grudziądza.

2275

Zarząd

Górnictwo-Przemysłowa Spółka Akcyjna „Dobieszowice”

Bilans na dz. 30 czerwca 1936 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Grunty zł 665 222.00; Budynki: a) gospodarcze zł 114 449.43, b) mieszkalne zł 56 518.17, razem zł 170 967.60; Urządzenia techniczne zł 2 146.00; Inwentarz żywy zł 55 492.82; Inwentarz martwy zł 40 093.78; Ekonomia: wysiew i uprawa zł 21 416.79, nawozy wysiane w pole zł 5 506.39, razem zł 26 923.18; Koncesje górnicze zł 10.00; Majątek płynny: Gotówka: Kasa zł 10 058.65, P. K. O. zł 7 023.28, razem zł 17 081.93; Papiery procentowe zł 1 960.00; Ekonomia: remanent paszy zł 164.32, remanent materiałów zł 82.90, remanent produktów zł 1 426.10, remanent nawozów sztucznych zł 168.00; Drzewo: remanent drzewa opałowego zł 282.88, razem zł 2 124.20; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 3 010.60, b) różni zł 280.22, razem zł 3 290.82; Sumy przechodnie zł 2 251.56; Strata z lat ubiegłych zł 288 591.80; Strata z roku sprawozdawczego 1935/36 zł 11 982.92, razem zł 300 574.72; **Ogółem zł 1 288 138.61.**

Sumy pozabilansowe: nie ma.

PASYWA. — Kapitał zakładowy: 2400 szt. akcji po zł 250.00 = zł 600 000.00; Kapitał zapasowy — statutowy zł 27 426.00; Kapitał rezerwowy zł 179 047.05; Razem zł 206 473.05; Kapitał amortyzacyjny: z lat ubiegłych zł 19 543.00, w roku sprawozdawczym — przybytek — zł 2 853.00, razem zł 22 396.00, minus: ubytek zł 786.00 = zł 21 610.00; Zobowiązania: Generalna Dyrekcja Księcia Donnersmarcka w Świerkłańcu zł 456 800.35, różni zł 3 252.11, razem zł 460 052.46; Sumy przechodnie zł 3.10; **Ogółem b. 1 288 138.61.**

Sumy pozabilansowe: nie ma.

Rachunek strat i zysków

Inwentarz żywy zł 11 167.00; Inwentarz martwy zł 4 872.05; Ubezpieczenia zł 1 753.17; Koszty administracji ogólnej zł 3 884.70; Odsetki zł 23 240.87; Podatki zł 10 462.78; Parcelacja zł 75.00; Amortyzacja zł 2 853.00; Koszty produkcji zł 115 759.49; Koszty sprzedaży zł 12 056.87; Razem zł 186 124.93; Bilans: Strata z lat ubiegłych zł 288 591.80; **Ogółem zł 474 716.73.**

Grunty zł 768.50; Ekonomia zł 143 904.97; Leśnictwo zł 3 907.25; Drzewo zł 6 819.94; Sprzedaż gruntów pod zbiornik wodny nad Brynicą zł 18 741.35; Razem zł 174 142.01; Bilans: strata z ubiegłych lat zł 288 591.80, strata za 1935/36 r. zł 11 982.92, razem zł 300 574.72; **Ogółem zł 474 716.73.**

2267

I OGŁOSZENIE

Zarząd Domu Sztuki (Hotel des Ventes)

SPÓŁKA AKCYJNA

podaje do wiadomości Akcjonariuszów, że w dn. 23 grudnia 1936 r. o godz. 18 w lokalu Spółki, Nowy Świat 27, 1 piętro, odbędzie się

WALNE ZGROMADZENIE

z porządkiem dziennym:

1) Rozpatrzenie sprawozdania bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1935/36; 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej za 1935/36 r.; 3) Zatwierdzenie sprawozdania bilansu i rachunku zysków i strat za 1935/36 r. i udzielenie pokwitowania Zarządowi ze sprawowanych czynności; 4) Zatwierdzenie budżetu za rok operacyjny 1936/37 i wyznaczenie wynagrodzenia dla Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 5) Upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytów zarówno w instytucjach kredytowych jak i u osób prywatnych; 6) Wybór 1 członka Zarządu i 5 członków Komisji Rewizyjnej; 7) Wolne wnioski.

2274-49-50

Cukrownia Tuczo, Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 30 czerwca 1936 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Posiadłość ziemska zł 53 462.13; Budynek: fabryczne zł 1 145 935.35, mieszkalne zł 407 441.96, gospodarcze zł 31 871.00, razem budynki zł 1 585 158.31; Maszyny i aparaty zł 2 457 223.93; Bocznica do stacji kolejowej Jaksice: tory zł 60 174.14, tabor zł 42 802.59; Kolejki wąskotorowe: tory zł 340 695.91, tabor zł 147 895.00; Odstojniki zł 99 169.53; Ruchomości zł 5 479.95; Inwentarz: żywy zł 3 654.00, zaprzęg zł 45.90; Razem majątek stały zł 4 795 761.39; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 5 087.50; Banki zł 231 339.76; Papiery procentowe (pożyczki państwowe) zł 61 369.25; Akcje i udziały zł 388 624.26; Remanenty: cukier zł 813 472.60, melas zł 5 019.00, wysłodki suszone zł 7 910.00; Opał zł 38 565.89, Worki, szpagat, tkaniny zł 20 100.49; Efekty magazynowe zł 95 065.68; Nasiona buraczane zł 54 464.00; Dłużnicy: dostawcy zł 1 687.31, różni zł 57 414.58; Plantatorzy zł 153 465.59; Razem majątek płynny zł 1 933 585.91; **Ogółem stan czynny zł 6 729 347.30.**

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 1 700 000.00; Kapitał zapasowy: saldo z roku ubiegłego zł 244 082.27, dopisano z zysku 1934/35 r. zł 11 468.45; Specjalny fundusz rezerwy (dopisano z zysku 1934/35) zł 81 887.14; Razem kapitały własne zł 2 037 437.86; II. Fundusz amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego zł 2 946 218.87, dopisano w roku sprawozdawczym zł 312 274.48, razem fundusz amortyzacyjny zł 3 258 493.35; III. Zobowiązania: Zobowiązania długoterminowe — krajowe zł 110 074.01, zagraniczne zł 112 127.73; Zobowiązania krótkoterminowe zagraniczne zł 331 878.95; Banki zł 19 708.82; Wierzyciele: dostawcy zł 32 685.44, różni zł 264 102.52; Weksle: kredytowe zł 300 800.00, towarowe zł 54 150.00; Plantatorzy zł 4 537.58; Fundusze i zobowiązania specjalne: Kasa pomocy urzędników i robotników zł 21 839.21; Niepodniesiona dywidenda zł 612.00; Rezerwa podatkowa (pozostałość z 1934/35 r.) zł 29 506.14; Razem zobowiązania zł 1 282 022.40; Sumy przechodnie: wydatki do poniesienia (podatek dochodowy 1935/36) zł 60 500.00; IV. Zyski i straty: zysk z 1935/36 r. zł 90 893.69; **Ogółem stan bierny zł 6 729 347.30.**

Rachunek strat i zysków na dz. 30 czerwca 1936 r.

STRATY. — Koszty administracji ogólnej zł 68 596.00; Koszty personelu urzędniczego zł 107 045.05; Robocizna zł 307 124.31; Koszty fabrykacji zł 1 656 696.84; Remont zł 89 950.43; Ubezpieczenie od ognia, odpow. cywiln. i ogólne zł 17 455.69; Opakowanie i ubezpieczenie od ognia cukru zł 135 946.83; Koszty sprzedaży i organ. zawod. zł 84 631.18; Koszty handlowe zł 37 390.39; Odsetki i prowizje zł 75 027.35; Podatki państwowe i komunalne zł 190 908.67; Opłaty stemplowe zł 3 550.45; Świadczenia socjalne zł 44 420.82; Gospodarstwo rolne zł 19.05; Różnice kursu na obcych walutach zł 5 427.32; Różnice kursu na papierach wart. zł 138 888.63; Rezerwa na zakup ruchomości zł 3 000.00; Odpisy bezpośr. zużycia zł 689.45; Kapitał amortyzacyjny zł 312 274.48; Remanenty z dn. 1/VII 1935 r.: cukru zł 946 073.83, melasu zł 18 415.88, wysłodków zł 3 090.00; Zysk zł 90 893.69; **Ogółem straty zł 4 337 516.34.**

ZYSKI. — Osiągnięto ze sprzedaży cukru zł 3 976 584.42; Osiągnięto ze sprzedaży melasu zł 42 778.35; Osiągnięto ze sprzedaży wysłodków zł 37 046.09; Osiągnięto ze sprzedaży wapna defek. zł 6 072.97; Procenty od papierów wartościowych zł 35 459.99; Odsetki i prowizje od rach. bież. i inne zł 23 588.04; Umorzenie długu przez Bank Gospodarstwa Krajowego zł 207 737.27; Zwroty Polskiego Tow. Ubezp. Cukrowni w Warszawie zł 2 314.73; Różne przychody zł 5 934.48; **Ogółem zyski zł 4 337 516.34.**

2281

Dwa razy daje, kto szybko daje!
Składajcie jak najszybciej ofiary na
Pomoc Zimową dla bezrobotnych.
Konto PKO Nr. 70 200 Pomoc Zimowa

Spółka Akcyjna Fabryki Cukru „Choceń“

Bilans na dz. 30 czerwca 1936 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Grunty zł 201 302.57; Budynek: a) fabryczne zł 1 488 654.78, b) mieszkalne i gospodarcze zł 829 810.43; Różne urządzenia zł 347 469.04; Maszyny, aparaty i przyrządy zł 2 317 192.89; Kolejki podjazdowe z taborami zł 2 807 022.54; Ruchomości i narzędzia zł 85 406.74; Inwentarz żywy zł 12 269.04; Razem zł 8 089 128.03; Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 25 336.88; Papiery procentowe zł 48 052.01; Akcje i udziały zł 183 850.00; Zapasy zł 33 003.12; Dłużnicy zł 1 446 267.33; Kaucje zł 8 576.54; Sumy przechodnie: Wydatki, dotyczące przyszłego okresu zł 4 061.58; Niedobór za 1933/34 r. zł 215 117.84; Niedobór za 1935/36 r. zł 133 221.66; **Ogółem zł 10 186 614.99.**

Sumy pozabilansowe zł 46 000.00.

STAN BIERNY. — Kapitały własne: a) Kapitał zakładowy zł 2 400 000.00; b) Kapitał zapasowy zł 1 500 000.00; c) Fundusz renowacyjny zł 71 918.90; Razem zł 3 971 918.90; Kapitał amortyzacyjny: a) pozostałość na dz. 1/VII 1935 r. zł 6 008 940.45, b) odpisano równowartość usuniętych z fabryki maszyn i urządzeń zł 332 685.99, c) dopisano — amortyzacja majątku za 1935/36 r. zł 218 063.63, pozostaje na dz. 30/VI 1936 r. zł 5 894 318.09; Wierzyciele: a) Bank Gospodarstwa Krajowego zł 63 989.70, b) różni wierzyciele zł 112 810.52; Niepodniesiona dywidenda zł 260.00; Rezerwa na różnicę kursu na akcjach Banku Handlowego zł 143 317.78; **Ogółem zł 10 186 614.99.**

Sumy pozabilansowe zł 46 000.00.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 28 867.91; Koszty handlowe i utrzymanie osady zł 48 205.82; Koszty gospodarstwa rolnego zł 12 949.49; Koszty kredytu zł 34.41; Podatki zł 55 258.83; Ubezpieczenia zł 5 663.70; Świadczenia socjalne zł 1 412.65; Różnice kursowe zł 226 676.94; Remanenty zbóż zł 1 005.21; Amortyzacja zł 218 063.63; **Ogółem zł 598 138.59.**

MA. — Wpływy: Z gospodarki rolnej zł 20 469.53; za sprzedany melas zł 3 602.57; za wynajem lokali zł 2 911.36; z realizacji kuponów od akcji, papierów wartościowych i udziałów zł 11 867.50; Procenty zł 34 040.04; Bonifikata strat na obniżeniu wartości akcji Banku Handlowego zł 76 500.00; Zysk na sprzedanych maszynach i urządzeniach zł 312 418.53; Inne wpływy zł 3 107.40; Niedobór za 1935/36 r. zł 133 221.66; **Ogółem zł 598 138.59.**

2273

SPRAWOZDANIE LIKWIDACYJNE

firmy „DOLINA” Przemysł Leśny, Sp. Akc. w likwidacji we Lwowie

Firma zakończyła swoją działalność w dn. 19 września 1932 r. i po tym terminie żadnych interesów już nie prowadziła.

Wszystkie pretensje wierzycieli zostały zaspokojone po ukończeniu działalności Spółki drogą zawartych ugod.

Strata bilansowa po dz. 7 listopada 1936 r. wynosiła zł 202 318.34, którą to stratę pokryto kapitałem akcyjnym w kwocie zł 200 000 i funduszem rezerwowym w kwocie zł 2 318.34.

Lwów, dn. 7 listopada 1936 r.

Likwidatorowie

2285

II OGŁOSZENIE

Zarząd firmy E. Wedel, Spółka Akcyjna

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że w dn. 19 grudnia 1936 r. o godz. 1.30 po poł. odbędzie się w siedzibie Zarządu Spółki, przy ul. Zamoyskiego 28

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Ustalenie pensyj Zarządu i Rady Nadzorczej;
- 3) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze korzystają z prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu o ile na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożą akcje lub kwity depozytowe w biurze Zarządu Spółki.

2291

Franko - Polskie Towarzystwo Górnicze, Spółka Akcyjna

Rok operacyjny 1935/36

Bilans na dz. 30 czerwca 1936 r.

STAN CZYNNY	zł	zł
Majątek stały:		
Grunty	279 551'37	
Nadania górnicze	3 954 200'99	
Budynki przemysłowe	1 797 273'16	
Budynki gospodarcze	38 260'38	
Domy mieszkalne	389 269'71	
Urządzenia przemysłowe:		
Kopalnia Reden	3 115 357'90	
Sztolnia Czartoryska	133 553'81	
Kopalnia „Ulisses”	1 875 328'20	
Maszyny	6 208 109'45	
Piece i urządzenia Huty „Konstanty”	750 048'77	12 082 398'13
Razem: Majątek stały		18 540 953'74
Majątek płynny:		
Kasa i banki		5 447'56
Papiery wartościowe własne:		
O oprocentowaniu stałym	62 682'06	
O oprocentowaniu zmiennym	2 694'45	65 376'51
Dłużnicy handlowi i dłużnicy rolni:		
Udział w kapitale zakładowym organizacji kartelowych	250'00	
Odbiorcy	145 266'36	
Dostawcy	3 083'66	
Dłużnicy różni	192 901'44	
Należności wątpliwe	32 401'25	373 902'71
Materiały i produkty:		
Materiały różne	199 530'49	
Półprodukty	1 121 100'00	
Produkty	30 501'75	1 351 132'24
		1 795 859'02
Zyski i straty:		
Pozostałość z ubiegłego roku operacyjnego	2 096 658'33	
Strata za rok operacyjny 1935/36	1 814 357'45	3 911 015'78
		24 247 828'54
STAN BIERNY		
Kapitał zakładowy:		
12 000 akcji po zł 500 każda		6 000 000'00
Rezerwy:		
Fundusz zapasowy ustawowy:		
Pozostałość z ubiegłego roku oper.	804 546'77	
Dopisano w roku sprawozdawc.	—	804 546'77
Fundusz rezerwowy		1 974 786'08
		2 779 332'85
Amortyzacje:		
Kapitał amortyzacyjny nadań, budynków, urządzeń przemysłowych, inwentarza żywego i ruchomości:		
Pozostałość z ubiegłego roku operacyjnego	14 776 881'50	
Odpisano w roku sprawozdawc.	—	14 776 881'50
Zobowiązania:		
Banki	97 536'57	
Wierzyciele	206 198'92	
Dostawcy	13 903'37	
Odbiorcy	1 390'50	
Robocizna i różni wierzyciele	90 417'68	
Sumy przechodnie: Rezerwy opodatkowane	282 167'15	691 614'19
		24 247 828'54

Sumy pozabilansowe:

Papiery wartościowe złożone przez nas tytułem kaucji	8 524'51
Banki	97 536'57
Zobowiązania wobec Towarzystw Zagranicznych	206 198'92

Rachunek zysków i strat na dz. 30 czerwca 1936 r.

WINIEN	zł	zł
Koszty administracji ogólnej i Zarządu Głównego	397 523'19	
Utrzymanie domów mieszkalnych, podwórzy, ogrodów i przynależności	25 514'74	
Podatki państwowe i komunalne	9 293'54	
Koszty unieruchomienia i utrzymania kop. Reden	270 013'15	
Koszty utrzymania kopalń galmanu Konstanty	33 906'53	
	4 912'95	741 164'10
Olbora, należna Skarbowi Państwa za dzierżawę nadań	63 548'46	
1% wynagrodzenie od wydobycia Odszkodowanie za straty, spowodowane robotami górnymi	13 055'07	
	25 839'66	102 443'19
Odpisanie różnicy między kwotą, wydaną na roboty górnicze w szybie „Pod Będzinem”, które to roboty straciły wszelką wartość wskutek zupełnego zniszczenia szybu i niezdolności jego do dalszego użytku, i kwotą dokonanej amortyzacji powyższych robotów górniczych		875 951'47
Koszty własne produktów, sprzedanych przez T-wo		71 769'50
Koszty sprzedaży		193'67
Odsetki i skonta		44 194'82
Różnice kursowe		1 988'49
Odpisy nieściągalnych wierzytelności		16 684'56
Strata na akcjach T-wa „Oswag”		1'00
Deficyt na zapasach rud cynkowych z powodu spadku cen rynkowych		12 464'25
Różnica między kwotą wynagrodzenia przyznanej za cesję praw, związanych z umową dzierżawną na nadania Va Nr. 176 pod Będzinem, a wartością książkową tych praw		628 481'74
		2 495 336'79
MA		
Kwota, uzyskana ze sprzedaży, i przychód z eksploatacji zakładów		
Sprzedż kontyngentów kartelowych	64 875'66	
	457 303'68	522 179'34
Olbora, uzyskana od dzierżawców nadań		40 000'00
Zwrot przez Izbę Skarbową nadpłaty podatku dochodowego:		
za rok podatkowy 1926	33 000'00	
za „ ” 1928	39 600'00	
za „ ” 1930	46 200'00	814 800'00
Strata za rok sprawozdawczy		1 814 357'45
		2 495 336'79

Gwarectwo „Hrabia Renard”

Rok operacyjny 1935/36

Bilans na dz. 30 czerwca 1936 r.

STAN CZYNNY	zł	zł
Majątek stały:		
Grunty		3 155 604·06
Nadania górnicze		339 868·52
Budynki przemysłowe:		
Kopalnia	4 666 167·88	
Elektrownia	1 156 644·54	
Browar parowy	1 155 789·94	
Cegielnia	642 107·87	
Piekarnia	123 808·16	
Walcownia	4 320 757·86	12 065 276·25
Budynki gospodarcze:		
Zarząd Główny	56 560·00	
Walcownia	82 605·98	
Gospodarstwa rolne	273 625·52	
Szpital w Sielcu	457 959·22	870 750·72
Domy mieszkalne:		
Przemysł węglowy	7 064 540·47	
Przemysł metalurgiczny	1 932 538·48	8 997 078·95
Urządzenia przemysłowe:		
Kopalnia	15 544 695·12	
Elektrownia	5 347 227·68	
Browar parowy	723 984·16	
Cegielnia	229 252·95	
Piekarnia	36 325·41	
Walcownia	8 024 491·54	
Gospodarstwa rolne	197 968·69	
Kolej żelazna Sosnowiec-Jezor	6 391 918·53	
Bocznica kol. dr. żel. Dęblin	370 173·66	36 866 037·74
Inwentarz żywy		31 433·00
Ruchomości: Zarząd Główny		73 699·32
Razem: Majątek stały		<u>62 399 748·56</u>
Majątek płynny:		
Kasa i banki		292 623·45
Weksle w portfelu i w inkasie		7 295·00
Papiery wartościowe własne:		
O oprocentowaniu stałym	147 997·00	
O oprocentowaniu zmiennym	157 000·00	304 997·00
Dłużnicy handlowi i dłużnicy różni:		
Udział w kapitale zakładowym organizacyj kartelowych	250·00	
Odbiorcy	1 016 042·09	
Dostawcy	55 433·63	
Dłużnicy różni	75 278·82	
Należności wątpliwe	26·00	1 147 030·54
Materiały i produkty:		
Materiały różne	439 609·57	
Produkty	282 398·13	722 007·70
		<u>2 473 953·69</u>
Zyski i straty:		
Pozostałość z ubiegłego roku operacyjnego	2 962 681·50	
Strata za rok operacyjny 1935/36	316 406·63	3 279 088·13
Ogółem		<u>68 152 790·38</u>

STAN BIERNY	zł	zł
Kapitał Gwarectwa:		
Rachunek kapitału Gwarectwa		25 000 000·00
Rezerwy:		
Kapitał rezerwowy		3 322 798·97
Amortyzacje:		
Kapitał amortyzacyjny nadań, budynków, urządzeń przemy-		

słowych, inwentarza żywego i ruchomości:		
Pozostałość z ubiegłego roku operacyjnego	25 527 270·43	
Odpisano w roku sprawozdawcz.	zł 889 627·73	
Mniej:		
Stornowana poprzednio kwota amort.	zł 377 592·94	512 034·79
26 039 305·22		
Zobowiązania:		
Banki	3 171 168·89	
Wierzyciele	9 307 796·37	
Dostawcy	244 517·24	
Odbiorcy	45 768·28	
Zobowiązania z tytułu operacji handlowych z organiz. kartel.	107 886·62	
Robocizna i różni wierzyciele	398 352·15	
Sumy przechod.: Rezerwy opodat.	515 196·64	13 790 686·19
		<u>68 152 790·38</u>
Sumy pozabilansowe:		zł
Weksle w obiegu żyrowane przez nas		310 664·83
Banki		3 171 168·89
Zobowiązania wobec Towarzystw zagranicznych		9 401 403·00

Rachunek zysków i strat na dz. 30 czerwca 1936 r.

WINIEN	zł	zł
Koszty administracji ogólnej i Zarządu Głównego	1 551 553·55	
Utrzymanie domów mieszcz., podwórzy, ogrodów i przynależności	186 284·25	
Podatki państwowe i komunalne	417 129·32	2 154 967·12
1% wynagrodzenie	17 507·13	
Straty, spowod. robotami górnicz.	24 171·63	
Koszty własne produktów, sprzedanych przez Gwarectwo	6 933 552·21	6 975 230·97
Koszty nabycia kontyngent. kartel.	457 303·68	
Koszty sprzedaży	78 372·63	535 676·31
Odsetki i skonta		215 952·30
Różnice kursowe		5 615·76
Odpisy amortyzacyjne na pokrycie nieściągalnych wierzytelności		61 297·00
Straty, powstałe wskutek zburzenia 1 domu		6 813·00
Budowa wiaduktu dla m. Sosnowca		19 700·34
Strata na akcjach T-wa „Oswag”		1·00
Amortyzacja nieruchomości		889 627·73
		<u>10 864 881·53</u>

MA	zł	zł
Kwota, uzyskana ze sprzedaży, i przychód z eksploat. zakładów		10 010 241·16
Wynagrodzenie za oddanie w dzierżawę zakł. przem. i kolonii mieszcz.		251 640·00
Wpływy, uzyskane ze sprzedaży przedmiotów majątkowych		118 168·20
Zwrot za dużo zapłaconego podatku dochodowego za 1932 r.	146 628·23	
Zwrot za dużo zapłaconego podatku od nieruchomości za 1934 r.	13 141·97	159 770·20
Wpływy z tyt. nieściąg. wierzyteln.		8 655·34
Strata za rok sprawozdawczy		316 406·63
Ogółem		<u>10 864 881·53</u>

Towarzystwo Akcyjne Cukrowni „Ostrowite“, Spółka Akc.

Bilans na dz. 30 czerwca 1936 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Grunty zł 45 752.00; Budowle zł 1 780 233.73; Urządzenia techniczne: maszyny, kolejka zł 3 696 015.88; Inwentarz żywy i martwy zł 188 737.21; II. Majątek płynny: Gotówka zł 617 148.58; Papiery wartościowe zł 226 341.17; Remanenty zł 508 995.04; Dłużnicy zł 564 108.55; Wydatki przyszłego okresu zł 52 041.55; **Razem zł 7 679 373.71.**

Sumy pozabilansowe zł 110 000.00.

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 2 400 000.00; Kapitał zapasowy zł 283 321.54; Kapitały rezerwowe zł 812 034.37; II. Kapitał amortyzacyjny zł 3 719 328.62; III. Zobowiązania: Weksle zł 220 000.00; Wierzyciele zł 122 286.52; Dywidenda nieodebrana zł 34 274.72; Przejściowy rachunek różnic kursowych zł 16 960.82; Rezerwa podatkowa zł 23 167.12; Zysk zł 48 000.00; **Razem zł 7 679 373.71.**

Sumy pozabilansowe zł 110 000.00.

Rachunek strat i zysków za 1935/36 r.

STRATY. — Koszty administracji ogólnej zł 145 912.44; Koszty fabrykacji zł 1 247 166.76; Podatki zł 74 558.50; Koszty sprzedaży cukru zł 48 007.82; Koszty przynależności do Związku Cukrowni zł 16 757.40; Świadczenia socjalne i ofiary na cele społeczne zł 44 636.68; Wartość remanentów cukru, melasu i wytlóków z r. ub. zł 311 043.04; Amortyzacja zł 147 385.89; Odpis na kapitał zapasowy zł 4 174.00; Zysk zł 48 000.00; **Razem zł 2 087 642.53.**

ZYSKI. — Wpływy za sprzedany cukier zł 1 631 853.31; Wpływ za sprzedany melas i wytloki zł 45 845.18; Wartość remanentów cukru, melasu i wytlóków na dz. 30/VI 1936 r. zł 379 010.93; Odsetki zł 12 190.29; Dywidenda od akcji Banku Polskiego i Banku Cukrownictwa zł 8 520.00; Nadwyżka na sprzedaży udziałów zł 10 200.00; Różnice kursowe zł 22.82; **Razem zł 2 087 642.53.**

2270

Cukrownia Kujawy, Spółka Akcyjna w Janikowie

Bilans na dz. 30 czerwca 1936 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Janikowo. Grunty zł 88 028.53; Budynki: fabryczne zł 1 143 721.57, mieszkalne zł 559 535.99, gospodarcze zł 71 412.72, razem budynki zł 1 774 670.28; Maszyny i aparaty zł 3 559 601.39; Kolejki, koleje, bocznice i tabor kolejowy zł 112 907.81; Statki i berlinki zł 93 528.85; Inwentarz ruchomy zł 51 988.70; Inwentarz żywy zł 4 698.00; Pakość: Grunty zł 12 007.44; Budynki: fabryczne zł 99 918.23, mieszkalne zł 46 597.96, gospodarcze zł 11 469.79, razem budynki zł 157 985.97; Maszyny i aparaty zł 444 686.64; Kolejki, kolejki, bocznice i tabor kolejowy zł 292 770.23; Statki i berlinki zł 6 040.42; Inwentarz ruchomy zł 11 037.60; Inwentarz żywy zł 800.00; Razem majątek stały zł 6 610 751.89; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 18 914.00; Rachunki bieżące w bankach zł 18 129.67; Papiery procentowe (pożyczki państwowe) zł 102 120.22; Akcje i udziały zł 1 730 623.40; Remanenty: cukier zł 1 479 040.29, melas zł 17 897.23, wytloki suszone zł 567.40, opał zł 70 890.72, koks i kamień wapienny zł 23 117.24, worki, szpagat, tkaniny zł 39 521.54, efekty magazynowe zł 148 065.91, nasiona buraczane zł 72 735.82; Dłużnicy: odbiorcy zł 9 680.00, dostawcy zł 7 031.80, różni zł 103 318.55, wątpliwi dłużnicy zł 3 777.41; Plantatorzy zł 230 823.85; Razem majątek płynny zł 4 076 255.05; **Ogółem stan czynny zł 10 687 006.94.**

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 3 600 000.00; Kapitał zapasowy: saldo z roku ubiegłego zł 244 519.01, dopisano z zysku 1934/35 r. zł 45 505.22; Kapitał rezerwowy (fundusz Dr Reimanna) zł 100 000.00; Razem kapitały własne zł 3 990 024.23; II. Fundusz amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego zł 3 139 740.60, dopisano w roku sprawozdawczym zł 531 154.76, razem fundusz amortyzacyjny zł 3 670 895.36; III. Zobowiązania: Zobowiązania długoterminowe — krajowe zł 252 326.03, zagraniczne zł 188 957.22; Zobowiązania krótkoterminowe — zagraniczne zł 496 382.73; Banki zł 86 751.99; Wierzyciele: odbiorcy zł 1 080.00, do-

stawcy zł 98 325.12, różni zł 278 771.65; Weksle: kredytowe zł 670 200.00, towarowe zł 63 850.00; Plantatorzy zł 28 606.55; Fundusze i zobowiązania specjalne: fundusz urzędników i robotników zł 135 000.00, fundusz dobroczynności zł 578.33, niepodniesiona dywidenda zł 17 325.60, rezerwa podatkowa utworzona z zysku 1934/35 r. zł 186 000.00; Razem zobowiązania zł 2 504 155.22; Sumy przechodnie, wydatki do poniesienia (podatek dochodowy 1935/36) zł 194 000.00; IV. Zyski i straty: zysk za 1935/36 r. zł 324 622.14, pozostałość z 1934/35 r. zł 3 309.99; Razem zyski i straty zł 327 932.13; **Ogółem stan bierny zł 10 687 006.94.**

Rachunek strat i zysków na dz. 30 czerwca 1936 r.

STRATY. — Koszty administracji ogólnej zł 107 026.21; Koszty personelu urzędniczego zł 144 020.91; Robocizna zł 384 234.04; Koszty fabrykacji zł 2 912 642.41; Remont zł 165 114.78; Ubezpieczenie od ognia, od odpow. cywilnej i ogólne zł 24 334.91; Opakowanie i ubezpieczenie od ognia cukru zł 199 831.93; Koszty sprzedaży i organ. zawodu. zł 143 964.93; Koszty handlowe zł 50 334.78; Odsetki i prowizje zł 128 879.06; Podatki państwowe i komunalne zł 477 505.42; Opłaty stempłowe zł 8 341.16; Świadczenia socjalne zł 59 198.76; Utrzymanie filii w Pakości zł 44 527.91; Gospodarstwo rolne zł 1 492.56; Różnice kursu na obcych walutach zł 16 467.17; Różnice kursu na papierach wartościowych zł 233 219.12; Rezerwa na zakup ruchomości zł 3 000.00; Strata na wątpliwych dłużnikach zł 297.00; Kapitał amortyzacyjny zł 531 154.76; Remanenty z dn. 1/VII 1935 r.: cukru zł 1 732 922.13, melasu zł 38 689.00; Zysk zł 327 932.13; **Ogółem straty zł 7 735 131.09.**

ZYSKI. — Pozostałość per 1/VII 1935 r. zł 3 309.99; Osiągnięto ze sprzedaży cukru zł 7 037 427.22; Osiągnięto ze sprzedaży melasu zł 171 802.59; Osiągnięto ze sprzedaży wytlóków zł 46 358.20; Osiągnięto ze sprzedaży wapna defekcyjnego zł 5 682.41; Procenty od papierów wartościowych zł 72 642.00; Odsetki i prowizje od rachunków bieżących i inne zł 34 221.50; Umorzenie długu przez Bank Gospodarstwa Krajowego zł 347 669.29; Zwroty Polskiego Tow. Ubezpiecz. Cukrowni w Warszawie zł 10 853.74; Zwroty od spisanych dłużników zł 750.00; Różne przychody zł 4 414.14; **Ogółem zyski zł 7 735 131.08.**

Dywidenda za rok 1935/36 będzie wypłacana począwszy od drugiej połowy stycznia 1937 r.

2280

Hodowla Nasion Buraków Cukrowych „Motycz”

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans na dz. 30 czerwca 1936 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Grunty zł 261 469.77; Budowle zł 473 065.50; Urządzenia techniczne zł 93 407.98; Inwentarz żywy zł 13 465.32; Inwentarz martwy zł 40 946.99; Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 747.33; Gotówka w bankach zł 668.10; Papiery procentowe zł 5 896.00; Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł 2 455.50; Towary zł 96 629.21; Dłużnicy zł 183 946.78; Sumy przechodnie zł 2 946.69; **Ogółem zł 1 175 645.17.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za gwarancje zł 47 034.75.

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 420 000.00; Kapitał zapasowy zł 199 982.61; Kapitał amortyzacyjny zł 138 451.37; Zobowiązania zł 372 064.13; Rezerwa na podatek dochodowy zł 7 613.94; Zysk zł 37 533.12; **Ogółem zł 1 175 645.17.**

Sumy pozabilansowe. — Zobowiązania żyrowe zł 47 034.75.

Rachunek strat i zysków 1935/36 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 62 899.65; Koszty produkcji nasion zł 14 930.11; Koszty sprzedaży zł 6 862.89; Koszty kredytów zł 161.26; Podatki zł 7 687.02; Strata na inwentarzu żywym zł 514.20; Strata na różnicach kursu zł 93.60; Zysk za 1935/36 r. zł 37 533.12; **Ogółem zł 130 681.85.**

MA. — Zysk brutto na nasionach zł 108 463.66; Zysk na majątku „Motycz-Dwór” zł 22 218.19; **Ogółem zł 130 681.85.**

2292

T-WO GÓRNICZO-PRZEMYSŁOWE „BĘDZIN — OLKUSZ“ SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans na dz. 30 czerwca 1936 r.

STAN CZYNNY	zł	zł
Majątek stały		
1 Grunty	333 367 39	
11 Nadania górnicze	161 105 56	
21 Domy mieszkalne	57 592 79	552 065 74
Majątek płynny		
28 Papiery wartościowe o oprocentowaniu stałym	4 800 00	
Różni dłużnicy:		
31 Franko-Polskie T-wo Górnicze, Sp. Akc.	500 00	
44 Kaucje	1 489 40	
51 Papiery wartościowe obce	2 00	6 791 40
56 Zyski i straty		
Pozostałość z ubiegłego roku operac.	180 299 51	
Strata za rok operacyjny 1935-1936	22 929 00	203 228 51
		762 085 65

STAN BIERNY	zł	zł
Kapitał akcyjny		
106 Kapitał akcyjny: 5 000 akcji po zł 140		700 000 00
Rezerwy		
107 Kapitał zapasowy		10 000 00
Amortyzacje		
Kapitał amortyzacyjny:		
108 Pozostałość z ubiegłego roku operac.	2 972 16	
Odpisano w roku operacyjnym bież.	—	2 972 16
Zobowiązania		
Różni wierzyciele:		
127 Gwarectwo „Hr Renard” w Sosnowcu	48 486 49	
150 Kaucje	2 00	
111 Członkowie Komisji Rewizyjnej	625 00	49 113 49
		762 085 65

Rachunek zysków i strat za rok operacyjny 1935 36

WINIEN	zł
69 Koszty ogólne	8 812 14
91 Podatki państwowe, miejskie i gminne	10 468 57
94 Dzierżawa terenów piaszczystych	2 192 97
97 Rachunek procentów	1 573 64
	23 047 32
MA	zł
99 Wyzierżawienie gruntów i domów	118 32
Strata za rok operacyjny 1935 1936	22 929 00
	23 047 32

2265

Towarzystwo Cukrowni „Brześć Kujawski”

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans na dz. 30 czerwca 1936 r.

STAN CZYNNY. — 1) Majątek stały: Grunty zł 136 256.00; Budynek fabryczny zł 1 666 060.60, mieszkalne zł 1 495 556.70, gospodarcze zł 1 622 712.03; Maszyny, aparaty i urządzenia techniczne zł 9 312 420.97; Gospodarstwo rolne i cegielnia Huta Helena zł 162 819.23; Inwentarz żywy zł 2 307.27; Inwentarz martwy (ruchomości) zł 197 832.53; Razem zł 14 595 965 33; 2) Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 720 346.70; Papiery procentowe zł 174 629.50; Akcje i udziały w przedsiębiorstwach zł 2 847 428.05; Remanenty: wyroby gotowe i półfabrykaty zł 1 498 364.67; Materiały pomocnicze zł 574 037.61; Dłużnicy: dostawcy zł 24 439.24, odbiorcy zł 20 198.05, różni zł 387 848.21; Plantatorzy zł 463 413.95; Specjalny rachunek przejściowy różnic kursowych zł 100 959.86; Sumy przechodnie: wydatki, dotyczące przyszłego okresu zł 148 294.39; Razem zł 6 959 930.23; **Ogółem zł 21 555 895.56.**

Sumy pozabilansowe (depozyty, gwarancje, żyra i cesje) zł 957 632.75.

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 4 800 000.00; Kapitał zapasowy. a) pozostałość z roku ubiegłego zł 3 525 610.96, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 1 693 505.98, c) odpisano na umorzenie strat zł 1 366 370.00; Kapitał amortyzacyjny: a) pozostałość z roku ubiegłego zł 8 597 651.63, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 632 466.87; Zobowiązania: a) akcepty zł 939 168.00, b) banki (niezakończone rachunki) zł 98 434.04, c) niepodniesiona dywidenda z lat ubiegłych zł 1 368.00, d) wierzyciele (dostawcy i różne rachunki) zł 1 899 469.72, e) plantatorzy zł 1 608.63; Sumy przechodnie: a) specjalny rachunek przejściowy różnic kursowych zł 153 708 67, b) rezerwa podatkowa zł 396 127.26; Zysk zł 183 145.80; **Ogółem zł 21 555 895.56.**

Sumy pozabilansowe (depozyty, gwarancje, żyra i cesje) zł 957 632.75.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 73 787.53; Koszty fabrykacji zł 4 117 988.19; Koszty sprzedaży zł 272 899.70; Odsetki zł 13 195.23; Podatki zł 76 589.48; Świadczenia socjalne zł 121 494.50; Amortyzacja zł 651 573.00; Koszty nabycia kontyngentu zł 40 720.00; Wartość remanentów z ubiegłej kampanii: cukru, żółtych mączek, wysłodków i melasu zł 1 799 003.07; Różnice kursowe zł 1 511 856.20; Strata na ruchomościach zł 5 946.71; Ofiary i składki zł 13 547.75; Koszt utrzymania cegielni Huta Helena zł 1 257.69; Rezerwa na podatek dochodowy zł 150 500.00; Potrąca się na kapitał zapasowy zł 88 894.83; Zysk zł 183 145.80; **Ogółem zł 9 122 399.68.**

MA. — Wpływ za sprzedany cukier w okresie sprawozdawczym zł 5 937 206.90; Wartość remanentów cukru na dz. 30/VI 1936 r. zł 1 476 606.18; Wpływ: za melas zł 146 232.52, za wyśładki zł 104 384.00, za błoto defekacyjne zł 3 254.25; Dywidenda i procenty od akcji i udziałów w innych przedsiębiorstwach zł 34 588.00; Pozostałość niepodzielonego zysku z 1934/35 r. zł 21 742.13; Nadwyżka wpływów z eksploatacji gospodarstwa rolnego zł 1 328.76; Różnica kursowa zł 28 785.02; Wyreklamowane należności od plantatorów zł 916.20; Komorne za wynajęte lokale zł 985.72; Przeniesiono z rachunku kapitału zapasowego na umorzenie straty na akcjach cukrowni „Chocień” zł 1 366 370.00; **Ogółem zł 9 122 399.68.** 2277

II R. H. B. V 120

Sąd Okręgowy w Samborze w sprawie firmy

„Bitumen” — Naftowa Spółka Akcyjna w Boryslawiu

dn. 17 września 1936 r. postanowił wpisać do rejestru:

„Członkiem Zarządu wybrany został Aleksander Dagobert Samuely w miejsce dotychczasowego członka Zarządu Brunona Samuelego”, którego należy wykreślić.

2238

BELGIJSKA SPÓŁKA AKCYJNA

Société Industrielle et Commerciale des Anciens Etablissements Emile Haebler
Bruksela, Łódź, Piotrków

Bilans na dz. 30 czerwca 1936 r.

STAN CZYNNY		zł	STAN BIERNY		zł
Majątek stały:			Kapitały własne:		
Grunty		504 217 62	Kapitał zakładowy		6 874 033 33
Budynki:			Kapitał zapasowy		59 389 97
a) mieszkalne		1 675 092 71	Kapitał amortyzacyjny		8 513 108 46
b) gospodarcze		59 939 37	Zobowiązania:		
c) fabryczne		2 365 313 90	Wierzycieli:		
Urządzenia techniczne i maszyny, aparaty, utensylia		8 843 283 08	a) akcepty		790 888 40
Inwentarz zakładowy i biurowy:			b) traty hipot. zagwarant.		78 162 39
a) żywy		850 00	c) kredyty hipoteczne		150 000 00
b) martwy		83 864 17	d) zaległe podatki		18 069 79
Majątek płynny:			e) dostawcy		641 060 75
Gotówka w kasie i bankach		112 211 65	f) odbiorcy		318 779 48
Papiery wartościowe		19 753 34	g) różni		2 022 70
Weksle w portfelu		46 902 64	Sumy przechodnie		206 876 37
Materiały:			Rezerwa zysku z 1926 27 r.		1 988 74
a) surowce		216 229 59	Rachunek strat i zysków:		
b) pomocnicze i pędne		350 867 12	Zysk 1/VII 1935 ÷ 30 VI 1936 r.		4 079 65
c) półfabrykaty		106 656 57	<hr/>		
d) gotowe towary		682 196 98	Rozrachunek pomiędzy filiami		17 658 460 03
Dłużnicy:			Kaucje		40 000 00
a) odbiorcy		586 800 89	Gwarancje		308 650 00
b) dostawcy		507 568 34	Deponenci		22 935 00
c) różni		931 211 30	Obligacje żywe		354 850 19
d) wątpliwe należności		187 160 69	<hr/>		
Sumy przechodnie		82 790 59	Rozrachunek pomiędzy filiami		2 099 423 08
Rachunek strat i zysków:			Kaucje		40 000 00
strata z 1934/35 r.		295 549 48	Gwarancje		308 650 00
		17 658 460 03	Deponenci		22 935 00
Rozrachunek pomiędzy filiami		2 099 423 08	Obligacje żywe		354 850 19
Kaucje		40 000 00	<hr/>		
Gwarancje		308 650 00	Rozrachunek pomiędzy filiami		2 099 423 08
Depozyty		22 935 00	Kaucje		40 000 00
Różni za obligo		354 850 19	Gwarancje		308 650 00
		20 484 318 30	Deponenci		22 935 00
		<hr/>	Obligacje żywe		354 850 19
		20 484 318 30	<hr/>		

Rachunek strat i zysków na dz. 30 czerwca 1936 r.

WINIEN	zł	zł	MA	zł
Koszty administracji ogólnej (koszty handlowe etc.)		792 441 06	Z produkcji	4 422 204 29
Koszty fabrykacji:			<hr/>	
koszty fabryk	2 345 522 03			
świadczenia socjalne	155 558 90	2 501 080 93		
Koszty sprzedaży:				
koszty sprzedaży	701 475 40			
opłata stemplowa	29 960 73	731 436 13		
Podatki		293 428 48		
Koszty kredytów		82 482 78		
Straty na klienteli etc.		16 755 26		
Zysk 1/VII 1935 ÷ 30/VI 1936		4 079 65		
		4 422 204 29	<hr/>	
		4 422 204 29	4 422 204 29	

Ogólna suma zobowiązań zagranicznych Spółki wynosi zł 760 069 53

Powyższy bilans oraz rachunek strat i zysków zostały zatwierdzone przez Ogólne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Towarzystwa w Brukseli dn. 17 listopada 1936 r.

2262

Korzystajcie z Poczty Lotniczej!!!

„Chodorów”, Spółka Akcyjna dla Przemysłu Cukrowniczego w Chodorowie

Rachunek strat i zysków za 1935/36 r.

STRATY. — Fabryka: Koszty administracji ogólnej zł 260 062.71; Koszty sprzedaży zł 91 962.81; Koszty kredytu zł 2 480.98; Asekuracja zł 16 619.44; Podatki państwowe i komunalne zł 755 825.82; Bezpośrednie koszty fabrykacji zł 4 452 053.87; Koszty składek członkowskich do Związku i stowarzyszeń zł 47 619.76; Koszty świadczeń dla bezrobotnych zł 12 507.00; Koszty wypłaty dywidendy i wymiany akcji zł 8 417.01; Amortyzacja zł 232 434.15; Razem zł 5 879 983.55; Wartość remanentów z kampanii 1934/35: cukier zł 1 717 119.61; Wytłoki suszone zł 15 520.57; Melasa zł 62.10; Razem zł 1 732 702.28; Gospodarstwo rolne: Folwarki: Administracja zł 57 527.19; Koszty ogólne zł 13 674.98; Świadczenia i ubezpieczenia społeczne zł 15 452.81; Utrzymanie służby zł 67 242.95; Utrzymanie inwentarza żywego zł 183 834.97; Utrzymanie inwentarza martwego zł 19 616.11; Utrzymanie budynków zł 14 460.40; Utrzymanie toru przemysłowego zł 4 283.03; Utrzymanie dróg i kopanie rowów zł 3 556.31; Materiały zużyte zł 540.72; Asekuracja zł 3 639.89; Podatki państwowe i komunalne zł 32 635.42; Amortyzacja zł 23 120.08; Tenuta dzierżawna zł 30 000.13; Razem zł 469 584.99; Młyn: Koszty ogólne zł 217.10; Świadczenia i ubezpieczenia społeczne zł 583.78; Utrzymanie młynarzy zł 3 238.37; Utrzymanie inwentarza martwego zł 408.53; Utrzymanie budynków zł 240.44; Utrzymanie urzędzeń zł 694.46; Asekuracja zł 207.80; Podatki państwowe i komunalne zł 949.67; Amortyzacja zł 1 668.09; Razem zł 8 208.24; Stawy: Koszty ogólne zł 551.95; Świadczenia i ubezpieczenia społeczne zł 168.98; Utrzymanie stawniczych i brzegowych zł 716.70; Utrzymanie stawów zł 1 491.29; Utrzymanie budynków zł 197.39; Utrzymanie urzędzeń gospodarczych rybołówstwa zł 9.00; Utrzymanie inwentarza martwego zł 61.65; Asekuracja zł 10.46; Podatki państwowe i komunalne zł 4 707.36; Amortyzacja zł 1 154.22; Razem zł 9 069.00; Lasy: Administracja zł 2 049.31; Koszty ogólne zł 1 280.08; Świadczenia i ubezpieczenia społeczne zł 528.42; Kultura i szkółka zł 1 708.80; Utrzymanie służby zł 2 139.52; Utrzymanie inwentarza żywego zł 497.25; Utrzymanie budynków zł 15.75; Asekuracja zł 50.59; Podatki państwowe i komunalne zł 5 699.05; Amortyzacja zł 187.52; Razem zł 14 156.29; Gorzelnia: Administracja zł 2 137.32; Koszty ogólne zł 1 175.69; Świadczenia i ubezpieczenia społeczne zł 485.16; Utrzymanie służby zł 352.95; Utrzymanie inwentarza martwego zł 214.45; Utrzymanie gorzelnii zł 1 728.11; Asekuracja zł 414.63; Podatki państwowe i komunalne zł 773.93; Amortyzacja zł 3 760.38; Koszty produkcji zł 18 914.55; Razem zł 29 967.17; Czysty zysk: fabryka zł 521 766.42, gospodarstwo rolne zł 4 087.05, Razem zł 525 853.47; Pozostała reszta 1934/35 r. zł 222 145.19; **Ogółem zł 8 891 670.18.**

ZYSKI. — Fabryka: Cukier: wpływy ze sprzedaży w okresie sprawozdawczym zł 6 726 237.54, wartość remanentu pr. 30 VI 1936 r. zł 923 832.87, Razem zł 7 650 070.41; Wytłoki: wpływy ze sprzedaży w okresie sprawozdawczym zł 165 365.80, wartość remanentu pr. 30 VI 1936 r. zł 9 815.18, Razem zł 175 180.98; Melasa: wpływy ze sprzedaży w okresie sprawozdawczym zł 96 701.79, wartość remanentu pr. 30 VI 1936 r. zł 765.00, Razem zł 97 466.79; Procenty: % z r-ków bież. w bankach, skonta, rabaty zł 211 734.07; Pozostała reszta z podziału zysku 1934/35 zł 222 145.19; Gospodarstwo rolne: folwarki, zbiór krescencji zł 461 951.58, zysk na inwentarzu żywym zł 8 598.82, Razem zł 470 550.40; Młyn: wpływy z przemiału zł 10 084.10; Stawy: wpływy z gospodarstwa rybnego zł 6 338.16, wpływy za trzcinę, rogożynę i lód zł 995.00, Razem zł 7 333.16; Lasy: wyrąb i trzebież lasów dla potrzeb folwarków własnych zł 11 732.53; Gorzelnia: wpływy za spirytus zł 35 372.55; **Ogółem zł 8 891 670.18.**

Bilans za rok 1935/36 na dz. 30 czerwca 1936 r.

AKTYWA. — Fabryka: 1. Majątek stały. Nieruchomości: Grunt 95 mg. 1102 sążni² zł 191 569.76; Budynki fabryczne

zł 1 558 709.38; Budynki gospodarcze zł 731 527.20; Budynki mieszkalne zł 1 108 351.83; Razem zł 3 398 588.41; Maszyny i urządzenia zł 6 673 704.64; Stacja wodna i służa zł 238 893.49; Tor przemysłowy zł 207 975.52; Kamienica we Lwowie zł 344 861.48; Magazyn cukru we Lwowie zł 12 956.42; Razem zł 11 068 549.72; Ruchomości: Inwentarz żywy zł 2 051.56; Inwentarz martwy zł 68 020.21; Razem zł 70 071.77; II. Majątek płynny: Kasa: Gotówka zł 7 246.06; Banki r-ki bież. w bankach, kredyty gotówkowe oproc. zł 2 124 741.78; Efekty: 6% Pożyczka Narodowa 1933 r. zł 385 184.00; 3% Premiowa Pol. Inwestyc. zł 200 000.00; Akcje zł 1 587 776.27; Razem zł 2 172 960.27; Udziały: zł 2 668 396.95; Zapasy: cukier zł 923 832.87, wytłoki suszone zł 9 815.18, melasa zł 765.00, materiały pomocnicze zł 352 692.92, Razem zł 1 287 105.97; Dłużnicy: odbiorcy zł 536 900.42, dostawcy zł 6 285.21, z tyt. rozliczeń kartelowych i innych zł 515 570.10, kaucja zł 2 331.52, różni zł 5 808.41, sumy ewidencyjne zł 34 538.56, Razem zł 1 101 434.22; Plantatorzy: wielkorolni zł 631 700.51, małorolni zł 30 421.12, Razem zł 662 121.63; Wydatki na rok 1936/37 zł 167 349.82; Gospodarstwo rolne: I. Majątek stały: Nieruchomości: Folwarki: Grunty 2 992 morgi 58 sążni² zł 1 262 687.10; Budynki mieszkalne zł 85 878.98; Budynki gospodarcze zł 138 296.83; Razem zł 1 486 862.91; Gorzelnie: Budynki gorzelnii Sadki król. mieszkalne zł 364.28, gospodarcze zł 228.50, przemysłowe zł 10 450.85, urządzenie gorzelnii Sadki król. zł 1.00; Budynki gorzelnii Anielówka mieszkalne zł 145.96, przemysłowe zł 5 150.22, urządzenie gorzelnii Anielówka zł 1.00, Razem zł 16 341.81; Stawy: Grunty stawów Chodorów — Dobrowlany 489 mg. 1004 sążni² zł 267 815.00; Budynki mieszkalne zł 3 157.52; Urządzenie gospodarcze rybołówstwa zł 10 245.43; Razem zł 281 217.95; Młyn: grunt 1261 sążni² zł 33.83, budynki gospodarcze zł 830.09, budynki przemysłowe zł 25 537.29, urządzenie zł 2 340.37, Razem zł 28 741.58; Lasy: grunty lasów Mołodyńcze — Nowosielce 911 mg. 294 sążni² zł 209 089.40, budynki mieszkalne zł 566.89, budynki gospodarcze zł 329.77, drzewostan zł 122 709.46, Razem zł 332 695.52; Telefony: urządzenie sieci telefonicznej na folwarkach zł 1.00; Ruchomości: inwentarz żywy zł 127 359.70, inwentarz martwy zł 66 178.37, Razem zł 193 538.07; II. Majątek płynny: Kasa: Gotówka zł 3 839.48; Zapasy: Zboże i przetwory zł 37 702.41, Drzewo w lesie zł 3 268.25, Spirytus zł 21 872.26, Razem zł 62 842.92; Dłużnicy: parcelanci za grunt zł 20 981.05, odbiorcy zł 1 336.81, dostawcy zł 100.00, kaucje zł 300.00, różni zł 2 093.88, Razem zł 24 811.74; Wydatki na rok 1936/37 zł 195 439.67; Ogółem zł 23 956 310.84; Różni za gwarancje zł 556 033.00; Różni za żyro zł 320 130.00; **Razem zł 876 163.00.**

PASYWA. — Fabryka: I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 9 375 000.00; Fundusz rezerwowy statutowy zł 3 125 000.00; Fundusz rezerwowy na zakupienie względnie wylosowanie akcji Spółki Akc. „Chodorów” oraz na inwestycje lub pokrycie ewentualnych strat zł 273 475.72; Razem zł 12 773 475.72; II. Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku 1934/35 zł 8 154 200.65, odpisano w roku sprawozdawczym 1935/36 zł 22 942.56, pozostaje zł 8 131 258.09, dopisano w roku sprawozdawczym 1935/36 zł 201 114.32, Razem zł 8 332 372.41; III. Fundusz emerytalny zł 100 593.00; IV. Zobowiązania: Banki r-ki bieżące w bankach zł 190.00; Dywidenda niepodjęta za rok 1931/32 zł 17 808.75, niepodjęta za rok 1932/33 zł 11 433.75, niepodjęta za rok 1933/34 zł 21 357.75, niepodjęta za rok 1934/35 zł 26 006.50, Razem zł 76 606.75; Wierzyciele: Odbiorcy zł 47 440.81; Dostawcy zł 76 262.53; Z tytułu rozliczeń kartelowych i inn. zł 33 892.59; Zobowiązania krótkotermin. krajow. zł 1 232 904.04; Zobowiązania długotermin. krajow. zł 418 151.14; Różni zł 7 464.32; Sumy ewidencyjne zł 34 538.56; Plantatorzy: wielkorolni zł 20 276.84, małorolni zł 7 415.73, Razem zł 1 878 346.56; Gospodarstwo rolne: Zobowiązania: Wierzyciele: Rezerwa na pokrycie strat z parcelacji zł 3 573.56; Rezerwa na obsiewy pól folwarków dzierżawionych zł 8 445.93;

Dalszy ciąg na następnej stronie

Odbiorcy zł 16 407.04; Dostawcy zł 4 179.92; Zobowiązania krótkoterminowe krajowe zł 3 409.19; Kaucje obce zł 200.00; Różni zł 10 512.10; Razem zł 46 727.74; Rachunek strat i zysków: Czysty zysk 1935/36 r.: Fabryka zł 521 766.42; Gospodarstwo rolne zł 4 087.05; Pozostała reszta 1934/35 r. zł 222 145.19; Razem zł 747 998.66; Ogółem zł 23 956 310.84; Weksle gwarancyjne: 1) własne — na zabezpieczenie umów — kartelowej, rafinerskiej i inn. zł 266 033.00, 2) obce na zabezpieczenie pożyczki zł 130 000.00, Razem zł 396 033.00; Gwarancje na zabezpieczenie: 1) opłaty wywozowej eksportowej 1923 24 r. zł 100 000.00, 2) kredytu przewozowego zł 60 000.00, Razem zł 160 000.00; Zobowiązania żyrowe zł 320 130.00; Ogółem zł 876 163.00.

Chodorów, 15 września 1936 r.

Zarząd Spółki Akcyjnej „Chodorów”

Inż. Adam Piotrowski mp. Eugeniusz Lubomirski de Vaux mp.

KOMISJA REWIZYJNA

poświadczająca zgodność z księgami i załącznikami.

Chodorów, dn. 27 sierpnia 1936 r.

Leon Getter mp. Edmund Biliński mp.

Dr Wilhelm Krzysztoń mp. 2294

Spółka Akcyjna Hodowli Nasion „UDYCZ”

Bilans na dz. 30 czerwca 1936 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Nieruchomości zł 465 182.75; Ruchomości zł 122 881.39; Inwentarz żywy zł 15 512.68; Materiał hodowlany zł 64 050.00; Majątek płynny: Spichlerz zł 17 976.76; Dłużnicy zł 280 816.48; Sumy przechodnie zł 86 436.03; Weksle zł 59 654.75; Depozyty zł 10 229.09; Papiery wartościowe zł 500.00; Banki zł 135 304.32; Kasa zł 12 513.90; Razem zł 1 271 058.15.

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 450 000.00; Kapitał amortyzacyjny zł 149 307.76; Kapitał zapasowy zł 61 864.17; Kapitał rezerwowy zł 111 584.54; Zobowiązania krótkoterminowe: wątpliwe należności zł 135 325.38; Wierzyciele zł 281 065.92; Sumy przechodnie zł 4 267.10; Różnica zł 77 643.28; Razem zł 1 271 058.15.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty administracyjne w Centrali zł 124 880.11; Koszty produkcji i sprzedaży nasion buraczanych zł 763 761.20; Koszty produkcji i sprzedaży nasion zbożowych zł 72 985.21; Koszty prowadzenia stacji selekcyjnej zł 47 200.05; Koszty administracyjne w Kwasowie zł 18 576.75; Nawozy zł 40 471.73; Koszty produkcji ziemiopłodów zł 6 609.08; Utrzymanie bydła zł 15 231.85; Utrzymanie chlewni zł 890.64; Hodowla ryby zł 1 036.85; Robocizna zł 34 806.79; Utrzymanie koni zł 2 028.51; Opał i światło zł 4 032.02; Konserwacja nieruchomości zł 2 919.21; Konserwacja ruchomości zł 2 813.30; Długi, spisane na straty zł 135 325.38; Strata na motorku „Mocarz” zł 1 470.00; Rezerwa na podatek dochodowy zł 30 912.00; Amortyzacja zł 13 037.43; Zysk zł 77 643.28; Razem zł 1 396 631.39.

MA. — Zysk brutto: Ze sprzedaży nasion buraczanych zł 1 161 626.81; Ze sprzedaży nasion zbożowych i innych zł 85 326.68; Prowizje z różnych sprzedaży zł 4 299.34; Z procentów zł 18 419.68; Wpływy ze stacji selekcyjnej zł 7 988.50; Z urodzaju ziemiopłodów zł 88 911.56; Z mlecznego gospodarstwa zł 19 559.57; Z hodowli chlewni zł 1 172.20; Z chodowli ryb zł 1 152.05; Z czynszu dzierżawnego zł 8 175.00; Razem zł 1 396 631.39.

2288

ZARZĄD

PODRÓŻUJCIE SAMOLOTAMI

I OGŁOSZENIE

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

Spółki Akcyjnej pod firmą „Polmet” Polska Fabryka Lamp, Latarni i Wyrobów Metalowych wszelkiego rodzaju, Sp. Akc. we Lwowie

odbędzie się we Lwowie w biurze notariusza W Pana Antoniewicza, ul. Batorego 9, I, w dn. 30 grudnia 1936 r. o godz. 4 po poł. z następującym porządkiem dziennym:

1) Odczytanie protokołu ostatniego Walnego Zgromadzenia; 2) Sprawozdanie Zarządu Spółki z czynności i interesów Spółki za lata 1933/34, 1934/35 i 1935/36; 3) Zatwierdzenie sprawozdań, bilansów oraz rachunków strat i zysków Spółki za lata 1933/34, 1934/35 i 1935/36 oraz udzielenie absolutorium Zarządowi Spółki i Komisji Rewizyjnej; 4) Wybór pięciu członków Komisji Rewizyjnej; 5) Wnioski i interpelacje.

Celem wykonywania prawa głosowania należy akcje, uzasadniające prawo głosowania, do których muszą być dołączone arkusze kuponowe — złożyć najpóźniej do dni siedem przed Walnym Zgromadzeniem w kasie Spółki we Lwowie, ul. Nowej Rzeźni 25.

W razie zgłoszenia przez akcjonariuszy dodatkowych spraw na porządek dzienny, będą one zamieszczone w drugim ogłoszeniu.

Zarząd Spółki
2289-49-50

CENTRALA ODBITEK NAUKOWYCH LIBRARIA NOVA

SPÓŁDZIELNIA Z ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ UDZIAŁAMI

w Warszawie, Rynek Starego Miasta 31
(famielica Książąt Mazowieckich)
Tel. 5-83-77. Konto P. K. O. 27 527

PRZYJMUJE W KOMIS WSZELKIE ODBITKI. UDZIELA
INFORMACJY O ODBITKACH. WYDAJE BIULETYN
INFORMACYJNY. WYDAJE KATALOGI SPECJALNE

Na żądanie wysyłamy katalogi bezpłatnie

Świeżo opuścił prasę katalog z zakresu
nauk ekonomicznych

Administracja
tygodnika „POLSKA GOSPODARCZA”

poleca
**ROCZNIKI PISMA
Z LAT UBIEGŁYCH**

po cenie niższej zł 30 za rocznik

KTO PRAGNIE POZNAĆ

JAKIMI DROGAMI SZŁA MYŚL TECHNICZNA,
OBZNAJMIĆ SIĘ Z PROCESAMI TECHNOLOGICZNYMI,
BUDOWĄ MECHANIZMÓW,
ROZWOJEM PRZEMYSŁU W POLSCE i t. d.

ZNAJDZIE BOGATY MATERIAŁ, ŹRÓDŁOWE
WYJAŚNIENIA i DOKUMENTACJE

TAMKA 1
tel. 2-98-84
I część zbiorów

KRAK PRZEDM 66
II część zbiorów

W MUZEUM TECHNIKI i PRZEMYSŁU

DNI ZWIEDZANIA : CODZIENNIE (z wyjątkiem poniedziałków i wtorków)
od godz. 10 do godz. 14,
NADTO w PIĄTKI od godz. 17 do godz. 20.

BANK

M I E S I Ę C Z N I K
POŚWIĘCONY BANKOWOŚCI I
ZAGADNIENIOM FINANSOWYM

ADRES REDAKCJI
i ADMINISTRACJI
WARSZAWA
NOWY ŚWIAT 7.
KONTO P.K.O.2777

ZAWIERA

artykuły, sprawozdania, kronikę, przegląd
bibliografii i prasy z zakresu pieniądza
i kredytu, organizacji i techniki bankowej

PODAJE:

systematyczny przegląd i oświetlenie wszyst-
kich wydarzeń i zagadnień, mających zwią-
zek z bankowością i rynkiem pieniężno-
kapitałowym w Polsce i z a g r a n i c ą

PRENUMERATA:

ROCZNA WYNOŚI zł 18, PÓŁROCZ. zł 9
NUMER POJEDYŃCZY zł 150
DLA PRACOWNIKÓW BANKOWYCH
PRENUMERATA ROCZNA zł 12
PÓŁROCZNA zł 6

Ponad 125 000 osób

odbyło podróże polskimi samolotami

SAMOLOTY KURSUJĄ CODZIENNIE!
NISKIE CENY BILETÓW!

PRAWO

PRZEMYSŁOWE

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA R. P. O PRAWIE PRZEMYSŁOWYM
W BRZMIENIU USTAWY
Z DNIA 10 MARCA 1934 ROKU
Z OBJAŚNIENIAMI

ZEBRAŁ I OPRACOWAŁ

Roman Stanisław Ślaski

RADCA MINISTERSTWA
PRZEMYSŁU I HANDLU

NAKŁADEM TYGODNIKA

„POLSKA GOSPODARCZA”

Cena egzemplarza w oprawie płóciennej . . . . . zł 20
Z przesyłką poleconą . . . . . zł 21
Z przesyłką za zaliczeniem . . . . . zł 22

Zamówienia na „PRAWO PRZEMYSŁOWE”
przyjmuje Administracja tyg.

„POLSKA GOSPODARCZA”

WARSZAWA. UL. ELEKTORALNA 2, TELEFON Nr. 5-12-73

POLMIN

Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych

CENTRALA: LWÓW, ULICA AKADEMICKA 7

TELEFONY: 102-20 do 102-23

RAFINERJA W DROHOBYCZU

REPREZENTACJA W GDAŃSKU PRZEDSTAWICIELSTWA ZAGRANICZ-
POLISH PETROLEUM COMPANY NE WE WSZYSTKICH STOŁECZNYCH
KREBSMARKT 7/8 MIASTACH EUROPY

DZIĘKI DŁUGOLETNIJ PRAKTYCE RAFINE-
RYJNEJ I DOŚWIADCZENIOM NA POLU TECH-
NIKI SMARNICZEJ, DOSTARCZAMY PRODUK-
TY SMAROWE NAJWYŻSZYCH GATUNKÓW
PO JAKNAJŚCIŚLEJ SKALKULOWANYCH
CENACH

WŁAŚCIWE ZASTOSOWANIE WYSOKOWAR-
TOŚCIOWYCH OLEJÓW I SMARÓW „POLMIN”,
DOSTOSOWANYCH DO WARUNKÓW PRACY
WSZYSTKICH MASZYN I SILNIKÓW, ZAPEW-
NIA UZYSKANIE WSZELKICH KORZYŚCI,
ZWIĄZANYCH Z RACJONALNĄ GOSPODARKĄ
SMARNICZĄ

OLEJE I SMARY AUTOMOBILOWE „POLMIN”

SĄ DO NABYCIA WE WSZYSTKICH NASZYCH ODDZIAŁACH ORAZ
W PIERWSZORZĘDNYCH SKŁADACH Z AKCESORJAMI SAMOCHODOWEMI

O D D Z I A Ł Y: BIAŁYSTOK, BYDGOSZCZ, DOLINA, GDYNIA, JAROSŁAW,
KALISZ, KRAKÓW, LUBLIN, LWÓW, ŁÓDŹ, PIŃSK, POZNAŃ,
RÓWNE, SIEDLCE, STRYJ, SOSNOWIEC, TOMASZÓW MAZO-
WIECKI, TORUŃ, WARSZAWA, WILNO
